

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája

TÁMOP-4.2.1.C-14/1/Konv-2015-0010

készítette:

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TARTALOM

Tartalom	2
I. Bevezetés	7
II. Felsővezetői összefoglaló	8
III. Vezetői Összefoglaló	11
III.1. Érintett szereplők bemutatása	11
III.1.1. Pécs megyei jogú város önkormányzata.....	11
III.1.2. Pécsi Tudományegyetem	11
III.1.3. Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara	12
III.1.4. A stratégiában érintett további szereplők	12
III.2. Helyzetelemzés	12
III.2.1. Országos helyzetelemzés	12
III.2.2. Regionális helyzetelemzés.....	15
III.2.3. Megyei helyzetelemzés.....	17
III.2.4. A helyzetelemzés Pécs Megyei Jogú Városra vonatkozó megállapításai	19
III.2.5. Pécs munkaerőpiacának szerkezete	23
III.2.6. Pécs képzési rendszerének szerkezete	25
III.2.7. A pécsi szakmastruktúra elemzése	28
III.2.8. A pécsi agglomeráció tőketelepítési szerkezete és potenciálja	29
III.3. Célrendszer	29
III.3.1. Stratégiai irányok meghatározása	29
III.3.2. Kiemelt területek meghatározása.....	31
III.3.3. Célok belső összefüggésrendszere	31
III.4. A stratégia illeszkedési viszonyainak vizsgálata	32
III.4.1. Illeszkedés a területi és ágazati stratégiákhoz	32
III.4.2. Illeszkedés az érintett szereplők stratégiáihoz.....	32
III.5. A meghatározott célok elérését szolgáló beavatkozások rendszere.....	32
III.5.1. Intelligens szakosodási irány meghatározása	32
III.5.2. Intelligens szakosodási irány: Élelmiszeripar.....	35
III.5.3. Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata számára javasolt intézkedések.....	35
III.5.4. A szereplők közötti együttműködés lehetőségei	36

III.5.5.	Az együttműködés szervezeti keretei	36
III.5.6.	Kommunikációs terv.....	37
III.6.	Felsőoktatási kutatások eredményhasznosítási stratégiája	37
III.6.1.	A kutatási irányok piaci igényekhez való közelítésének lehetőségei.....	37
III.6.2.	A kutatási folyamatokban való közreműködés lehetőségei.....	37
III.6.3.	A kutatási eredmények elérhetőségének és felhasználhatóságának lehetőségei 38	
III.7.	Monitoring rendszer.....	38
IV.	Érintett szereplők bemutatása	39
IV.1.	Pécs megyei jogú város önkormányzata	39
IV.1.1.	Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt.....	42
IV.2.	Pécsi Tudományegyetem	44
IV.2.1.	Kutatás- Fejlesztés és Innovációs Stratégia 2011-2020 - Pécsi Tudományegyetem.....	45
IV.2.2.	Pécsi Tudományegyetem Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Központ 45	
IV.3.	Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara.....	49
IV.3.1.	A Kamara története.....	50
IV.3.2.	A kamara fontosabb feladatai	51
IV.3.3.	Az Innovációs Bizottság.....	53
IV.4.	A stratégiában érintett további szereplők.....	55
IV.4.1.	Szakképzési intézmények	55
IV.4.2.	Klaszterek	57
IV.4.3.	A PTE kiemelt kutatási területeit támogató együttműködő partnerek	58
V.	Helyzetelemzés.....	60
V.1.	Országos helyzetelemzés	60
V.1.1.	A K+F+I szektor nemzetgazdasági szerkezetben betöltött szerepe.....	60
V.1.2.	A K+F+I szektor területi megoszlása Magyarországon	65
V.1.3.	Az innovációs aktivitás területi különbségei Magyarországon a benyújtott szabadalmi kérelmek vizsgálata alapján	67
V.1.4.	A tudástranzfer, és az innovációs aktivitás vizsgálata az elérhető adatbázisok vizsgálatán keresztül	69
V.2.	Regionális helyzetelemzés.....	73
V.2.1.	A K+F+I szektor helyzete a Dél-dunántúli régióban.....	73

V.2.2.	A tudástranszfer, és az innovációs aktivitás vizsgálata a régióban az elérhető adatbázisok vizsgálatán keresztül	76
V.3.	Megyei helyzetelemzés.....	79
V.3.1.	A K+F+I szektor helyzete Baranya megyében.....	79
V.3.2.	A tudástranszfer, és az innovációs aktivitás vizsgálata Baranya megyében az elérhető adatbázisok vizsgálatán keresztül	81
V.3.3.	A megyébe érkező tőkebefektetések mennyiségi és minőségi vizsgálata.....	83
V.3.4.	A tőkebefektetések hatása a megye társadalmára.....	89
V.4.	A helyzetelemzés Pécs Megyei Jogú Városra vonatkozó megállapításai	94
V.4.1.	Pécs társadalma.....	94
V.4.2.	Pécs gazdasága	97
V.4.3.	Pécs K+F+I szektora.....	99
V.4.4.	A tudástranszfer, és az innovációs aktivitás vizsgálata Pécsen az elérhető adatbázisok vizsgálatán keresztül	101
V.4.5.	A Pécsre érkező tőkebefektetések mennyiségi és minőségi vizsgálata.....	104
V.4.6.	A tőkebefektetések hatása a Város társadalmára.....	111
V.5.	Pécs munkaerőpiacának szerkezete	118
V.5.1.	A munkaerőpiac keresleti oldala	120
V.5.2.	A munkaerőpiac kínálati oldala.....	125
V.6.	Pécs képzési rendszerének szerkezete	129
V.6.1.	A középfokú szakképzés kereslete és kínálata	130
V.6.2.	Felnőttképzés kereslete és kínálata.....	134
V.6.3.	Felsőoktatás kereslete és kínálata.....	137
V.7.	A pécsi szakmastruktúra elemzése	140
V.8.	A pécsi agglomeráció tőketelepítési szerkezete és potenciálja	142
V.8.1.	Közlekedés.....	142
V.8.2.	Infrastrukturális szolgáltatások.....	143
V.8.3.	Üzleti és egyéb szolgáltatások	143
V.8.4.	Nyelvtudás	144
V.8.5.	Ipari parkok.....	144
VI.	Célrendszer.....	148
VI.1.	Stratégiai irányok meghatározása	148
VI.1.1.	Jövőkép.....	148
VI.1.2.	Problémafa – célfa elemzés.	149

VI.1.3.	Specifikus célok.....	151
VI.2.	Kiemelt területek meghatározása	152
VI.2.1.	Baranya a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiában	152
VI.2.2.	Pécs és Baranya vállalatainak kiemelt kutatási irányai	152
VI.2.3.	A Pécsi Tudományegyetem kiemelt kutatási területei.....	155
VI.3.	Célok belső összefüggésrendszere (konzisztencia mátrix).....	156
VII.	A stratégia illeszkedési viszonyainak vizsgálata.....	160
VII.1.	Illeszkedés a területi és ágazati stratégiákhoz.....	160
VII.1.1.	Országos Stratégiákhoz Való Illeszkedés Vizsgálata	160
VII.1.2.	Megyei stratégiákhoz való illeszkedés Vizsgálata	165
VII.2.	Illeszkedés az érintett szereplők stratégiáihoz	169
VII.2.1.	Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata	169
VII.2.2.	Pécsi Tudományegyetem	176
VII.2.3.	Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara	180
VIII.	A meghatározott célok elérését szolgáló beavatkozások rendszere	182
VIII.1.	Intelligens szakosodási irány meghatározása.....	184
VIII.1.1.	Intelligens szakosodási irány: Gépipar és elektronika.....	187
VIII.1.2.	Intelligens szakosodási irány: Környezetipar	188
VIII.1.3.	Intelligens szakosodási irány: Biotechnológia – egészségipar	189
VIII.1.4.	Intelligens szakosodási irány: Kreatív ipar és ICT	190
VIII.1.5.	Intelligens szakosodási irány: Élelmiszeripar.....	191
VIII.2.	Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata számára javasolt intézkedések	192
VIII.2.1.	Vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer, illetve eljárásrend kialakítása, fejlesztése.....	192
VIII.2.2.	Szerepvállalás a tudásmenedzsmentben érintett kutatók és hallgatók támogatásában.....	195
VIII.2.3.	Közpolitikai szerepvállalás.....	198
VIII.2.4.	Közös tudásbázis és kapcsolatépítés.....	200
VIII.2.5.	Összegzés.....	202
VIII.3.	A szereplők közötti együttműködés lehetőségei	202
VIII.3.1.	Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása 204	
VIII.3.2.	Közös innovációs ügynökség kialakítása és működtetése.....	204
VIII.3.3.	Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása	205

VIII.4.	Az együttműködés szervezeti keretei	205
VIII.5.	Kommunikációs terv	207
VIII.5.1.	Általános stratégiai célkitűzések	207
VIII.5.2.	Potenciális célcsoportok	209
VIII.5.3.	Pozicionálás	209
VIII.5.4.	Médiaeszközök	209
VIII.5.5.	Rendezvények, események	210
VIII.5.6.	Egyéb különleges eszközök	211
VIII.5.7.	PR tevékenységek	211
VIII.5.8.	Kommunikációval kapcsolatos szervezeti feladatok	212
IX.	Felsőoktatási kutatások eredményhasznosítási stratégiája	213
IX.1.	A kutatási irányok piaci igényekhez való közelítésének lehetőségei	213
IX.2.	A kutatási folyamatokban való közreműködés lehetőségei	218
IX.3.	A kutatási eredmények elérhetőségének és felhasználhatóságának lehetőségei .	221
IX.3.1.	A belső tudásmegosztás legjelentősebb feladatai, kihívásai	222
IX.3.2.	A külső tudásmegosztás legjelentősebb feladatai, kihívásai	224
X.	Monitoring rendszer	226
X.1.	A stratégiai monitoring alapfeltételei	226
X.2.	Mérési eszközök	227
X.3.	Értékelési szempontrendszer	231
	Forrásjegyzék	232

I. BEVEZETÉS

Jelen Tudásmenedzsment Stratégiát az MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. készítette a Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt. megbízásából Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata számára a TÁMOP-4.2.1.C-14/1/Konv-2015-0010 azonosítóval rendelkező „*Tudás Park*” fejlesztése a Pécsi Tudományegyetem bázisán című projekt keretében. Amely projektben kedvezményezettként jelenik meg a Pécsi Tudományegyetem, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara és a Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt.

A projekt konkrét célja, hogy az Egyetem – konzorciumi partnerei közreműködésével – regionális szerepét erősítve továbbfejlessze tudástranszfer tevékenységét, előmozdítsa a Dél-Dunántúli régió gazdasági-társadalmi fejlődését, bekapcsolja a régió szereplőit a nemzetközi tudományos és gazdasági vérkeringésbe, valamint a régióbeli társadalmi-gazdasági problémák megoldása felé irányítsa a Pécsi Tudományegyetem kutatási, innovációs tevékenységeit.

A Projekt keretében kiépülő Tudás-Park hosszútávú és hatékony működésének feltétele egy olyan stratégiai dokumentum kidolgozása, amely lefekteti a régió tudásmenedzsment rendszerének a partnerek egyetértésén alapuló elveit, irányait és céljait. Ezt a funkciót hivatott betölteni jelen Tudásmenedzsment Stratégia.

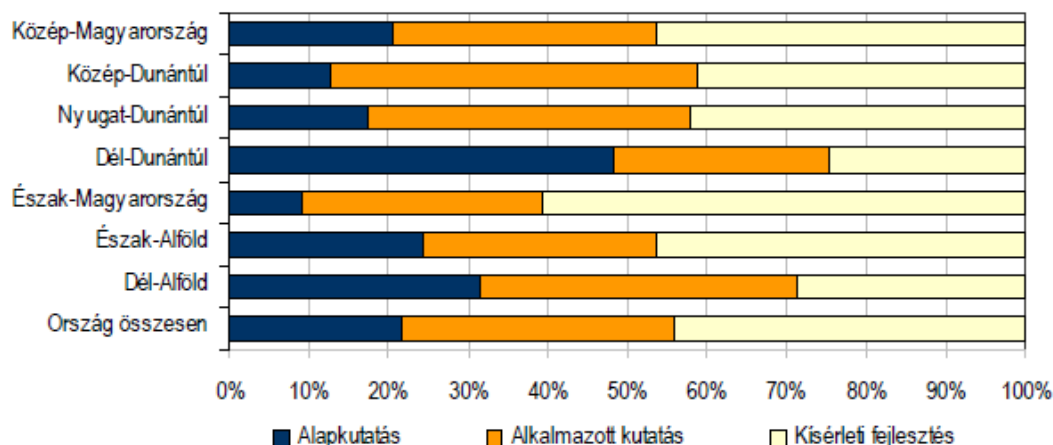
II. FELSORVEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen stratégiában a kulcsszereplők bemutatását (Önkormányzat, Egyetem és Kamara) követően azonosításra kerülnek a további jelentős szereplők is, úgymint szakképzési intézmények, klaszterek és a Pécsi Tudományegyetem kiemelt kutatási területeit támogató együttműködő partnerek.

Az érintett szereplők bemutatását egy átfogó helyzetelemzés követi, amelyben országos, regionális, megyei és városi viszonylatban is vizsgálatra kerülnek a K+F+I szektor sajátosságai, megyei és városi szinten elemzésre kerülnek az érkező tőkebefektetések, és Pécsre fókuszálva elemezzük a munkaerőpiac keresleti és kínálati oldalát, a képzési rendszert és a szakmastruktúrát, valamint a város és agglomerációjának tőkeleépítési tényezőit. Összességében egy meglehetősen kedvezőtlen kép tárul elénk az elemzések sorát követően.

Elmondható például, hogy a Pécsi Tudományegyetem jelenléte dominálja a város, a megye és a régió kutatási tevékenységét is, a vállalkozói szektor kutatás-fejlesztési költségei ettől messze elmaradnak, az egyetemi kutatások pedig jellemzően alapkutatások.

A kutatás-fejlesztés költségeinek megoszlása tevékenységtípus szerint, 2011

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

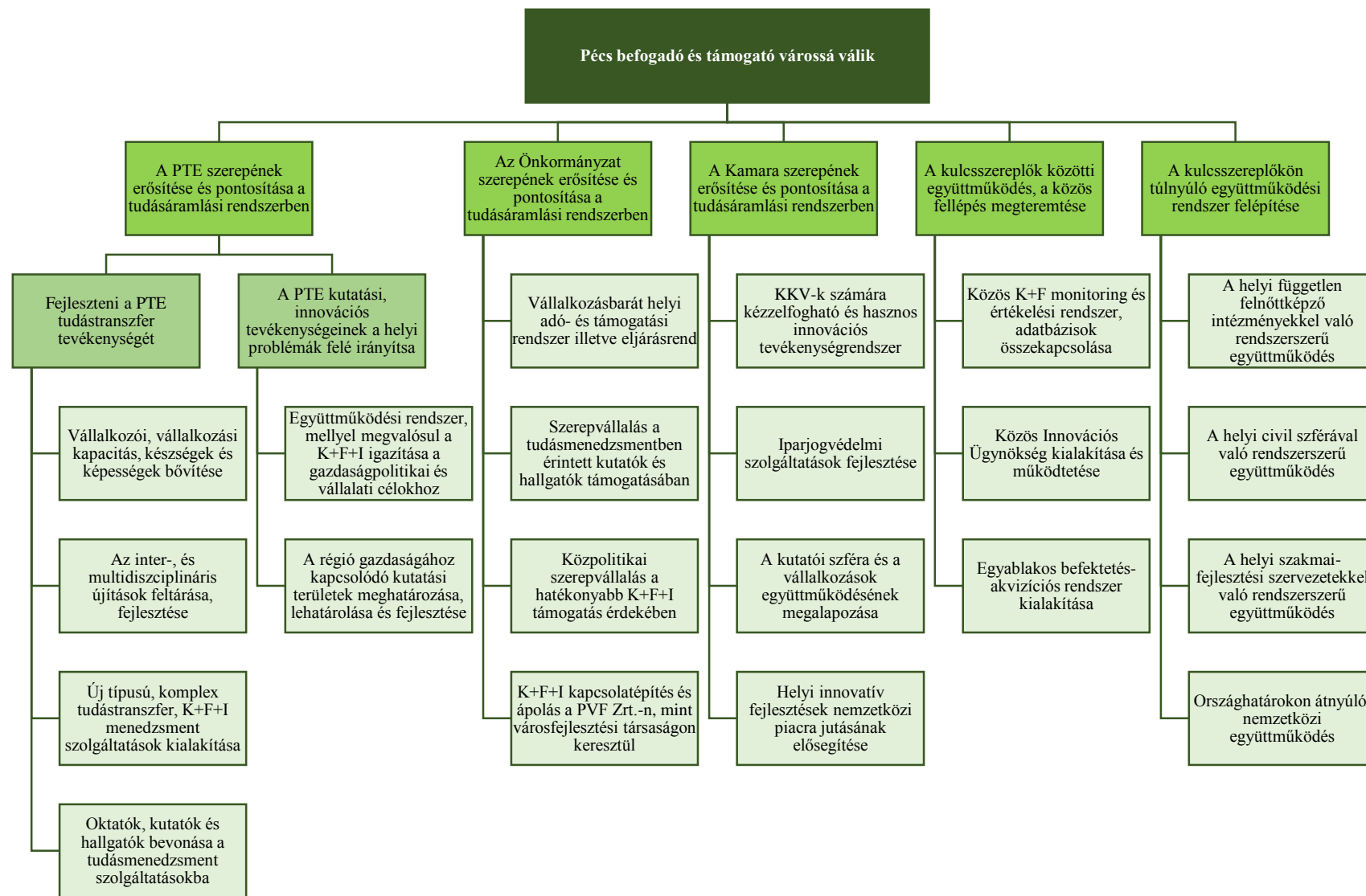
A fentiekkel párhuzamosan például az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke összegét tekintve is Baranya messze elmarad a többi jelentősebb egyetemmel rendelkező megye mögött.

A helyzetelemzést egy középtávú vízió kitűzése követi, amely az alábbiakban foglalható össze:

Pécs befogadó és támogató várossá válik, azaz olyan várossá, amely képes befogadni és hasznosítani a belföldről és külföldről érkező kutatási ötleteket, tudásigényes vállalatokat és beruházásokat, a városba vonzani a kutatókat, kutatási műhelyeket, valamint a helyben született ötleteket felkarolja, és a megvalósításig kíséri azáltal, hogy folyamatos és szinergikus kapcsolat áll fenn az innovációs lánc potenciális szereplői és támogatói között.

A kitűzött vízió elérése érdekében az alábbi célfa mentén kerültek kialakításra a Tudásmenedzsment Stratégia céljai:

Célfá

A célrendszer belső összefüggésrendszere rendkívül erős. A célok közötti összefüggések vizsgálatából kitűnik, hogy a közös K+F monitoring rendszer, összekapcsolt adatbázisok; közös innovációs ügynökség és egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása megalapozhatja a szereplők egyedi céljainak elérését, és a rajtuk túlnyúló együttműködési rendszer hatékonyságát is.

Jelen stratégia megvalósításában tehát kulcstényező és alapvető fontosságú a három kulcsszereplő együttműködésének, közös fellépésének megteremtése.

A célok tisztázását követően a dokumentum kitér a stratégia illeszkedésének vizsgálatára mind a releváns országos és megyei stratégiai dokumentumok, mind a kulcsszereplők stratégiai dokumentumainak viszonyrendszerében.

Az illeszkedésvizsgálatot követően foglalkozik az anyag a meghatározott célok elérését szolgáló beavatkozások rendszerével, amely keretében kifejtésre kerülnek a következők:

- Intelligens szakosodási irány meghatározása
- Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata számára javasolt intézkedések
- A szereplők közötti együttműködés lehetőségei
- Az együttműködés szervezeti keretei
- Kommunikációs terv

Jelen Tudásmenedzsment Stratégia a fentiek mellett magában foglalja a Felsőoktatási kutatások eredményhasznosítási stratégiáját, amely arra hivatott, hogy felvázolja, hogy miképpen lehet a kutatási irányokat a piaci igényekhez közelíteni, mik a lehetőségek a kutatási folyamatban való közreműködésre az Önkormányzat és a Kamara számára, valamint miképpen javítható a kutatási eredmények elérhetősége és felhasználhatósága.

Jelen stratégiai dokumentum egy monitoring rendszer felvázolásával zárul, amely alkalmas a végrehajtás ellenőrzésére és ezzel összhangban a stratégiában kitűzött célok el- vagy el nemérésének vizsgálatára.

A felvázolt monitoring mutatók értékelésében kiemelt jelentősége kell, hogy legyen a Közös Innovációs Ügynökségnek, amely létrehozása maga is egy output indikátor, azonban megalapítása után ennek gondozásába kell, hogy kerüljön a fent felvázolt monitoring rendszer, és maga a Tudásmenedzsment Stratégia is.

III. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

III. 1. ÉRINTETT SZEREPLŐK BEMUTATÁSA

Jelen Tudásmenedzsment Stratégia megvalósításában három kulcsszereplő érintett, amelyek összefogása alapvető fontosságú. Ezek az alábbiak:

III. 1. 1. PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat jogi személyként működik. Az önkormányzat feladatait és hatáskörét képviselőtestülete és Pécs Megyei Jogú Város Közgyűlése látja el, ez utóbbi gyakorolja az önkormányzati jogokat is.

A közgyűlés feladatait egyrészt a törvény határozza meg, másrészt az önkormányzat ezeket a feladatköröket kiegészíti önként vállalt feladatokkal. A törvény azt is lehetővé teszi, hogy a közgyűlés egyes feladatköröket átruházzon a polgármesterre, a különböző bizottságaira, kisebbségi önkormányzataira és társulásaira. Ezeket a hatásköröket a megbízottak nem ruházhatják tovább, a közgyűlés visszavonhatja őket.

A közgyűlés jelenleg húsz tagot számlál, amibe beletartozik a polgármester is. A polgármesteri tisztséget Dr. Páva Zsolt viseli.

Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt.

A városfejlesztési feladatok ellátására Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata zártkörűen működő részvénytársaságot hozott létre.

Az önkormányzat az Európa Kulturális Főváros Pécs – 2010 kiemelt jelentőségű projekt fejlesztéseinek segítségével 2008-ban létrehozta a Pécs2010 Menedzsment Központ Közhasznú Nonprofit Kft-t. A szervezet 2010. október elsejei hatállyal kiválással átalakult. A kiválás a cégformában nem hozott változást, de a Kft neve Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Kft. lett. Később egy közgyűlési határozat értelmében a Korlátolt Felelősségű Társaság Zártkörűen Működő Részvénytársaságként folytatta tovább tevékenységét.

A szervezet 100%-ban a Pécsi Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonát képezi. Jelenlegi vezérigazgatója Dr. Merza Péter.

III. 1. 2. PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

A Pécsi Tudományegyetem (PTE) története 1367-ig nyúlik vissza. Nagy Lajos király püspöki székvárosban, Pécsen alapította meg az ország első egyetemét. A pozsonyi Magyar Királyi Erzsébet Egyetem utódjaként a PTE ma Magyarország egyik legnagyobb kutatóegyeteme, a Dél-Dunántúl tudásközpontja. Regionális szinten vezető szereppel bíró egyetem 10 karral, 1.600 fős oktatói létszámmal, 2.000 fős kutatói gárdával, huszonegy doktori iskolájával több, mint 22.000 hallgatóval, amelyből több mint 2.000 külföldi hallgató.

A különböző tudományterületek szakemberei – mérnökök, orvosok, közgazdászok, jogászok-, azok tudományos kompetenciái olyan hozzáadott értéket képviselnek a város kulturális életében, amely felhasználása kulturális, gazdasági és kiválósági központtá alakíthatja Pécs városát. Ennek a know how-nak a kiaknázása a város és a régió feladata.

III.1.3. PÉCS-BARANYAI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA

„A kamara hivatása, hogy a kamarai törvénynek és az alapszabálynak megfelelően önkormányzati működésével előmozdítsa a gazdaság fejlődését és önszerveződését, teremtsen meg és őrizze az üzleti forgalom tartós biztonságát, a piaci magatartás tisztességét, és a gazdasági tevékenységet folytatók együttes érdekeinek érvényesülését.” (Idézet a TBKIK Alapszabályából)

A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara elsődleges célja a dél-dunántúli kis- és középvállalkozások fejlődésének elősegítése. E célt a vállalkozásoknak nyújtott sokrétű szolgáltatásokkal, fejlesztési és pályázati programok kidolgozásával, klaszterek alakításában és menedzselésében való közreműködéssel igyekszik elérni. A kamara jelenleg három klaszter menedzselési feladataiban is részt vesz.

A PBKIK 2014-ben 1.300 tagot számlált. Az 1.300 fős taglétszámot vállalkozások és pártoló tagok alkotják. A kamara tevékenységének célcsoportját azonban nem kizárólag a tagság alkotja. Ide tartoznak a kamarán kívüli vállalkozások mellett a nonprofit szervezetek, közintézmények, oktatási és felsőoktatási intézmények is. Ennek az igen változatos célcsoportnak az igényeit kielégítendő a kamara igen széleskörű és komplex szolgáltatási rendszert alakított ki.

III.1.4. A STRATÉGIÁBAN ÉRINTETT TOVÁBBI SZEREPLŐK

A stratégiában a kulcsszereplőkön túl érintett a Pécsen működő mintegy 40 akkreditált felnőttképzési intézmény, amelyek közül kitűnik a város 3 kiemelt szakközép és szakiskolája: Ziperowsky Károly Műszaki Szakközépiskola, Pécsi Simonyi Károly Szakközépiskola és Szakiskola, valamint a Pécsi 500. Számú Angster József Szakképző Iskola.

A stratégia további érintett szereplője a Dél-Dunántúlon működő 28 klaszter, vagyis gazdasági hálózat, amely ugyanabban az ágazatban működő vállalatokat tömörít, ebből 16 megállapodást is írt alá a Kamarával.

Fontos szereplők továbbá a PTE kiemelt kutatási területeit támogató 11 együttműködő partner vállalat, amelyek a következőképpen oszlanak meg a kutatási irányok között:

- Ageing: 2 vállalat, összesen 5.439 foglalkoztatottal
- Smart City technology: 4 vállalat összesen 1.149 foglalkoztatottal
- 3D: 5 vállalat összesen 7.375 foglalkoztatottal

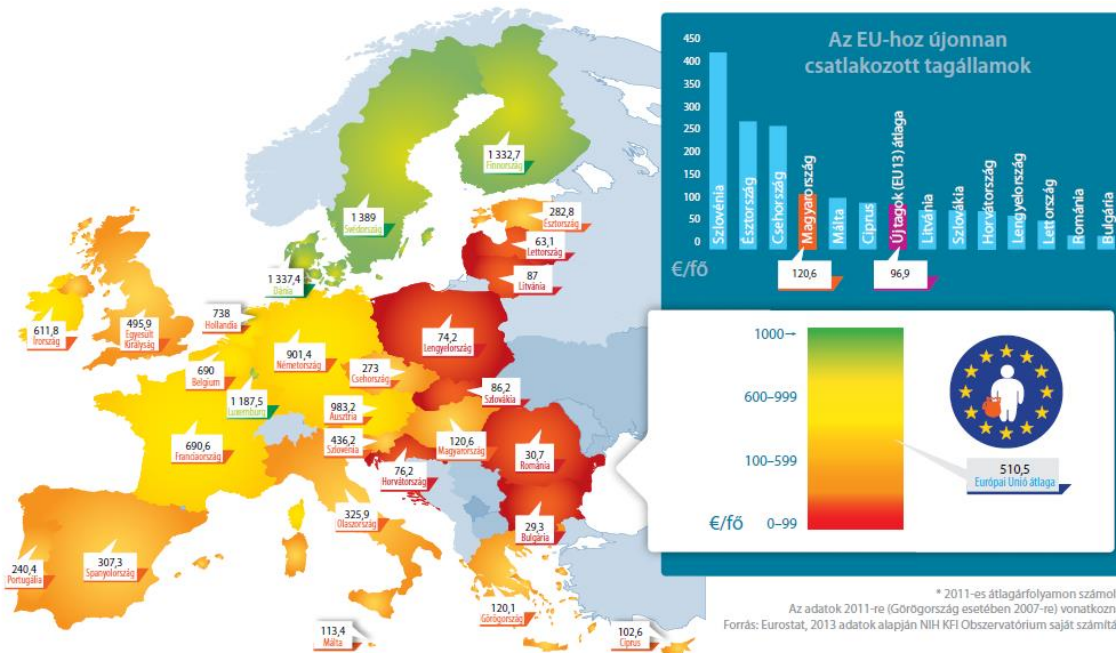
III.2. HELYZETELEMZÉS

III.2.1. ORSZÁGOS HELYZETELEMZÉS

A K+F+I szektor nemzetgazdasági szerkezetben betöltött szerepe

Összességében elmondható, hogy Magyarország az EU átlagához, valamint a fejlett Nyugat-európai tagállamokhoz viszonyítva kedvezőtlen helyzetben van a K+F ráfordítások tekintetében, ugyanakkor az újonnan csatlakozott államokhoz viszonyítva már jóval kedvezőbb képet kapunk.

Egy főre jutó K+F ráfordítások az Európai Unióban

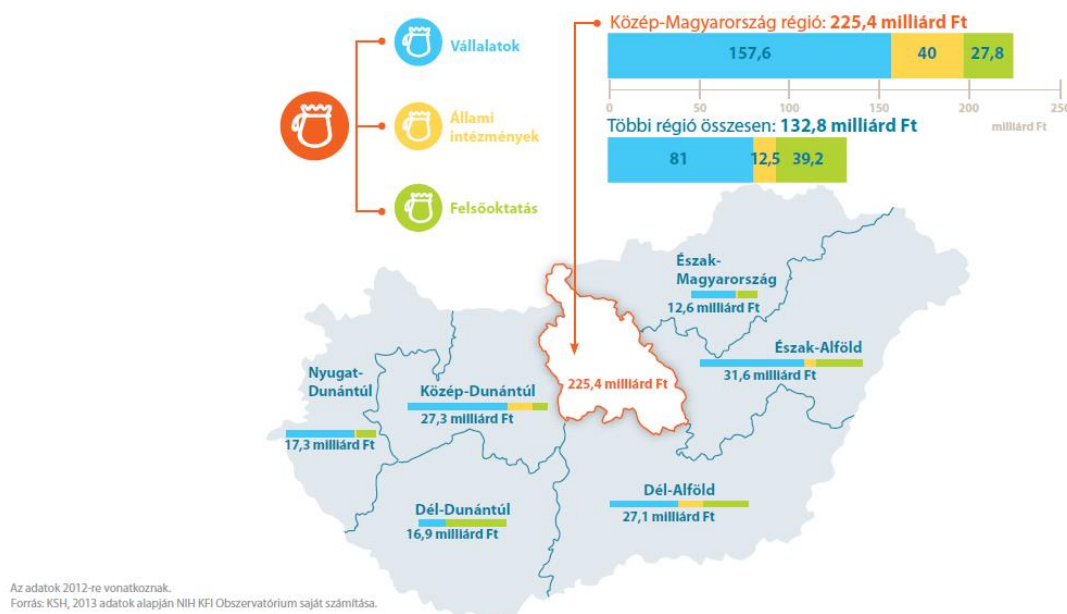
Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

A vizsgált évben az egy főre jutó K+F ráfordításokhoz képest az innováció területén Magyarország jóval kedvezőbb helyzetben van. Az innovációs teljesítmény index hazánkban ugyan alulmúlta a fejlett Skandináv és Nyugat-európai államok szintjét, de az újonnan csatlakozott államok közül Magyarország rendelkezik a legkedvezőbb értékkel Szlovénia, Ciprus és Csehország előtt.

A K+F+I szektor területi megoszlása Magyarországon

Az alábbi ábra a K+F ráfordítások régiókénti megoszlását szemlélteti. Az ábrán jól megfigyelhető, a Közép-Magyarországi régió, azon belül is Budapest túlsúlya.

K+F ráfordítások régióként

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

Az innovációs aktivitás területi különbségei Magyarországon a benyújtott szabadalmi kérelmek vizsgálata alapján

Az alábbi táblázat 2012 és 2014 között ábrázolja a benyújtott szabadalmi kérelmek régiók közötti megoszlását. Jól megfigyelhető, hogy mindhárom évben jelentős a főváros túlsúlya, amely azonban csekély mértékben csökkent. A vidéki régiók közül a legnagyobb részesedéssel jellemzően a Dél-Alföld, valamint az Észak-Alföld bír. A nagyobb részesedés a régiók nagyobb mérete mellett elsősorban a régióban működő jelentős egyetemi központoknak köszönhető. Az említett két régió kivül jelentős egyetemi központ működik még a Dél-dunántúli régióban, Baranya megyében, ugyanakkor a kedvező hatás ebben az esetben csupán a 2013-as évben figyelhető meg. A vidéki régiók közül a részesedését az Észak-magyarországi régió tudta növelni jelentősebb mértékben, köszönhetően elsősorban a régióban Miskolcon működő jelentős egyetemi központnak.

Magyar bejelentők benyújtott belföldi szabadalmi bejelentéseinek aránya az országos értékhez viszonyítva régióként

	2012	2013	2014
Budapest	60,6%	57,3%	57,6%
Dél-Alföld	7,1%	7,5%	11,5%
Észak-Alföld	12,4%	8,2%	7,8%
Észak-Magyarország	6,5%	8,0%	9,5%
Dél-Dunántúl	5,0%	8,2%	3,7%
Nyugat-Dunántúl	4,6%	5,1%	5,8%
Közép-Dunántúl	3,8%	5,8%	4,0%

Forrás: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala adatai alapján a szerző szerkesztése

A tudástranszfer és az innovációs aktivitás vizsgálata

A K+F-re fordított források vizsgálata mellett a K+F+I aktivitás mérésére felhasználható mutatószám az innovatív vállalkozások arányának mérése. Az alábbi ábra a szolgáltató szektorban működő vállalkozások innovatív, és nem innovatív vállalkozásokra történő bontását szemlélteti. Az ábrán jól látható, hogy a szolgáltató szektoron belül a leginnovatívabb vállalkozások Magyarországon az Információ, kommunikáció, valamint a különböző közmű ellátás, illetve a pénzügyi és biztosítási tevékenységet folytató vállalkozások. Ezzel szemben a szállítás és raktározás területén tevékenykedők a legkevésbé innovatívak.

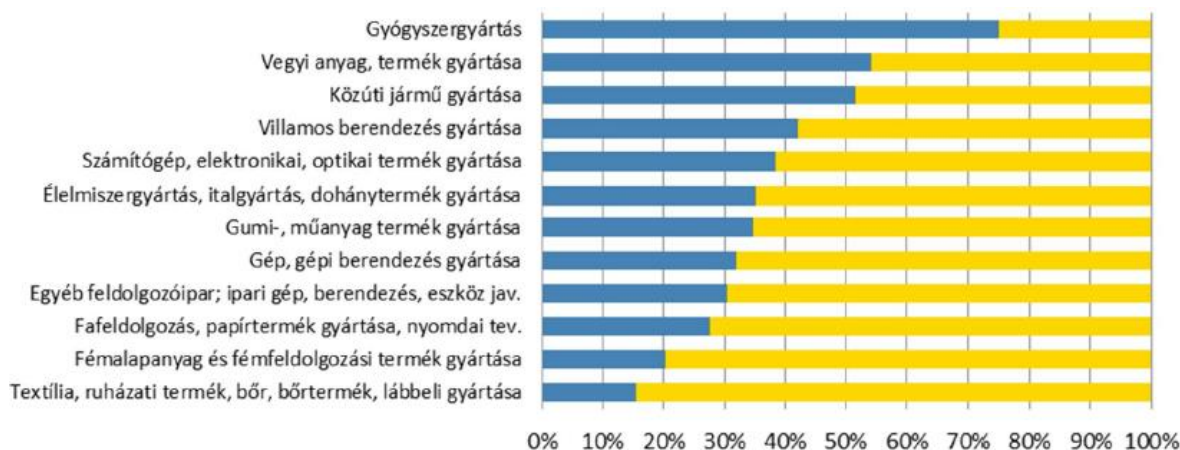
Innovatív-, és nem innovatív vállalkozások megoszlása a szolgáltatások nemzetgazdasági ágban (2013)

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

A feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban jellemzően jóval magasabb az innovatív vállalkozások aránya, mint a szolgáltatások esetében. Különösen magas az innovációs aktivitás a gyógyszergyártás esetében, ahol az innovatív vállalkozások aránya meghaladja a 70%-ot. Jelentős továbbá az érték a vegyi anyag, termék gyártás, és a közúti jármű gyártás esetében is.

Innovatív-, és nem innovatív vállalkozások megoszlása a feldolgozóiparban (2013)

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

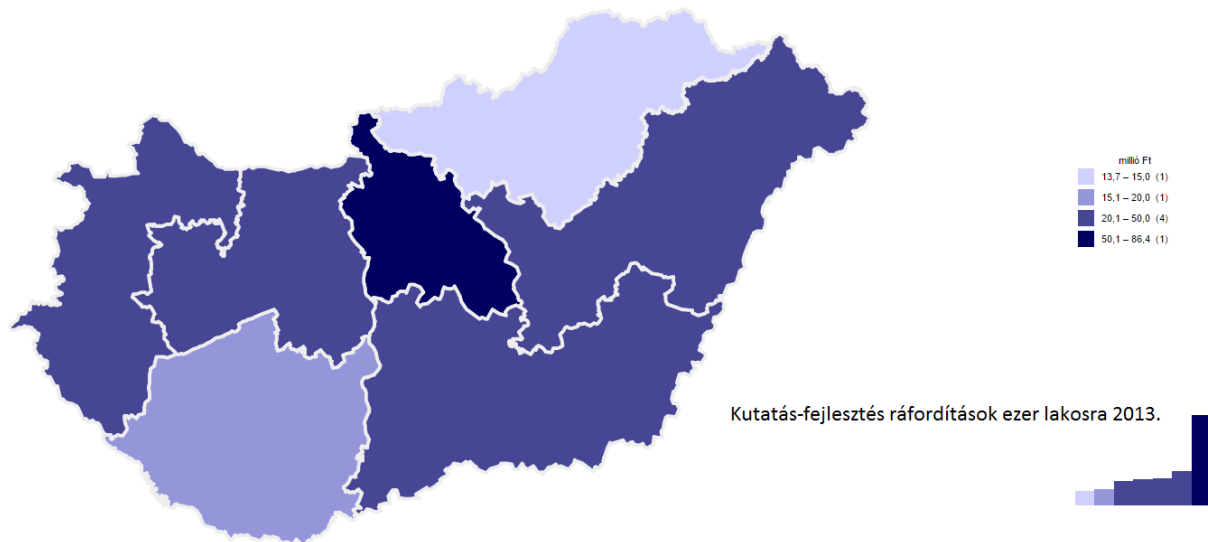
III.2.2. REGIONÁLIS HELYZETELEMZÉS

A K+F+I szektor helyzete a Dél-dunántúli régióban

A K+F ráfordítások fajlagos értékének vizsgálatakor az alábbi térkép meglehetősen kedvezőtlen képet fest a Dél-dunántúli régió K+F szektorának helyzetéről. Messze a legmagasabb értékekkel a Közép-magyarországi régióban találkozhatunk, ahol a kutatás-fejlesztés ráfordítások ezer lakosra jutó összege meghaladja a 86 millió forintot. Ezzel szemben a Dél-dunántúli régióban ez az érték mindössze 15,8 millió forint, amellyel utolsó előtti a régiók rangsorában, csupán az Észak-magyarországi régió helyzete kedvezőtlenebb, ahol ez az érték mindössze 13,8 millió forint volt a 2013-as évben.

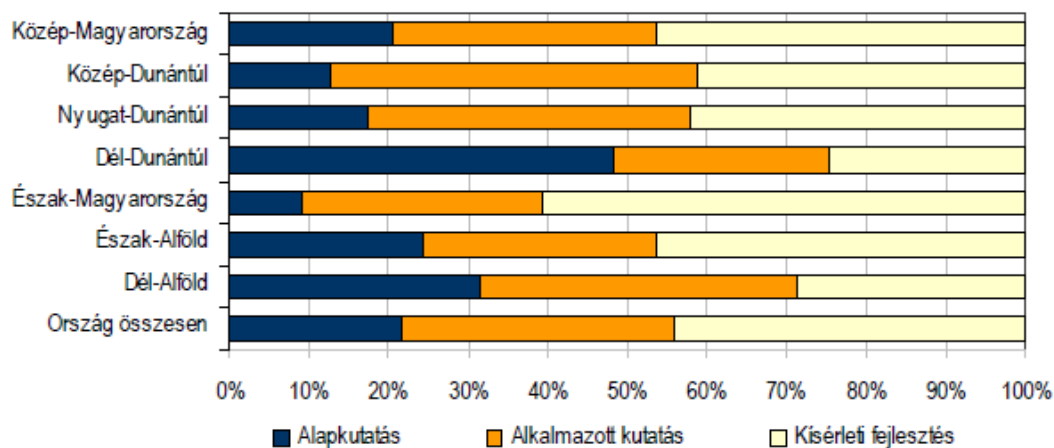
Kutatás-fejlesztés ráfordítások ezer lakosra 2013.

A tudástranszfer, és az innovációs aktivitás vizsgálata

Az alábbi ábra a kutatás-fejlesztés költségeinek tevékenységtípus szerinti megoszlását mutatja. A Dél-dunántúli régió esetében jól megfigyelhető az alapkutatások jelentősen magasabb részaránya a többi régióhoz viszonyítva, ami az egyetemi szektor átlagosnál jelentősebb részarányára vezethető vissza a K+F tevékenységből. Az alapkutatások magasabb részaránya elsősorban a kísérleti fejlesztések, másodsorban pedig az alkalmazott kutatások kisebb részesedésének köszönhető. Ebből arra következtethetünk, hogy az egyetemeken végrehajtott kutatások kevésbé hasznosulnak a gyakorlatban, kevésbé hasznosak a vállalati szektor számára, a tudástranszfer a különböző szektorok között nem megfelelő szintű.

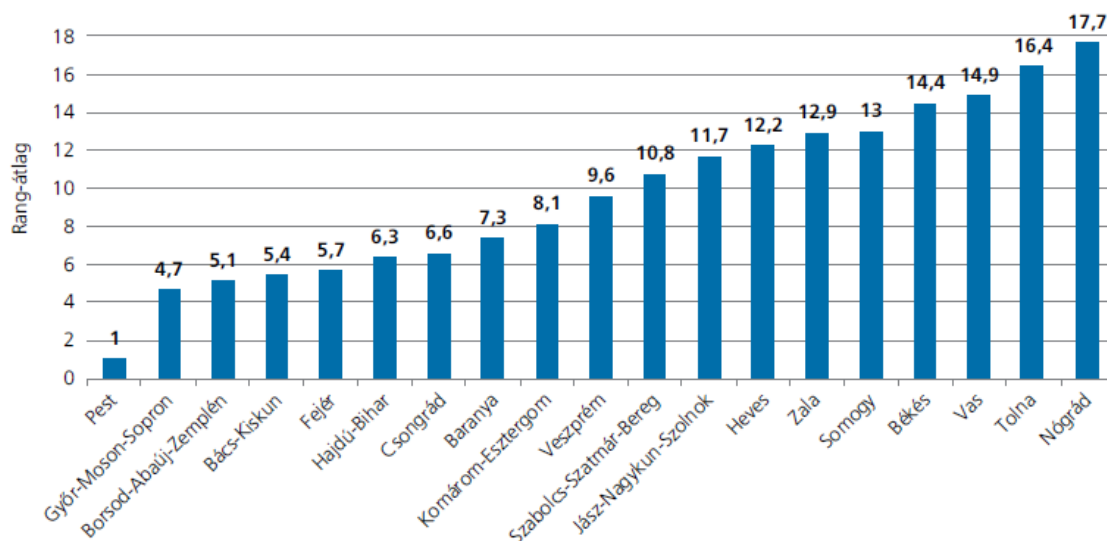
A kutatás-fejlesztés költségeinek megoszlása tevékenységtípus szerint, 2011

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

Megyék rangsora az innovatív vállalatok számát tekintve 2010.

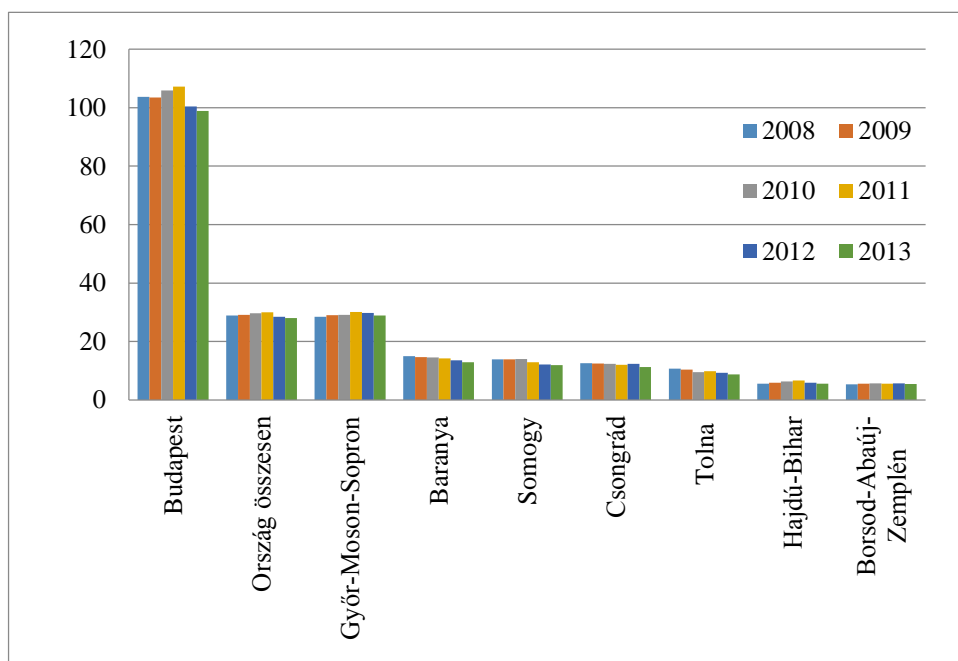

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal

A megyébe érkező tőkebefektetések mennyiségi és minőségi vizsgálata

Az egy lakosra jutó külföldi tőke tekintetében Banya megye helyzete nagyon kedvezőtlen. Országosan 2008-ban közel 1,5 millió Ft, 2013-ban több mint 2 millió Ft jutott egy főre. Ezzel szemben Baranyában 170, illetve 350 ezer Ft befektetett külföldi tőke volt jelen.

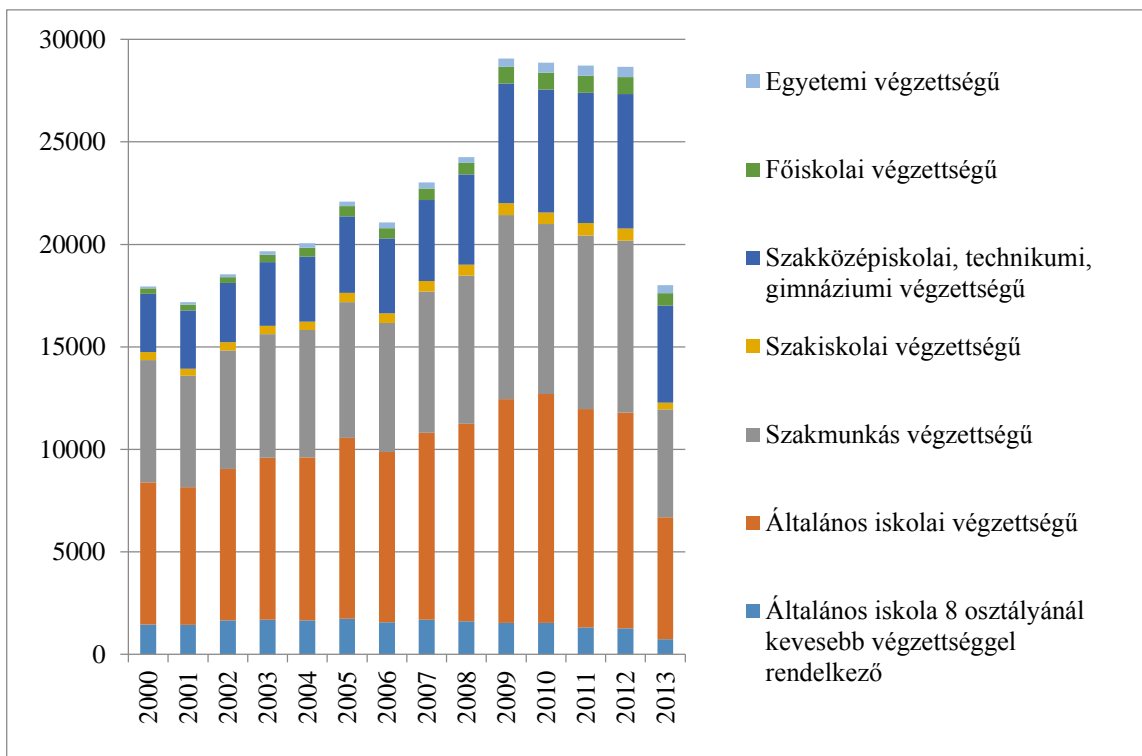
A 10 ezer lakosra jutó vállalkozások száma, db/fő

A külföldi tőke egy főre jutó összege Budapest mellett Győr-Moson-Sopron megyében a legmagasabb. Az országos átlagot meghaladó értékkel még Komárom-Esztergom megye rendelkezik. A Dél-Dunántúl megyéi 2013-ban a megyei összehasonlításban a mezőny második felében foglalnak helyet. Baranya megye 13. helyéhez az országos átlag 17,36 %-os értéke is elegendőnek bizonyult. (Tolna megye 6,32 %-os aránya az utolsó helyet jelenti.)

A tőkebefektetések hatása a megye társadalmára

A Baranya megyében nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint 2000 és 2013 között (fő)

Forrás: KSH T-Star 2013

A fenti ábra arról tanúskodik, hogy 2001 és 2008 között – egy év kivételével – az álláskeresők száma lassú ütemben emelkedett. Ez volt az az időszak, amikor a külföldi érdekltségű vállalkozások száma lassan csökkent, és a külföldi tőke összege is stagnált. A 2008-2009-es válság idején az álláskeresők száma 18 %-kal növekedett. A következő időszakban – 2012-ig – számottevő változás nem történt. A 2013-as évben pedig látványos – 39 %-os – javulása következett. A külföldi tőke mozgása egyik változást sem indokolta. Az Elcoteq 2012-es bezárásával 2.000 fő veszítette el a munkahelyét. Az új munkahelyek létesítése sem azonnal történt meg, és csak néhány száz főt érintett.

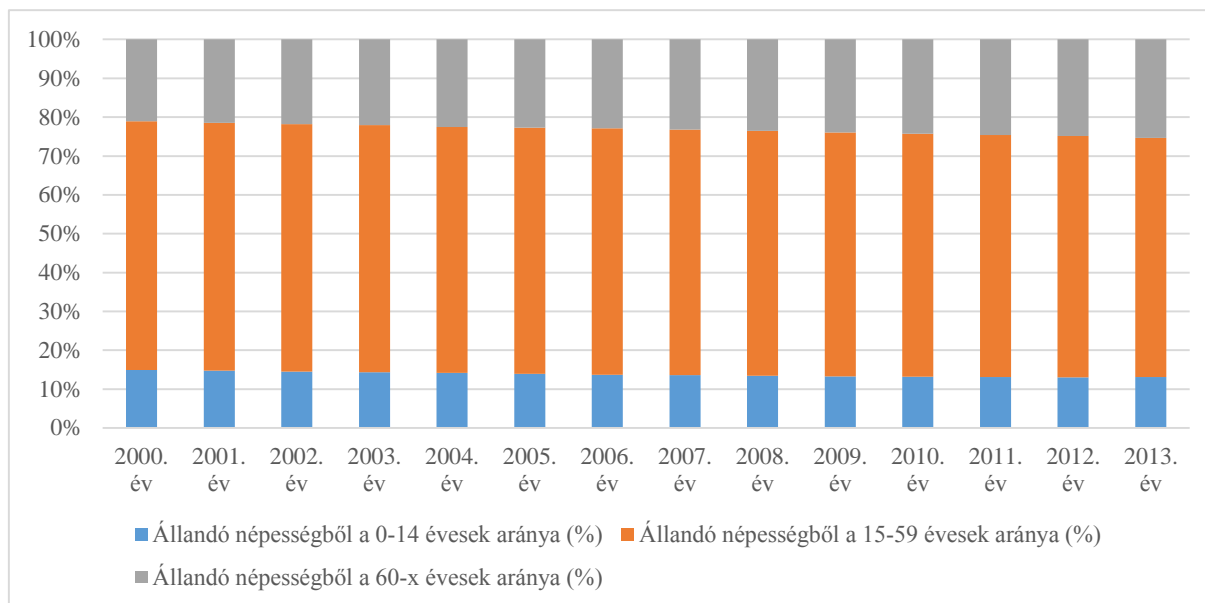
A mutató javulásának nyilvánvalóan más okai is voltak. Ebben az időszakban kezdődött meg a közfoglalkoztatás, ami elsődlegesen a legfeljebb általános iskolai végzettségű álláskeresők számát csökkentette

III.2.4. A HELYZETELEMZÉS PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROSRA VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Pécs társadalma

Az alábbi ábra a város korszerkezetének alakulását szemlélteti. Jól látható, hogy a kétezres évek elejétől folyamatosan csökken a népességből az aktív korúak aránya, míg az eltartottaké pedig növekszik. Az öregedési index 2001-ben 104,3, míg 2011-ben már 140,4 volt. Az öregedési index kedvezőtlen alakulása egyrészt előre jelzi a népességszám csökkenését, másrészt pedig az eltartottak számának emelkedésével is jár.

Pécs korszerkezetének alakulása 2000-2013.

Pécs gazdasága

A város gazdasági szerkezetét megvizsgálva jól látható, hogy az ipar részaránya alig haladja meg a 6%-ot, az építőiparral együtt is csupán 13,77% a részesedése a szektorban tevékenykedő vállalkozásoknak az összes működő vállalkozáshoz viszonyítva. A vállalkozások döntő többsége a szolgáltató ágazatban működik. A fenti kedvezőtlen gazdaságszerkezetnek köszönhetően a százezer főnél nagyobb lakosú megyeszékhelyek sorában Pécs rendelkezik a legkisebb helyi iparüzési adó bevétellel, csökkenő adóerővel.

A gazdaság struktúrájának átalakítását szolgálta a 2005-ben készült Pólus program, amely a környezetipart, a kulturális ipart és az egészségipart nevezte meg húzóágazatként. Az innovációs fejlesztési irányok fő teherhordó ágazatokká fejlődéséhez az eltelt évtized kevésnek bizonyult, a város továbbra is iparhiányos maradt. A kiválasztott stratégiai ágazatok mögül hiányzik az elinduláshoz szükséges kritikus nagyságrend.

Pécs K+F+I szektora

Pécs a Dél-dunántúli régió kutatás-fejlesztési központja, itt csoportosul a vállalalkozási, felsőoktatási és államháztartási kutatás-fejlesztési szektor régiós potenciáljának jelentős hányada. Ugyanakkor a régió az amúgy is Budapest centrikus ágazat igen kis hányadát tudhatja magáénak. 2013-ban a kutatóhelyek 6,5%-a, a fejlesztők létszámának 4,7%-a, a K+F ráfordítás 3,5%-a kapcsolódott a Dél-dunántúli régióhoz. Ez utóbbi mutatóban sereghajtó, de a többi értéket tekintve is kedvezőtlen a régió és a megye pozíciója. Ahogy a helyzetelemzés fejezeteiből többször is kiderül, a pécsihez hasonló nagy vidéki egyetemek (Debrecen, Szeged) megyei a kutató-fejlesztő helyek és azok létszáma tekintetében is jelentősen megelőzik Baranyát.

A tudástranszfer, és az innovációs aktivitás vizsgálata Pécsen

Az innovációs aktivitás mérésére kiválóan alkalmas az adott területegységben benyújtott, illetve elfogadott szabadalmi kérelmek számának vizsgálata. Az alábbi ábra a Magyarország régióközpontjaiban benyújtott, illetve elfogadott szabadalmak számát szemlélteti a 2014-es évben. A legtöbb szabadalmi kérelmet olyan jelentős egyetemi városokban nyújtották be, mint

Szeged és Debrecen. A kérelmek számát tekintve a harmadik helyen szereplő Miskolcon is jelentős felsőoktatási kapacitások működnek. Pécs esetében a Pécsi Tudományegyetem felsőoktatási potenciálja ellenére a benyújtott szabadalmi kérelmek száma jóval alacsonyabb, mint az első három helyen szereplő, szintén egyetemi központ nagyvárosok esetében, ami kedvezőtlen képet mutat az egyetemen zajló kutató-fejlesztő és innovációs tevékenység szabadalmakban megmutatkozó gyakorlati hasznosulására vonatkozóan.

Benyújtott és engedélyezett szabadalmak száma egyes magyar városokban 2014.

Település	Magyar bejelentők benyújtott belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma (bejelentői részarány szerint) 2014 [db]	Magyar bejelentők engedélyezett belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma (bejelentői részarány szerint) 2014 [db]
Szeged	23	3
Debrecen	19	4
Miskolc	20	2
Pécs	13	2
Győr	5	2
Veszprém	7	1

A Pécsre érkező tőkebefektetések mennyiségi és minőségi vizsgálata

A megyékhez hasonló adatsorokkal a települések, így Pécs város esetében nem rendelkezünk, így a tőkebefektetések alakulása egyedileg, egyes cégek történetén keresztül követhető. Amely a tanulmány helyzetelemző részében részletesen, itt csupán egy példán keresztül történik.

A külföldi tőke megjelenése Pécs városában a rendszerváltás időszakára tehető. Az ország gazdasága az 1980-as évek végére nehéz helyzetbe került. Külső (forintleértékelés, fizetőképes kereslet beszűkülése) és belső tényezők (gyenge technológiai színvonal, a piaci igényekhez nem igazodó termékszerkezet) miatt vállalatok és ágazatok megszűnésével kellett számolni. Ez a helyzet Baranyát és Pécsét is érintette, különösen a bányászat és a könnyűipar sorsa volt bizonytalan. Az ércbányászat megszüntetéséről még a rendszerváltás előtt született döntés, ahogy a szénbányászat szűkítéséről, átalakításáról is. Az állami vállalatok problémáit állami eszközökkel nem lehetett megoldani, ezért a rendszerváltást követően elkerülhetetlen volt a privatizáció, melyben a külföldi tőke is komoly szerepet kapott.

Külföldi tőke azonban nemcsak az állami vagyon privatizációja során érkezett a városba. A 90-es évek elején megszűnt a Mechanikai Laboratórium névre hallgató katonai elektronikát, rádióstúdió berendezéseket gyártó pécsi üzem. A telephelyet a monitorokat gyártó olasz Hantarex vásárolta meg. A közel 1000 főt foglalkoztató modern üzem világszínvonalú termékeit a legnevesebb számítógépgyártóknak szállította. A pécsi üzemet 1994-ben, a firenzei anyacég csődjét követően, a Nokia vásárolta meg. Nokia Monitor Magyarország Kft. néven már sajátfejlesztésű monitorokat gyártott. Folyamatos fejlesztések után, 1998 végére megépítette az új raktárát 4000 m² alapterülettel és 18 m-es belmagassággal, melyben a raktározás teljes menetét számítógépek vezérelték. A sikeresen működő vállalkozás újabb fejlesztéseket tervezett. Ennek jó eséllyel Pécs is helyszíne lehetett volna. A „versenyt” azonban Komárom nyerte, mert közelebb volt az autópálya, és a győri egyetem rugalmasan felvállalta a fejlesztéshez szükséges informatikus-mérnökképzést. Pécssett így elmaradt a fejlesztés, és 2000. év elején a Nokia a pécsi üzemét eladta az Elcoteqnek.

Az Elcoteq 1998-ban hozta létre pécsi vállalkozását, mely 30 millió \$-os beruházással a Pécsi Ipari Park legnagyobb üzeme lett. A termelés felfutásával együtt a foglalkoztatottak száma emelkedett. Az újabb fejlesztési tervek készültek, melyek a Nokia megvásárlása miatt azonban elodázásra kerültek. A tulajdonosváltásnak nem voltak különösebb társadalmi hatásai, a tervezett fejlesztések elmaradása miatt azonban javulás sem volt. A későbbi években az Elcoteq újra fejlesztette kapacitását és volt olyan időszak, amikor már több mint 5000 főnek biztosított munkát, akik többségében betanított munkát végeztek. Az elmúlt évtized végére a pécsi gyár már nemcsak a termelés helyszíne volt. Egyre több mérnök foglalkozott termék- és technológiafejlesztéssel. Az új termékek gyártását is itt kezdték, majd a tapasztalatok birtokában a „tömegtermelés” egy része Kínába, Brazíliába, vagy Mexikóba került.

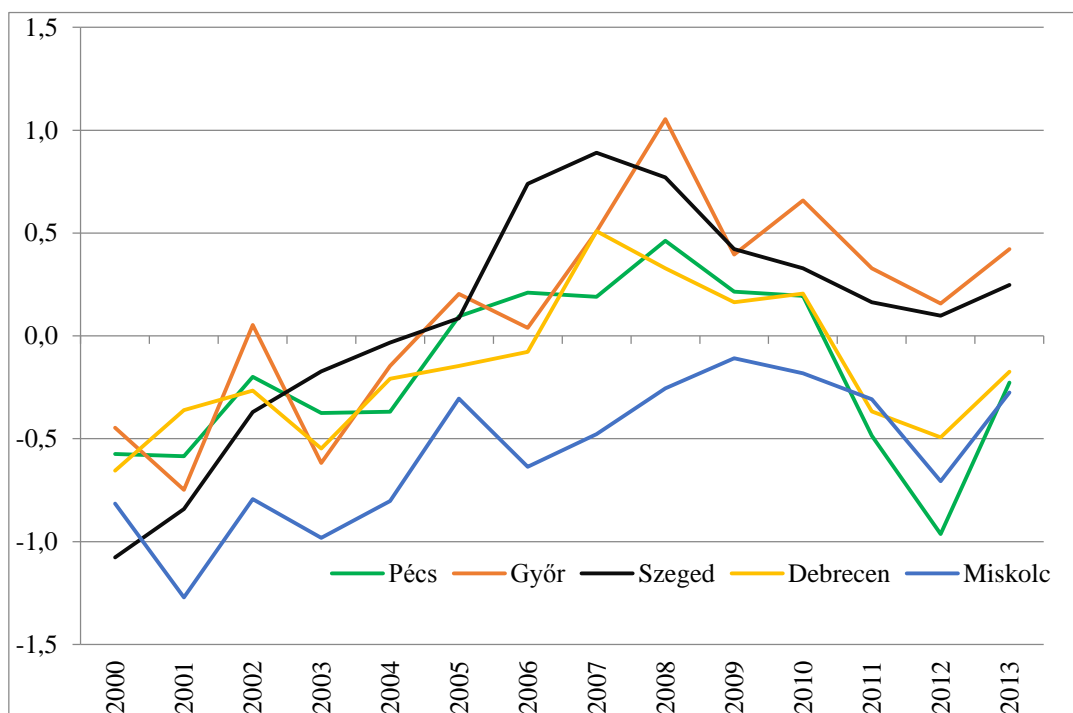
Az elmúlt öt évben Pécs városában folytatódott a 2000-es években elindult folyamat, a külföldi tőkével működő vállalkozások számának csökkenése. Az egyik meghatározó esemény az Elcoteq csoport csődje volt. Külföldi anyavállalati csődre már korábban is volt példa (Hantarex), akkor viszont a Nokia egy az egyben átvette a telephelyet. A váltás nem okozott különösebb problémát. Az Elcoteq esetében is az anyavállalat jutott csődbe. A Hantarexhez hasonló gyors értékesítésre azonban nem volt lehetőség. Sem külföldi, sem hazai tőke nem érdeklődött a folytatás iránt. Pedig ebben az időszakban a termékfejlesztés mellett a piaci partnerkapcsolatok irányítása is nagyrészt Pécsen történt, az anyavállalati szerep már az irányításban is nélkülözhető lett volna. A felszámolással mintegy 2.000 fő veszítette el munkahelyét.

Jelenleg Pécsen megközelítőleg 250 vállalat működik külföldi jegyzett tőkével.

A tőkebefektetések hatása a Város társadalmára

A tradicionális nagyvárosok közül, az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet mutatója tekintetében Győr és Szeged helyzete a legjobb, míg Miskolc a legrosszabb.

Az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet a nagyvárosokban, (fő)

Forrás: KSH T-Star

A városi összehasonlítás szerint 2012-ben Pécs szenvedte el a legnagyobb vándorlási veszteséget. Ez főleg az Elcoteq bezárása miatt következett be. Egyetlen komolyabb vállalat volt ilyen hatással a foglalkoztatásra, illetve az elvándorlásra. Ebből az a következtetés is levonható, hogy a város gazdasága még mindig nagyon gyenge.

III.2.5. PÉCS MUNKAERŐPIACÁNAK SZERKEZETE

A munkaerőpiac keresleti oldala

Az állami foglalkoztatási szervezethez pécsi munkavégzési helyet megjelölve a 2015-ös évben 6.982 fő foglalkoztatására érkezett be állásajánlat. A legfontosabb mutató az, hogy ezek közül mindösszesen 2.085 állás volt valóban nyílt, az összes többi valamilyen támogatáshoz (nagy részben közfoglalkoztatáshoz) kötődött. Ez a 29,86%-os arány egyébként megyei szinten kimagaslóan jó, szép számmal vannak olyan települések Baranyában, ahol a foglalkoztatás gyakorlatilag egyet jelent a másodlagos munkaerőpiaccal. Jelen elemzésünk szempontjából a valóban elsődleges munkaerőpiacra visszavezető állások relevánsak, ezért azok jellemzőit vizsgáljuk.

A 2015-ben Pécs városában bejelentett 2.085 álláshely leglényegesebb jellemzője a keresett munkakör szerinti megoszlás. Ebből lehet következtetni az esetleges hiányszakmákra illetve a nem keresett, elavult munkakörökre is. A Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR) szerint először vizsgáljuk meg foglalkoztatási főcsoport szerint az igényelt munkaerő összetételét.

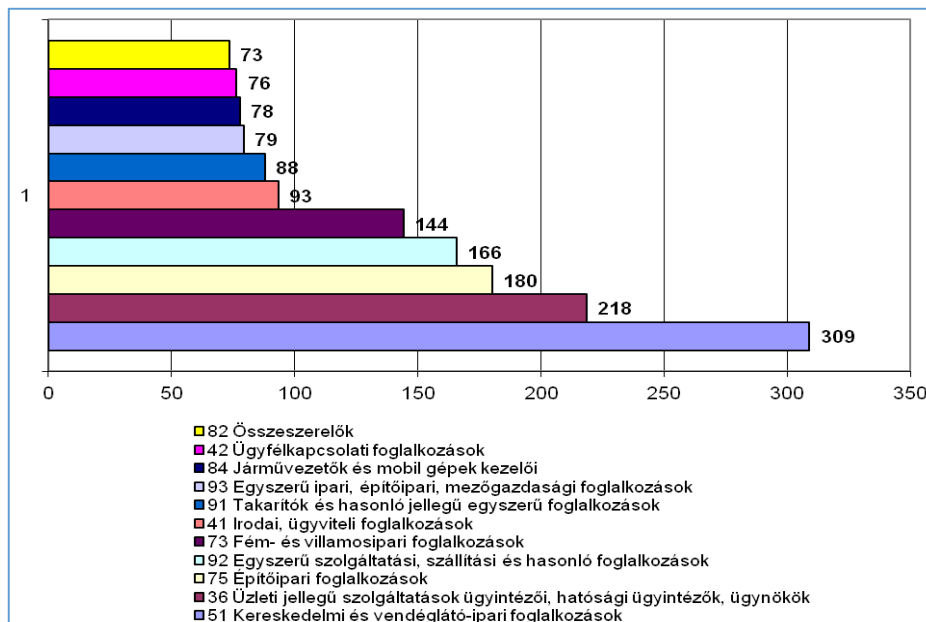
Munkaerőigény FEOR főcsoport szerint Pécsen, 2015. január – 2015. július

Munkaerőigény FEOR főcsoport szerint Pécsen 2015. január – 2015. július	Fő	Arány
0 Fegyveres szervek foglalkozásai	3	0,14%
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	16	0,77%
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	220	10,55%
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	361	17,31%
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	170	8,15%
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	345	16,55%
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	5	0,24%
7 Ipari és építőipari foglalkozások	448	21,49%
8 Gépközelők, összeszerelők, járművezetők	184	8,82%
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	333	15,97%
Összesen	2085	100,00%

Forrás: NFSZ

A legkeresettebb munkakörök al csoportok szerinti bontásban a következők szerint alakultak:

A legkeresettebb munkakörök FEOR szerint, Pécs városában, 2015. január – 2015. július

Forrás: NFSZ

A munkaerőpiac kínálati oldala

Pécs városában a regisztrált álláskeresők száma 2015 júliusában 5.739 fő volt és kisebb hullámzásokkal folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Ez a három évvel ezelőtti negatív rekordhoz képest elfogadhatónak mondható, bár nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy az álláskeresők számának csökkenését jelentős mértékben a közfoglalkoztatás, tehát a másodlagos munkaerő-piaci integráció okozza.

Érdekes egy táblázatban összefoglalni, mennyiben találkoznak a munkaadói és munkakeresői érdekek.

Összefoglaló táblázat a 2015. I. félévében Pécsen ajánlott és keresett állásokról

FEOR főcsoport, Pécs, 2015. I. félév	Állásajánlatok aránya (2015: 2085 db)	Keresett állások aránya (2015: 5739 fő)
0 Fegyveres szervek foglalkozásai	0,14%	0,02%
1 Gazdasági, igazgatási, érdekeképviselői vezetők, törvényhozók	0,77%	2,07%
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	10,55%	9,11%
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	17,31%	11,27%
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	8,15%	10,19%
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	16,55%	19,74%
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	0,24%	0,84%
7 Ipari és építőipari foglalkozások	21,49%	12,27%
8 Gépkészítők, összeszerelők, járművezetők	8,82%	7,02%
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	15,97%	27,46%
Összesen	100,00%	100,00%

Forrás: NFSZ

A fenti táblázatból az látszik, hogy amennyiben a szabad állásajánlatok és az álláskereső száma nagyjából megegyezne, és az utóbbi nem lenne az előbbi majdnem háromszorosa, legalább is nagy vonalakban találkozhatnának a munkaadói és a munkavállalói igények. Ez alól két kivétel van, amik egymásból következnek: a munkaadók jóval több, megfelelő szakképzettséggel rendelkező munkavállalót igényelnek, mint szakképzetlent, a munkavállalók által keresett állások esetében pedig éppen a fordítottja a jellemző. Ebben szerepet játszhat az az előzőekben már leírt jelenség is, hogy a munkát keresők már a végzettségükhöz képest alacsonyabb szintű munkakörbe is elhelyezkednének; valószínűbb azonban, hogy aényt egész egyszerűen a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő végzettséggel rendelkező szakemberek hiánya magyarázza, amit a gazdaság igényeit figyelembe vevő, valódi munkaerő-piaci integrációt elősegítő képzésekkel lehet kezelni.

III.2.6. PÉCS KÉPZÉSI RENDSZERÉNEK SZERKEZETE

A középfokú szakképzés

Baranyában 17 településen van jelen a középiskolai képzési intézmény. A középfokú oktatási intézmények között 36 szakiskola, 30 szakközépiskola és 34 gimnázium található. Ebből 14 szakképző iskola 2015-től a Pécsi Szakképzési Centrum fenntartásában működik. A szakközépiskolákban valamint szakiskolákban a diákok közel 80 különböző szakmát sajátíthatnak el.

A Baranya Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság javaslatai a szakmaszerkezetre és a hiányszakképesítésekre Baranya megyében

	2014/2015-ös tanév	2015/2016-os tanév	2016/2017-es tanév
1	Ács	Ács	Ács
2	Bádogos	Eladó	Bádogos
3	Épület- és szerkezetlakatos	Gazda	Bórdíszműves
4	Gazda	Gépi forgácsoló	Cipőkészítő
5	Gépi forgácsoló	Hegesztő	Elektronikai műszerész
6	Hegesztő	Húsiipari termékgyártó	Elektronikai technikus
7	Ipari gépész	Ipari gépész	Épület- és szerkezetlakatos
8	Kertész	Kőműves és hidegburkoló	Gazda
9	Szociális gondozó és ápoló	Műanyag-feldolgozó	Gépgyártás-technológiai technikus
10	Villanyszerelő	Női szabó	Gépi forgácsoló
11		Vájár	Gyakorló ápoló
12		Villanyszerelő	Hegesztő
13			Húsiipari termékgyártó
14			Ipari gépész
15			Kertész
16			Kőműves és hidegburkoló
17			Központi fűtés- és gázhálózat rendszerszerelő
18			Laboratóriumi technikus
19			Mechatronikai technikus
20			Mezőgazdasági gépész
21			Műanyag-feldolgozó

	2014/2015-ös tanév	2015/2016-os tanév	2016/2017-es tanév
22			Női szabó
23			Vájár
24			Villanszerelő
25			Víz-, csatorna- és közmű-rendszerszerelő

Forrás: BMFKB

Felnőttképzés

A felnőttképzés terén is jelentős Pécs város szerepe. A Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal nyilvántartása szerint a városban **37 engedéllyel rendelkező, bejegyzett szervezet** indíthat felnőttképzés keretében olyan tanfolyamot, melynek képzési programja is rendelkezik érvényes nyilvántartásba vételi engedéllyel. Az általuk indítható, engedéllyel rendelkező képzések, tanfolyamok száma közelít a 400-hoz. Fontos megjegyezni, hogy Pécsen nem csak a városban székhellyel rendelkező képző szervezetek indíthatnak képzéseket, hanem az országban bárhol bejegyzett szervezetek is, ha megfelelnek a feltételeknek. Ezáltal a képzések és a választható szakirányok száma is jóval nagyobb.

A felnőttképzés keretében az államilag elismert, az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítést 2014-ben több mint 5.000 fő tett, míg a szintén OKJ szakképesítést nyújtó képzésre 2015 augusztusáig közel 3.000 fő jelentkezett. A következő tábla azon 30 szakképesítést tartalmazza, melyeken a sikeresen vizsgát tevő, illetve a jelentkezők száma a legnagyobb arányú volt.

A 30 legnépszerűbb állam által elismert OKJ szakképesítés (2014 vizsgázottak és 2015. I. félév jelentkezők)

A képzést sikeres vizsgával befejezők száma Baranya megyében, 2014		A képzésre jelentkezők száma Baranya megyében, 2015. I. félév	
Állam által elismert OKJ szakképesítések (Fő)			
Összesen	5357	Összesen	2914
A legnagyobb létszámot kibocsátó 30 képzési szakirány			
Motorfűrész-kezelő	771	Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targonca)	773
Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targonca)	567	Motorfűrész-kezelő	150
Konyhai kisegítő	154	Parkgondozó	141
Tisztítás-technológiai szakmunkás	131	Kerti munkás	129
Aranykalászos gazda	119	Személy- és vagyongőr	88
Parkgondozó	115	Aranykalászos gazda	81
Boltvezető	93	Társadalombiztosítási ügyintéző	61
Kisteljesítményű kazán fűtő	91	CNC-forgácsoló	56
Kerti munkás	90	Bérügyintéző	55
Hulladékválogató és -feldolgozó	88	Élelmiszer-, vegyiáru és gyógynövény eladó	53
Sportedző (sportág megjelölésével)	85	Mérlegképes könyvelő	52
Raktáros	83	Házi időszakos gyermekgondozó	47

A képzést sikeres vizsgával befejezők száma Baranya megyében, 2014		A képzésre jelentkezők száma Baranya megyében, 2015. I. félév	
Állam által elismert OKJ szakképzések (Fő)			
Összesen	5357	Összesen	2914
A legnagyobb létszámot kibocsátó 30 képzési szakirány			
Kulturális rendezvényszervező	83	Számítógépes adatrögzítő	44
Mérlegképes könyvelő	82	Pénzügyi-számviteli ügyintéző	43
Ápoló	82	Méhész	39
Volfrámelektrodás védőgázás ívhegesztő	80	Kisfeszültségű csatlakozó- és közvilágítási FAM szerelő	36
Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	79	Villanyszerelő	35
Társadalombiztosítási és bérügyi szakelőadó	77	Ápoló	35
Nevelőszülő	71	Társasházkezelő	34
Fogyóelektrodás védőgázás ívhegesztő	69	Csontozó munkás	32
Faipari gépkezelő	68	Szociális gondozó és ápoló	32
Szociális gondozó és ápoló	68	Volfrámelektrodás védőgázás ívhegesztő	31
Óvodai dajka	64	Állatgondozó	30
Szakács	64	Egészségügyi gyakorlatvezető	30
Mezőgazdasági munkás	60	Kézápoló és műkörömépítő	29
Villanyszerelő	58	Fogyóelektrodás védőgázás ívhegesztő	26
Ingatlanközvetítő	58	Óvodai dajka	26
Ruházati eladó	48	Tisztítás-technológiai szakmunkás	24
CNC-forgácsoló	48	Villamos alállomás kezelő	24
Hulladékgyűjtő és -szállító	39	Fakitermelő	22

Forrás: NSZFH - OSAP

Felsőoktatás

A Pécsi Tudományegyetem az ország legrégebbi (1367-ben alapított) egyeteme, és a hallgatói létszámot tekintve is – ami 22.000 fős diákszámot jelent – jelentős. A megye és a város munkaerő-piacát is befolyásoló tényező – a legnagyobb foglalkoztató a térségben, ahol csak az oktatók száma meghaladja az 1.600 főt. A Klinikai Központ, amely Magyarország egyik legnagyobb egészségügyi szolgáltatója, további közel 3.000 dolgozót foglalkoztat.

Az egyetem működési területe túlmutat a város, sőt a megye határain is: Szekszárdon, Kaposváron, Szombathelyen és Zalaegerszegen is jelentős képzési programjai működnek, beiskolázási területe pedig az egész országot átfogja, és nagyszámú külföldi hallgató is a PTE-t választja tanulmányai színhelyéül.

A Pécsi Tudományegyetem karai:

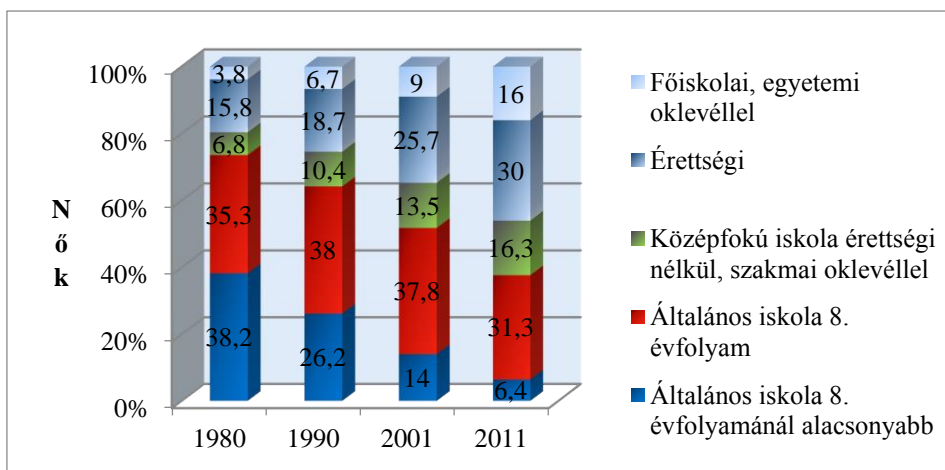
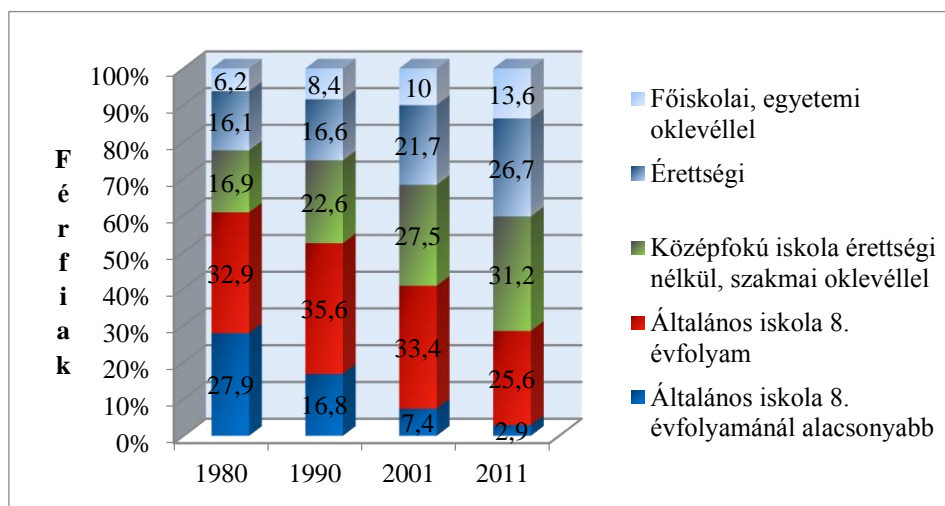
- Állam- és Jogtudományi Kar
- Általános Orvostudományi Kar

- Bölcsészettudományi Kar
- Egészségtudományi Kar
- Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar
- Közgazdaságtudományi Kar
- Művészeti Kar
- Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar
- Természettudományi Kar

Az egyetem 2015/2016-os tanévet 4.574-es felvételi létszámmal országosan a 6. legtöbb hallgatóval kezdte meg.

III.2.7. A PÉCSI SZAKMASTRUKTÚRA ELEMZÉSE

Baranya megyében a 15 éves és idősebb népesség megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint és nemeként, 2011

Forrás: KSH – Népszámlálás 2011

Hosszú távon a térségben nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a piacképes szakmai képzésen túl a kompetenciák, készségek és képességek fejlesztésére, az elméleti tudás gyakorlati jellegű átkonvertálására. Már most is jelen vannak a munkaerőpiacon olyan cégek, amelyeknél ezek a kompetenciák felértékelődtek, piaci követelménnyé váltak. Ilyenek a gyakorlati készségek vagy az informatikai tudás és a nyelvismeret.

III.2.8. A PÉCSI AGGLOMERÁCIÓ TŐKETELEPÍTÉSI SZERKEZETE ÉS POTENCIÁLJA

A külföldi tőke magyarországi letelepedésénél a „kiépített közlekedési infrastruktúra, nyelvtudás, képzett munkaerő jelentik a fő vonzerőt. ...A telepítő tényezők között a közlekedési infrastruktúra mellett szerepet játszik még a kedvező földrajzi fekvés, a meglévő szolgáltatások köre és színvonala, az ipari parkok, az általuk kínált infrastruktúra, az önkormányzatok kínálta egyéb szolgáltatások/előnyök és támogatások, a már meglévő ipar”.¹ Az elmúlt 25 évben sem Pécs, sem Baranya megye nem szerepelt a külföldi tőke kiemelt célterületei közt. Ennek egyik oka a nem megfelelő közlekedési kapcsolat volt. Öt évvel ezelőtt azonban e téren is jelentős változás következett be. A külföldi tőke azonban ennek ellenére sem fedezte fel ezt a térséget.

III.3. CÉLRENDSZER

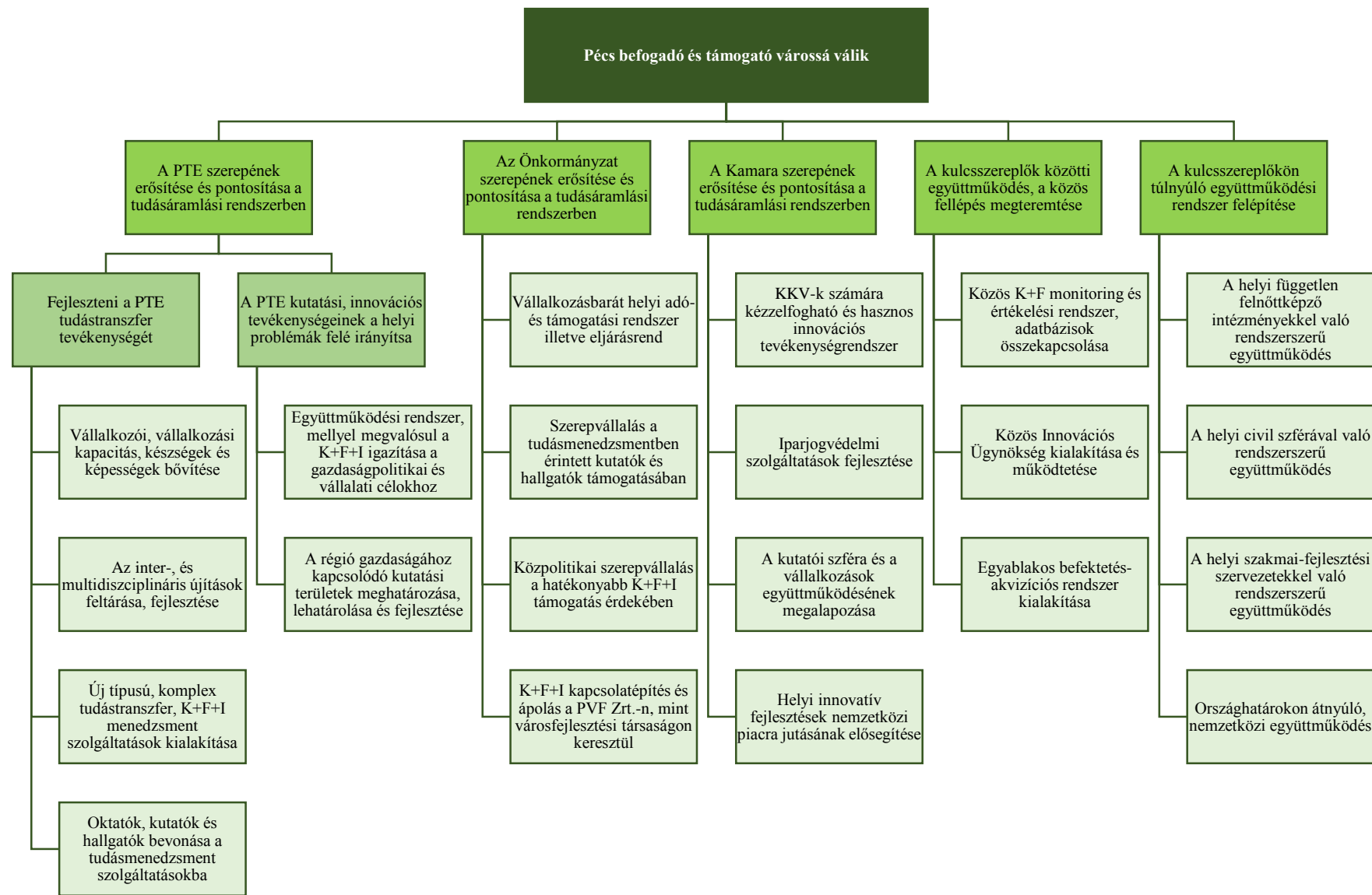
III.3.1. STRATÉGIAI IRÁNYOK MEGHATÁROZÁSA

Jövőkép

Pécs befogadó és támogató várossá válik, azaz olyan várossá, amely képes befogadni és hasznosítani a belföldről és külföldről érkező kutatási ötleteket, tudásigényes vállalatokat és beruházásokat, a városba vonzani a kutatókat, kutatási műhelyeket, valamint a helyben született ötleteket felkarolja, és a megvalósításig kíséri azáltal, hogy folyamatos és szinergikus kapcsolat áll fenn az innovációs lánc potenciális szereplői és támogatói között.

¹ Nemzeti fejlesztés 2030. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció, 2013. Magyar Közlöny 2014. 1. szám 23.,o.

Célfá

III.3.2. KIEMELT TERÜLETEK MEGHATÁROZÁSA

Baranya a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiában

A minden magyar megye számára kiemelt jelentőségű szektorális prioritások mellett az úgynevezett intelligens technológiák közül az alábbiak jelennek meg, amelyek a megyében a kutató-fejlesztő-innovátor tevékenység specifikus irányait jelentik:

- fotonika, lézertechnológia
- különleges anyagok, korszerű anyagok, modern anyagtechnológiák
- elektronika és félvezető-technológia
- építőipar (építőipari anyagtechnológiák)
- kulturális és kreatív ipar

Pécs és Baranya vállalatainak kiemelt kutatási irányai

Pécs és Baranya megye vállalatainak kiemelt kutatásai irányai a 2014. szeptember 15-én tartott Baranya Megyei Kormányhivatal által szervezett „S3 Intelligens Szakosodási Stratégia – megyei specializációk workshop” című rendezvényen csoportmunkában az alábbi területeken kerültek kijelölésre:

1. Gépipar és elektronika
2. Környezetipar
3. Biotechnológia – egészségipar
4. Kreatív ipar és ICT
5. Élelmiszeripar

A Pécsi Tudományegyetem kiemelt kutatási területei

A Pécsi Tudományegyetem meghatározta azokat az alapvető kutatási területeket, amelyek természetesen nem kizárólagos jellegűek, ugyanakkor a vezető kutatási csapásirányainak tekinthetőek, ezek az alábbiak:

- „Ageing – öregedés-kutatás: Neuroimmun és neuroendokrin folyamatok változásának kutatása a kor előrehaladtával”
- 3D Stratégiai Kutatási Irány
- Smart-City kutatások

III.3.3. CÉLOK BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSRENDSZERE

A célrendszer belső összefüggésrendszere rendkívül erős. A célok közötti összefüggések vizsgálatából kitűnik, hogy a közös K+F monitoring rendszer, összekapcsolt adatbázisok; közös innovációs ügynökség és egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása megalapozhatja a szereplők egyedi céljainak elérését, és a rajtuk túlnyúló együttműködési rendszer hatékonyságát is.

Jelen stratégia megvalósításában tehát kulcstényező és alapvető fontosságú a három kulcsszereplő együttműködésének, közös fellépésének megteremtése.

III.4. A STRATÉGIA ILLESZKEDÉSI VISZONYAINAK VIZSGÁLATA

III.4.1. ILLESZKEDÉS A TERÜLETI ÉS ÁGAZATI STRATÉGIÁKHOZ

Jelen stratégia alábbi releváns országos stratégiákhoz való illeszkedése került vizsgálatra:

- Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programja
- Befektetés a jövőbe – Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia (2013-2020)
- Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia

Az országos stratégiák mellett az alábbi megyei szintű stratégiákhoz való illeszkedés is vizsgálatra került:

- Baranya Megyei Területfejlesztési Koncepció
- Baranya Megyei Területfejlesztési Program
- Baranya Megye Integrált Területi Programja
- Pécsi Járás Gazdaságfejlesztési Program
- Baranya megyei szakképzés-fejlesztési stratégia

III.4.2. ILLESZKEDÉS AZ ÉRINTETT SZEREPLŐK STRATÉGIÁIHOZ

A Tudásmenedzsment Stratégiának illeszkedését a stratégia főszereplőinek stratégiáival kapcsolatosan is vizsgáltuk az alábbiak szerint:

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata:

- Pécs Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020

Pécsi Tudományegyetem:

- Pécsi Tudományegyetem Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2011-2020

Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara:

- Innovációs Bizottság 2013 évi munkaterve és stratégia célkitűzései

III.5. A MEGHATÁROZOTT CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK RENDSZERE

III.5.1. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY MEGHATÁROZÁSA

Az alábbi táblázatokban Baranya szakosodási irányainak Pécsre vonatkozó rövid, közép és hosszútávú relevanciái kerülnek vizsgálatra az alábbi jelölések mentén:

- + : a kijelölt intelligens szakosodási irány tekintetében reális esély van a tudásbázis kiépítésének megkezdésére, az azt megalapozó erőforrások allokációján keresztül;
- ++ : a kijelölt intelligens szakosodási irány tekintetében a korábban megkezdett fejlesztések továbbvitelével reális esély van piaci relevanciával bíró termékek/szolgáltatások kifejlesztésére;
- +++ : a kijelölt intelligens szakosodási irány tekintetében a kifejlesztett termékek/szolgáltatások hozzájárulnak Pécs város jövedelemtermelő képességéhez és foglalkoztatási helyzetének javításához;

- : az adott megyei szakosodási irány nem tekinthető relevánsnak Pécs Megyei Jogú Város tudásmenedzsment stratégiája vonatkozásában.

1. Intelligens szakosodási irány: Gépipar és elektronika

Gépipar és elektronika: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövid-táv	Közép-táv	Hosszú-táv
1.1. Smart city kereteiben városi közlekedés igényeit kiszolgáló járműfejlesztés, különös tekintettel az elektromos járművekre, figyelemmel az ITS V2V V2X vonatkozásokra is.	++	+++	
1.2. Roncsolásmentes anyagvizsgálat eszközeinek és alkalmazásainak továbbfejlesztése a legszélesebb felhasználási területeire, piaci alkalmazások kidolgozásával.	+++		
1.3. Anyag és alkatrész szelektáló és minősítő berendezések technológiájának továbbfejlesztése, terménytechnológiai szelektáló és minősítő berendezések fejlesztése különös tekintettel a szín szerinti válogatásra, távfelügyeleti rendszer ellátására.			+
1.4. Gépipari tervezői és kutatóközpont létrehozása, környezettudatos technológiák eredményeinek integrálása, termékfejlesztés, és a szükséges K+F+I kapacitások kiépítése. Tüzelőanyagcellás berendezések fejlesztése, gyártás technológiájának fejlesztése, 3D-s technológia alkalmazási lehetőségeinek kutatása a prototípusok fejlesztésében és gyártásában; manufakturális ipar gyártóeszközök fejlesztéséhez kapcsolódó kutatás-fejlesztés.		+	++

2. Intelligens szakosodási irány: Környezetipar

Környezetipar: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövid-táv	Közép-táv	Hosszú-táv
Smart City kialakításához szükséges kutatások, pl. erőforrás hatékony technológiák, kaszkád rendszerű energiahasznosítás, hulladékgazdálkodás-újrahasznosítás, kék és zöld infrastruktúra összekapcsolódási lehetőségeinek kutatása, anyag- és energiahatékony épületek és infrastruktúra.	+++		
Alkalmazott földtani és műszaki kutatások energetikai és ipari felhasználási céllal, pl. tisztaszén-technológia, geotermikus energia, ritka földfémek, fenntartható technológiák által.	++	+++	
Bányászati és ipari rekultivált és rekultivációra váró területek hasznosítási vizsgálata környezetfejlesztési céllal, pl. energetikai, ásványkincs, hulladékvíz, környezeti hatások minimalizálása és monitorozása.	+	++	+++
A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében komplex vízhasznosítási és zöldterületi kutatások, valamint energetikai kutatások kidolgozása.	++	+++	

3. Intelligens szakosodási irány: Biotechnológia – egészségipar

Biotechnológia – egészségipar: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövid-táv	Közép-táv	Hosszú-táv
Népegészségügyi fejlesztések-különösen a természetes anyagok hatásának kutatása és ezeken alapuló termékek és szolgáltatások fejlesztése a helyi adottságok figyelembevételével (pl.: termásvíz (Harkány, Sellye, Siklós) növényi hatóanyagok, funkcionális élelmiszerek, allergiakorális tolerancia, diabétesz); személyre szabott gyógyítás kutatása-personalized medicine.	+++		
Orvosi biotechnológiai kutatás és fejlesztés (gyógyszercélpontok és gyógyszerjelöltek azonosítása, nemklinikai (korábbi nevén preklínikai) tesztelés (in vitro mesterséges szövetek és in vivo állatmodellek fejlesztése, 3D sejtnyomatás stb.), in vitro fertilizáció kutatása és eredményességének növelése.	+++		
Fertőző és oxidatív stresszhez kapcsolódó betegségek és kezelési lehetőségek kutatása, termékek és szolgáltatások fejlesztése (bakteriológiai, mikológiai, virológiai, parazitológiai) – analitika, diagnosztika (pl. gyorsesztek), terápia; multirezisztens fajok elleni védekezés.	+++		
Ageing (neuroimmun és neuron endokrin); neurodegeneratív betegségek és demenciák kezelési lehetőségének kutatása, termékek és szolgáltatások fejlesztése -analitika, diagnosztika (pl.: korai biomarkerek), terápianem klinikai (pl.: in vitro és in vivo sejtmodellek és szövetrendszerek), klinikai tesztelése.	++	+++	

4. Intelligens szakosodási irány: Kreatív ipar és ICT

Kreatív ipar és ICT: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövid-táv	Közép-táv	Hosszú-táv
Interregionális, határon átnyúló kreatív ipari módszertani központ és mobil alkalmazásfejlesztői laboratórium létrehozása, a kreatív iparban rejlő gazdasági potenciál hasznosítására a meglévő folyamatok mérésre és új üzleti modellek kidolgozására (Kreatív pláza, kreatív ipari outlet, kreatív ipari látogatóközpontok) és iparági képzési tematikák fejlesztésére	+++		
LBS (Location-based services, helyzet alapú szolgáltatások) + Gamification + E-Learning és egyéb információmenedzsment kutatások. Komplex oktatási, képzési programok indítása, a szakember utánpótlás hosszútávú bővítése érdekében, valamint alkalmazott kutatási és kísérleti fejlesztési projektek végrehajtása, a nemzetközi piacra lépés támogatása.	+++		
Artistic Intervention, cross-border kutatási projektek kidolgozása a gépipari és járműipari fejlesztésekhez a régió kiemelkedően nagyszámú művészeinek bevonásával. Smart City rendszerek információinak megjelenítésére és felhasználására szolgáló innovatív kommunikációs, modellezési és műszaki/méréstechnikai rendszerek kutatása és fejlesztése.	++	+++	
Rendezvénytechnikai high-tech eszközpark és infrastruktúra mobilizációja, automatizálása, robotikai innovációja és kutatás fejlesztése. Crossover fejlesztések a Kreatív Ipar + Járműipar, + ICT, + Design + Városüzemeltetés + Mezőgazdaság + Környezetipar területén a megyében működő rendezvénytechnikai cégek szakmai kiválóságára, az PTE MIK robotikai fejlesztéseire és a kreatív ipari szereplők szakmai kiválóságára alapozva.	+	++	+++

6. Intelligens szakosodási irány: Élelmiszeripar

III.5.2. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY: ÉLELMISZERIPAR

Élelmiszeripar: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövid-táv	Közép-táv	Hosszú-táv
Hagyományos mezőgazdasági termékek, termékáncban történő felhasználásának kutatása, különös tekintettel az élettani hatásokra, pl.: szőlőmag, ill. gyógynövény hozzáadása gyümölcslehez, komló növényi alapanyagra épülő manufakturális sörgyártás kísérleti fejlesztése.	-	+	++
A megye speciális termékeivel kapcsolatos funkcionális élelmiszer kutatása, piaci terméké fejlesztése (pl.: mézkapszula, életkorhoz illő élelmiszerek fejlesztése), egészséges élelmiszer adalékok fejlesztése.	+	++	+++
Magyarországon (honos) rezisztenciális szőlőfajták feltárása és kutatása (betegségek, éghajlat változása). Kiválthatóság céljából rezisztens fajok keresése. Szőlészeti kutatás fejlesztési eredményeinek hasznosítása.	+++		

III.5.3. PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA SZÁMÁRA JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK

A javasolt intézkedések reagálnak a stratégiát megalapozó probléma- és célrendszerre, az önkormányzat szerepét célraorientált módon erősítik fel a tudásáramlási rendszerben, pontosítják és a helyi szereplők számára is érzékelhetővé teszik a feladatokat. A javasolt intézkedéseket a célfa által meghatározott szerkezetben az alábbi ábra foglalja össze:

A javasolt intézkedések rendszere

III.5.4. A SZEREPLŐK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI

A város és a térség fejlődésének egyik legfontosabb záloga a három kulcsszereplő, az egyetem, a város és a kamara szisztematikus együttműködése lehet, ahol az érintett szereplők – egyenrangú félként – tevékenységeiket az eddigieknél szorosabbra fűzve, közös célok mellett dolgoznak a régió felemelkedésén, az új fejlesztési irányoknak megfelelően, a korábbi tapasztalatokra, a már kidolgozott, meglévő tudásbázisra alapozva.

Természetesen az érintett kulcsszereplőkön múlik, hogy a fentiekben vázolt együttműködés szükségességét, szükségszerűségét, a jelenlegi kapcsolatok újragondolását mennyire tekintik fontosnak, azonban, a stratégia korábbi fejezeteiben vázolt kihívások alapján az azonnali lépések tekinthetők indokoltnak.

A kulcsszereplők közötti együttműködés, a közös fellépés céljai az alábbi pontokban összegezhetők:

- Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása;
- Közös innovációs ügynökség kialakítása és működtetése;
- Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása.

III.5.5. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS SZERVEZETI KERETEI

Az együttműködés alapvető szervezeti kerete egy létrejövő Közös Innovációs Ügynökség, amely a három kulcsszereplő, Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara új, közös innovációs szervezeteként kezdheti meg működését.

Az innovációs ügynökség legfontosabb céljai az alábbiakban összegezhetők:

- A három kulcsszereplő, Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara kutatási, innovációs tevékenységében rejlő szinergiák kiaknázása;
- Részvétel a kulcsszereplők döntéselőkészítési folyamataiban az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő innováció-orientált gazdaságfejlesztési elképzelések megvalósítása érdekében;
- Jelen tudásmenedzsment stratégiai dokumentumban felvázolt intézkedésrendszer megvalósítása;
- Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása, az intelligens szakosodási irányok folyamatos monitoringja és felülvizsgálata;
- A helyi gazdasági szereplők innovációs aktivitásának növelése az intelligens szakosodási irányoknak megfelelően;
- Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása;
- A helyi szereplők innovatív fejlesztéseinek piaci hasznosítása;
- Fejlesztési igények azonosítása, fejlesztési ötletek minősítése, innovációs tanácsadás, projektötletek kidolgozása, megvalósíthatósági tanulmányok készítése;
- Forrásszerzés és tanácsadás;
- Nemzetközi projektek kezdeményezése és menedzselése;
- Szakmai kapcsolatok kialakítása, nemzetközi technológia transzfer erősítése;

- Innovációs elektronikus piactér oldal kialakítása, technológiai ajánlatok, innovációs fejlesztési eredmények kereslet-kínálati szolgáltatás;
- Képzés-fejlesztés, tréningek szervezése a PTE tudásbázisán, az intelligens szakosodási irányokkal összhangban.

III.5.6. KOMMUNIKÁCIÓS TERV

A kommunikációs terv részben a Tudáspark-program ismertségének megteremtésére, az egyes programelemek folyamatos megjelenítésére, részben a három kulcsszereplő, Pécs megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara új, közös innovációs szervezeteként létrejövő Közös Innovációs Ügynökség bevezetésére, részben pedig az ügynökség által végzett tevékenységek folyamatos bemutatására koncentrál.

A kommunikációs tevékenység során kiemelt figyelmet kell fordítani a belső (tehát a projektben közreműködő három partner intézményi szervezetén belüli) kommunikációra, ahol a város, az egyetem és a kamara az egyes projektelemekről szóló információk tartalmakat folyamatosan megosztja azokon a hagyományos és online csatornákon, amely felületeken más tevékenységek esetén is kommunikál. A belső kommunikáció mellett a külső, tehát a szervezeteken kívüli célcsoportok megnyerésére irányuló kommunikációs stratégiáját az az alapvető célkitűzés határozza meg, hogy a Tudáspark-program egyes projektelemeiről gazdag eszköztárra épülő, folyamatos kommunikáció keretében olyan markánsan felismerhető, hiteles arculatot alakítson ki a köztudatban, amely az program, illetve az ügynökség társadalmi beágyazottságának, illetve hírnevének növekedéséhez vezet.

III.6. FELSOROKTATÁSI KUTATÁSOK EREDMÉNYHASZNOSÍTÁSI STRATÉGIÁJA

III.6.1. A KUTATÁSI IRÁNYOK PIACI IGÉNYEKHEZ VALÓ KÖZELÍTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

A Pécsi Tudományegyetem országosan is egyedülálló, speciális tudásbázisának feltárása, feltérképezése szükséges ahhoz, hogy olyan, az új fejlesztési irányoknak megfelelő kutatás-fejlesztési tevékenységek és innovációk jöjjenek létre, amelyek a piaci elvárásoknak is megfelelnek. A piaci igények feltérképezését, az felmerülő igények és az egyetemi tudásbázis közötti koordinációt a közös fejlesztési ügynökség vállalhatja fel, szisztematikusan kidolgozva a megosztásra vonatkozó rendszerek alapjait, illetve ezek fejlesztéséhez kapcsolódó javaslatok alapján megvalósított tevékenységrendszert.

III.6.2. A KUTATÁSI FOLYAMATOKBAN VALÓ KÖZREMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI

A város, az egyetem és a kamara eddigieknél jóval szorosabb együttműködésének köszönhetően valóban olyan új tudáselemek, innovatív és kreatív megoldások jönnek létre, amelyek hosszabb távon az új fejlesztési irányoknak megfelelően, egyre szélesebb szakmai bázison folyó kutatási programokat és valóban hasznosítható eredményeket generálnak.

III.6.3. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ELÉRHETŐSÉGÉNEK ÉS FELHASZNÁLHATÓSÁGÁNAK LEHETŐSÉGEI

A hatékony tudásmenedzsment célja, hogy aktiválja a szervezetekben lévő megosztott, néha elrejtett tudást. Így gyorsabban és rugalmasabban lehet reagálni a piaci igényekre és a versenytársak lépéseire, hatékonyabbá téve a stratégiai tervezést, és jobb minőséget elérve kedvező esetben ösztönözve az innovációs készséget is. A Tudáspark projekt keretében megvalósuló innovációs fejlesztési ügynökség a fentiekben vázolt, az eddigiekben az egyetem által menedzselt feladatokra és kihívásokra reagál, a város és a kamara tudásbázisát, kapcsolatrendszerét, szakmai tapasztalatait is felhasználva. Mindhárom szereplő érdeke, hogy ne egymással párhuzamosan futó tevékenységet folytasson, hanem egymás profilját, sajátos tudáselemeit felhasználva, egymás munkáját, tevékenységeit kölcsönösen kiegészítve segítse a Pécsi Tudományegyetem tudásbázisán létrejött kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek eredményeinek hasznosulását és javítsa eredményeinek hozzáférhetőségét. A három egyenrangú szereplő által létrehozott ügynökség alkalmas lehet arra, hogy a kedvezőtlen gazdasági szituáció ellenére sikeres tevékenységet folytatva, a jelenleginél jobb eredményeket érjen el az egyetemen keletkező tudás menedzselésében és a város új fejlődési pályára történő állításában. E tevékenység sikerességének egyik alapvető feltétele, hogy a kínálati tudáselemek azonosítását követően létrejöjjön a kapcsolat azokkal a piaci szereplőkkel, akik megrendelőként igénybe veszik és/vagy közösen fejlesztik azokat az innovatív termékeket és szolgáltatásokat, amelyek az intelligens szakosodási irányoknak megfelelően Pécs város lakóinak jólétét és jólétét biztosíthatják az elkövetkező években.

III.7. MONITORING RENDSZER

A stratégiai monitoring célja, hogy biztosítsa a stratégiai tervezés és végrehajtás közötti összhangot. Ezt a stratégiai tervdokumentumok végrehajtására vonatkozó aktuális állapot nyilvántartásával és elérhetővé tételével, indikátorokon keresztül képes biztosítani. Ezzel a rendszer egyrészt alkalmas a végrehajtás ellenőrzésére és ezzel összhangban a stratégiában kitűzött célok el- vagy el nemérésének vizsgálatára.

A monitoring rendszer kapcsán azt a mérési eszközrendszert készítettük el, amely alapját képezheti egy ilyen rendszernek. Az egyes célokhoz kapcsolódóan output indikátorok kerülnek definiálásra, amely mérhetővé teszi, hogy valóban történt-e előrelépés az adott területeken. Majd a projekt víziójára vonatkozóan néhány eredmény indikátor kerül definiálásra, amely átfogó képet ad arról, hogy a stratégia eredményes-e vagy sem.

A fenti monitoring mutatók értékelésében kiemelt jelentősége kell, hogy legyen a Közös Innovációs Ügynökségnek, amely létrehozása maga is egy output indikátor, azonban megalapítása után ennek gondozásába kell, hogy kerüljön a fent felvázolt monitoring rendszer.

IV. ÉRINTETT SZEREPLŐK BEMUTATÁSA

IV.1. PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A projekt megvalósításában partnerként vesz részt Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának városfejlesztési társasága.

A 2011.évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat jogi személyként működik. Az önkormányzat feladatait és hatáskörét képviselőtestülete és Pécs Megyei Jogú Város Közgyűlése látja el, ez utóbbi gyakorolja az önkormányzati jogokat is.

A közgyűlés feladatait egyrészt a törvény határozza meg, másrészt az önkormányzat ezeket a feladatköröket kiegészíti önként vállalt feladatokkal. A törvény azt is lehetővé teszi, hogy a közgyűlés egyes feladatköröket átruházzon a polgármesterre, a különböző bizottságaira, kisebbségi önkormányzataira és társulásaira. Ezeket a hatásköröket a megbízottak nem ruházhatják tovább, a közgyűlés visszavonhatja őket.

A közgyűlés jelenleg húsz tagot számlál, amibe beletartozik a polgármester is. A polgármesteri tisztséget Dr. Páva Zsolt viseli.

A polgármester munkájának segítésére, bizonyos önkormányzati feladatok ellátására a közgyűlés alpolgármestereket választ.

A közgyűlés döntéseinek előkészítésére, azok végrehajtásának megszervezésére és ellenőrzésére bizottságokat hozhat létre. A bizottságok határozatban döntenek, ügykörük gyakorlása közben határozatot hoznak, majd állásfoglalásuk kialakítása után ajánlást fogalmaznak meg a közgyűlés felé. Ezek lehetnek állandó vagy ideiglenes bizottságok is.

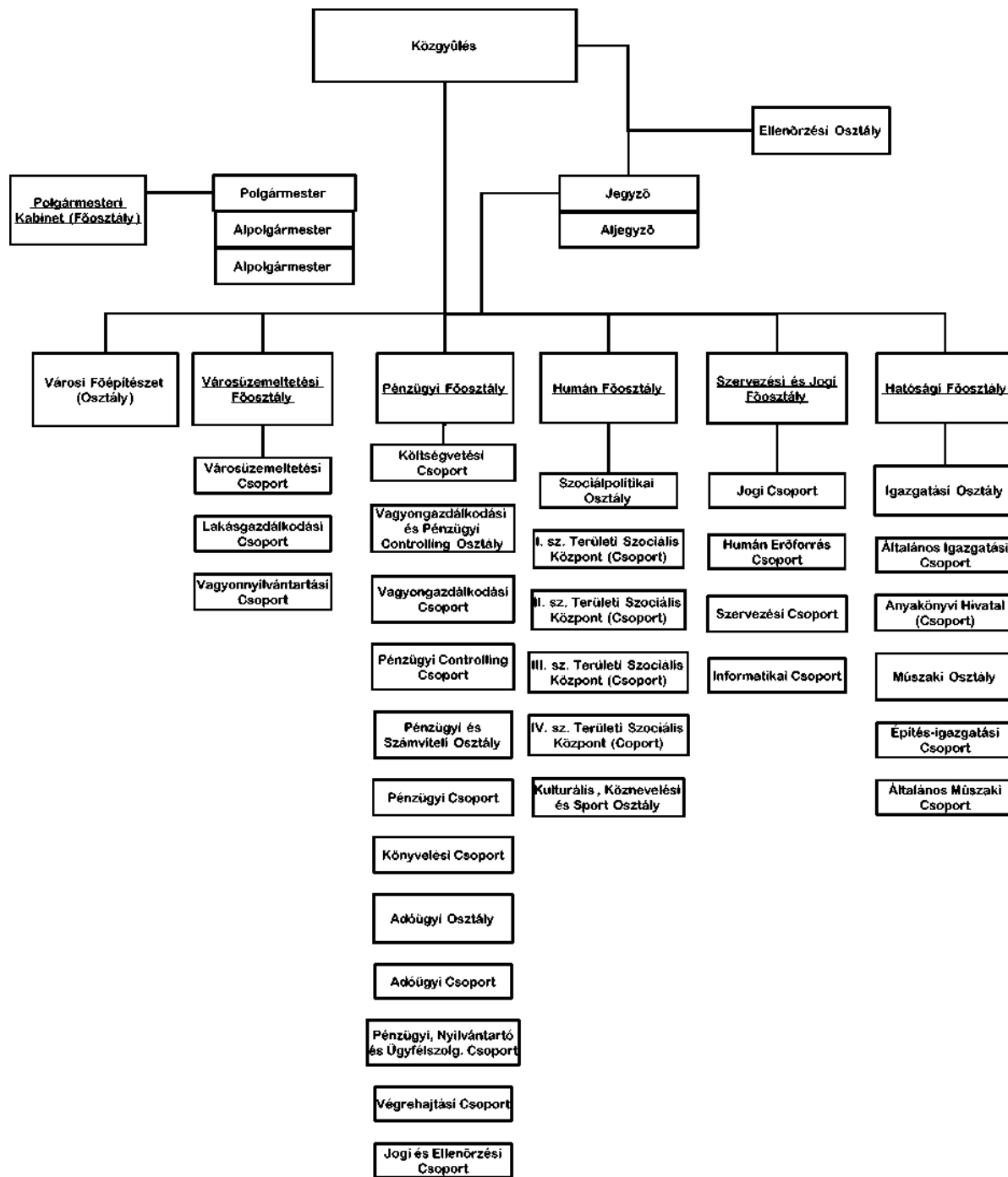
Jelenleg Népjóléti és sport, Kulturális és Köznevelési, jogi és Ügyrendi valamint Pécsi Értéktár működik, és látja el a közgyűlés által ráruházott feladatköröket, mint állandó bizottság.

A közgyűlés hivatali szerve, a jogi személyként és önálló költségvetési szervként működő, Pécs Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala. A hivatal általános és részletes feladatait, működési rendjét az ügyrend tartalmazza, amit a polgármester hagy jóvá és a jegyző ad ki.

A polgármesteri hivatalt a jegyző vezeti. Feladatai közé tartozik többek között az önkormányzatok működésével, gazdálkodásával kapcsolatos feladatok elvégzése, valamint az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítése és végrehajtása.

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának Szervezeti ábrája

A Polgármesteri Hivatal szervezeti felépítése a Szervezeti és Működési Szabályzat szerint a szükséges munkamegosztás céljából az alábbi szervezeti egységekre tagozódik:

- 1.) Polgármesteri Kabinet (főosztály)
- 2.) Városi Főépítészet (osztály)
- 3.) Szervezési és Jogi Főosztály
 - Jogi Csoport
 - Humán Erőforrás Csoport

- Szervezési Csoport
- Informatikai Csoport

4.) Pénzügyi Főosztály

- Költségvetési Csoport
- Vagyongazdálkodási és Pénzügyi Controlling Osztály
 - Pénzügyi Controlling Csoport
 - Vagyongazdálkodási Csoport
- Pénzügyi és Számviteli Osztály
 - Pénzügyi Csoport
 - Könyvelési Csoport
- Adóügyi Osztály
 - Adóügyi Csoport
 - Pénzügyi, Nyilvántartó és Ügyfélszolgálati Csoport
 - Végrehajtási Csoport
 - Jogi és Ellenőrzési Csoport

5.) Humán Főosztály

- Szociálpolitikai Osztály
 - I. számú Területi Szociális Központ (csoport)
 - II. számú Területi Szociális Központ (csoport)
 - III. számú Területi Szociális Központ (csoport)
 - IV. számú Területi Szociális Központ (csoport)
- Kulturális, Köznevelési és Sport Osztály

6.) Hatósági Főosztály

- Igazgatási Osztály
 - Általános Igazgatási Csoport
 - Anyakönyvi Hivatal (csoport)
- Műszaki Osztály
 - Építésigazgatási Csoport
 - Általános Műszaki Csoport

7.) Városüzemeltetési Főosztály

- Városüzemeltetési Csoport
- Lakásgazdálkodási Csoport
- Vagyonnyilvántartási Csoport

8.) Ellenőrzési Osztály

Az önkormányzat feladatkörét, általános döntéshozatali rendjét, működési mechanizmusát a helyi önkormányzatokról szóló törvény és a Szervezeti és Működési Szabályzat határozza meg.

Az önkormányzat az egyes kötelező és vállalt feladatok ellátása érdekében társaságokat alapított, illetőleg azokban tulajdoni részesedéssel rendelkezik.

IV.1.1. PÉCSI VÁROSFEJLESZTÉSI NONPROFIT ZRT.

A városfejlesztési feladatok ellátására Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata zártkörűen működő részvénytársaságot hozott létre.

Az önkormányzat az Európa Kulturális Főváros Pécs – 2010 kiemelt jelentőségű projekt fejlesztéseinek segítségével 2008-ban létrehozta a Pécs2010 Menedzsment Központ Közhasznú Nonprofit Kft-t. A szervezet 2010. október elsejei hatállyal kiválással átalakult. A kiválás a cégformában nem hozott változást, de a Kft neve Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Kft. lett. Később egy közgyűlési határozat értelmében a Korlátolt Felelősségű Társaság Zártkörűen Működő Részvénytársaságként folytatta tovább tevékenységét.

A szervezet 100%-ban a Pécsi Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonát képezi. Jelenlegi vezérigazgatója Dr. Merza Péter.

A menedzsment szervezet szakmai összetétele, az általa menedzselt, illetve lebonyolított pályázatok alapján megszerzett tapasztalatai kellő garanciát nyújtanak arra, hogy a projektmenedzsmenttel szemben támasztott követelmények maradéktalanul teljesüljenek.

A társaság jelenleg is közreműködik több Európai Unió által finanszírozott projekt lebonyolításában.

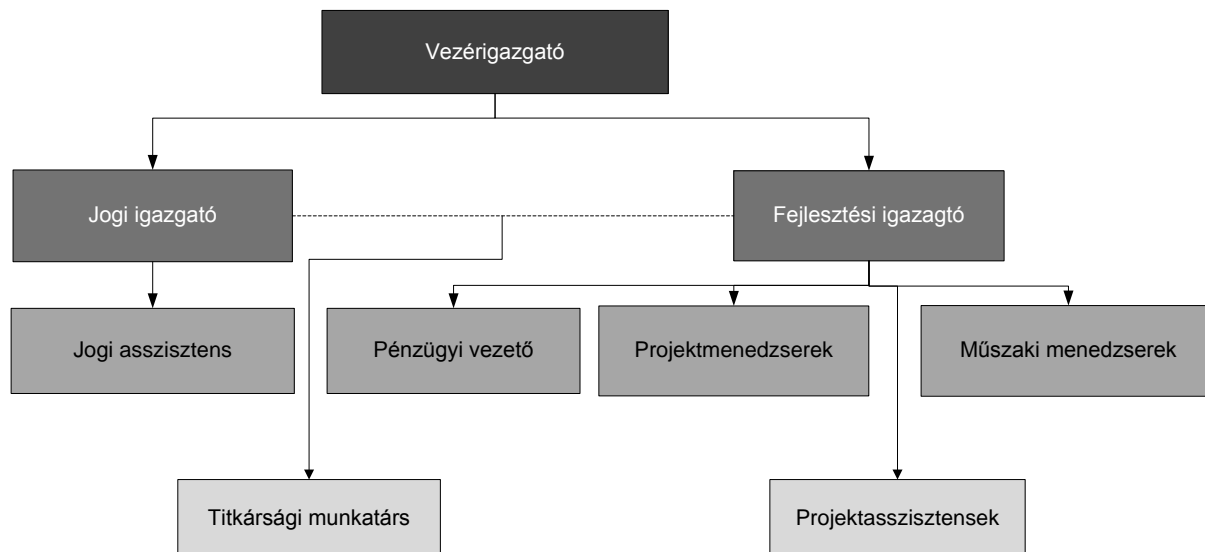
A jövőben az önkormányzat számos saját feladatkörébe tartozó településfejlesztési pályázat teljes körű előkészítését és menedzsmentjét a Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt.-nek kívánja átadni.

A szervezet kizárólag a projekt megvalósításához szükséges tapasztalattal és szakértelemmel rendelkező munkatársakat alkalmaz.

A társaság a projektek sikeres lebonyolításának érdekében projek-teameket hoz létre, melynek tagjai:

- Menedzsment szervezet vezetője
- Műszaki szakértő
- Pénzügyi szakértő
- Jogi szakértő
- Informatikai szakértő

Projektmenedzsment szervezeti ábra

A szervezet alkalmazottai naprakész, releváns ismeretekkel rendelkeznek szabályozási és módszertani területen is, ami elengedhetetlen fontossággal bír a pályázati forrásból megvalósuló projektek lefolytatása során. A számviteli, jogi, közbeszerzési, engedélyezési és építési szabályozások mellett fontos a Közreműködő Szervezet szabályozásának és elvárás-rendszerének ismerete. A nem megfelelő együttműködés igen komoly szankciókat vonhat maga után. Támogatás megvonás, bírság, a támogatás visszafizetésének terhe illetve a pályázati rendszerből való kizárás is előfordulhat. Ezért rendkívül fontos a szakemberek körültekintő kiválasztása és alkalmazása, továbbá a feladatok és felelőségek megfelelő, szigorú meghatározása, a koordináció és az ellenőrzés folyamatának rögzítése.

Társasági alapadatok

Név:	Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt.
Székhely:	7621 Pécs, Mária u. 9.
Konzorciumi tag gazdálkodási formakódja (GFO kód)	573
Honlapjának címe (ha van):	www.pecsivarosfejleszes.hu
Adószáma, ill. adóazonosító jele:	23328558-2-02
Statisztikai száma:	23328558-8559-573.02
Cégjegyzékszám vagy egyenértékű hivatalos nyilvántartási száma:	02-10-060371
Alapításának éve:	2011
Minősítési kódja	7
Szakágazati kódja (TEÁOR)	8559

Saját tőke (Ft)	31 990 000
Teljes munkaidős létszáma (fő)	14
Kapcsolattartó személy adatai	
Név:	Egry Dóra
Beosztás:	fejlesztési igazgató
Telefon 1:	72/514-801
Telefon 2:	30/469-0916
Fax 1:	72/514-810
Fax 2:	-
e-mail:	egry.dora@pvfzrt.hu

IV.2. PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

A Pécsi Tudományegyetem (PTE) története 1367-ig nyúlik vissza. Nagy Lajos király püspöki székvárosban, Pécsen alapította meg az ország első egyetemét. A pozsonyi Magyar Királyi Erzsébet Egyetem utódjaként a PTE ma Magyarország egyik legnagyobb kutatóegyeteme, a Dél-Dunántúl tudásközpontja. Regionális szinten vezető szereppel bíró egyetem 10 karral, 1.600 fős oktatói létszámmal, 2.000 fős kutatói gárdával, huszonegy doktori iskolájával több, mint 22.000 hallgatóval, amelyből több mint 2.000 külföldi hallgató.

Pécsi Tudományegyetem

A különböző tudományterületek szakemberei – mérnökök, orvosok, közgazdászok, jogászok-, azok tudományos kompetenciái olyan hozzáadott értéket képviselnek a város kulturális életében, amely felhasználása kulturális, gazdasági és kiválósági központtá alakíthatja Pécs városát. Ennek a know how-nak a kiaknázása a város és a régió feladata.

A szakmai tudás mellett a megfelelő környezet kialakítása is fontos az értékteremtés létrejöttéhez. Pécs2010 Kulturális Főváros projekt keretében több nagyobb beruházás is történt. Megépült a dél-dunántúli régió legnagyobb befogadóképességű, multifunkcionális hangversenyterme és konferenciaközpontja, a Kodály Központ, Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont (Kaptár), ami magába foglalja a városi, a megyei könyvtár, a Pécsi Tudományegyetem három karának könyvtára és rendelkezik két kétszáz fős előadóteremmel, egy konferenciateremmel, kutatószobákkal és internetes munkaállomások. Pécs2010 Európa Kulturális Fővárosa projekt legnagyobb beruházása a Zsolnay Kulturális Negyed kialakítása volt a pécsi Zsolnay Porcelánmanufaktúra területén.

A Szentágotthai János Kutatóközpont a PTE korszerű élettudományi, élettelen természettudományi, valamint környezettudományi oktatás, kutatás és innováció központja legkorszerűbb műszerparkjával, magas szintű tudásbázissal rendelkező 22 kutatócsoportjával, kutatási trendek rugalmas követésével. Tudásalapú gazdaság igényeire adaptívan reagáló intézmény kitűnő táptalaja a Dél-Dunántúli régió univerzális potenciáljának kiaknázására.

IV.2.1. KUTATÁS- FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓS STRATÉGIA 2011-2020 - PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

Az egyetem központi figyelmet fordít az innovációs lehetőségekre, tehetséget támogatására. Az Intézmény célja, hogy képes legyen a megszületett szellemi alkotások feltérképezésétől egészen a megvalósításig aktív segítőtje lenni az innovációs és technológia-transzfer folyamatoknak, meghatározó szereplőjévé válva a hazai és nemzetközi innovációs piacnak.

A Pécsi Tudományegyetem az első magyarországi felsőoktatási intézmény, ahol **Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia** keretében a kutatás-fejlesztés és innováció iránti elkötelezettség definiálva van hosszú távon. Ez a dokumentum megfogalmazza a K+F+I fejlesztéspolitikáját, célkitűzéseit, és a célok eléréséhez szükséges intézkedéseket, eszközöket határoz meg.

A Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Központ 2009-ben elnyert TÁMOP 4.2.1. „3T – Technológia és tudástranszfer feltételeinek kialakítása a Dél-dunántúli Régió egyetemi tudásbázisaiban” c. projektje keretében célul tűzte ki a Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2011-2020 megalkotását.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa 2011. december 15-én fogadta el az Egyetem Kutatásfejlesztési és Innovációs Stratégiáját, 2011-2020 időszakra vonatkozóan. Csaknem egy éves tervező munka, munkacsoportok keretében történő közös gondolkodás eredményeként született meg a dokumentum, mely keretében a helyzetelemzésre alapozva közép-és hosszú távú célokat tűztek ki, illetve intézkedéseket határoztak meg. Céljaik elérését eredményességi mutatók alapján mérik, évente vizsgálják az előrehaladást.

IV.2.2. PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM KUTATÁSHASZNOSÍTÁSI ÉS TECHNOLÓGIA-TRANSZFER KÖZPONT

„Az Egyetemen folyó tudományos kutatási tevékenység eredményességének támogatására, a tudományos kutatás, fejlesztés során, az Egyetemen létrejövő kutatási eredmények, szellemi alkotások azonosítására, védelmére és hasznosítására az Egyetemen Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Központ (továbbiakban: KTTK) működik.”

(A Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 36. számú melléklete Szabályzat a tudományos kutatási és fejlesztési tevékenységről a Pécsi Tudományegyetemen,(2014); , 9. § (1) bekezdés)

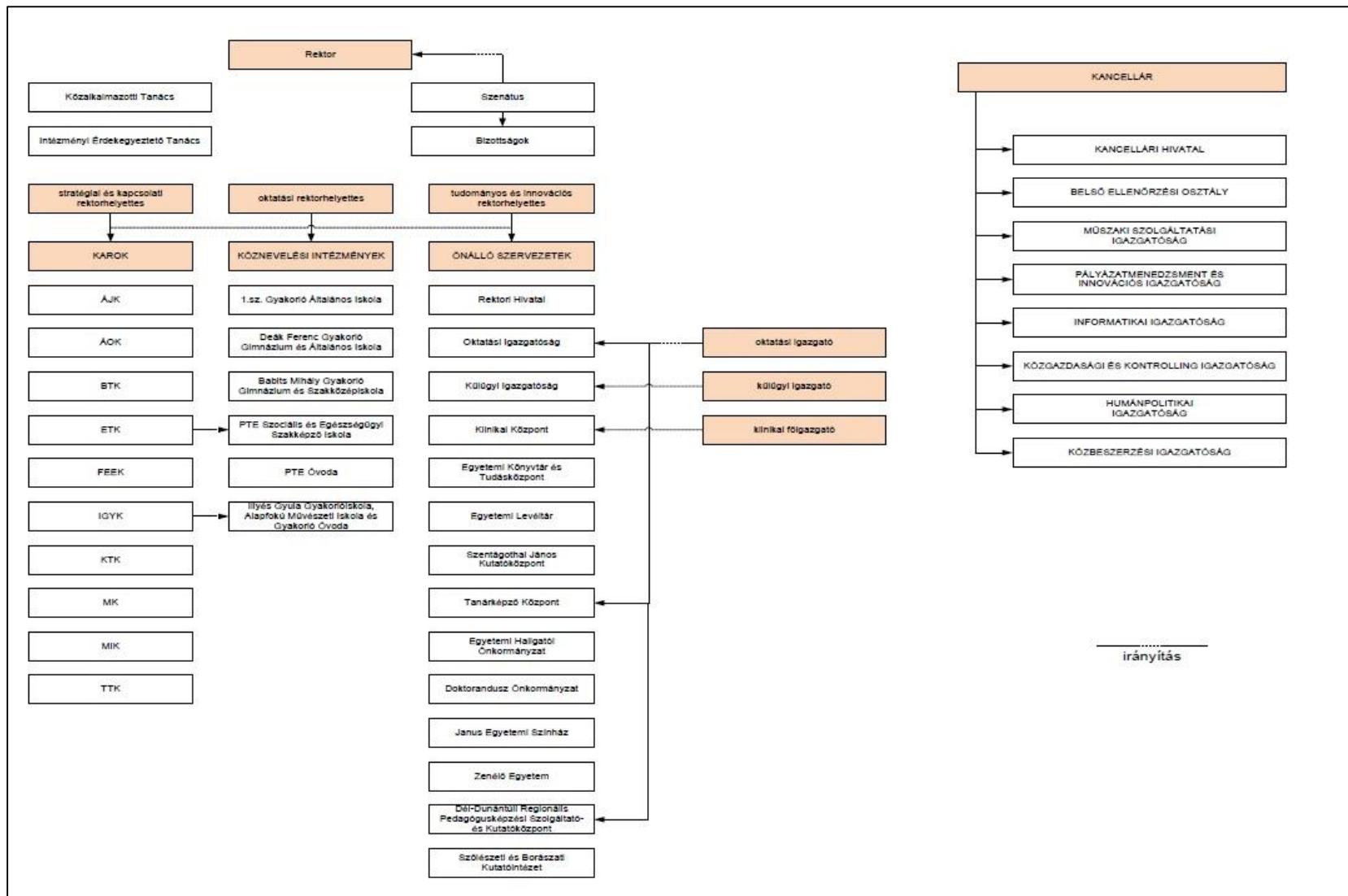
KTTK feladata a Pályázati és Innovációs Igazgatóság (továbbiakban: PII) részeként kiemelt projektek keretében szellemi alkotások kezelése és innovációs feladatok ellátása. A Pécsi Tudományegyetem Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Központja (KTTK) 2005 óta működik és áll a kutatók, hallgatók és üzleti partnerek rendelkezésére.

A KTTK küldetése:

A PTE tudásbázisát eredményesen bekapcsolják az innovációs folyamatokba, ezáltal a kutatás-fejlesztési eredmények, találmányok a gazdaság és a társadalom számára valódi értéket képviselő innovációkká válva hasznosuljanak.

A KTTK munkatársai jelentős piaci tapasztalattal és szakképesítéssel rendelkeznek, több mint 80 szellemi termék azonosításában, védelmében és hasznosításában vett részt az előző években. Töreksenek arra, hogy munkájukkal a külső és belső ügyfelek számára kielégítsék a felmerülő igényeket, valamint arra, hogy az egyetem innovációit a világ számos pontjára eljuttassák.

Pécsi Tudományegyetem szervezeti felépítése

Fő tevékenységeik:

- Pécsi Tudományegyetem innovációs és kutatási potenciáljának, kutatási infrastruktúrájának rendszeres felmérése
- a Pécsi Tudományegyetemen keletkező szellemi termékek felkutatása, szellemi termék portfólió kialakítása, menedzselése az ötlettől a hasznosulásig
- a szellemi alkotások azonosítása, forrásszerzése, üzleti partner- és befektető keresése, iparjogvédelmi és szerzői jogi eljárások lebonyolítása, innováció menedzsment, innováció marketing, pályázati- és üzleti tanácsadás
- a Pécsi Tudományegyetemen kutatás- fejlesztési és innovációs szolgáltatásaink felkutatása, szolgáltatási portfólió kialakítása, menedzselése
- KFI projektek generálása, üzleti tervezése, forrásszerzés, KFI marketing, vállalati kapcsolatépítés, üzleti partnerek és projektek felkutatása
- spin-off és start-up alapítás, menedzsment és mentorálás
- hasznosítási és K+F megbízási szerződések teljes lebonyolítása a hazai és külföldi partnerekkel
- a gazdasági szféra innovációs szükségleteinek felmérése, közvetítése a kutatóik felé
- képzések, fórumok, partnertalálkozók, valamint oktatások keretében végzett üzleti innovációs kultúra terjesztése
- részvétel nemzetközi és hazai szakmai szervezetek, hálózatok munkájában

PTE Kutatásfejlesztési és Innovációs Stratégia jövőre irányuló irányelvei:

- K+F +I tevékenység a Pécsi Tudományegyetem meghatározó alapértéke, amellyel összhangban a tudományos tevékenység Egyetemen belüli elismerése magas, a PTE vezetése folyamatosan képes biztosítani a K+F+I tevékenységet ösztönző kreatív szellemi és anyagi környezetet
- az Egyetem a kutatási-, a fejlesztési-és innovációs aktivitásával a hazai szinten elismert, versenyképes tényezőként jelenik meg, míg a nemzetközi kutatási projekteken néhány területen jelentős tudományos hozzáadott értéket biztosító partner
- Pécsi Tudományegyetem K+F+I portfóliója arányos az alap- és az alkalmazott kutatások szempontjából, valamint a kutatási eredmények meghatározó része eljut az innovációs hasznosulásig, a PTE képes a teljes K+F+I folyamatlánc meghatározó szereplője lenni;
- PTE néhány tudományterületen elért eredményeivel kimagasló, ebből adódóan a többi intézménytől megkülönböztethető a hazai felsőoktatási rendszerben, ugyanakkor valamennyi releváns tudományterületen folyamatos fejlődést felmutató intézmény (pl. kiválósági központ).

Preferált Tudományterületek:

Az egyetemnek figyelmet kell fordítani arra, hogy minden tudományterületén azonos mértékben ösztönözze az innovációt és a különböző kutatási ötletek érvényre jutását.

Az általános megközelítés mellett ugyanakkor összpontosítani kell azokra a témákra, amelyek:

- a) az elnyert pályázatokból adódóan kötelezettséget rónak az Egyetemre;

- b) a külső pályázati vagy egyéb anyagi források kezelői számára a legnagyobb társadalmi és gazdasági előnyt vagy megtérülést eredményezik;
- c) a hasznosíthatóság, az erkölcsi vagy anyagi hozadék szempontjából előnyt, vagy kitörési pontokat jelentenek;
- d) jelentősebb eredményt hozhatnak a régió és a határokon átívelő térségek fejlődése szempontjából;
- e) leginkább relevánsak az aktuális társadalmi-, gazdasági- és technológiai tendenciák szempontjából;
- f) több tudományterület együttműködését igénylik, meghatározó a multi- vagy interdiszciplináris jellegük;
- g) meghatározzák a PTE hazai és/vagy nemzetközi arculatát, illetve megkülönböztetik az Egyetemet a hazai felsőoktatási intézmények között.

A kutatási témák változatosságának fenntartása mellett a stratégiai időtávban a PTE elsősorban a legtöbb fenti feltételnek együttesen megfelelő témákat részesíti előnyben, ezeken belül is azokra a témákra összpontosít, amelyek esetében leginkább érvényesül az aktuális tendenciák kihívásaira reagáló, az Egyetemet a környezetétől megkülönböztető, a tudományterületek együttműködését igénylő, hasznosítható jelleg.

IV.3. PÉCS-BARANYAI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA

A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara elsődleges célja a dél-dunántúli kis- és középvállalkozások fejlődésének elősegítése. E célt a vállalkozásoknak nyújtott sokrétű szolgáltatásokkal, fejlesztési és pályázati programok kidolgozásával, klaszterek alakításában és menedzselésében való közreműködéssel igyekszik elérni. A kamara jelenleg három klaszter menedzselési feladataiban is részt vesz.

„A kamara hivatása, hogy a kamarai törvénynek és az alapszabálynak megfelelően önkormányzati működésével előmozdítsa a gazdaság fejlődését és önszerveződését, teremtse meg és őrizze az üzleti forgalom tartós biztonságát, a piaci magatartás tisztességét, és a gazdasági tevékenységet folytatók együttes érdekeinek érvényesülését.” (Idézet a TBKIK Alapszabályából)

A PBKIK 2014-ben 1.300 tagot számlált. Az 1.300 fős taglétszámot vállalkozások és pártoló tagok alkotják. A kamara tevékenységének célcsoportját azonban nem kizárólag a tagság alkotja. Ide tartoznak a kamarán kívüli vállalkozások mellet a nonprofit szervezetek, közintézmények, oktatási és felsőoktatási intézmények is. Ennek az igen változatos célcsoportnak az igényeit kielégítendő a kamara igen széleskörű és komplex szolgáltatási rendszert alakított ki.

A felismerésnek köszönhetően, hogy a klaszterek keretei között végzett tevékenység a közép-európai régió számára is kitörési pontot jelent, az elmúlt években Magyarországon is nőtt a cégek klaszter alakítási kedve. Azonban a szereplők között akadozik a kapcsolat, nem alakult ki közös stratégia. A kamara ezeket a problémákat felismerve igyekszik előre mozdítani a klaszterek működését többek között a gépipar, a környezetipar a biotechnológia, az energetika és a kreatív ipar területén.

A régió gazdasági és innovációs potenciáljának növelése érdekében a Kamara eddig tizenhat klaszterrel kötött együttműködési megállapodást, melyek főleg a Dél-Dunántúlon végzik tevékenységüket. Ezek a klaszterek a Kamara európai projektjeinek köszönhetően képzési és üzleti lehetőségekhez, nemzetközi megjelenéshez juthatnak. A klaszterek kereti között végzett tevékenység lehetővé teszi az exportképesség fejlesztése mellett a közös marketing tevékenységet és az innovációs eredmények gazdasági hasznosítását is.

IV.3.1. A KAMARA TÖRTÉNETE

A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara története az ezernyolcszázad évek végéig nyúlik vissza.

Elődjét, a Pécsi Ipar és Kereskedelmi Társulatot, Zsolnay Vilmos vezetésével alapították 1875 május 3-án. A szervezet megalakulásának köszönhetően a Pécs városában működő ipartársulások és testületek valamint a kereskedelmi érdekvédelmi szervezetek kiválhattak a Soproni Kereskedelmi és Iparkamarából.

A Társulat megalakulását követő néhány év alatt egyre erőteljesebben jelentkezett az igény egy önálló kamara létrehozására. A Pécsi Kereskedelmi és Iparkamarát 1881. június 12-én alapították. A Kamara első elnökéül Kellefffy Károlyt választották.

A kamara már ezekben az időkben is szervezett tanfolyamokat. A mester tanfolyamok mellett ipari munkás- és kereskedelmi tanfolyamokat is. Ezekkel a képzésekkel igyekeztek előre mozdítani az ipari és a kereskedelmi élet színvonalának növekedését.

A hazai iparosok külföldi tapasztalatszerzésének elősegítése érdekében a kereskedelemügyi minisztérium mellett a kamara is ösztöndíjat ajánlott fel, hogy az arra érdemes iparosok részt vehessenek a párizsi nemzetközi kiállításon.

Pécsen 1907-ben országos kiállítást rendeztek, melynek megrendezésében a kamara jelentős szerepet vállalt.

A kamarák működése a II. Világháborúig, bizonyos szervezeti változások mellett, folyamatos volt.

1941-től a kereskedelmi és iparkamarák önállósága megszűnt. A kamara keretként 1948-ig fennmaradt. Tovább működtek a mestervizsga bizottságok, és folytatódott a mesterlevelek kiadása is, azonban gyakorlati szempontból a kamarákat már 1944-ben felszámolták. A kereskedelmi- és Szövetkezetiügyi minisztérium rendelete 1948-ban megszüntette a kereskedelmi és iparkamarákat, helyüket a belkereskedelmi igazgatóságok vették át.

A nyolcvanas évekig érdemi tevékenységet a szervezetek nem végeztek. Az ebben az időszakban felgyorsuló reformfolyamatok lényegesen növelték a kamarák lehetőségeit. A tagok száma jelentősen növekedett, és lehetővé vált a kamara függetlenedése az államapparátustól. 1990-ben a kamarai közösség alapjává a regionális kamarák váltak, köztük a Dél-Dunántúli régió, melynek Pécs lett a székhelye.

A kamarákat az 1994. évi XVI. törvény újból intézményesítette. A törvény értelmében a kamarák közttestületekké váltak és működésük önkormányzati elven alapult. A cégek és vállalkozások automatikusan a kamarák tagjaivá váltak.

A kötelező tagságot 2000-től, az 1999-ben elfogadott új kamarai törvény megszüntette. Egy másik fontos változást is hozott az új törvény, mivel elvette a közigazgatási feladatokat a kamaráktól. A kamarák működését ettől kezdve az üzleti szemlélet jellemezte.

Új fejlődési irányt nyitott a köztestületi gazdasági önkormányzatok számára a 2003-as törvénymódosítás. A mellet, hogy a törvényességi felügyelet hatáskörét a kamaráktól az ügyészségekhez helyezte át, rögzítette a Kormány-Kamarák együttműködésének pontjait és lehetővé tette gazdasági társaság alapítását is.

A kormány 2012-től kötelező regisztrációt vezetett be.

A Kamara havi kiadványa a Dél-Dunántúli Gazdaság címen jelenik meg. A lap feladata egyrészt a térség gazdasági életének bemutatása, másrészt a vállalkozók informálása.

IV.3.2. A KAMARA FONTOSABB FELADATAI

Általános közfeladatok

- A működő vállalkozások közhiteles nyilvántartása
- Kereskedelmi Bíróság: Kamarai állandó Választott bíróság
- Fogyasztóvédelmi Békéltető testület
- Országos és helyi gazdasági jogalkotásban a gazdaság képviselője
- Országos és helyi gazdasági elemzések készítése
- A gazdasági és szakmai Etikai Kódexek kidolgozása és betartatása
- A gazdaság képviselője valamennyi kormányzati szakmai testületben
- Közreműködik az elkülönített állami pénzalapok és költségvetési előirányzatok felhasználására vonatkozó döntésekben

Innováció

Közfeladatok:

- Iparjogvédelem - Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatal kontaktpont
- iparjogvédelmi tanácsadás (*védjegyek, használati mintaoltalmak, szabadalmi bejelentések*)
- minőségügy és szabványosítás
- közbeszerzési kabinet (*tanácsadás, lebonyolítás*)
- minősítő és ellenőrzési rendszerek működtetése

Szolgáltatások:

- projektmenedzselés
- technológiai auditok
- innovációs auditok
- technológia transzfer szervezés
- szakmai képzések
- klasztermenedzsment
- szellemi eszköz menedzsment
- pályázati tanácsadás

Kereskedelemfejlesztés

Közfeladatok:

- behozatali vám- és engedélyinformációk
- minőségvédelmi és szállítmányozási kárügyek intézése
- vis major igazolások kiadása
- kontingentált vállalkozási export engedélyek véleményezése

- kereskedelemfejlesztés (*tájékoztató és propagandamunkában, a gazdálkodó szervezetek ez irányú tevékenységét összehangolják, vásárok, kiállítások szervezése, nyilvántartása*)
- belkereskedelmi információs szolgáltatás (*hatósági gyakorlat ismertetése, belkereskedelmi piaci alapinformációk*)
- exporttal kapcsolatos vámtanácsadás, szakmai konzultáció
- külkereskedelem technikai tanácsadás, szakmai konzultáció
- szakmai konzultáció hazai és külföldi cégalapításához
- tanácsadás az egyes szakmákat érintő közösségi jogszabályokról, az Európai Bizottság döntéseiről
- összeállítja és közreadja a kereskedelmi szokványokat
- üzleti partnerkeresés
- nemzetközi kereskedelmi jogvitában közvetítés
- szakmai továbbképzések
- Magyar-Horvát kamarai tagozat működtetése

Enterprise Europe Network Vállalkozásfejlesztési Hálózat

- személyes konzultáció, egyedi tanácsadás (*általános uniós témában és kiemelt szakterületeken*)
- üzleti együttműködések, partnerkeresés
- üzletember találkozók
- piacfeltáró utak szervezése,
- cégprofil feltöltése EU-adatbázisba (BCD, BBS) (*kereskedelmi, technológiai*)

Szakképzés

Közfeladatok:

- mesterképzés, mestervizsgáztatás
- gyakorlati képzőhelyek akkreditálása, ellenőrzése
- tanulószerveződések megkötése, nyilvántartása, felügyelete
- szintvizsgák szervezése a szakiskolákban
- A Szakma Kiváló Tanulója verseny (Szakma Sztár, WorldSkills és az EuroSkills) szervezése
- szakmai záróvizsgák szervezése a szakiskolákban
- Megyei Fejlesztési Képzési Bizottság működtetése (*beiskolázási irányok és arányok meghatározása a szakiskolák felé*)
- pályaaorientáció

Ügyfélszolgálat

Közfeladatok:

- kereskedelmi okmányhitelesítés, (*ATA Carnet, szerződés-hitelesítés, aláírás hitelesítés*)
- közbeszerzési eljárásokhoz igazolások kiadása, hitelesítése
- állami, önkormányzati megrendelésekhez kamarai referenciák kiadása
- építőipari kivitelezők kötelező nyilvántartása, a cégek ellenőrzése
- vállalkozói forrás tanácsadás
- pályázatfigyelés

Szolgáltatások:

- Széchenyi kártya kiadás
- Kombinált Mikrohitel biztosítása
- Új Széchenyi terv infopont
- pénzügyi, számviteli, adózási tanácsadás
- céginformáció

- kereskedelmi forgalomban kamarai cégreferenciák kiadása
- kamarai védjegyek ügyintézés
- tagi ügyintézés
- regisztrációs ügyintézés
- kamarai szolgáltatások ügyintézés

Területfejlesztés

Közfeladatok:

- közreműködik a területfejlesztési koncepciók és programok gazdaságfejlesztési munkarészeinek kidolgozásában és végrehajtásában
- kapcsolatot tart a tudományos műhelyekkel
- együttműködik a megye területi és települési önkormányzataival a területfejlesztéssel kapcsolatos problémák megoldásában
- adatbázist működtet területfejlesztési, területrendezési és gazdaságfejlesztési koncepciókról, programokról
- adatbázist működtet a megye befektetési lehetőségeiről, üzleti ingatlan kínálatáról, ipari parkjairól és vállalkozási övezeteiről
- konjunktúra felmérést végez a tagvállalkozói körben
- összegyűjti és elemzi a megye és a régió gazdasági adatait, elemzéseket készít
- szervezi a kamarai munkát a kistérségi tanácsokban

IV.3.3. AZ INNOVÁCIÓS BIZOTTSÁG

A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara elnöksége, alapszabályának 100. pontja szerint, kötelezően létrehozta a „*Kutatás-fejlesztési és gazdasági műszaki innovációs bizottságot*”.

A bizottság a kamara tanácsadó testületeként működik, innovációs kérdésekkel kapcsolatban döntés előkészítési, és bizonyos esetekben döntési hatáskörrel is felruházhatja a kamara.

Az innovációs bizottság elnökét a kamara kéri fel a tisztségre, tagságát az egyes szakmai osztályok képviselői, városi elnökségek és az egyes tagozatok (elnök, vagy megbízott személy) alkotják. A bizottság tevékenységével kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátását a titkár végzi, aki a kamara alkalmazottja. A titkár feladatai közé tartozik a kamara más tagozatival és a külső szervekkel történő kapcsolattartás is. A szakmai munka irányításában a bizottság elnökét az általa felkért szakértők segítik.

A bizottság előre meghatározott munkaterv szerint ülésezik, amit a bizottság és a tagság hagy jóvá. Az elnök és a titkár döntése alapján, a tagok írásos kezdeményezésére soron kívüli ülés is összehívható. Erről a tagokat írásban kell értesíteni.

Az Innovációs Bizottság feladatai

Aktívan és tevékenyen részt vesz a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara innovációs stratégiájának kidolgozásában, szoros összhangban az MKIK, MISZ, MMT, MSZT, OMFB és az innováció terén működő kormányzati és társadalmi szervezetekkel

Az MKIK Innovációs Bizottsága feladataival és munkatervével összehangolva részt vesz kormányzati anyagok véleményezési folyamatában a felkéréseknek megfelelően.

A PBKIK-nak más intézményekkel, szervezetekkel kötött Együttműködési Megállapodásaiban foglalt, innovációs jellegű pontok teljesítését támogatja.

Térségi innovációs koordináló feladatokat lát el a megye gazdaságának intenzív és harmonikus fejlesztése érdekében.

Döntéselőkészítési funkciót lát el, majd felügyeli a kamarai- fejlesztési célú- pénzeszközök képzését, odaítélését és a felhasználási folyamatot.

Társasági alapadatok

Név:	Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara
Székhely:	7625 Pécs, Majorossy Imre u. 36.
Konzorciumi tag gazdálkodási formakódja (GFO Kód):	541
Honlapjának címe (ha van)	http://www.pbkik.hu/hu/
Adószáma, ill. adóazonosító jele:	18304433-2-02
Statisztikai száma:	18304433-9199-541-02
Cégjegyzékszám vagy egyenértékű hivatalos nyilvántartási száma:	1216 (Társadalmi szervezet nyilvántartási szám)
Alapításának éve:	1994
Szakágazati kódja (TEÁOR):	9411
Minősítési kódja:	5
Saját tőkéje (Fr):	524 227 ezer
Teljes munkaidős létszáma (fő):	43
Kapcsolattartó személy adatai	
Név:	Rabb Szabolcs
Beosztás:	Innovációs osztályvezető
Telefon 1:	72/ 507-118
Telefon 2:	20/ 441-9135
Fax 1:	72/ 507-118
Fax 2:	-
e-mail:	szrabb@pbkik.hu

IV.4. A STRATÉGIÁBAN ÉRINTETT TOVÁBBI SZEREPLŐK

A stratégiában érintett további szereplők között indokolt megemlíteni a civil szervezeteket. E fogalom alatt olyan nonprofit szervezeteket értünk, melyek közhasznú, közcélú tevékenységet és közfeladatot látnak el, vagyis a szervezetnél tágabb közösség érdekében jár el. Magyarországon a KSH adatai szerint közel 70.000 nonprofit szervezet működik, melyek közül több is foglalkozik tudásátadással, oktatással. Ezeket azonban nehéz egyenként számba venni, ám nem zárjuk ki szerepüket Pécs tudásáramlási rendszerben. A pécsi szakképzési intézmények, klaszterek és a PTE kiemelt kutatási területeit támogató szervezetek azonban a három kulcsszereplő mellett feltétlenül részét kell, hogy képezzék a tudásáramlási rendszernek, amelyek így az alábbiakban bemutatásra kerülnek.

IV.4.1. SZAKKÉPZÉSI INTÉZMÉNYEK

A Tudásmenedzsment stratégia egyértelműen legfontosabb szereplői Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata, Pécsi Tudományegyetem, Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara. További szereplők is érintettek lehetnek, mint például akkreditált felnőttképzési intézmények, amelyek az alábbiak:

Akkreditált felnőttképzési intézmények Baranya megyében

Intézmény neve	Cím	Lajstromszám	Felnőttképzési nyilvántartási szám
PENTA UNIÓ Oktatási Centrum Zártkörűen Működő Részvénytársaság	7622 Pécs, Czinderi u. 6.	AL-0044	02-0153-05
Pécsi Tudományegyetem Szociális és Egészségügyi Szakképző Iskola Szociális Háló Egyesület	7621 Pécs, Mátyás király u. 15.	AL-0149	03-0028-04
	7960 Sellye, Batthyány u. 4.	AL-0341	02-0143-04
RQC Regionális Minőségbiztosítási Központ Kft.	7625 Pécs, Majorossy Imre u. 36.	AL-1048	02-0085-04
Apáczai Nevelési és Általános Művelődési Központ	7632 Pécs, Apáczai körtér 1.	AL-1146	02-0066-04
M-Stúdium Oktatásszervező Kft.	7370 Sásd, Nagyvárad u. 17.	AL-1150	02-0123-05
Comenius Szakközépiskola és Szakiskola	7621 Pécs, Váradi A. u. 4.	AL-1158	02-0058-05
MIOK a hátrányos helyzetű emberekért Alapítvány	7632 Pécs, Frankel Leó u. 33.	AL-1275	02-0061-05
Európai Üzleti Szakközép- és Szakiskola	7632 Pécs, Kertváros u. 2.	AL-1347	02-0068-06
B+T Autós Korlátolt Felelősségű Társaság	7622 Pécs, Somogyi B. u. 4.	AL-1449	03-0009-04
ROGÉP Oktató és Környezetvédelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	7632 Pécs, Móra F. u. 89.	AL-1576	02-0004-06
Pécsi Kereskedelmi, Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola	7623 Pécs, Rét u. 10.	AL-1687	02-0150-04
Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	7621 Pécs, Megye u. 20.	AL-1865	02-0142-05
TEKT Képzési és Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság	7633 Pécs, Kerényi Károly u. 10. A	AL-1947	21127-2007
Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgáltatások Központja	7626 Pécs, Egyetem u. 2.	AL-1997	02-0041-05

Intézmény neve	Cím	Lajstromszám	Felnőttképzési nyilvántartási szám
JAZZ COMMUNICATION Oktatási Korlátolt Felelősségű Társaság	7622 Pécs, Bajcsy-Zsilinszky u. 5. II.	AL-2031	00636-2008
Épületgépész Oktatási Központ Kft.	7624 Pécs, Tiborc u.30.	AL-2105	00226-2009
Pécsi József Nádor Gimnázium és Szakképző Iskola	7632 Pécs, Melinda u. 23.	AL-2137	01056-2008
Laurus Alapítvány	7150 Bonyhád, Fáy Itp. 9. II/	AL-2367	00709-2009
Profissimus Tanácsadó Iroda Korlátolt Felelősségű Társaság	7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 31.	AL-2369	00151-2010
Simonyi Károly Szakközépiskola és Szakiskola	7632 Pécs, Malomvölgyi út 1/B.	AL-2370	03-0002-04
Alliance Française Pécsi Francia Kulturális Egyesület	7621 Pécs, Jókai M.u. 11.	AL-2373	02-0071-04
Pécsi Kulturális Központ	7621 Pécs, Színház tér 2.	AL-2378	00246-2009
PANNON OKTATÁSI KÖZPONT Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	7623 Pécs, Rét u. 5.	AL-2402	21368/2007
AGRO-PORTÉKA Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	7623 Pécs, Megyeri út 59.	AL-2410	02-0151-04
Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület	7621 Pécs, József u. 4.	AL-2413	00795-2010
Sásdi Általános Művelődési Központ	7370 Sásd, Szent Imre út 29.	AL-2440	00052-2010
Bükkösi Közösségfejlesztő Egyesület	7682 Bükkösd, Kossuth Lajos u. 57.	AL-2444	00332-2010
Termelő Iskola Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	7636 Pécs, Tildy Zoltán u. 33.	AL-2473	00140-2010
ALUNO Oktatási Központ Fejlesztő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	7626 Pécs, Király u. 66.	AL-2493	00074-2011
PÉCSI TUDOR Környezetvédelmi, Oktatási, Szolgáltató és Kereskedelmi betéti társaság	7624 Pécs, Radnics u. 18.	AL-2596	02-0168-05
Komló Város Önkormányzat Közösségek Háza, Színház- és Hangversenyterem	7300 Komló, 48-as tér 1.	AL-2658	01181-2010
Humán Innovációs Csoport Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	7900 Szigetvár, Szabadság u. 2.	AL-2667	00854-2009
"P.Oktatási Központ" Második Esély Iskolája Kereskedelmi, Szervező és Szolgáltató Betéti Társaság	7622 Pécs, Nagy Lajos király útja 9.	AL-2769	02-0126-04
FONAVITA Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	7627 Pécs, Hársfa út 4.	AL-2775	00907-2008
Pécsi Központi Képzőhely	7622 Pécs, Nagy Lajos u. 2.	AL-2784	21242-2007
Qualifix Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	7636 Pécs, Illyés Gyula út 76.	AL-2826	00496-2011
PANNONCOM STUDIO Oktatási és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	7838 Vajszló, Battyhány u. 52.	AL-2843	00457-2008
4GLOBE Korlátolt Felelősségű Társaság	7622 Pécs, Mórícz Zsigmond tér 14.	AL-2858	00532-2012
Pécsi Tudományegyetem	7622 Pécs, Vasvári Pál utca 4.	ALF-015	03-0014-04

A fenti táblázat a kínálat sokszínűségét jól demonstrálja. Az érintettek nem csak Pécs területén belül, hanem a város vonzáskörzetében lévő felnőttképzési intézmények kínálatát is igénybe vehetik.

Pécs városában 3 kiemelt szakközép és szakiskola működik: Zipernowsky Károly Műszaki Szakközépiskola, Pécsi Simonyi Károly Szakközépiskola és Szakiskola, valamint a Pécsi 500. Számú Angster József Szakképző Iskola. Pécs SZC Simonyi Károly Szakközépiskolája és Szakiskolája 2002 óta működő felnőttképzési részleggel rendelkezik. A mai iskola elődje már 1954 létezett. Jelenlegi helyén 1981 óta működik, a Pécs kertváros-málomi városrészben. Története során mindig középpontban állt a minőségi képzés. A felnőttképzés mellett 18 szakmában történik a nappali tagozatos tanulók oktatása. Az intézmény 2003 óta ECDL vizsgaközpontként is működik. A képzések lebonyolításához az intézmény biztosítja a megfelelő szakképzettséggel és szakmai gyakorlattal rendelkező oktatókat. Továbbá a minőségi oktatás elősegítése érdekében korszerűen felszerelt iskolai tanműhellyel rendelkeznek.

Az ország egyik legismertebb felnőttképzési intézménye, a Penta Unió Pécsen is rendelkezik kirendeltséggel. Az intézmény vezetősége küldetésének tekinti, hogy színvonalas és versenyképes szolgáltatásaival segítse a jelentkezőket a bizonyítvány megszerzésétől kezdődően a karrierjük minden szakaszában. Legkedveltebb képzéseik a mérlegképes könyvelő, adótanácsadó, adószakértő és a könyvvizsgáló. A Penta Unió Zrt. a 2013-as évben összesen 6.498 oldal egyedülálló anyaggal, 8.184 évente visszatérő könyvelővel és 4.131 OKJ-s képzésben résztvevővel büszkélkedhet.

A pécsi és vidéki lakosok körében rendkívül kedvelt a Comenius Szakközépiskola és Szakiskola. Az intézmény rengeteg tanfolyamot tart (konfliktuskezelő, gépíró, kommunikációs stb.), valamint nagyon széles skálával rendelkezik az OKJ-s képzések tekintetében (számítógépes adatrögzítő, pénzügyi ügyintéző, óvodai dajka stb.). A jelentkezők esti tagozaton is elvégezhetik a kiválasztott képzéseket. A szakiskola több együttműködéssel is büszkélkedhet – kapcsolatban van például In mid Air ERP Kft-vel és az IT Services Hungary Kft-vel.

IV.4.2. KLASZTEREK

A stratégia további érintett szereplői lehetnek a klaszterek, vagyis gazdasági hálózatok, amelyek ugyanabban az ágazatban dolgoznak. A csoportosulás célja lehet a költségek csökkentése és/vagy hatékonyságnövelés.

Pécsi és környékbeli klaszterek

Kamarai megállapodást aláírt klaszterek	Egyéb klaszterek a Dél-Dunántúlon
AV Ipari Klaszter	BaranyaLand Turisztikai Klaszter
Biotechnológiai Innovációs Bázis Akkreditált Innovációs Klaszter	Dél-Dunántúli Borturisztikai Klaszter
Dél-Dunántúli Környezetipari klaszter	Dél-Dunántúli Építőipari és Innovációs Klaszter
Dél-Dunántúli Energetikai Klaszter	Dél-Dunántúli Falusi Turizmus Klaszter
Dél-Dunántúli Épületgépészeti Energiahatékonysági Klaszter	Dél-Dunántúli Gyógy- és Termálfürdők Kompetencia Központja
Információmenedzsment Innovációs Akkreditált Klaszter	Dél-Dunántúli Porcelán és Kerámia Klaszter
Kreatív Ipari Klaszter	Dél-dunántúli Regionális Élelmiszer Kompetencia Központ (Kaposvár)
Kulturális Örökség és Digitális Kultúra Innovációs Klaszter	Interregionális Megújuló Energia Klaszter Egyesület

Kamarai megállapodást aláírt klaszterek	Egyéb klaszterek a Dél-Dunántúlon
Dél-Dunántúli Ökoturisztikai Klaszter	Klaszter a Fogyatékos Emberekért
Dél-Dunántúli Vár- és Kastélyturisztikai Klaszter	Pécsi Kesztyű Klaszter
Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter	Szekszárdi Autóipari Klaszter
Kék Gazdaság Innovációs Klaszter	Szigetvári Turizmus Klaszter
Alkalmazott Földtudományi Klaszter	
Interregionális Megújuló Energia Klaszter Egyesület	
Dél-Határmenti Üzleti Klaszter	
Magyar Környezettechnológiai Gyártó- és Fejlesztő Klaszter	

A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara tizenegy klaszterrel kötött megállapodást 2010-ben. Az együttműködés azt a célt szolgálja, hogy a klaszterek és a kamara kooperációjában a régió gazdasági és innovációs potenciálját erősítő, fejlesztő munka valósuljon meg. A klaszterek lehetőséget kapnak a nemzetközi láthatósághoz és üzleti lehetőségekhez a kamara európai projektjei által. Emellett pozitívként említhető, hogy megvalósulhatnak innovációs eredmények hasznosítása, exportképesség fejlesztése. 2013-ban elkészült egy klaszterfejlesztési platform, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara támogatásával. A 10 régióban működős klaszter innovációs és szolgáltatási/termék portfóliójának elemzése a www.klaszterportfolio.hu honlapon megtekinthető.

Kiemelt jelentősége lehet a tudásmenedzsment terén a Dél-Dunántúli Gépipari Klaszternek, a Dél-Dunántúli Környezetipari Klaszternek illetve a Kreatív Ipari Klaszternek.

Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter 21 taggal, valamint 2.200 fő alkalmazotti létszámmal rendelkezik. Céljuk a piaci együttműködés, a gépipari szakképzésfejlesztés, közös beszerzés és termékek kifejlesztése.

A Dél-Dunántúli Környezetipari Klaszter 2008-ban alapították, 16 szervezet alkotja tagságát. E klaszter a vízzel és az energiával kapcsolatos szinte minden gyakorlati és elméleti szaktudással rendelkezik tagságán keresztül.

A Kreatív Ipari Klaszter 50 tagból álló kulturális klaszter. A szervezet segítségével megvalósul a kultúripari vállalkozások megalakításának támogatása és fejlesztése, továbbá közös beszerzések, egyetemi K+F kapcsolatok feltárása a kulturális és kreatív ágazatban.

IV.4.3. A PTE KIEMELT KUTATÁSI TERÜLETEIT TÁMOGATÓ EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK

A PTE együttműködő partnerei kutatási irányonként

Kutatási irány: Ageing			
Vállalat neve	címe	foglalkoztatottak száma	Iparág
Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyilvánosan Működő Rt.	1103 Budapest, Gyömrői út 19-21.	5283 fő	egészségipar, biotechnológia
ROCHE (MAGYARORSZÁG) Kft,	2040 Budaörs, Edison utca 1.	156 fő	egészségipar, biotechnológia

Kutatási irány: Smart City technology			
Vállalat neve	címe	foglalkoztatottak száma	Iparág
BIOKOM Pécsi Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	7632 Pécs, Siklósi út.52	417 fő	környezetipar
TETTYE FORRÁSHÁZ Pécsi Városi Víziközmű Üzemeltetési Zártkörűen Működő Részvénytársaság	7621 Pécs, Széchenyi tér 1.	294 fő	környezetipar
PÉTÁV Pécsi Távfűtő Korlátolt Felelősségű Társaság	7623 Pécs, Tüzér u. 18-20.	185 fő	energetika
Lakics Gépgyártó Kft.	7400, Kaposvár Izzó u. 1	253 fő	energetika

Kutatási irány: 3D			
Vállalat neve	címe	foglalkoztatottak száma	Iparág
HAUNI Hungária Gépgyártó Korlátolt Felelősségű Társaság	7632 Pécs, Móra Ferenc utca 72.	1016 fő	gépipar
Lakics Gépgyártó Kft.	7400, Kaposvár Izzó u. 1	253 fő	gépipar
Információmenedzsment Innovációs Klaszter Korlátolt Felelősségű Társaság	7625 Pécs, Ilona utca 12.	Klasztercégek összlétszáma: 418 fő	informatika
IT Services Hungary Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	1117 Budapest, Infopark , Neumann János u. 1/c.	3763 fő	informatika
Samsung Electronics Magyar Zártkörűen Működő Részvénytársaság	5126 Jászfényszaru, Samsung tér 1.	1925 fő	informatika

V. HELYZETELEMZÉS

V.1. ORSZÁGOS HELYZETELEMZÉS

V.1.1. A K+F+I SZEKTOR NEMZETGAZDASÁGI SZERKEZETBEN BETÖLTÖTT SZEREPE

A K+F+I szektor magyarországi helyzetének bemutatása előtt fontos, hogy a szektor fogalom meghatározásával is tisztában legyünk. A definíciók ismertetéséhez a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara „K+F és Innováció az Európai Unióban és Magyarországon” című kiadványát vettük alapul. A kutatás-fejlesztés (K+F) nem egyezik meg az innovációval, ugyanakkor azzal szoros összefüggésben létezik. A kutatás fejlesztés (K+F) jelentése a világszerte elfogadott definíció szerint „az a rendszeresen végzett alkotó munka, amelynek célja az ismeretanyag bővítése, beleértve az emberről, a kultúráról és a társadalomról alkotott ismeretek gyarapítását is, valamint ennek az egész ismeretanyagnak az új alkalmazások kidolgozására történő felhasználását”. Az innováció pedig a szokásos értelmezés szerint „a tudás alkalmazásának folyamata, a termékek és szolgáltatások, valamint ezek piacainak megújítása és növelése, új eljárások alkalmazása a termelésben, az elosztásban és a piaci munkában, a menedzsmentben, a szervezetekben és a munkafeltételekben, a munkaező szakmai ismereteinek bővítése és megújítása”.

A szektor hazai helyzetének, nemzetgazdasági szerkezetben betöltött szerepének bemutatásakor a kutatás-fejlesztés és az innováció területe elkülönítve kerül bemutatásra.

A K+F ráfordítás a K+F költség és a K+F beruházás áfa nélküli együttes összege, amely bármilyen hazai vagy külföldi forrásból származhat, függetlenül attól, hogy a pénzforrás eredetileg kutatásra, kísérleti fejlesztésre vagy más célra állt rendelkezésre.

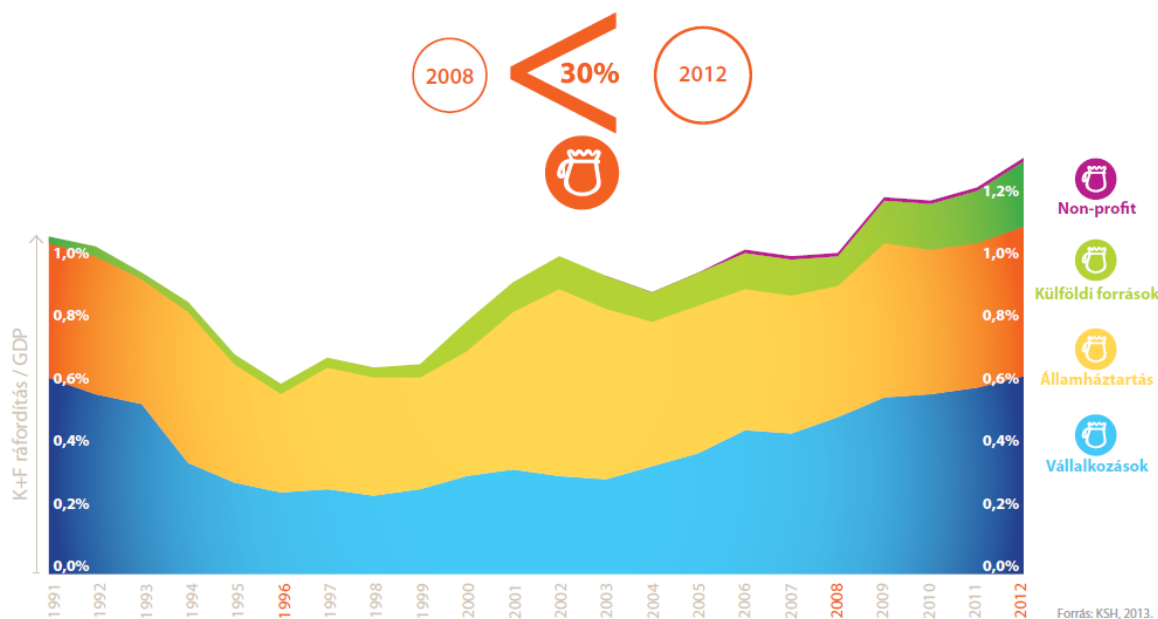
Az alábbi ábra a GDP arányos K+F ráfordítások mértékét, és annak forráskategóriák szerinti megoszlását ábrázolja. Jól látható, hogy a K+F ráfordítások mértéke Magyarországon 1996-ig bezárólag csökkenő tendenciát mutatott, utána viszont eltérő ütemben, ugyanakkor növekvő tendenciát figyelhetünk meg. A K+F ráfordítások különösen az utóbbi években nőttek jelentősen, 2008-tól 2012-ig 30%-os növekedés figyelhető meg, 2012-ben az elmúlt 20 év legmagasabb értékét érte el az összeg.

A K+F ráfordítások forrásainak vizsgálatokor megállapítható, hogy a vállalkozói szektor részaránya a GDP arányos növekedési ütemhez hasonló pályát ír le, 1996-ig csökken, majd ezt követően növekszik. Az államháztartás részaránya ugyan mutat jelentősebb ingadozásokat, de jellemzően megközelítőleg azonos részaránnyal bír a K+F ráfordításokból. 1991-től folyamatosan, de lassan növekvő tendenciát mutat a külföldi források részaránya, valamint 2004-től a nonprofit szektor is megjelenik, mint K+F ráfordításokkal bíró szektor.

Az összes kutató-fejlesztő hely K+F-ráfordításainak pénzügyi forrása Magyarországon 2013-ban meghaladta a 363.680 millió Ft-ot, 2014-ben pedig már elérte a 420.000 millió Ft-ot is.

GDP arányos K+F ráfordítások forrásai (1991-2012)

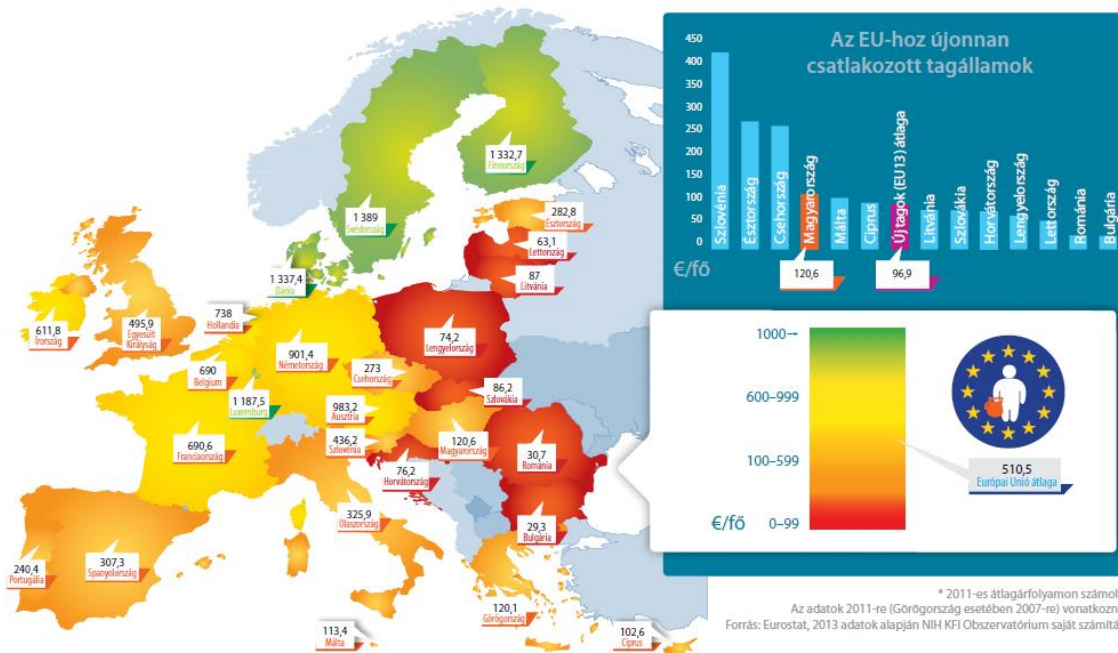

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

Az alábbi ábra az egy főre jutó K+F ráfordításokat ábrázolja az Európai Unió tagállamaiban. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a legmagasabb értékekkel rendelkező államok esetében az egy főre jutó ráfordítások értéke meghaladja az 1300 eurós értéket. A legkiemelkedőbb fajlagos értékekkel a skandináv államok bírnak, valamint a Nyugat-európai országokban is jellemzően 600, 700 vagy akár 900 eurós értékekkel is találkozhatunk. Reálértéken vizsgálva a legmagasabb ráfordítással Németország, Nagy-Britannia és Franciaország esetében találkozhatunk. Ezzel szemben hazánk esetében az egy főre jutó K+F ráfordítások összege jelentősen alulmúlja a legfejlettebb országok értékeit, valamint az Uniós átlagot (510,5 EUR), a vizsgált évben (2013) 120,6 eurót tett ki. Az EU-hoz újonnan csatlakozott államokhoz képest ugyanakkor hazánk valamivel kedvezőbb helyzetben van, az új tagállamok 96,9 eurós értékét az egy főre jutó hazai K+F ráfordítás meghaladja. Az új tagállamok közül 2013-ban csupán Szlovénia, Észtország és Csehország esetében volt magasabb K+F ráfordítások fajlagos értéke, mint Magyarországon.

Össességében elmondható tehát, hogy Magyarország az EU átlagához, valamint a fejlett Nyugat-európai tagállamokhoz viszonyítva kedvezőtlen helyzetben van a K+F ráfordítások tekintetében, ugyanakkor az újonnan csatlakozott államokhoz viszonyítva már jóval kedvezőbb képet kapunk.

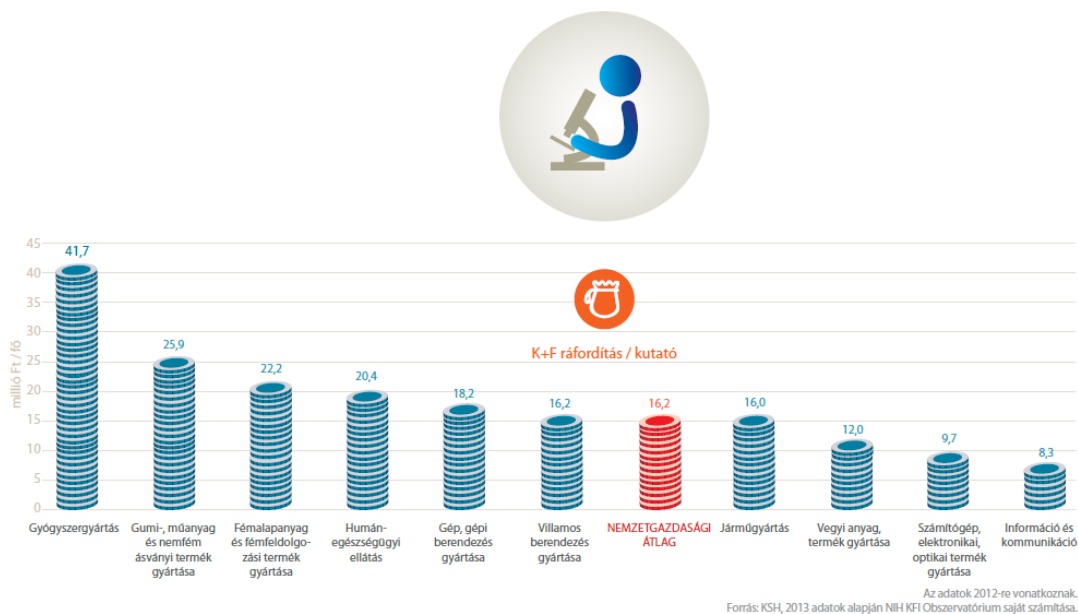
Egy főre jutó K+F ráfordítások az Európai Unióban

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

A K+F+I szektor nemzetgazdasági szerkezetben betöltött szerepének bemutatásakor elengedhetetlen az egyes nemzetgazdasági ágak kutatónkénti ráfordításiigényének vizsgálata, amelyet az alábbi ábra szemléltet. Az egy kutatóra jutó ráfordítás igény átlaga a 2012-es évben 16,2 millió Ft volt. A leginkább ráfordítás igényes ágazat egyértelműen a gyógyszergyártás, amely esetében az érték az átlag többszöröse, egy kutatóra 41,7 millió Ft ráfordítás jut. Ugyanakkor más, a GDP-ből nagyobb mértékben részesedő ágazatok (pl: járműgyártás, infokommunikációs szolgáltatások) egy kutatóra jutó ráfordításiigénye a nemzetgazdasági átlag alatt van. Fontos megjegyezni ugyanakkor, hogy ezen iparágak jelentős lemaradásának oka, hogy a vállalatok a termékeikhez kapcsolódó K+F tevékenységet nem hazánkban végzik.

Néhány nemzetgazdasági ág és ágazat ráfordításiigénye kutatónként

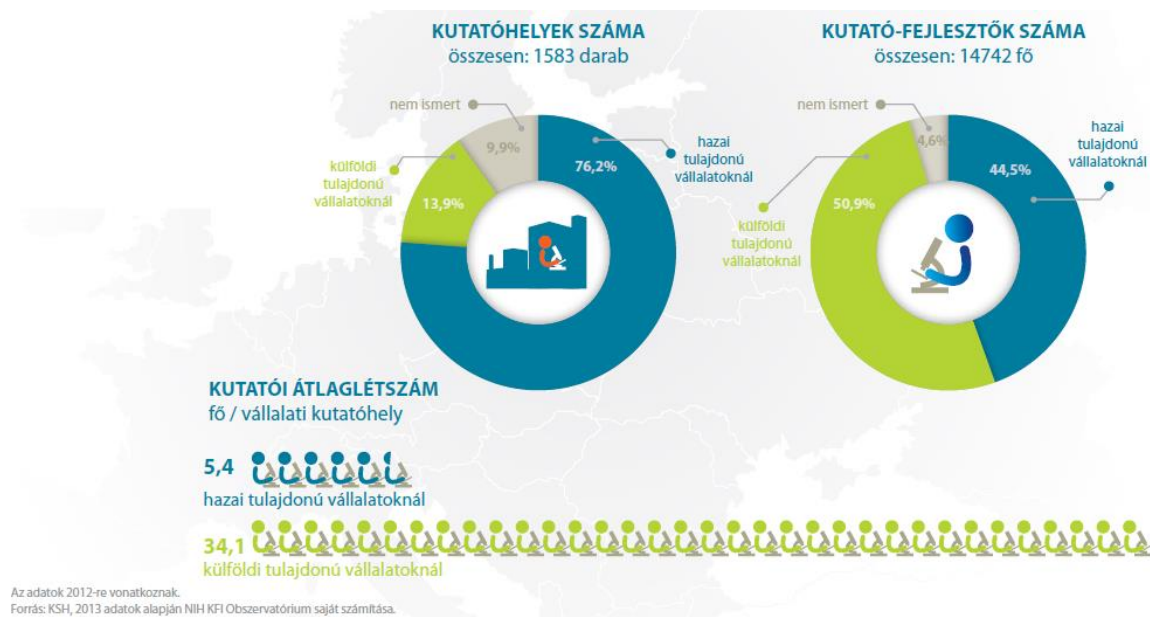
Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

A hazai K+F szektor helyzetét jól jellemzi, hogy minden második kutató külföldi tulajdonú vállalatnál áll alkalmazásban. Az alábbi ábra a vállalati kutatóhelyek, valamint az ott alkalmazott kutatók számát ábrázolja a hazai és a külföldi vállalatoknál. Megállapítható, hogy míg a kutató helyek 76,2%-a hazai tulajdonú vállalkozásoknál található meg, addig a kutató-fejlesztő helyek számából már csak 44,5 a hazai tulajdonú vállalatok részaránya, a külföldi tulajdonú kutatóhelyeken foglalkoztatott kutatók száma pedig már meghaladja az 50%-ot.

Jól látható, hogy míg egy haza tulajdonú kutatóhelyen átlagosan 5,4 kutató dolgozik, addig a külföldi tulajdonúak esetében ez az érték már 34,1. Jól látható tehát, hogy a külföldi tulajdonú vállalatok jóval magasabb létszámú kutató helyeket tartanak fent, jóval intenzívebb kutatómunkát végezve.

Vállalati kutatóhelyek és kutatók száma a hazai és külföldi vállalatoknál

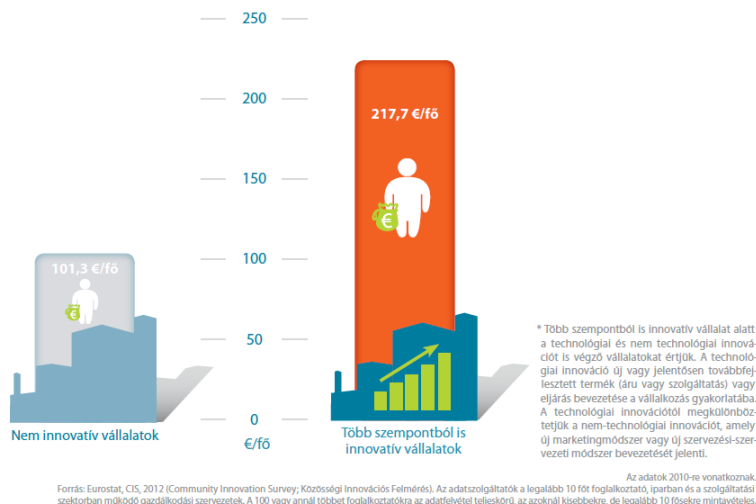

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

A K+F+I szektor vizsgálata során a kutatás-fejlesztés intenzitásának, nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlásának vizsgálata mellett fontos az innovációs tevékenység elemzése is.

Az alábbi ábra a több szempontból is innovatív, valamint a nem innovatív vállalatok egy alkalmazottra jutó árbevételét mutatja az Eurostat adatai alapján 2010-ben Magyarországon. Jól megfigyelhető, hogy a több szempontból innovatív vállalatok esetében az érték több mint duplája a nem innovatív vállalatok esetében láthatónál. Az ábra jól érzékelteti, hogy az innovációnak milyen óriási jelentősége van a vállalatok termelékenységében, hatékonyságában, és rajtuk keresztül közvetett módon az állam teljesítményében is.

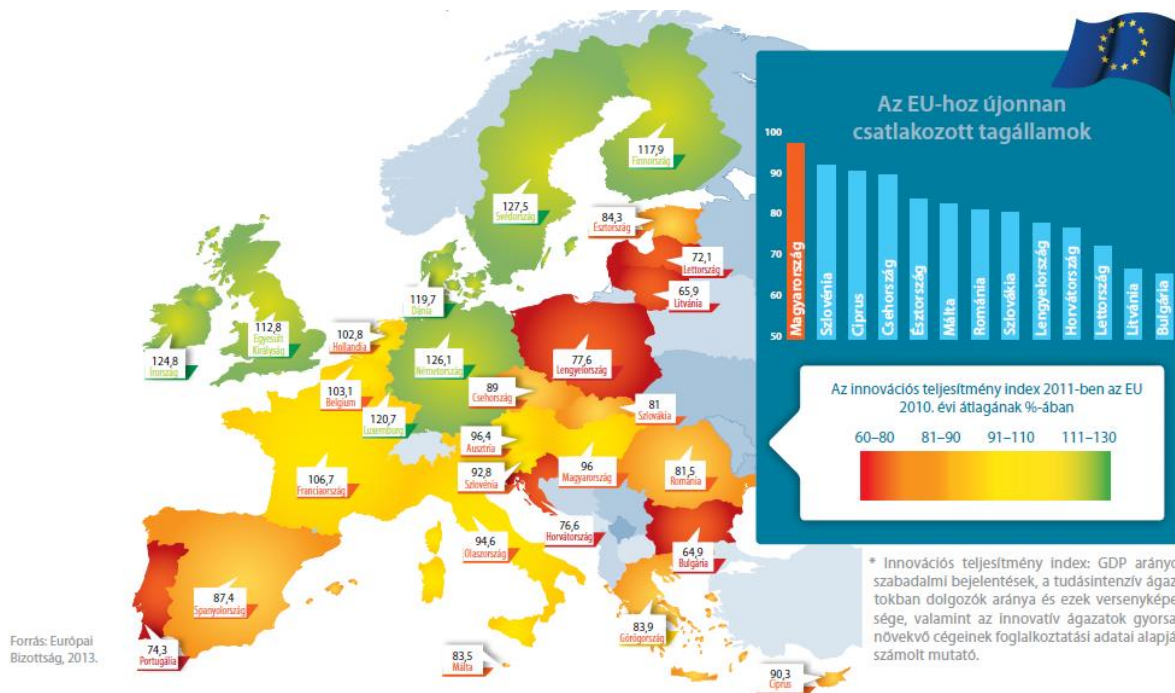
Egy alkalmazottra jutó árbevétel az innovatív és a nem innovatív vállalatoknál Magyarországon

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

Az alábbi ábra az Európai Unió tagállamainak innovációs teljesítmény indexét szemlélteti. A vizsgált évben az egy főre jutó K+F ráfordításokhoz képest az innováció területén jóval kedvezőbb helyzetben van. Az innovációs teljesítmény index hazánkban ugyan alulmúlta a fejlett Skandináv és Nyugat-európai államok szintjét, de az újonnan csatlakozott államok közül Magyarország rendelkezik a legkedvezőbb értékkel Szlovénia, Ciprus és Csehország előtt.

Az innovációs teljesítmény index 2011-ben az EU 2010. évi átlagának %-ában

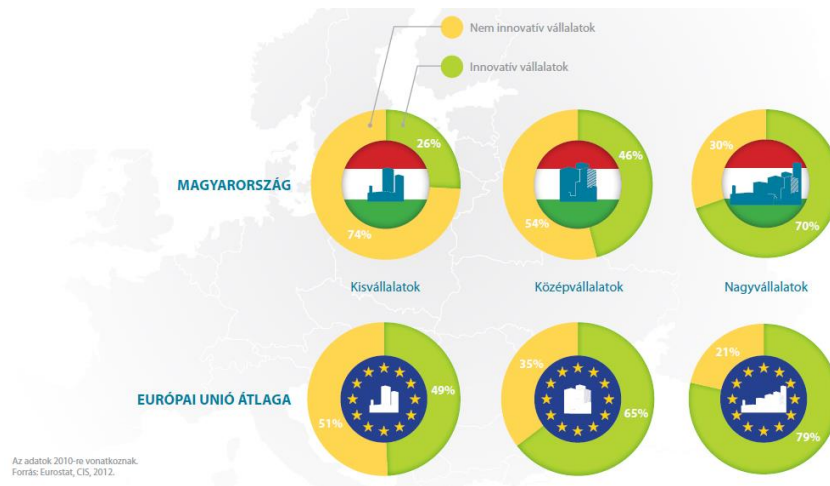

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

Az innovációs teljesítmény elemzésekor fontos megvizsgálni a vállalatok méretkategóriák szerinti teljesítményét is. Az alábbi ábra is jól szemlélteti, hogy a vállalat méretének növekedése növeli annak esélyét, hogy az adott vállalat innovatív legyen. A nagyobb méretkategóriák esetében a vállalkozások egyre nagyobb arányban innovatív vállalatok.

Az ábra a hazai vállalkozások méretkategóriák szerinti vizsgálata mellett alkalmas az EU-ban jellemző trendekkel való összehasonlításra is. Jól látható, hogy az Európai Unió átlaga esetében minden méretkategóriában magasabb az innovatív vállaltok aránya. Hazánk lemaradása a méretkategória növekedésével jellemzően csökken, melynek oka ugyanakkor vélhetően az, hogy a nagyobb vállalatok nagyobb arányban vannak külföldi tulajdonban.

Innovatív vállalatok aránya Magyarországon és az EU-ban méretkategóriák szerint

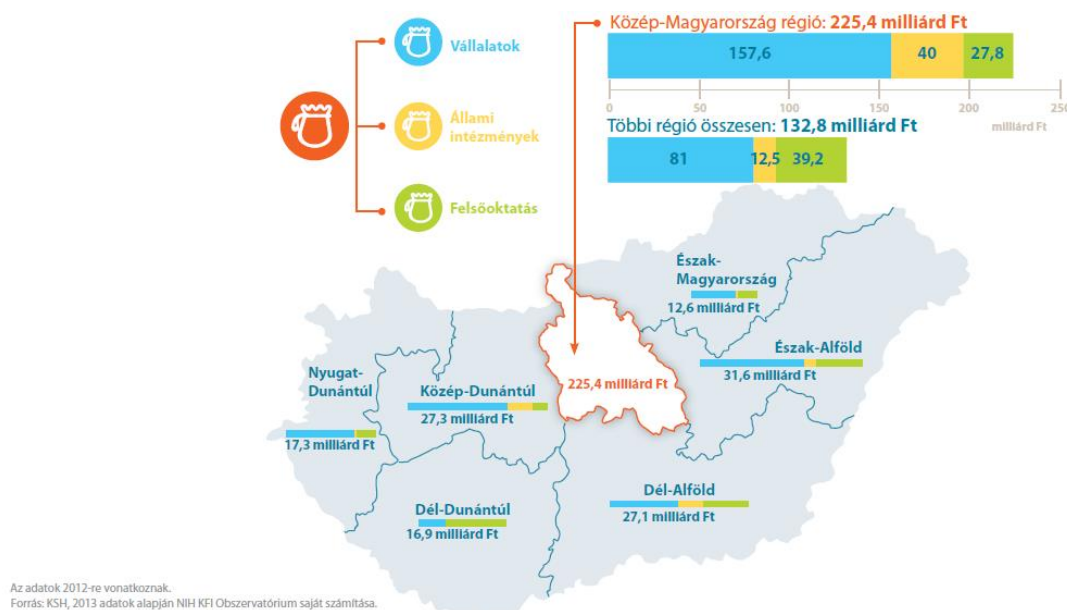
Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

V.1.2. A K+F+I SEKTOR TERÜLETI MEGOSZLÁSA MAGYARORSZÁGON

A K+F+I szektor területi megoszlásának vizsgálatakor elengedhetetlen a K+F ráfordítások, a kutatók létszámának, valamint a kutatóhelyek megoszlásának vizsgálata.

Az alábbi ábra a K+F ráfordítások régiónkénti megoszlását szemlélteti. Az ábrán jól megfigyelhető, a Közép-Magyarországi régió, azon belül is Budapest túlsúlya.

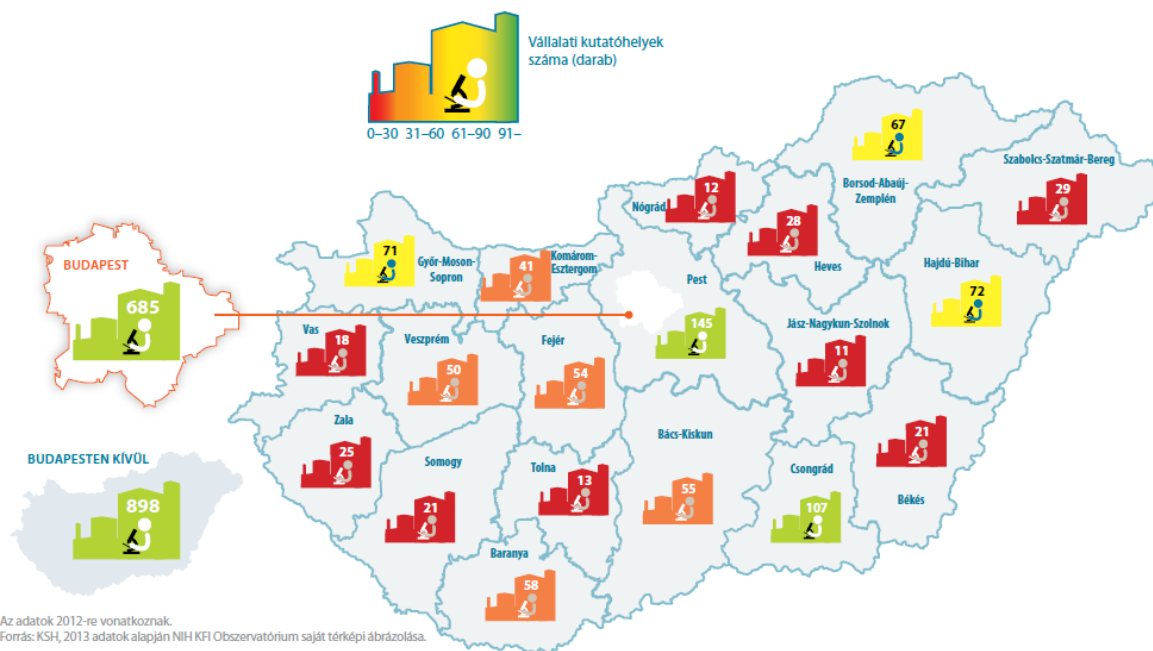
K+F ráfordítások régiónként

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

Zemplén, valamint Baranya megye. Emellett a felsőoktatási a meglévő felsőoktatási központ eredményezi a kedvezőbb értéket Bács-Kiskun illetve Veszprém megye esetében. Komár-Esztergom és Fejér megye viszonylag kedvezőbb értékeit a fejlettebb ipari kapacitások eredményezhetik. Győr esetében a meglévő felsőoktatási központ, valamint a fejlettebb ipar következtében találhatunk kedvező értéket.

Vállalati kutatóhelyek megyei megoszlása

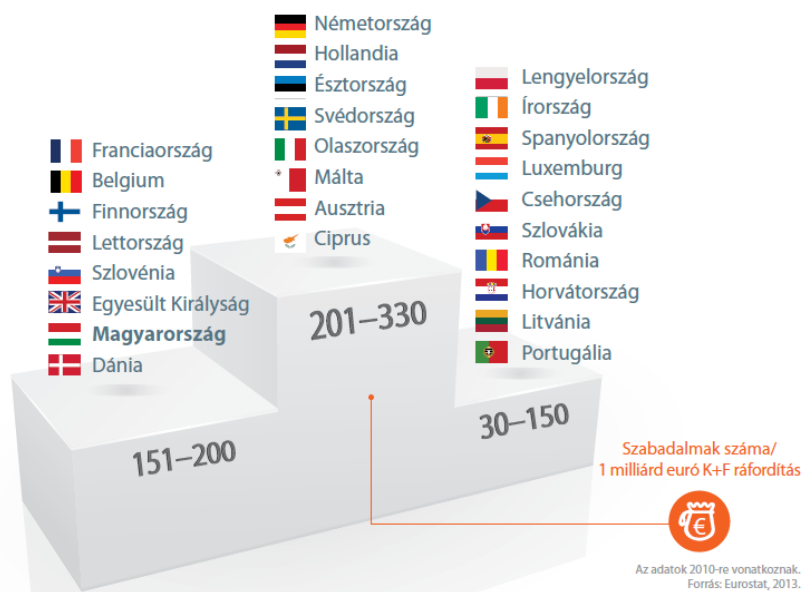
Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

V.1.3. AZ INNOVÁCIÓS AKTIVITÁS TERÜLETI KÜLÖNBΣÉGEI MAGYARORSZÁGON A BENYÚJTOTT SZABADALMI KÉRELMEK VIZSGÁLATA ALAPJÁN

A K+F-re fordított összegek hasznosulásának, valamint az innovációs aktivitás területi különbségeinek méréséhez a vizsgált területen benyújtott szabadalmak területi eloszlásának vizsgálata alkalmas módszer, melyet jelen tanulmány is alkalmaz.

Az alábbi ábra az 1 milliárd euróra eső nemzetközi szabadalmak számát szemlélteti az Európai Unió tagállamaiban. Magyarország 5,9 millió eurós értékével a középmezőnybe tartozik.

Egymilliárd euró K+F ráfordításra eső nemzetközi szabadalmak száma

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal (2013)

A Magyarországon benyújtott szabadalmi kérelmek döntő többsége a nagyobb városokban, elsősorban Budapesten és a megyeszékhelyeken kerül benyújtásra. Ennek megfelelően a szabadalmi kérelmek területi megoszlásának elemzésekor a megyeszékhelyeken benyújtott szabadalmak képezték a vizsgálat alapját.

Az alábbi táblázat 2012 és 2014 között ábrázolja a benyújtott szabadalmi kérelmek régiók közötti megoszlását. Jól megfigyelhető, hogy mindhárom évben jelentős a főváros túlsúlya, amely azonban csekély mértékben csökkent. A vidéki régiók közül a legnagyobb részesedéssel jellemzően a Dél-Alföld, valamint az Észak-Alföld bír. A nagyobb részesedés a régiók nagyobb mérete mellett elsősorban a régióban működő jelentős egyetemi központoknak köszönhető. Az említett két régió kivül jelentős egyetemi központ működik még a Dél-dunántúli régióban, Baranya megyében, ugyanakkor a kedvező hatás ebben az esetben csupán a 2013-as évben figyelhető meg. A vidéki régiók közül a részesedését az Észak-magyarországi régió tudta növelni jelentősebb mértékben, köszönhetően elsősorban a régióban Miskolcon működő jelentős egyetemi központnak.

Magyar bejelentők benyújtott belföldi szabadalmi bejelentéseinek aránya az országos értékhez viszonyítva régióként

	2012	2013	2014
Budapest	60,6%	57,3%	57,6%
Dél-Alföld	7,1%	7,5%	11,5%
Észak-Alföld	12,4%	8,2%	7,8%
Észak-Magyarország	6,5%	8,0%	9,5%
Dél-Dunántúl	5,0%	8,2%	3,7%
Nyugat-Dunántúl	4,6%	5,1%	5,8%
Közép-Dunántúl	3,8%	5,8%	4,0%

Forrás: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala adatai alapján a szerző szerkesztése

Az alábbi táblázat a benyújtott szabadalmi bejelentések közül az engedélyezettek arányát szemlélteti. Az adatok területiségét vizsgálva megállapítható, hogy a vizsgált három évben a dunántúli régiók esetében jelentősen nőtt az engedélyezett szabadalmak aránya, ami így már meghaladja a fővárosi értéket is. Az Észak-Alföldi és az Észak-magyarországi régió esetében találkozhatunk a legkedvezőtlenebb értékekkel, míg a főváros helyzete ezen mutató tekintetében átlagosnak mondható.

Magyar bejelentők engedélyezett belföldi szabadalmi bejelentéseinek aránya a benyújtott szabadalmakhoz viszonyítva

	2012	2013	2014
Budapest	17,3%	20,2%	21,0%
Dél-Alföld	11,8%	22,6%	20,0%
Észak-Alföld	15,3%	14,7%	14,8%
Észak-Magyarország	19,4%	9,1%	15,2%
Dél-Dunántúl	8,3%	5,9%	23,1%
Nyugat-Dunántúl	9,1%	14,3%	30,0%
Közép-Dunántúl	5,6%	8,3%	28,6%

Forrás: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala adatai alapján a szerző szerkesztése

Az innovációs aktivitás területi különbségeinek a benyújtott szabadalmakon keresztül történő vizsgálata alapján megállapítható, hogy a fővárosban jellemzően az országos átlaghoz képest kiemelkedően magas az innovációs aktivitás. Emellett magasabb innovációs aktivitást mutató értékeket a jelentős egyetemi központokkal rendelkező régiók esetében találhatunk. Az innovációs aktivitás jellemzően magasabb a Dél-alföldi és az Észak-alföldi régióban köszönhetően Szeged és Debrecen egyetemi centrumának. Ezzel szemben megfigyelhető, hogy az innovációs aktivitás érdemi növelésére a Dél-Dunántúl esetében az ott működő egyetem a benyújtott szabadalmak száma alapján csak korlátozottan képes.

V.1.4. A TUDÁSTRANSZFER, ÉS AZ INNOVÁCIÓS AKTIVITÁS VIZSGÁLATA AZ ELÉRHETŐ ADATBÁZISOK VIZSGÁLATÁN KERESZTÜL

Az innovációs aktivitás területi különbségeinek vizsgálata során szembevetendő, hogy azokban a régiókban, megyékben, amelyek rendelkeznek jelentősebb felsőoktatási központokkal magasabb értékeket láthatunk a kutatás-fejlesztést, valamint az innovációt jellemző adatok elemzésekor.

Az alábbi táblázat a kutatás-fejlesztésre fordított összegek szektoronkénti és pénzügyi forrásonkénti megoszlását mutatja be. A táblázatban jól megfigyelhető, hogy a K+F –re fordított tőke jelentős része a vállalkozási szférától származik, a második legjelentősebb forrás pedig a központi költségvetés. A kutatás-fejlesztésre fordított források felhasználási helyét tekintve szintén a vállalkozási kutató-fejlesztő helyek forrásfelhasználása a legjelentősebb. Az összes felhasznált forrás csaknem 70 %-a itt kerül elköltésre, míg a kutató-fejlesztő intézetek és egyéb kutatóhelyek, valamint a felsőoktatási kutatóhelyek megközelítőleg fele-fele arányban részesülnek a maradék forrásból.

A táblázatból kiolvasható, hogy az egyes kutatóhely-típusok finanszírozásában milyen szerepet vállalnak a különböző szektorok. A vállalkozási kutató-fejlesztő helyek esetében jelentős

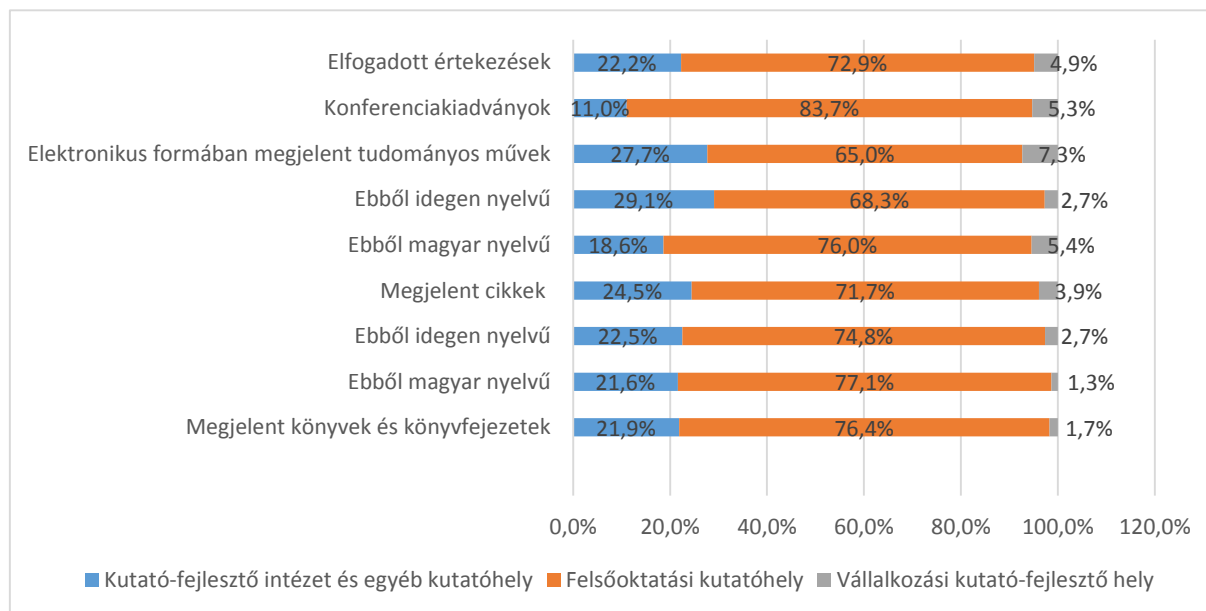
finanszírozóként jelenik meg a központi költségvetés, míg a felsőoktatási kutatóhelyek és a kutató-fejlesztő intézetek finanszírozásában a vállalati tőke szerep nem jelentős. Ezek az étékek utalnak a közszféra, valamint a piaci szektor közötti együttműködés gyengeségére is.

A kutatás-fejlesztés ráfordításai szektorok és pénzügyi források szerint, 2013

Pénzügyi forrás	Kutató-fejlesztő intézet és egyéb kutatóhely		Felsőoktatási kutatóhely		Vállalkozási kutató-fejlesztő hely		Összesen	
	értéke, millió forint	megoszlása %	értéke, millió forint	megoszlása %	értéke, millió forint	megoszlása %	értéke, millió forint	megoszlása %
Vállalkozások	6 088	9,7	5 207,7	8,6	185 318	63,5	196 614	46,8
Állami költségvetés	47 723	76,3	42 096	69,7	55 523	19,0	150 729	35,9
Nonprofit	165	0,3	2 801	4,6	185	0,1	3 151	0,7
Külföldi forrás	8 595	13,7	10 358	17,1	50 653	17,4	69 607	16,6
Összesen	62 572	100,0	60 464	100,0	291 679	100,0	420 100	100,0

Az alábbi ábra a különböző kutató-fejlesztő hely típusok tudományos tevékenységének aktivitását szemlélteti. Összességében elmondható, hogy míg a felsőoktatási kutató-fejlesztő helyeken készül el a tudományos művek több mint 74%-a, vaamint a kutató-fejlesztő intézetekben a 22%-a, a vállalalkozási kutató-fejlesztő helyek részaránya mindössze 3,8%. Az előző táblázatban látható volt, hogy a vállalalkozási kutató-fejlesztő helyek használják fel a K+F ráfordítások jelentős hányadát, ezzel szemben a tudományos kiadványokból való részesedésük jóval alacsonyabb. Ennek oka elsősorban az lehet, hogy a vállalalkozói szektor főként alkalmazott kutatásokat végez, azokat kevésbé publikálja.

A tudományos munka főbb mutatószámai, 2013

A K+F-re fordított források vizsgálata mellett a K+F+I aktivitás mérésére felhasználható mutatószám az innovatív vállalkozások arányának mérése. Az alábbi ábra a szolgáltató szektorban működő vállalkozások innovatív, és nem innovatív vállalkozásokra történő bontását szemlélteti. Az ábrán jól látható, hogy a szolgáltató szektoron belül a leginnovatívabb vállalkozások Magyarországon az Információ, kommunikáció, valamint a különböző közmű

ellátás, illetve a pénzügyi és biztosítási tevékenységet folytató vállalkozások. Ezzel szemben a szállítás és raktározás területén tevékenykedők a legkevésbé innovatívak.

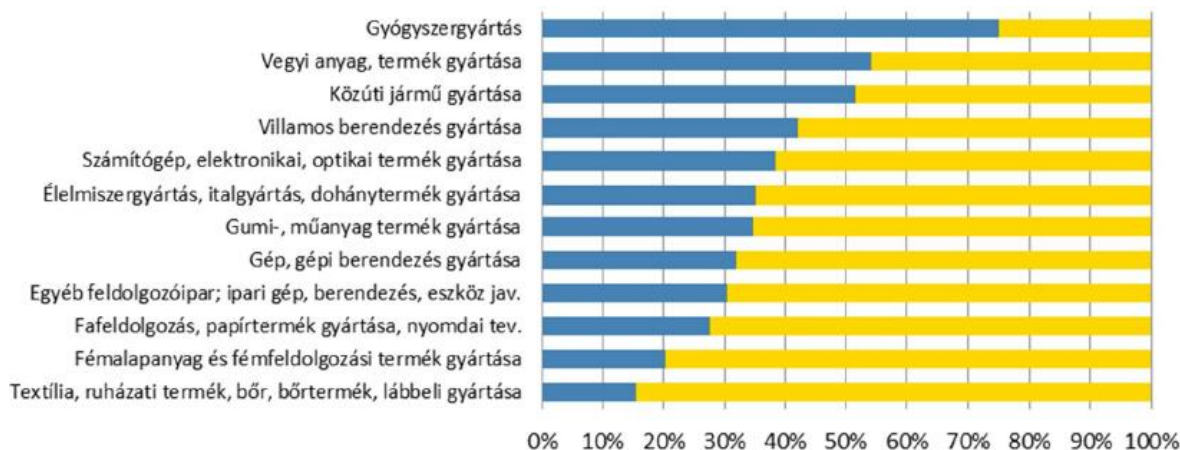
Innovatív-, és nem innovatív vállalkozások megoszlása a szolgáltatások nemzetgazdasági ágban (2013)

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

A feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban jellemzően jóval magasabb az innovatív vállalkozások aránya, mint a szolgáltatások esetében. Különösen magas az innovációs aktivitás a gyógyszergyártás esetében, ahol az innovatív vállalkozások aránya meghaladja a 70%-ot. Jelentős továbbá az érték a vegyi anyag, termék gyártás, és a közúti jármű gyártás esetében is.

Innovatív-, és nem innovatív vállalkozások megoszlása a feldolgozóiparban (2013)

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

A különböző szektorok és kutatóhelyek K+F+I aktivitása mellett a kutatás és fejlesztés, valamint az innováció hasznosulásának és terjedésének szempontjából kiemelten fontos a különböző szektorok hatékony együttműködése, a tudás áramlásának biztosítása.

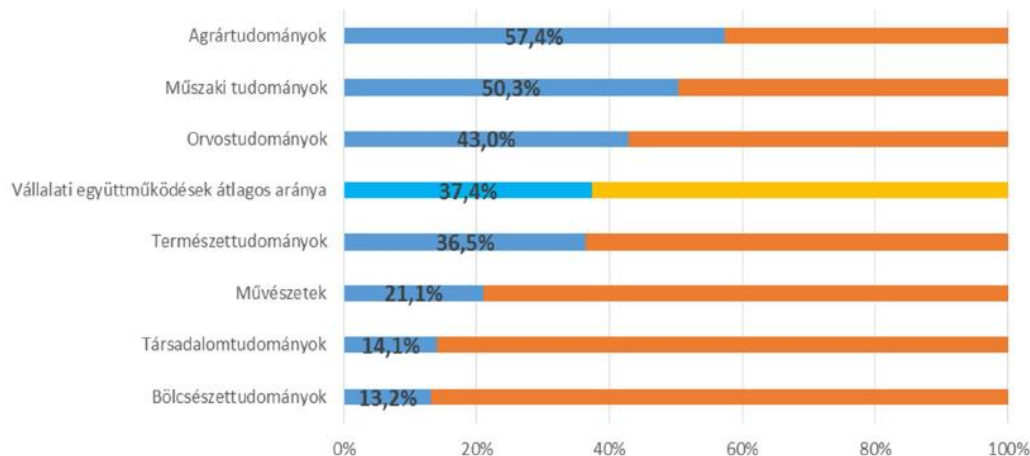
A K+F ráfordítások forrásainak, valamint a tudományos munka főbb mutatószámainak vizsgálatakor több érték alapján is arra következtethetünk, hogy a különböző szektorok között az együttműködés gyenge, ami a tudástranszfer nem megfelelő működésére is utal.

Az alábbi ábra a felsőoktatási kutatás-fejlesztési projekteknél való vállalati részvétel nagyságát szemlélteti a különböző kutatási területeken. A vállalati együttműködések átlagos aránya a kutatásokban mindössze 37,4%. Az átlagosnál jobb értékekkel az agrártudományok, a műszaki tudományok, illetve az orvostudományok esetében találkozhatunk, ám ezeknél is csupán a kutatások alig több mint felében működik együtt az egyetemi kutatóhellyel valamilyen

vállalkozás. Az együttműködések alacsony arányszáma azt eredményezi, hogy az egyetemi kutatások kevésbé képesek hasznosulni a gyakorlatban, kevésbé hasznosak a vállalati szféra számára, amely pedig a másik oldalról kevésbé képes a felsőoktatás oldaláról hasznosítható inputokhoz jutni.

Vállalati részvétel a felsőoktatási kutatási projektekből (2010)

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

Az alábbi ábra az innovatív vállalkozások innovációs együttműködéseinek partnertípusok szerinti bontását ábrázolja létszám kategóriánként. Jól látható, hogy minél nagyobb egy vállalkozás, annál nagyobb eséllyel működik együtt valamilyen felsőoktatási intézménnyel innovációs tevékenysége során, ugyanakkor még ezen vállalatok között sem éri el az arányszám az 50%-ot.

Az innovációs együttműködések száma az innovatív vállalkozások százalékában a partner típusa szerint, 2008-2010

Együttműködő partner típusa	Létszám kategória				Együtt (%)
	10–49 fő	50–249 fő	250 fő és több	(%)	
Más vállalkozás a vállalatcsoporton belül	5,0	20,3	36,8	13,7	
Szállítók	23,3	31,8	39,9	27,9	
Ügyfelek, vásárlók	17,1	23,4	29,4	20,6	
Versenytársak	15,1	18,6	21,9	17,0	
Szakértők, vállalati kutatóhelyek	13,2	28,3	40,7	21,3	
Felsőoktatási intézmények	11,1	29,1	49,6	21,4	
Költségvetési kutatóhelyek	6,3	12,3	22,4	10,2	
Az együttműködés bármely formája	32,1	54,2	66,8	43,2	

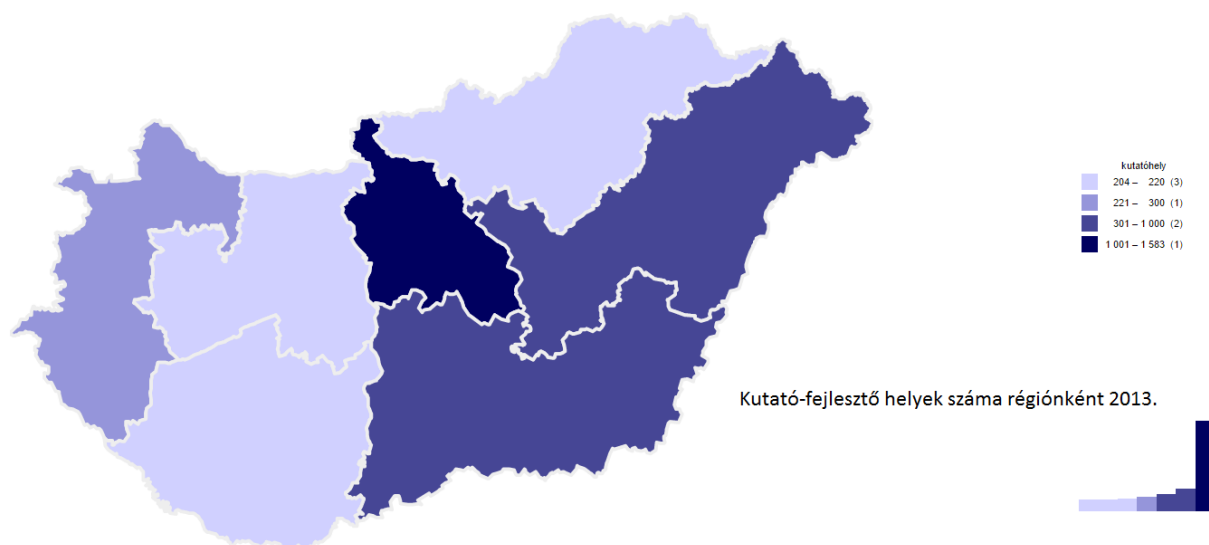

V.2. REGIONÁLIS HELYZETELEMZÉS

V.2.1. A K+F+I SZEKTOR HELYZETE A DÉL-DUNÁNTÚLI RÉGIÓBAN

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, Magyarországon a 2013-as évben összesen 3.159 kutató-fejlesztő hely működött. A KSH adatai alapján készített alábbi térkép a kutató-fejlesztő helyek számának regionális különbségeit ábrázolja, amely alapján jól megfigyelhető a Dél-dunántúli régió kedvezőtlen helyzete. Míg a legsötétebb színnel jelölt Középmagyarországi régió a kutató-fejlesztő helyek több mint 50%-ával rendelkezik, addig a Dél-dunántúli régió esetében ez az érték alig haladja meg a 6,5%-ot, a vizsgált évben mindössze 207 kutató-fejlesztő hely működött a régióban. Ezzel az értékkel – a jelentős felsőoktatási bázis ellenére – csupán a Középmagyarországi régiót sikerült megelőznie országos összevetésben

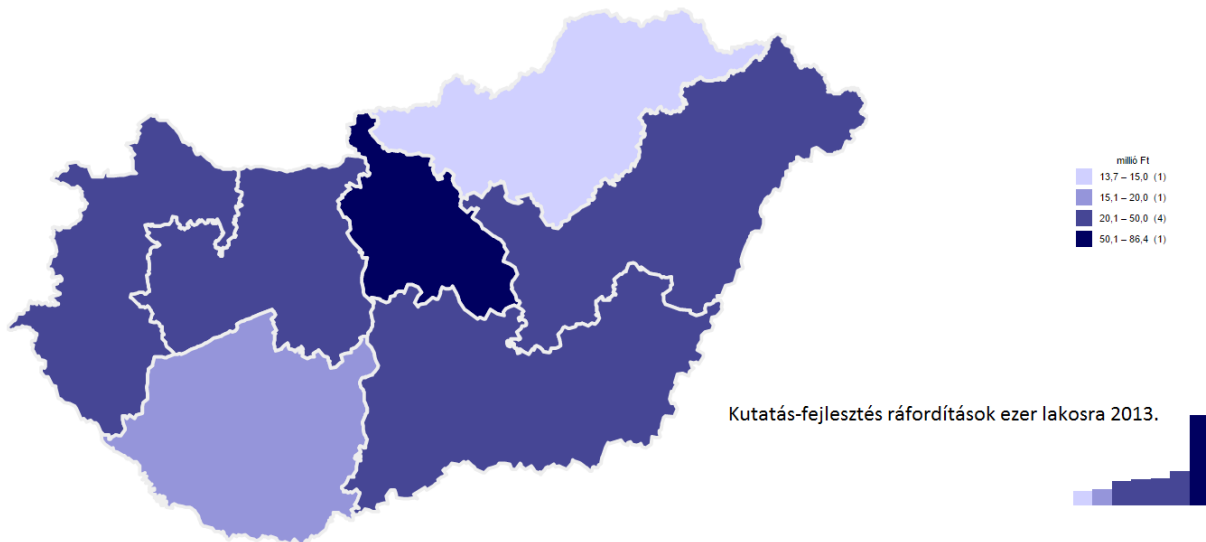
Kutató-fejlesztő helyek száma régióként 2013.

A K+F ráfordítások fajlagos értékének vizsgálatakor az alábbi térkép szintén kedvezőtlen képet fest a Dél-dunántúli régió K+F szektorának helyzetéről. Messze a legmagasabb értékekkel ismét a Középmagyarországi régióban találkozhatunk, ahol a kutatás-fejlesztés ráfordítások ezer lakosra jutó összege meghaladja a 86 millió forintot. Ezzel szemben a Dél-dunántúli régióban ez az érték mindössze 15,8 millió forint, amellyel utolsó előtti a régiók rangsorában, csupán az Észak-magyarországi régió helyzete kedvezőtlenebb, ahol ez az érték mindössze 13,8 millió forint volt a 2013-as évben.

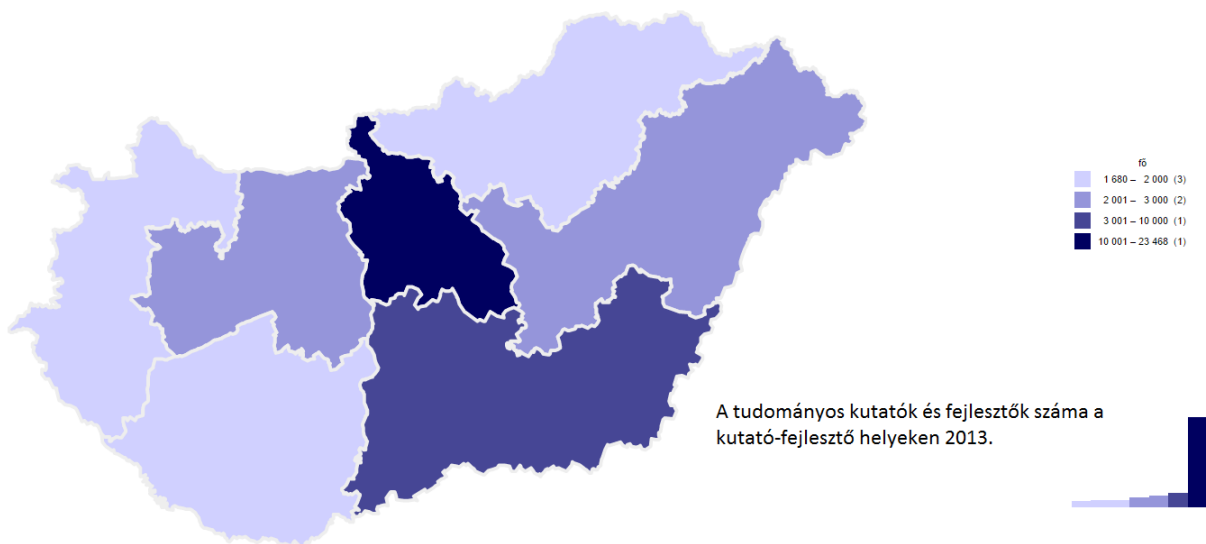

Kutatás-fejlesztés ráfordítások ezer lakosra 2013.

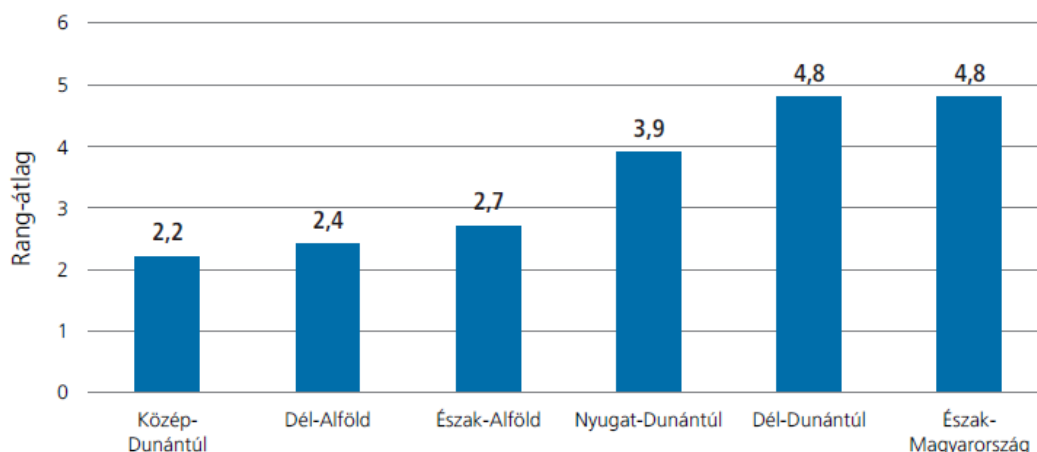
A tudományos kutatók és fejlesztők számának vizsgálatakor a K+F szektor fentiekben is vizsgált mutatóihoz hasonló tendencia figyelhető meg. A regionális különbségek vizsgálatakor ismét szembetűnő a Közép-magyarországi régió túlsúlya, ahol a kutatók és fejlesztők több mint 60%-a, 23 468 fő végezte tevékenységét. A Dél-dunántúli régió az országos összetételben a régiók között az utolsó előtti helyet foglalja el. A kutatók és fejlesztők mindössze 4,7%-a (1779) fő tevékenykedik a régióban, amely értékkel mindössze az Észak-magyarországi régiót előzi meg.

A tudományos kutatók és fejlesztők száma a kutató-fejlesztő helyeken 2013.

Az alábbi ábra a Nemzeti Innovációs Hivatal KFI Obszervatóriumának számítása alapján mutatja be a régiók rangsorát az innovatív vállalkozások száma alapján: a kilenc innovatív ágban/ágazatban működő cégek száma az egyes régiókban átlagosan hányadik helyhez elegendő a régiók közötti rangsorban. A vizsgált mutató alapján az innovációs potenciál tekintetében a regionális összehasonlításban a Dél-dunántúli régió helyzet rendkívül kedvezőtlennek mondható. Az Észak-magyarországi régióval holtversenyben az utolsó helyen áll a Dél-Dunántúl.

A régiók rangsora az innovatív vállalatok számát tekintve 2010

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal

Az alábbi felmérés az innovatív vállalkozások régiókénti előfordulását szemlélteti az országos átlaghoz képest, a NETINNOV kérdőíves felmérése alapján. Jól megfigyelhető, hogy a különböző innovációs mutatók mindegyike alapján a Dél-dunántúli régió rendelkezik a legkedvezőtlenebb értékekkel az országos összevetésben.

Az innovatív vállalkozások régiókénti előfordulása az országos átlaghoz képest

(országos átlag=100,0)

Regiónok	Innovatívok (legalább 1 típus megléte)	Típusok:				Technológiai innovációt folytatók (termék-és/vagy folyamat-innováció megléte)
		termék-	folyamat-	szervezeti-szervezési	marketing-	
innováció megléte a vállalkozásban						
Közép-Magyarország	109,0	114,2	112,8	115,8	118,9	111,1
Közép-Dunántúl	94,2	94,6	78,7	102,7	71,7	94,7
Nyugat-Dunántúl	119,7	135,8	128,7	87,4	88,2	126,1
Dél-Dunántúl	66,1	52,4	49,5	59,6	56,1	57,4
Észak-Magyarország	76,2	75,3	69,1	61,2	61,3	77,1
Észak-Alföld	87,7	65,2	87,2	105,5	96,2	73,9
Dél-Alföld	100,2	99,7	98,4	105,5	120,3	102,4

Forrás: NETINNOV kérdőíves felmérés 2010, N=1835

A Dél-dunántúli Régió szektorának helyzetét vizsgálva több mutató alapján is kedvezőtlen képet kaptunk. Szinte mindegyik vizsgált mutató esetében – az Észak-magyarországi régióval „karöltve” - a Dél-dunántúli régió az utolsó helyek valamelyikén szerepelt. A kutató fejlesztő helyek számát, a fajlagos K+F ráfordításokat, valamint a kutató-fejlesztő személyzet számát tekintve egyaránt kedvezőtlen a Dél-dunántúli régió helyzete, valamint az innovációs potenciális is negatív képet mutat.

V.2.2. A TUDÁSTRANSZFER, ÉS AZ INNOVÁCIÓS AKTIVITÁS VIZSGÁLATA A RÉGIÓBAN AZ ELÉRHETŐ ADATBÁZISOK VIZSGÁLATÁN KERESZTÜL

Az alábbi táblázat a kutató-fejlesztő helyek ráfordításának összetételét, valamint pénzügyi forrásait szemlélteti. A táblázatban jól megfigyelhető, hogy a K+F –re fordított tőke jelentős része a vállalati szférától származik, országos szinten 48,3%. A második legjelentősebb forrás pedig a központi költségvetés 37,1%-al. A Dél-dunántúli régió esetében ettől jelentősen eltérő értékekkel találkozhatunk. A vállalkozások a K+F ráfordításoknak csupán a 25,1%-át adják a régióban, míg az állami szektor részesedése meghaladja a 67%-ot. A régió esetében a külföldi forrás is jelentősen elmarad az országos értéktől. Jól látható tehát, hogy a régióban tevékenykedő vállalkozások az országos átlagnál jóval kevésbé veszik ki a részüket a kutatás fejlesztés területén. A vállalati szektor alacsony, és az állami szektor aránytalanul magas részaránya arra is enged következtetni, hogy a vállalati szektor a magas állami ráfordítással folyó kutatási munkából kevésbé veszi ki a részét, amelynek következtében az eredmények is kevésbé hasznosulnak.

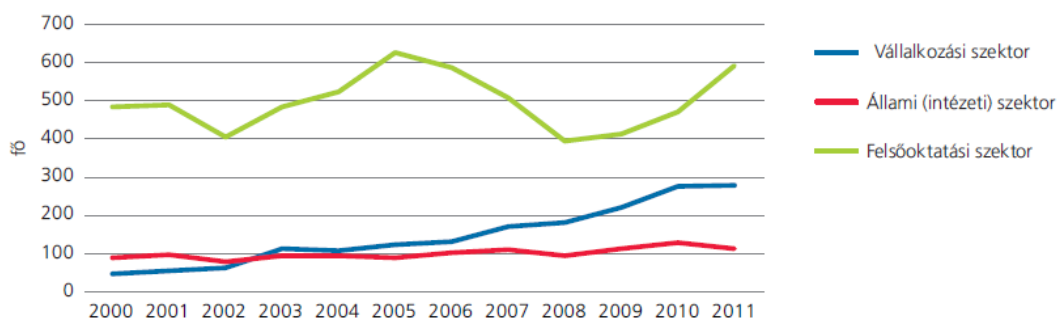
A kutató-fejlesztő helyek ráfordításai, összetétele pénzügyi forrásai 2011

Régió	Ráfordítások, millió forint	Ebből		Pénzügyi forrás			
		K+F-költség	beruházás	vállalkozások	állami költségvetés	nonprofit	külföldi forrás
Közép-Magyarország	219 238	89,4	10,6	49,9	31,8	1,3	17,0
Közép-Dunántúl	18 637	88,5	11,5	65,4	30,6	0,0	4,0
Nyugat-Dunántúl	18 256	83,4	16,6	33,3	47,7	0,1	18,9
Dél-Dunántúl	10 807	87,8	12,2	25,1	67,7	0,3	6,8
Észak-Magyarország	11 572	86,7	13,3	53,4	40,7	4,3	1,7
Észak-Alföld	26 862	87,0	13,0	51,7	43,9	0,0	4,4
Dél-Alföld	25 661	88,2	11,8	36,0	57,4	0,1	6,5
Ország összesen a)	331 033	88,6	11,4	48,3	37,1	1,0	13,7

a) Területre fel nem osztható ráfordítások nélkül.

Az alábbi ábra az egyes szektorok számított kutatói létszámának alakulását mutatja a Dél-dunántúli régióban. Jól látható, hogy a pénzügyi ráfordítások mellett a kutatói létszám esetében is megfigyelhető az állami finanszírozású felsőoktatási szektor dominanciája, amely az elmúlt években növekvő tendenciát produkált. Ugyan a vállalati szektorban foglalkoztatott kutatók létszáma is emelkedett némiképp az elmúlt években, de a növekedés üteme kevésbé jelentős, és 2010-től törés is látszik az értékben.

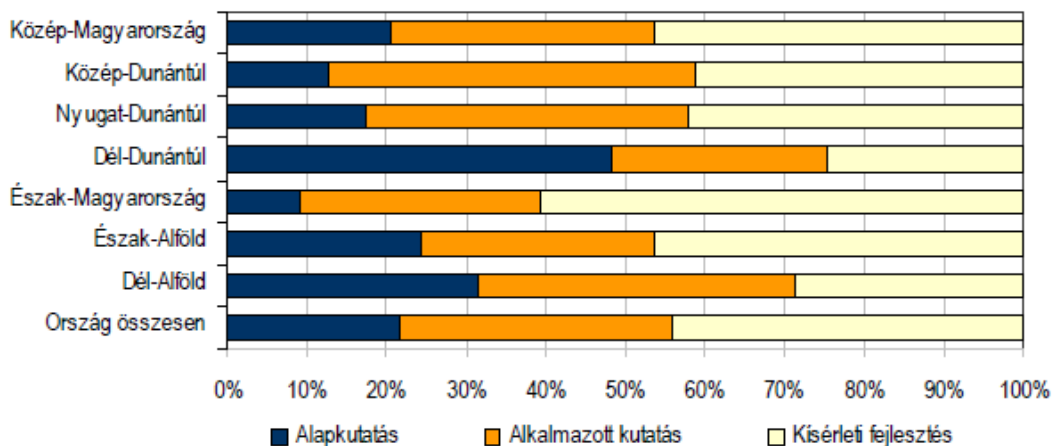
Az egyes szektorok számított létszámának alakulása a Dél-dunántúlon

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal

Az alábbi ábra a kutatás-fejlesztés költségeinek tevékenységtípus szerinti megoszlását mutatja. A Dél-dunántúli régió esetében jól megfigyelhető az alapkutatások jelentősen magasabb részaránya a többi régióhoz viszonyítva, ami az egyetemi szektor előzőekben is bemutatott, átlagosnál jelentősebb részarányára vezethető vissza a K+F tevékenységből. Az alapkutatások magasabb részaránya elsősorban a kísérleti fejlesztések, másodsorban pedig az alkalmazott kutatások kisebb részesedésének köszönhető. Ebből arra következtethetünk, hogy az egyetemeken végrehajtott kutatások kevésbé hasznosulnak a gyakorlatban, kevésbé hasznosak a vállalati szektor számára, a tudástranszfer a különböző szektorok között nem megfelelő szintű.

A kutatás-fejlesztés költségeinek megoszlása tevékenységtípus szerint, 2011

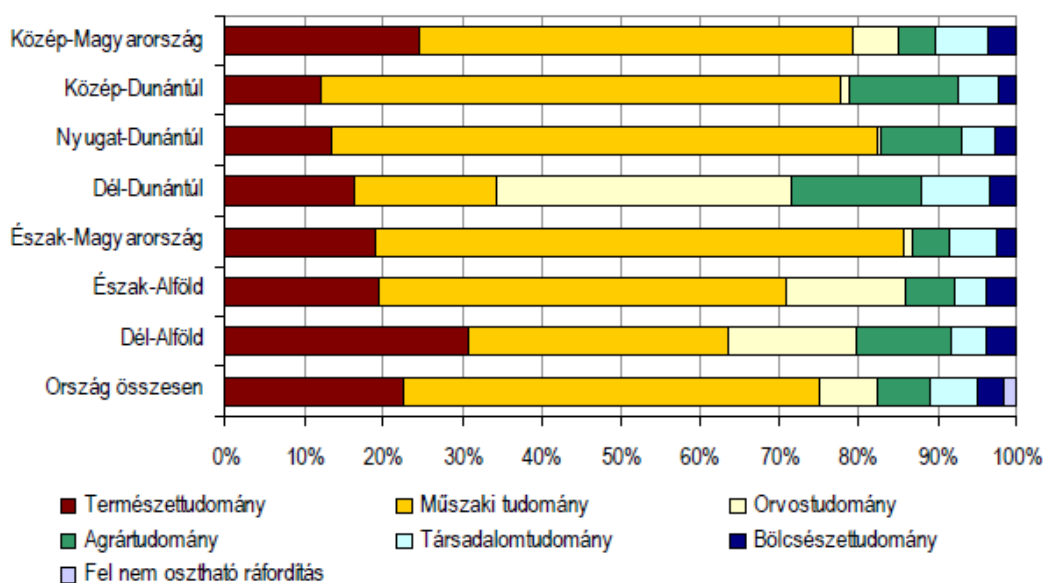
Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

Az alábbi ábra a K+F ráfordítások tudományágak közötti megoszlását ábrázolja, regionális bontásban. Jól látható, hogy a Dél-dunántúli régióban a K+F ráfordítások közül az orvostudományok részaránya messze meghaladja a többi régióban tapasztalható értékeket, ami a jövőben stratégiai pozíciót is jelenthet. Ezzel szemben a természettudományok, valamint a műszaki tudomány jelentősen háttérbe szorulnak. Az átlagosnál magasabb még a társadalomtudományok, valamint az agrártudomány részaránya.

A természettudományok és a műszaki tudományok alacsony részaránya hozzájárulhat az alkalmazott kutatások és a kísérleti fejlesztések többi régióhoz viszonyított alacsonyabb részarányához. A régió gazdaságának fejlődése szempontjából különösen fontos lehet ezen két iparág esetében a ráfordítások arányának növelése, valamint a vállalati szektorral való együttműködés, amely az alkalmazott kutatások részarányának növekedését is magával hozhatja.

A tudástranszfer egyetemi, valamint vállalati szektor közötti alacsony szintjét, valamint a kutatások hasznosulásának viszonylag csekély mértékét mutatja, hogy az orvostudományok K+F ráfordításokból való magas részesedése sem eredményezi a kísérleti fejlesztések és alkalmazott kutatások magas szintjét, holott a tudományterület jellegzetességei erre engednének következtetni.

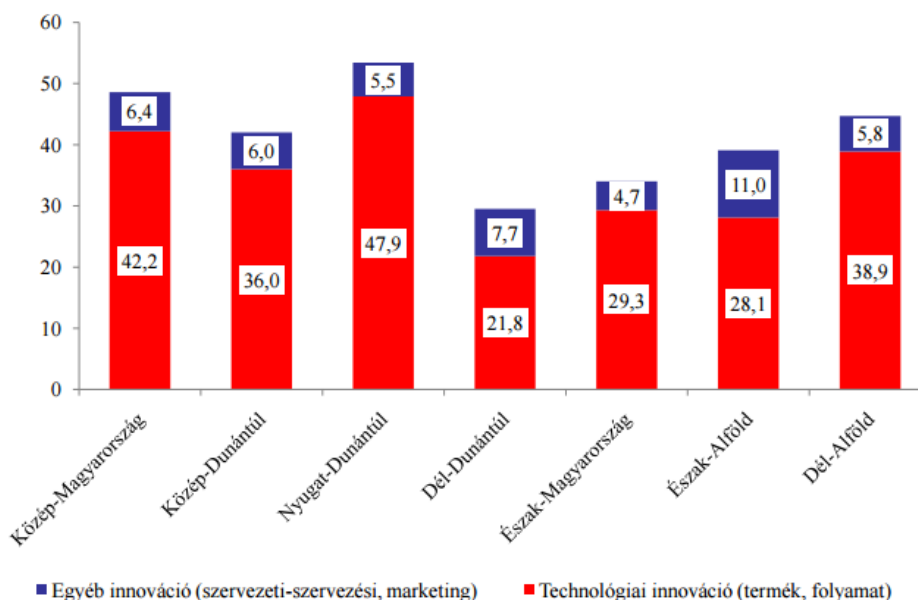
A kutató-fejlesztő helyek K+F-ráfordításainak megoszlása tudományágak szerint, 2011

Forrás: Intelligens Szakosodási Stratégia

Az alábbi ábra a vállalkozások innovációs aktivitását szemlélteti Magyarországi régióiban. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy innovációs aktivitás szempontjából a Dél-dunántúli Régió az utolsó helyet foglalja el a rangsorban, a legkedvezőtlenebb értékekkel rendelkezik. Különösen kedvezőtlen a kép abban a tekintetben, hogy az innovatív vállalkozások közül az átlagosnál alacsonyabb hányadot képviselnek a technológiai innovációt folytató vállalkozások.

A vállalkozások innovációs aktivitása %

Forrás: NETINNOV Kérdőívek 2010, N=1835

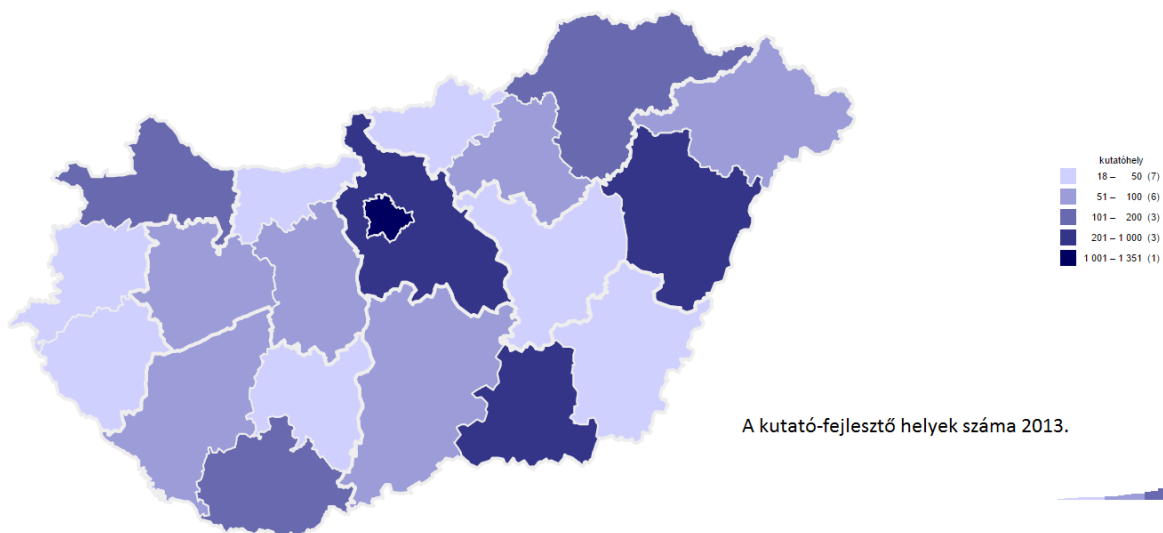

V.3. MEGYEI HELYZETELEMZÉS

V.3.1. A K+F+I SZEKTOR HELYZETE BARANYA MEGYÉBEN

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, Magyarországon a 2013-as évben összesen 3.159 kutató-fejlesztő hely működött. A KSH adatai alapján készített alábbi térkép a kutató-fejlesztő helyek számának regionális különbségeit ábrázolja. A térképen jól megfigyelhető a főváros kiemelkedő szerepe, a kutatóhelyek 42,77%-a (1351 db) Budapesten működik. A térkép alapján jól kirajzolódik, hogy a megyék közül jellemzően azok emelkednek ki, amelyek jelentősebb felsőoktatási központokkal rendelkeznek (Hajdú-Bihar, Csongrád, Borsod-Abaúj-Zemplén). Baranya megye helyzetét vizsgálva ugyan jól látható, hogy a régió, és az ország legtöbb megyéjénél kedvezőbb értékkel rendelkezik, ugyanakkor a szintén jelentős felsőoktatási bázissal rendelkező megyékkel szemben hátrányban van.

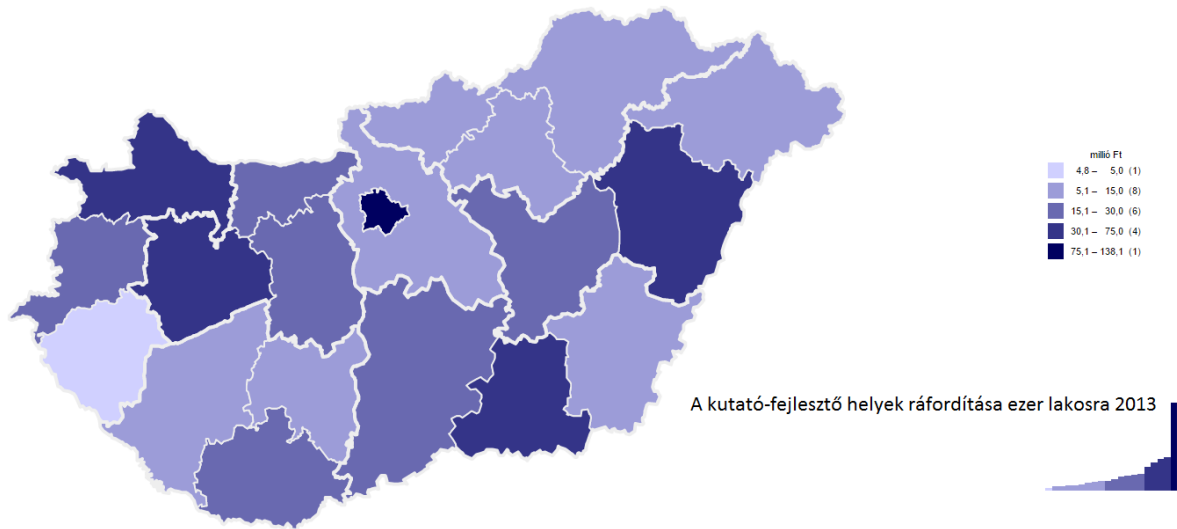
A kutató-fejlesztő helyek száma 2013.

A kutató-fejlesztő helyek ezer lakosra jutó ráfordításának vizsgálatakor az előző ábra vizsgálati során megfigyelt tendenciákkal találkozhatunk. Ezen mutató esetében is jelentős a főváros túlsúlya, ahol a ráfordítás többszöröse a vidéki megyék esetében mért értéknél. Az előzőekhez hasonlóan szintén megfigyelhető a felsőoktatási központokkal rendelkező megyék kedvezőbb helyzete, ugyanakkor kedvező értékekkel rendelkezik több, az átlagosnál fejlettebb feldolgozóiparral rendelkező megye (pl. Győr-Moson-Sopron) is. Baranya megye helyzetének vizsgálatakor ismét arra a megállapításra juthatunk, hogy a régióban ugyan ez a megye rendelkezik a legkedvezőbb értékekkel, és az országos átlagnál is jobb a helyzete, ám a jelentős felsőoktatási központtal rendelkező megyék sorában hátrányban van.

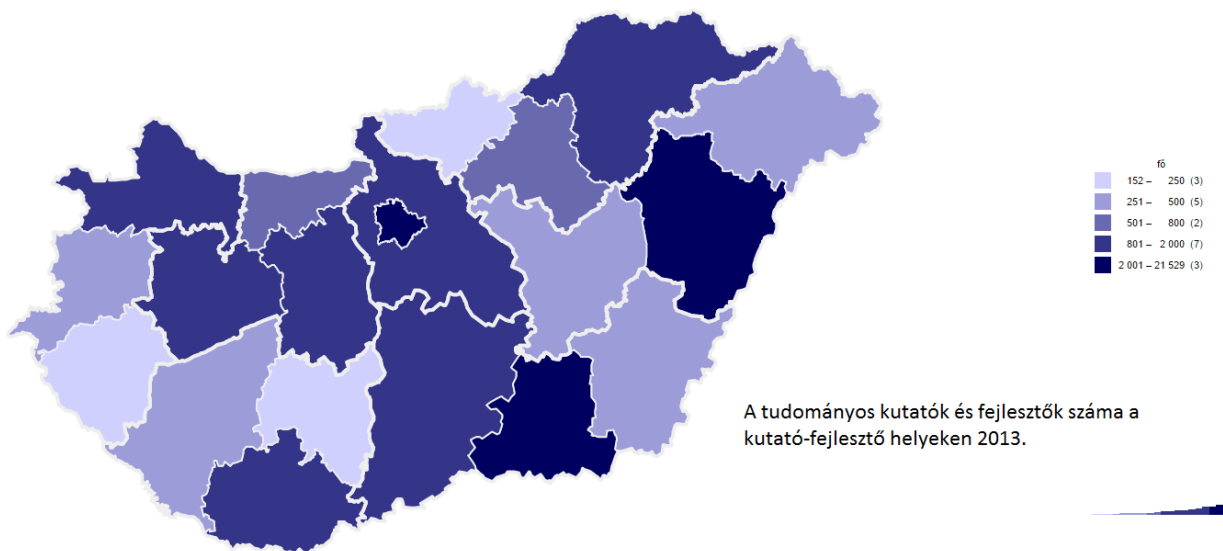

Kutató-fejlesztő helyek ráfordítása ezer lakosra 2013.

A tudományos kutatók és fejlesztők számának vizsgálatakor a K+F szektor fentiekben is vizsgált mutatóihoz hasonló tendencia figyelhető meg. A területi különbségek megyei dimenziójának vizsgálatakor ismét szembevetendő a főváros túlsúlya, ahol a kutatók és fejlesztők több mint 56%-a, 21 529 fő végezte tevékenységét. A főváros mellett a kutatók és fejlesztők számát tekintve is megfigyelhető az egyetemi központokkal, illetve fejlettebb feldolgozóiparral rendelkező megyék átlagosnál kedvezőbb helyzete. Baranya esetében a tendencia szintén hasonló, mint a többi K+F mutató tekintetében, a megye a felsőoktatási központtal rendelkező megyék között a kedvezőtlenebb értékkel bírók közé tartozik.

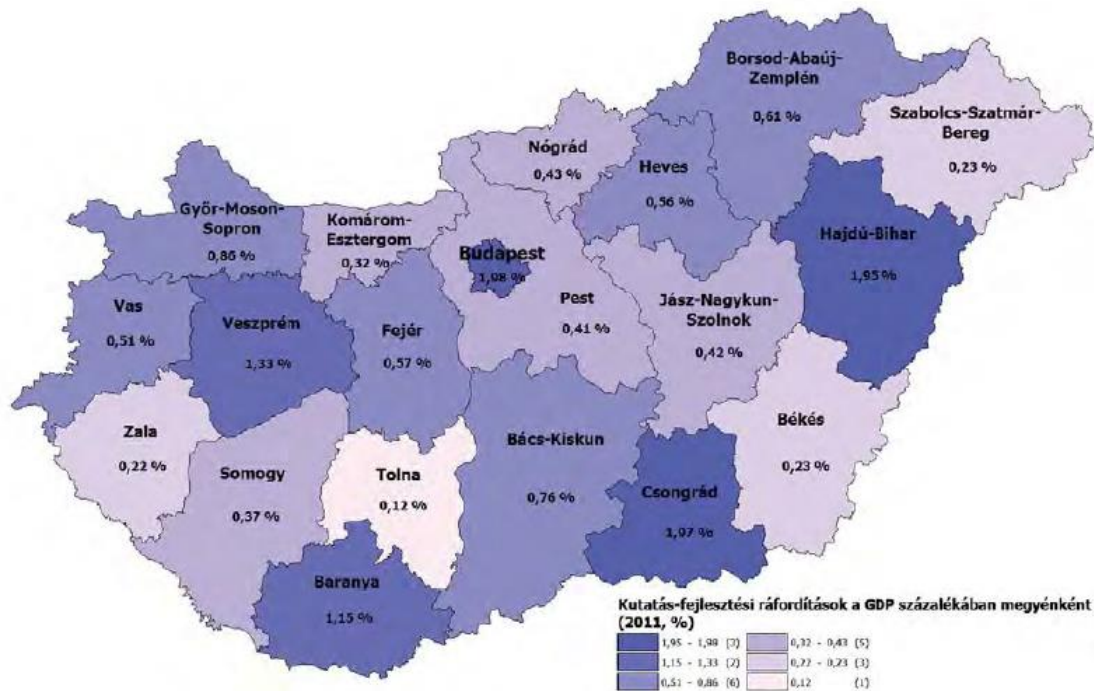
A tudományos kutatók és fejlesztők száma a kutató-fejlesztő helyeken 2013.

Az alábbi térkép a kutatás fejlesztési ráfordításokat a GDP százalékában ábrázolja Magyarországon megyéiben. A GDP arányos ráfordítások százalékos értékének vizsgálatakor jól látható a főváros túlsúlya. Budapesten a megyék átlagánál jóval magasabb a K+F arányos GDP ráfordítás, ami a legfontosabb felsőoktatási központok fővárosba tömörülése mellett Budapest és régiójának jelentős gazdasági túlsúlyával is magyarázható. A kutatás-fejlesztési ráfordítások jellemzően azokban a megyékben részesednek magasabb százalékban a GDP-ből, ahol

működnek felsőoktatási központok. A térképen is jól megfigyelhető Hajdú-Bihar, Csongrád, Veszprém megye lépte túl az 1,21%-os országos átlagot. A felsorolt megyék kedvezőbb helyzete elsősorban felsőoktatási központjukkal magyarázható. Baranya megye értékét vizsgálva jól láthatjuk, hogy ugyan a vidéki megyék közül a 4. legkedvezőbb értékkel rendelkezik, amely azonban így sem éri el az országos átlagot, annak ellenére, hogy a megyeszékhelyen jelentős felsőoktatási központ működik.

Kutatás-fejlesztési ráfordítások a GDP százalékában megyénként (2011, %)

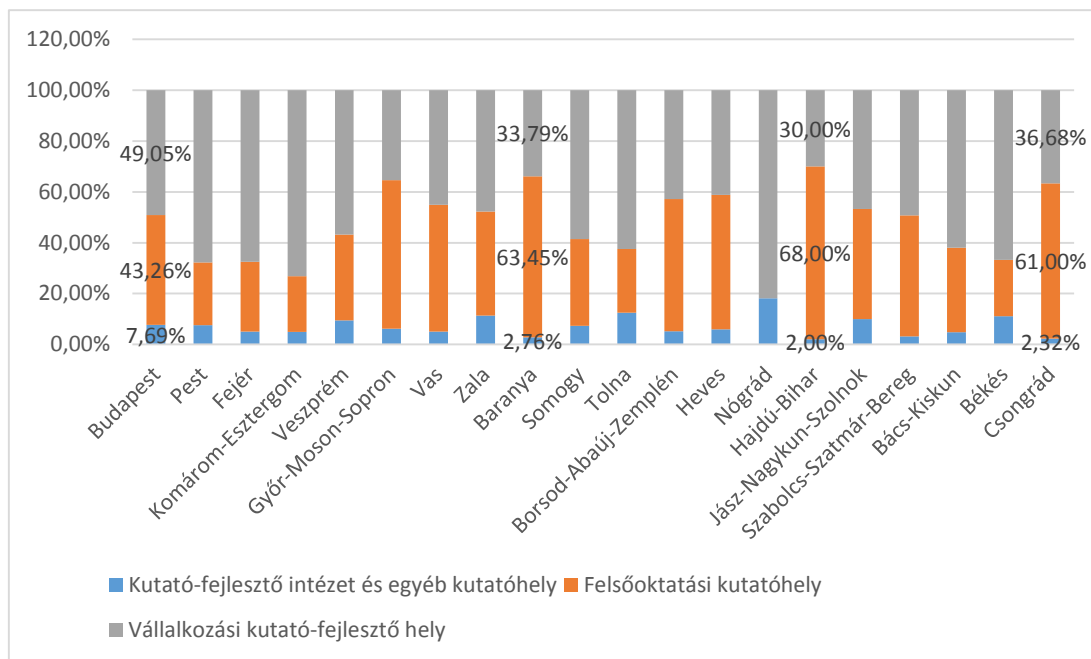
Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal

V.3.2. A TUDÁSTRANSZFER, ÉS AZ INNOVÁCIÓS AKTIVITÁS VIZSGÁLATA BARANYA MEGYÉBEN AZ ELÉRHETŐ ADATBÁZISOK VIZSGÁLATÁN KERESZTÜL

Az alábbi táblázat a kutató-fejlesztő helyek szektorok közötti megoszlását ábrázolja Magyarország megyéiben. A jelentősebb felsőoktatási központokkal rendelkező megyék esetében jól megfigyelhető a felsőoktatási kutatóhelyek átlagosnál magasabb aránya. A főváros esetében a számos egyetem és felsőoktatási kutatóhely megléte mellett a többi vidéki egyetemi központtal ellentétben az arányszámokkal sokkal inkább eltolódtak a vállalkozói szektor irányába. A főváros esetében ezek az értékek elsősorban annak köszönhetőek, hogy Budapesten jelentős ipari potenciál koncentrálódik. A gazdaság fejlődése szempontjából a többi vidéki egyetemi központ esetében is a gazdasági fejlődés, a modern iparágak meglepedésének jelzőszáma lehet a vállalkozási kutató-fejlesztő helyek arányának emelkedése.

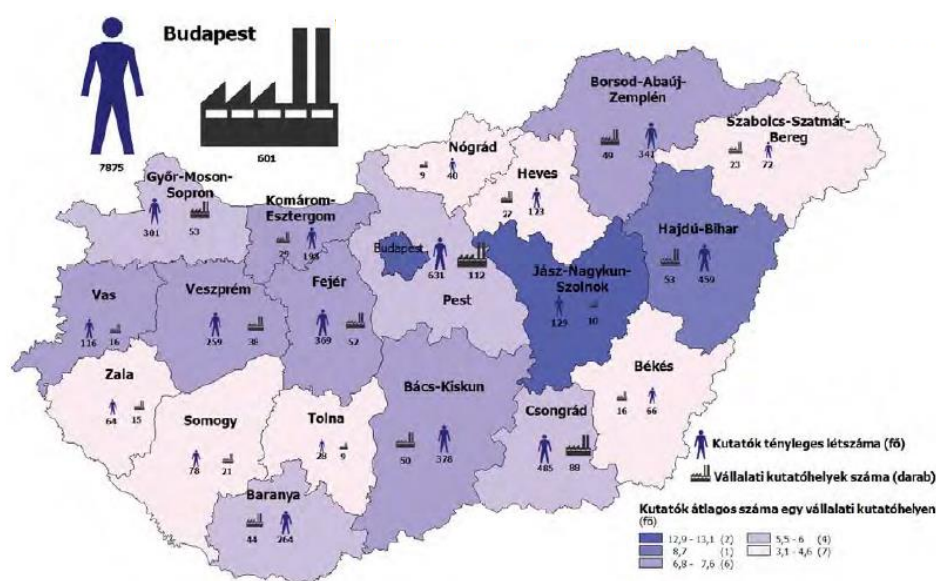
Baranya megye esetében a felsőoktatási kutatóhelyek kiemelkedően magas arányát figyelhetjük meg, míg a vállalkozási kutatóhelyek az átlagosnál alacsonyabb részesedéssel szerepelnek. Ez az érték – a fővárosival szemben – azt mutatja, hogy a vállalkozások a kutatás-fejlesztés illetve az innováció területén kevésbé aktívak, amelynek következménye és egyben okozója is lehet az a tudástranszfer alacsony szintje.

A kutató-fejlesztő helyek szektoronkénti megoszlása Magyarországon megyékben

2011-ben Magyarországon működő vállalati kutatóhelyek 54%-a a Közép-Magyarország régióban található. Említést érdemel, hogy a Dél-Alföld megyéiben több, mint kétszer annyi (154 db) vállalati kutatóhely található, mint a Dél-Dunántúliak esetében. (74 db). Az alábbi ábrán is jól látható, hogy Baranya esetében az átlagot jóval alulmúlja vállalati kutatóhelyek, illetve az ott foglalkoztatott kutatók létszáma az országos átlagot, Baranya a kedvezőtlenebb helyzetben lévő megyék táborát bővíti. Az alacsony értékek a vállalkozások gyenge kutatás-fejlesztési aktivitását mutatják. A megyében működő jelentős felsőoktatási központ ellenére is alacsony a vállalkozások K+F aktivitása, amely a vállalkozói és felsőoktatási szektor nem megfelelő együttműködésére is utal.

Vállalati kutatóhelyek és kutatók száma, valamint az egy vállalati kutatóhelyre eső átlagos kutatói létszám 2011

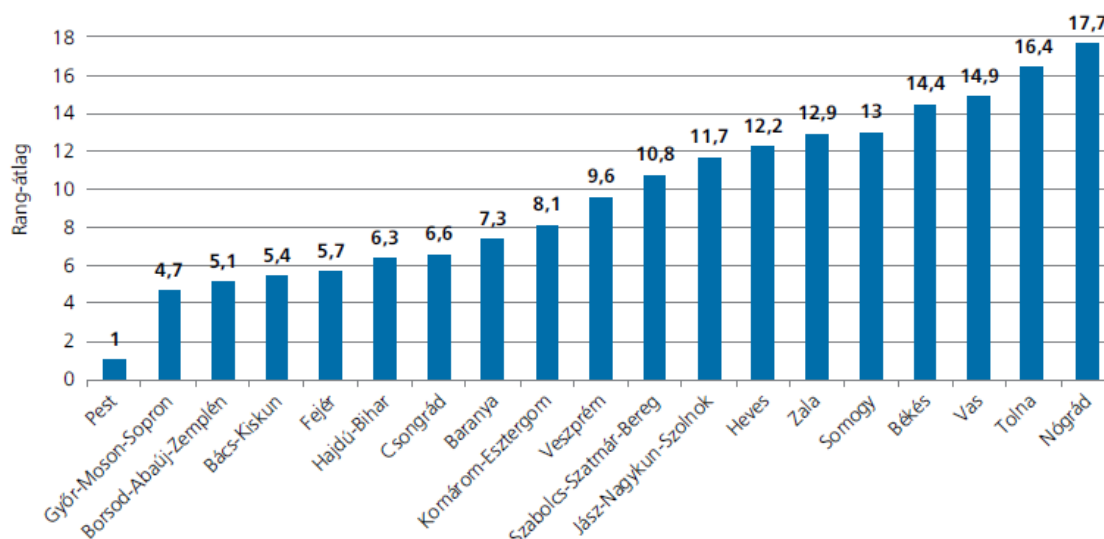

Az alábbi ábra a megyék rangsorát mutatja az innovatív vállalatok számát tekintve. Az ábrán a NIH KFI Observatóriumának számítása alapján az alábbi mutató látható: „a következő mérőszám látható: a kilenc innovatív ágban/ágazatban működő cégek száma szerint sorba rendeztük a megyéket, sorszámossal láttuk el azokat, majd ezt a kilenc helyezést átlagoltuk, így kaptuk meg minden megye átlagos helyezését.”

Tehát minden ágban/ágazatban felállításra került egy megyei rangsor, majd a helyezések átlaga került figyelembe vételre. Pest megye minden ágban/ágazatban az első helyen végzett, azt Győr-Moson-Sopron, Borsod-Abaúj-Zemplén és Bács-Kiskun követi, míg Vas, Tolna és Nógrád megye sereghajtónak számít ebből a szempontból.

Győr, Miskolc, Kecskemét, Székesfehérvár, Debrecen, Szeged és Pécs (ebben a sorrendben) húzóerőként viszi megyéjét; az adott területegységek jó helyezései főként az adott régió központi városában működő cégeknek köszönhetők. Baranya megye esetében ugyan az országos átlagnál jobb helyezést láthatunk, azonban a régió központi városként is funkcionáló megyeszékhelyek megyei között már koránt sem ilyen rózsás a helyezés.

Megyék rangsora az innovatív vállalatok számát tekintve 2010.

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal

V.3.3. A MEGYÉBE ÉRKEZŐ TŐKEBEFEKTETÉSEK MENNYISÉGI ÉS MINŐSÉGI VIZSGÁLATA

Baranya megyében a külföldi tőke gyakorlatilag a rendszerváltást követően, az állami vagyon privatizációval egy időben jelent meg. A 90-es évek közepére a külföldi tőkével rendelkező vállalkozások száma már meghaladta a 600-at, és az évtized végére megközelítette a 800 db-ot. A befektetők többsége családi, rokoni vagy baráti kapcsolatok révén érkezett, és meglévő termelési kapacitások megvételével hozták létre vállalkozásukat. Ehhez a csoporthoz tartozó cégek többsége vegyes tulajdonú volt. Kisebb számban jelentek nagyvállalati befektetők is. Erre a körre is a meglévő kapacitások átvétele jellemző.

Az külföldi tőke elsősorban a gépgyártás, az élelmiszeripar és részben az építő- és építőanyag ipar területén jelent meg. Jelentős érdeklődés mutatkozott még a termelő infrastruktúra működtetése iránt is, mely az évtized második felében – az energiaszolgáltatók, illetve egyes

vízszolgáltatók értékesítésével – be is következett. Ebben az időszakban jelentek meg a számítástechnikai eszközök gyártásával foglalkozó vállalkozások is.

Az ezredfordulót követően két tendenciát lehetett megfigyelni. Egyrészt a külföldi tőkével működő vállalkozások száma csökkent, másrészt a kezdeti pozitív tapasztalatok alapján egyre többen bővítették a kapacitásukat. Erre az időszakra jellemző az is, hogy a befektetni szándékozók több térséget, várost „versenyeztettek”. A különböző kritériumok alapján hozott döntéseknél Baranya megye, illetve Pécs város általában alulmaradt. Az indokok között az elégtelen közlekedési kapcsolatok (autópálya hiánya), illetve az igényeknek nem megfelelő felsőfokú műszaki oktatás szerepelt.

Miközben a külföldi érdekeltségű vállalkozások száma országosan és a vidék vonatkozásában 2011. év végéig folyamatosan növekedett, Baranya megyében (és a Dél-Dunántúl többi megyéjében) tovább csökkent. A negatív változás mértéke a 2012-es válság idején növekedett, így 2013. év végén a vállalkozások száma már az ötszázat sem érte el. Ezt tükrözik a KSH adatai is (alábbi táblázat).²

A külföldi közvetlen tőkebefektetéssel működő vállalkozások száma

Területi egység	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Budapest	17 650	17 723	18 237	18 583	17 347	17 154
Győr-Moson-Sopron	1 264	1 296	1 306	1 354	1 324	1 297
Baranya	593	579	572	557	517	488
Somogy	451	448	448	409	386	378
Tolna	254	245	222	228	216	201
Borsod-Abaúj-Zemplén	381	386	390	380	393	372
Hajdú-Bihar	302	319	342	356	317	301
Csongrád	535	530	521	508	510	459
Ország összesen	28 987	29 152	29 689	29 950	28 302	27 744

A Baranya megyei székhellyel rendelkező külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéjének értéke 2008 és 2013 között jelentősen emelkedett. A 2008. évi 67,4 milliárd Ft-tal szemben 2013. év végére már 131,7 milliárd Ft-ot regisztráltak. A KSH adatait tartalmazó alábbi táblázatból jól látható, hogy a változás zömmel 2011. évben következett be. Ekkor jelent meg Baranya megyei székhellyel a királyegyházi cementgyár. Ezt követően a külföldi tőke értéke újra csökkent, melyet az elektronika iparban és a gépiparban megszűnő vállalkozások okoztak.

² Az összehasonlításban Budapest, az öt legnagyobb lakosságú székhellyel rendelkező megye, valamint a Dél-Dunántúli megyék és az országos összesen adatokat szerepelnek.

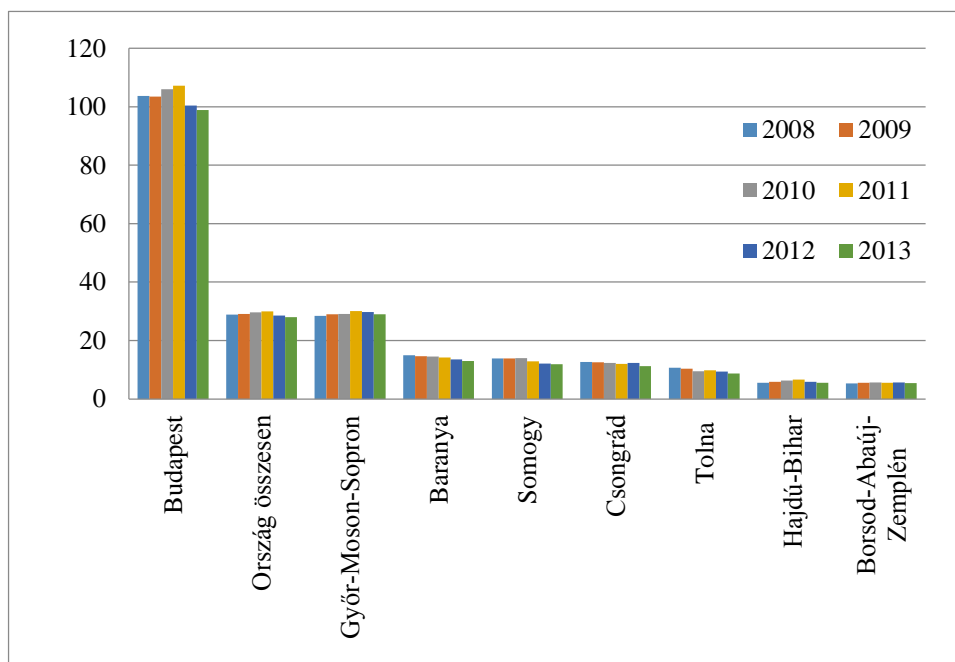

A külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje, milliárd Ft

Területi egység	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Budapest	7 743	8 494	8 768	8 569	9 507	10 274
Győr-Moson-Sopron	1 440	1 558	1 771	3 220	3 009	3 063
Baranya	67	66	75	143	135	132
Somogy	88	74	81	91	93	99
Tolna	19	20	21	27	29	29
Borsod-Abaúj-Zemplén	205	201	211	209	196	231
Hajdú-Bihar	286	251	257	257	195	168
Csongrád	313	320	333	342	277	293
Ország összesen	15 008	15 874	16 486	17 936	18 662	19 934

Az abszolút számok mellett érdemes megvizsgálni a külföldi érdekeltségű vállalkozások adatainak relatív értékeit is. A KSH adatai alapján készített alábbi ábra jól mutatja, hogy a legmagasabb arányban Budapesten működnek részben, vagy teljes mértékben külföldi tulajdonú vállalatok.

A 10 ezer lakosra jutó vállalkozások száma, db/fő

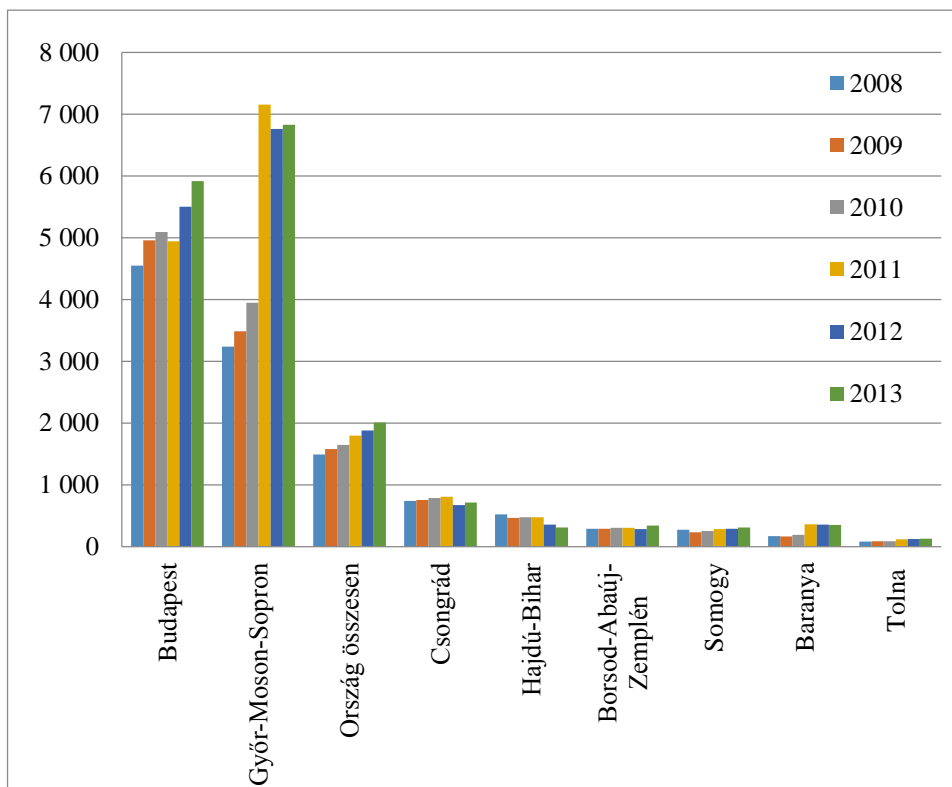

A budapesti aránytól jelentősen elmaradva, az országos átlaggal közel azonos a külföldi tulajdonú vállalkozások aránya Győr-Moson-Sopron megyében. Baranya megye vállalkozásűrűsége az országos átlag felét sem éri el és a fővárosinak csupán a 13 %-a. Legalacsonyabb Hajdú-Bihar, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megye adata, amelyek az országos átlag 20 %-át sem érik el.

Még rosszabb a helyzet az egy lakosra jutó külföldi tőke tekintetében. Országosan 2008-ban közel 1,5 millió Ft, 2013-ban több mint 2 millió Ft jutott egy főre. Ezzel szemben Baranyában 170, illetve 350 ezer Ft befektetett külföldi tőke volt jelen.

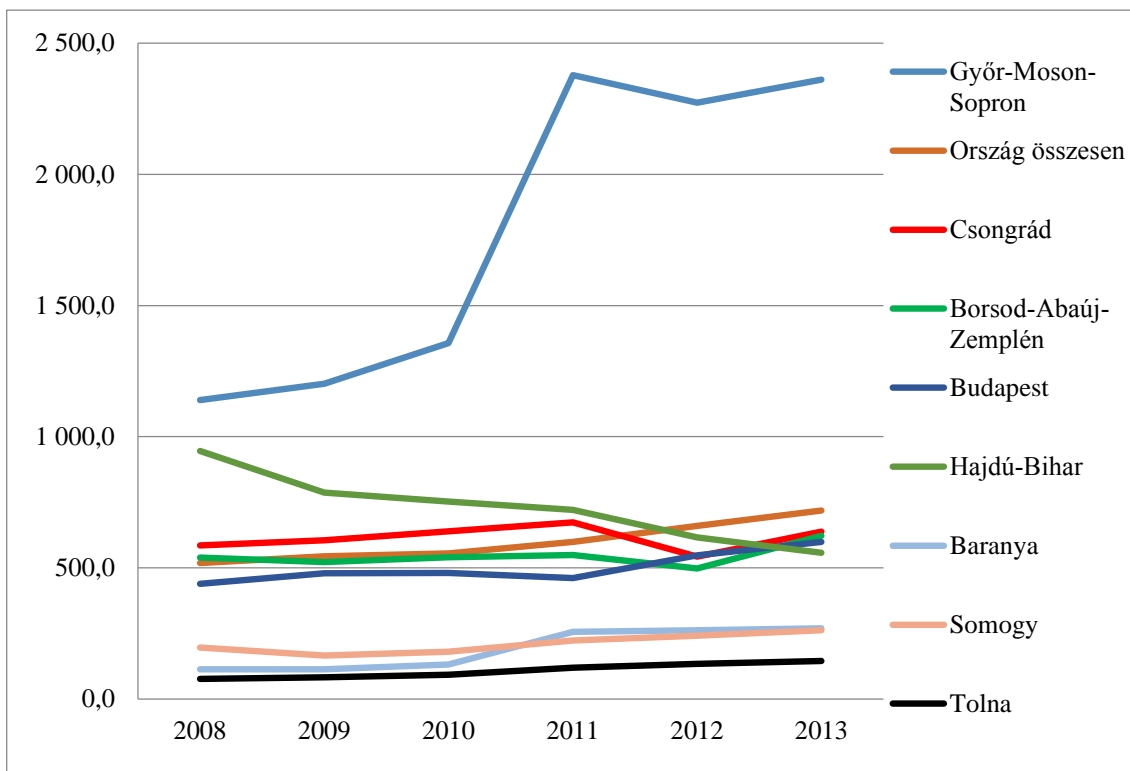
Az egy lakosra jutó külföldi tőke, ezer Ft/fő

A külföldi tőke egy főre jutó összege Budapest mellett Győr-Moson-Sopron megyében a legmagasabb. Az országos átlagot meghaladó értékkel még Komárom-Esztergom megye rendelkezik. A Dél-Dunántúl megyéi 2013-ban a megyei összehasonlításban a mezőny második felében foglalnak helyet. Baranya megye 13. helyéhez az országos átlag 17,36 %-os értéke is elegendőnek bizonyult. (Tolna megye 6,32 %-os aránya az utolsó helyet jelenti.)

Az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke összege alapján a Dél-Dunántúl megyéi Zala és Nógrád megye társaságában az utolsó negyedben található. Baranya megye értékének 2011. évi megduplázódása is csak arra volt elég, hogy 18. helyről a 16. helyre sikerült előre jutni. Baranya megye egy vállalkozásra jutó értéke 2013-ban 270 millió Ft-ot tett ki, ami az országos átlag 37,56 %-a és Győr-Moson-Sopron megy értékének 11,43 %-a.

Az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke összege, ezer Ft/vállalkozás

Összefoglalva, a külföldi tőkével működő vállalkozások száma szerint Baranya a megyék sorrendjében a 9. helyet, a 10 ezer főre jutó száma szerint a 8. helyet foglalja el. A 2 % alatti részesedés azonban jelzi, hogy Baranya nem tartozott a külföldi befektetők célterületei közé. Még rosszabb a helyzet a külföldi tőke összege szerinti vizsgálatnál. Az összes tőke szerint Baranya megye már csak a 15. helyen állt, az összes tőke 0,68 %-ával (a beérkező tőke 148-ad részével). Ez az egy lakosra jutó érték szerint a 13. helyhez volt elegendő. Az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke értéke szerinti összehasonlításban elért 16. hely viszont nemcsak arra enged következtetni, hogy térségünkbe nagyon kevés nagy összegű befektetés érkezett, hanem arra is, hogy a befektetők többsége az ezredforduló előtt érkezett ide, és a jegyzett tőkét azóta nem emelték.

(A KSH adatai a jegyzett tőke és a tőke tartalék szerinti helyzetet mutatják be. Egy alacsony összeggel induló vállalkozás későbbi fejlesztéseinek összege, illetve a vállalkozás saját tőkéjének alakulása már nem jelenik meg az adatokban. Az ezredfordulót követő időszakban érkező befektetők – az infláció, illetve a HUF árfolyam kedvezőtlen alakulása miatt – már nagyobb tőkével jegyezték be vállalkozásaikat. Ezt a vélekedést támasztja alá a már említett cementgyár letelepedése is, melynek jegyzett tőkéje meghaladja az összes többi baranyai székhelyű vállalkozás külföldi tőkéjének együttes összegét. Meg kell továbbá jegyezni, hogy a számbavétel a többi megyében is hasonlóan történt, és az új befektetések hatásai is hasonlítanak a baranyaihoz.)

A Baranya megyei külföldi tőkebefektetések legnagyobb része a rendszerváltás idején még országosan is erős ágazatnak számító az ipar területén jelent meg. Az állami vagyon privatizációja során az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása ágazathoz tartozó nagyvállalatok többsége (húsipar, sörgyártás, dohánygyár stb.) külföldi tulajdonba került. Ugyanezt történt a gépiparral is, azzal az eltéréssel, hogy esetenként az egyes gyáregységek más-más tulajdonoshoz kerültek. Értékesítés sorsára jutott az elektronikai termékek gyártása is.

A nemfém ásványi termékek gyártása terén részben a privatizációval (cement és mészgyártás), részben új kapacitások kialakításával (pl. beton termékek előállítására) jöttek létre külföldi tulajdonú üzemek.

Az első jelentős „zöldmezős” befektetés a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása ágazatban következett be. Ezzel ez az ágazat – a külföldi tőke összege tekintetében – felzárkózott a gépgyártás (beleértve a gép, gépi berendezések gyártását, a villamos berendezések gyártása, valamint a fémalapanyag és fémfeldolgozási termékek gyártása), valamint az élelmiszeripar mellé.

Ebben az időszakban gyakoriak voltak a tulajdonosváltások is, ami termékváltással is járt.

Az állami építőipar helyén is vegyes tulajdonú vállalkozások jöttek létre, ezek azonban az ezredforduló előtt megszűntek.

Számottevő külföldi tőke jelent még meg – az összes befektetett tőke mintegy 6 %-os arányával – a mezőgazdaság, illetve a kereskedelem és szálláshely-szolgáltatás nemzetgazdasági ágak területén. A többi nemzetgazdasági ág részesedése együtt nem érte el a 20 %-ot.

Az ezredfordulót követően 2010-ig számottevő arányváltozás nem következett be. A kisvállalkozás megszűnése mellett a tulajdonosváltás erre az időre is jellemző. A befektetett tőke összege érzékelhetően csak akkor változott, ha valamely nagy vállalat székhelyét elvitték Baranyából, illetve esetenként visszahozták ide. (pl. BAT Pécsi Dohánygyár, energiaipar, Beremendi Cementgyár). A tőke összegét tekintve a legnagyobb csökkenést a Nokia távozása jelentette. A kibocsátás és a foglalkoztatás megyei szintjét azonban lényegesen nem befolyásolta, mert az Elcoteq – jegyzett tőke emelése nélkül – felvásárolta a gyárat.

(A 90-es évek végén, illetve 2000-es évek elején a kereskedelemben számos új cég és üzlet jelent meg, ezek többségében, ahogy az ÁRKÁD is, fióktelepként, vagy telephelyként jelentek meg.)

Az elmúlt öt évben azonban már jelentősebb változások következtek be. Közel száz külföldi tulajdonú vállalkozás szűnt meg, és felszámolás alá került a legnagyobb foglalkoztató, az Elcoteq Magyarország Kft. (4,1 millió eurós jegyzett tőkével), valamint a leányvállalatai a Szilva Utcai Ingatlan Kft. (5 millió eurós jegyzett tőkével) és a Finn Utcai Ingatlan Kft. (melyet még a cégbírósági bejegyzés előtt felszámoltak). Létrejött és baranyai székhelyű lett a Lafarge Cementgyár, 68 milliárd Ft-ot meghaladó jegyzett tőkével, melyet 2013-ban további 12,1 milliárd Ft-tal meg is emeltek.

Új vállalkozások jelentek meg – pl. a Jabil Circuit Magyarország Kft., vagy Flextronics International Kft. – pécsi, illetve baranyai székhely, vagy telephely, fióktelep bejegyzése nélkül. Megjelent pécsi székhellyel az Unisys Magyarország Kft. (110 millió Ft jegyzett tőkével) és a Harman Professional Kft. (5 millió USD jegyzett tőkével). Bejegyezték a Pannónia Ethanol Mohács Zrt-t 6,4 milliárd jegyzett tőkével. A cég 2014. évi mérlegének kiegészítő mellékletében azonban már az alábbi mondat olvasható: „A Társaság a projekt finanszírozással kapcsolatos tárgyalásokat sikertelenül zárta, így megszüntette a projekt megvalósítását is.” (e-beszamolo.im.gov.hu/)

A külföldi tőke megyén belüli elhelyezkedését jól mutatja be a Baranya megyei Területfejlesztési Konceptió Helyzetértékelésének táblázata:

A külföldi érdekeltségű vállalkozások néhány mutatója kistérségek szerint, 2010

Kistérség megnevezése	A tízezer lakosra jutó vállalkozások száma	Egy vállalkozásra	Egy lakosra	Egy vállalkozásra	Egy lakosra
		jutó saját tőke összeg		jutó külföldi tőke összeg	
		millió Ft	ezer Ft	millió Ft	ezer Ft
Komlói	8,0	33,1	26,5	17,6	14,1
Mohácsi	16,8	156,4	264,3	154,3	260,9
Pécsi	15,4	176,2	271,6	161,0	248,1
Pécsváradi	12,2	49,9	60,8	30,0	36,5
Sásdi	13,7	90,3	123,5	81,2	111,0
Sellyei	1,5
Siklói	18,4	89,0	163,4	60,8	111,6
Szentlőrinci	6,0
Szigetvári	16,5	194,3	321,5	192,2	318,1
Összesen	14,2	147,1	209,4	133,7	190,2
ebből Pécs	16,2	191,6	311,0	174,6	283,4

Forrás: KSH³

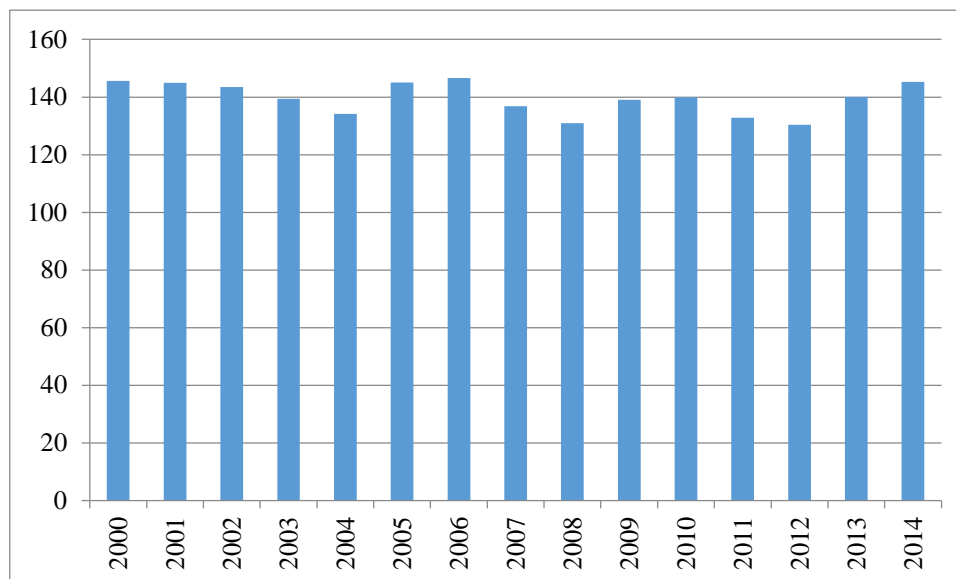
A Sellyei és a Szentlőrinci kistérségben a külföldi érdekeltségű vállalatok száma olyan alacsony (2, illetve 9), hogy az adatokat a KSH nem hozta nyilvánosságra. A 2011. évi királyegyházi befektetéssel a Szentlőrinci kistérségben az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke 8 milliárd Ft-tal, az egy lakosra jutó fajlagos összeg több mint 5 millió Ft-tal emelkedett. Egyúttal a megyei értékek is megduplázódtak.

V.3.4. A TŐKEBEFEKTETÉSEK HATÁSA A MEGYE TÁRSADALMÁRA

A 90-es évek elején, amikor a megyei ipari vállalatok jelentős része egyrészt a fizetőképes kereslet hiánya, másrészt a versenyképes termékek hiánya miatt elvesztette piacait, a megfelelő szintű foglalkoztatás fenntartásában jelentős szerepe volt a külföldi tőkének. Mindemellett ágazatok szűntek meg, vagy zsugorodtak össze, ami jelentős munkanélküliséggel járt. A külföldi tulajdonosok rövid idő alatt kialakították az új termékstruktúrát, mely az általuk másutt már gyártott termékek olcsóbb előállítását célozta. Ennek megfelelően a létszámot optimalizálták, a feleslegessé vált dolgozókat elbocsátották. A családi, baráti alapon létrejött vegyes tulajdonú vállalkozások a magas munkanélküliség idején jelentettek új munkahelyeket elsősorban Pécsvarad, Mohács, Bóly és Mágocs térségében.

A 90-es évek közepétől stabilizálódott a külföldi tőkével működő szervezetek helyzete, egyre több vállalat kezdett fejlesztésbe, hozott új technológiát és új termékeket is. Ez kedvezően befolyásolta a foglalkoztatást is. Az ezredfordulón a foglalkoztatottak száma Baranyában elérte a 145 ezret. Egy kisebb csökkenés után 2005-ben már újra elérte a 2000. évi szintet. A 2008-as válságévben már nagyobb mértékben csökkent a foglalkoztatottak száma.

³ Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió - Helyzetértékelés, 96. o., Pécs, 2013.

A foglalkoztatottak száma Baranya megyében 2000-2014 között, ezer fő

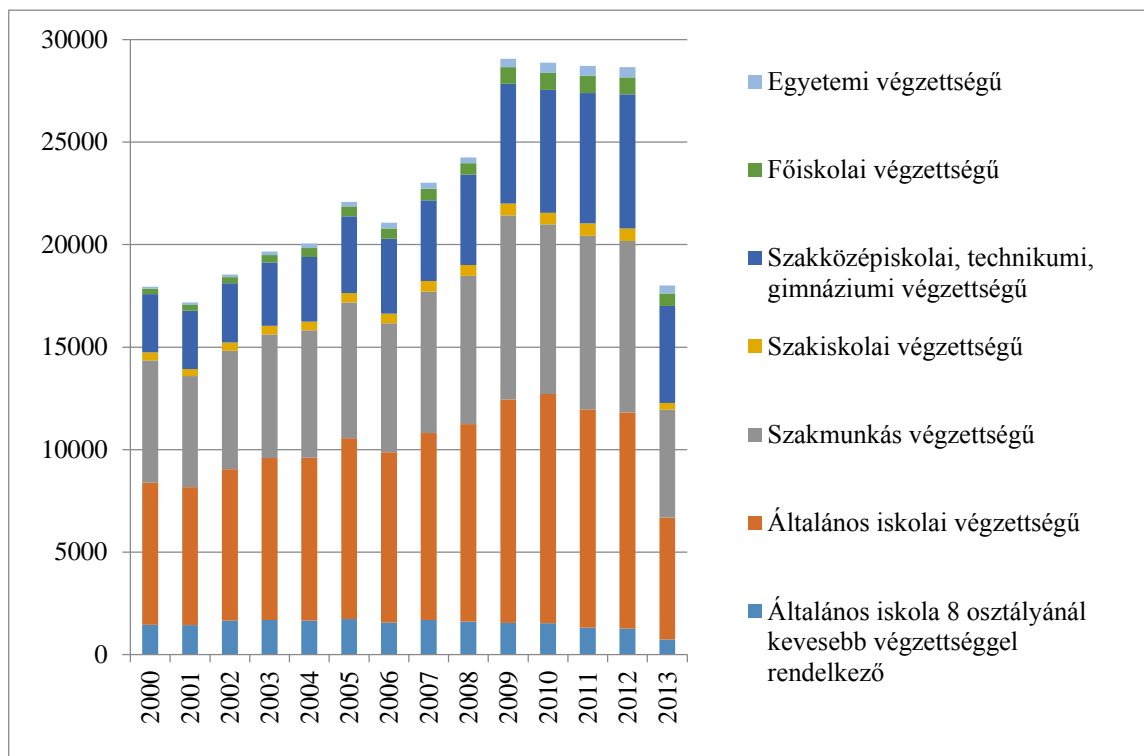
Forrás: KSH

A válság időszakában eltérő tendenciák mutatkoztak a hazai kisvállalkozások és a külföldi tőkével működő cégek létszámgazdálkodásában és egyéb döntéseiben. A hazai vállalkozások elsősorban a beruházásokat halasztották el, és csak ezt követően foglalkoztak a költségek csökkentésével. A nagyvállalatok és külföldi tőkével működők többségének intézkedései a költségsökkentéssel kezdődtek, a termelés visszafogásával folytatódtak és csak a legvégső esetben folytatódott a beruházások lassításával. Ez különösen azoknál a vállalkozásoknál volt megfigyelhető, ahol a külföldi anyavállalat termékstruktúrája hasonlított az itteni struktúrához. Az anyavállalt foglalkoztatási szintjének fenntartása gyakran a leányvállalatok termelésének visszafogásával történt.

A termelési költségek csökkentésének fő területe a bérköltségek mérséklése volt. Gyakoriak voltak a bércsökkenéssel járó részidős műszakok bevezetése és a kényszerszabadságok, melyet a kölcsönzött, végül a saját foglalkoztatottak leépítése követett. Mivel a hazai kisvállalkozások a beruházások visszafogásával próbálták stabilizálni a helyzetüket, a válságból lényegesen rosszabb versenyképességgel jöttek ki.

A megyei székhelyű külföldi érdekeltségű vállalatok a KSH adatai szerint az összes foglalkoztatott 6-7 %-át alkalmazták. A nem megyei székhelyű külföldi tulajdonnal rendelkező – főleg a villamos energia és gázellátás területén, a kereskedelemben, valamint a pénzügyi és biztosítási területén működő – vállalkozások alkalmazottainak aránya becsléseink szerint hasonló mértékű. Így az összes foglalkoztatottak 12-14 %-ának a külföldi érdekeltségű szervezetek biztosítanak munkalehetőséget, ami 18-20 ezer főt jelenthet. Ez a szám nagyjából megegyezik jelenleg nyilvántartott álláskeresők számával. A külföldi érdekeltségű szervezetek foglalkoztatása nélkül – nem számítva a külföldi érdekeltségű vállalkozások beszállítóinak, szolgáltatást nyújtóinak alkalmazotti létszámát – a munkanélküliség a mainak a duplája lenne.

A Baranya megyében nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint 2000 és 2013 között (fő)

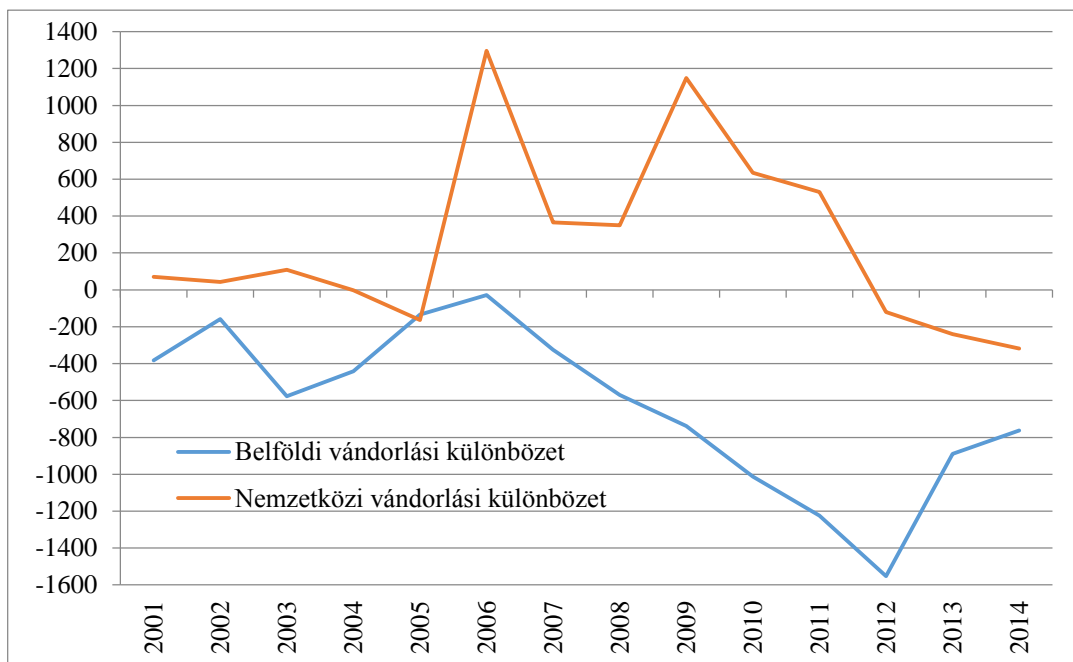
Forrás: KSH T-Star 2013

A fenti ábra arról tanúskodik, hogy 2001 és 2008 között – egy év kivételével – az álláskeresők száma lassú ütemben emelkedett. Ez volt az az időszak, amikor a külföldi érdekltségű vállalkozások száma lassan csökkent, és a külföldi tőke összege is stagnált. A 2008-2009-es válság idején – a korábban már jelzett létszám gazdálkodási gyakorlat következtében – az álláskeresők száma 18 %-kal növekedett. A következő időszakban – 2012-ig – számottevő változás nem történt. A 2013-as évben pedig látványos – 39 %-os – javulása következett. A külföldi tőke mozgása egyik változást sem indokolta. Az Elcoteq 2012-es bezárásával 2.000 fő vesztette el a munkahelyét. Az új munkahelyek létesítése sem azonnal történt meg, és csak néhány száz főt érintett.

A mutató javulásának nyilvánvalóan más okai is voltak. Ebben az időszakban kezdődött meg a közfoglalkoztatás, ami elsődlegesen a legfeljebb általános iskolai végzettségű álláskeresők számát csökkentette. Ennek eredménye is jól látható a fenti ábrán.

A mutató javulásának másik oka a vándorlási adatokból – alábbi ábra – szűrhető le. Belföldi viszonylatban mindvégig vándorlási veszteség jellemezte Baranyát, mely 2009 és 2014 között minden évben meghaladta a 700 főt, sőt 2012-ben az 1.500 főt. Hat év alatt 6.179 fővel többen hagyták el a megyét, mint ahányan érkeztek. Áruklodik a nemzetközi vándorlási különbség is. Vándorlási nyereséggel zárta a Baranya a 2006 és 2011 közötti időszakot. Ennek fő oka a külföldi diákok számának növekedése. Az utolsó három évben azonban már elvándorlás tapasztalható. Az álláskeresők iskolai végzettségét bemutató ábrán látható, hogy a szakmunkások, a szakközépiskolai és gimnáziumi, valamint a főiskolai végzettségűek száma is jelentősen csökkent. Vélhetően többségében a szakmai végzettséggel rendelkezők távoztak külföldre.

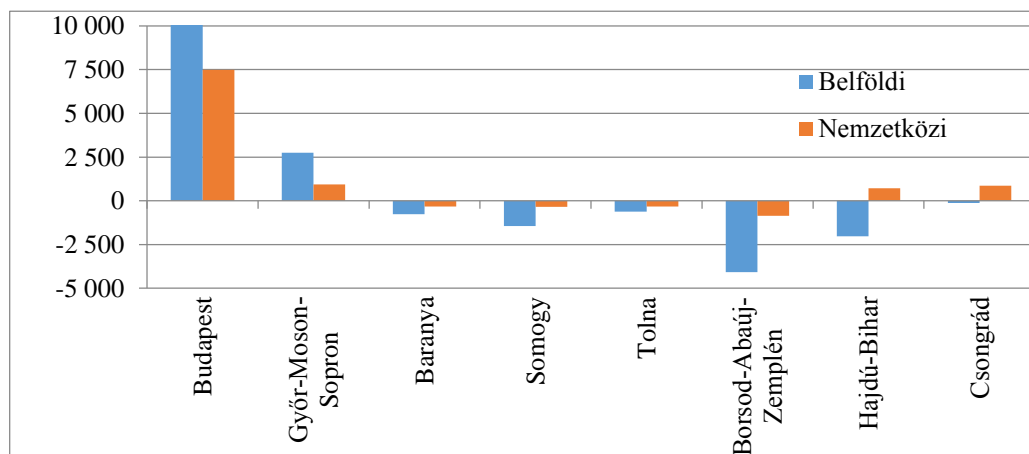
A vándorlási különbözete alakulása Baranya megyében 2001 és 2014 között (fő)

Forrás: KSH, T-Star 2014

A belföldi vándorlási egyenlegek tekintetében már korábban is vizsgált hét megye és a főváros viszonylatában megállapítható, hogy csak Budapest és Győr-Moson-Sopron zárt 2014-ben pozitív eredménnyel. Baranyánál nagyobb veszteséget jelez Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Somogy megye. Nemzetközi viszonylatban Budapest és Győr-Moson-Sopron megye mellett Hajdú-Bihar és Csongrád megye is vándorlási nyereséget ért el (alábbi ábra).

A belföldi és nemzetközi vándorlási különbözete alakulása 2014. évben

Forrás: KSH T-Star 2014

Mind Baranya megye, mind Pécs városfejlesztési stratégiája megfogalmazza a gazdaság hosszú távú fenntarthatóságának igényét. Ennek alapfeltétele a magas hozzáadott értéket előállítani képes, az innovációra építő ágazatok fejlesztése. A még mindig magas munkanélküliség és a viszonylag alacsony foglalkoztatási szint miatt azonban még szükség van alacsony iskolai, vagy szakmai végzettség nélküli középiskolai végzettséggel ellátható munkahelyek nagy számára. Az oktatásnak tulajdonképpen három szegmensnek kell kibocsátani munkaerőt:

- a szakképzettséget nem igénylő betanított munka végzésére alkalmas létszámot,

- a nagy létszámot foglalkoztató ágazatok szakmunkájának irányítására, illetve elvégzésére alkalmas létszámot, valamint
- az innovatív ágazatok és tevékenységek erősödését biztosító létszámot.

És mindezek mellett számolni kell az elvándorlásokkal is. Az országok, illetve az országon belüli térségek eltérő jövedelmi viszonyai miatt még hosszú távon számolni kell a jól képzett szakemberek elvándorlásával.

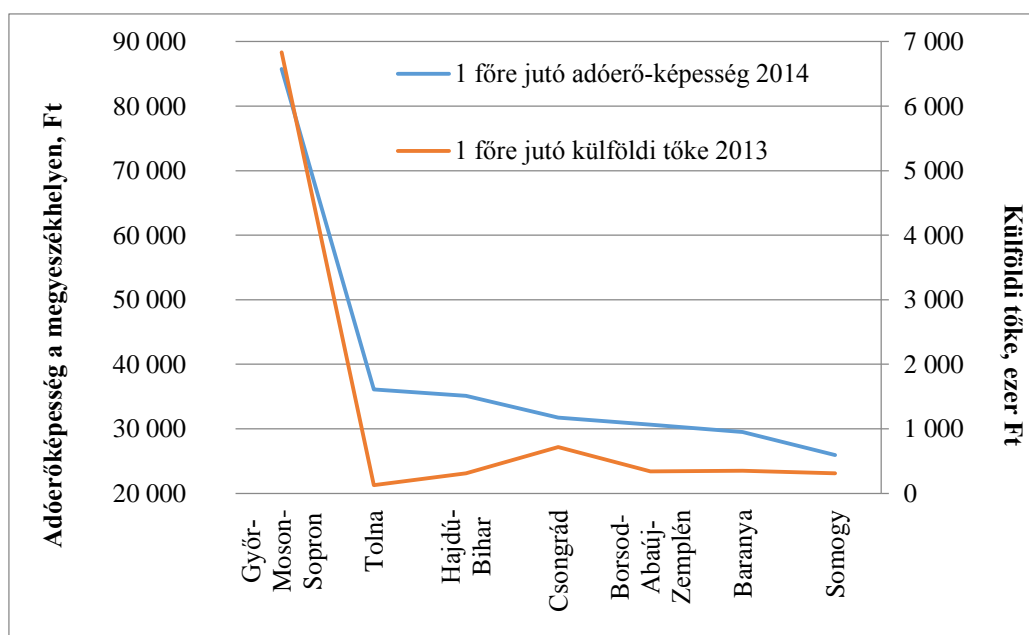
Az első csoporttal kapcsolatos igényeket a mai oktatási rendszer látszólag könnyen tudja teljesíteni. A helyi társadalom összetétele alapján sajnos még magas számban kerülnek ki az oktatásból szakismeret nélkül fiatalok. Többségében általános iskolai végzettséggel, kisebb számban gimnáziumi érettségivel. A kreativitást nem igénylő betanított munka végzéséhez azonban ma már egyre inkább szükségesek olyan általános ismeretek (pl. nyelvismeret, számítógépes ismeretek), amelyek nemcsak a betanulást segítik, hanem szükség esetén a munkahely váltását is könnyebbé teszik.

A második csoport képzéséhez a feltételek nagyrészt biztosítottak. Az elméleti és gyakorlati képzés összhangját, illetve a gyakorlati képzés technikai hátterét még sok szakmában javítani kell. Továbbra sincs összhang a gazdasági szervezetek igényei, az iskolák képzési tervei és a fiatalok által preferált szakmák között. Egyes ágazatok (pl. gépipar) úgynevezett „kamrai osztály” indításával már megkezdték a saját igényeik szerinti képzés kialakítását.

A harmadik csoport kreatív szakembert igényel. Ehhez a műszaki képzés további szélesítése is szükséges. Az egyetemi alapképzés mellett egyre több területen a mesterképzés bevezetésére is szükség lesz. Ez teheti lehetővé az innovatív tevékenységek bővítését és gazdasági megerősödését. És ez járulhat hozzá, hogy a külföldi érdekeltségű vállalkozások nem csak „tömegtermelésre alkalmas helynek” tartás Baranya megyét, hanem kutatás-fejlesztési tevékenységük egy részét is idehozzák. Erre sajnos ma még alig volt példa.

A humán rendszerek feltételeinek alakulása mellett még érdemes röviden áttekinteni, hogy a vállalkozások milyen hatással vannak az önkormányzati bevételekre.

A megyék egy főre jutó külföldi tőkéje és a megyeszékhelyek egy főre jutó adóerő-képessége

Forrás: KSH, illetve adatainak az önkormányzati előterjesztésekből

A két mutató egybeesése jelzi, hogy magasabb összegű külföldi tőke egyúttal magasabb iparüzési adóbevételel is jár. Ez a múltban nagyobb fejlesztési lehetőséget is biztosított. A települések lehetőségeinek nagymértékű eltérése miatt az állami támogatások kompenzálásával az elmúlt években a különbségek mérséklődtek. Közvetett hatásként jelenik meg, hogy a magasabb tőkeösszeg magasabb foglalkoztatási szinttel is párosult, ezért az önkormányzati segélyezés összege is relatíve alacsonyabb. Ezek a „megtakarítások” szintén a városfejlesztést és működést segíthetik.

V.4. A HELYZETELEMZÉS PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROSRA VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

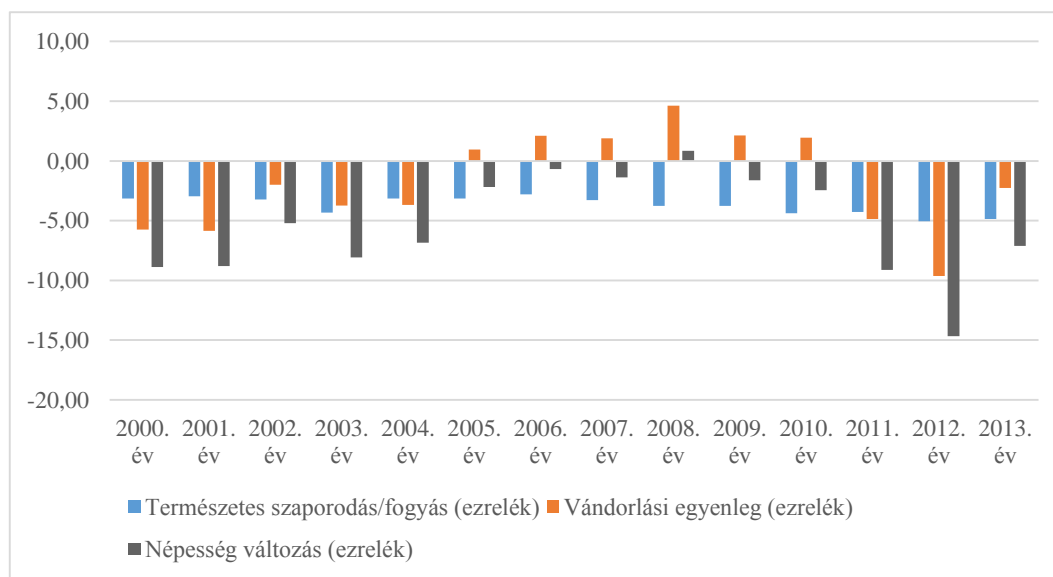
V.4.1. PÉCS TÁRSADALMA

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 2011. október elsején Pécs lakónépessége 156.049 fő volt, ezen belül a férfiak aránya 45,9%, a nők 54,1%. A lakónépesség 2011-ben regisztrált száma két és félszerese a száz évvel korábban, 1910-ben regisztrált számnak, ugyanakkor 10%-kal alacsonyabb az 1990-es népszámlálás során regisztrált népességszámmal.

Pécs lakónépessége a Dél-dunántúli régió népességének 16,7%-át, Baranya megye népességének 40,4%-át adta 2011-ben. Pécs, lakónépességének száma alapján a régió legnagyobb súlyú települése

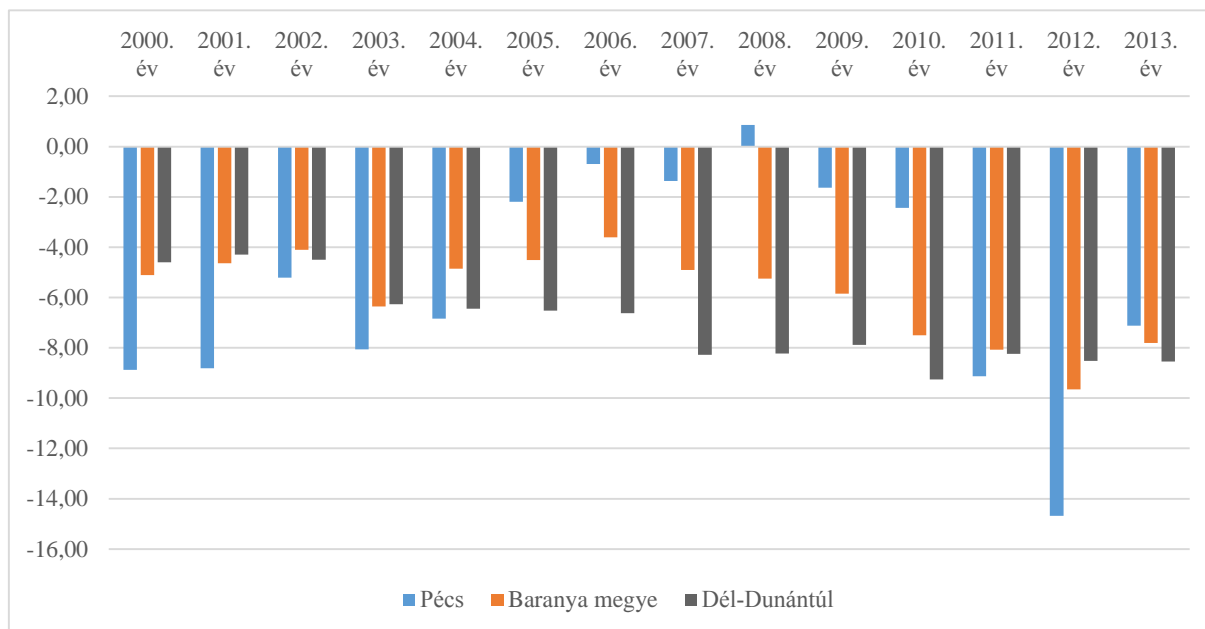
A város népmozgalmi mutatóinak vizsgálatakor megállapítható, hogy a kétezres évek elejétől kezdődően szinte minden évben a népesség csökkenése volt megfigyelhető. A népességszám pozitív irányú változása egyedül a 2008-as évben volt megfigyelhető, amikor is a vándorlási egyenleg mutatószámának magas értéke okozta a népességváltozás pozitív irányát. Megfigyelhető, hogy a népességszám csökkenéséből a 2000-tól 2005-ig terjedő időszakban, valamint 2010-ben és 2011-ben az elvándorlás nagyobb szerepet játszik, mint a minden esetben negatív képet mutató természetes szaporodási érték. A vizsgált időszak éveinek pontosan a felében pedig a természetes fogyás magas értéke volt elsősorban felelős a népességszám fogyásáért, amely a 2012-ben érte el a csúcspontját.

Pécs MJV népmozgalmi mutatói

Az alábbi ábra Pécs MJV népességének változásának mértékét hasonlítja a Baranya megyei, valamint a regionális értékhez viszonyítva. Jól látható, hogy ugyan a vizsgált évek mindegyikében a népesség csökkenése volt megfigyelhető Pécsen, jellemzően a regionális és megyei értéknél is kedvezőbb népesedési folyamatokat figyelhetünk meg a város esetében a 2000-es évek második felében. Ezzel szemben az évtized első felében, valamint a 2012-ben és 2013-ban.

A népesség változásának aránya ezrelékben a megyei és a regionális értékhez viszonyítva

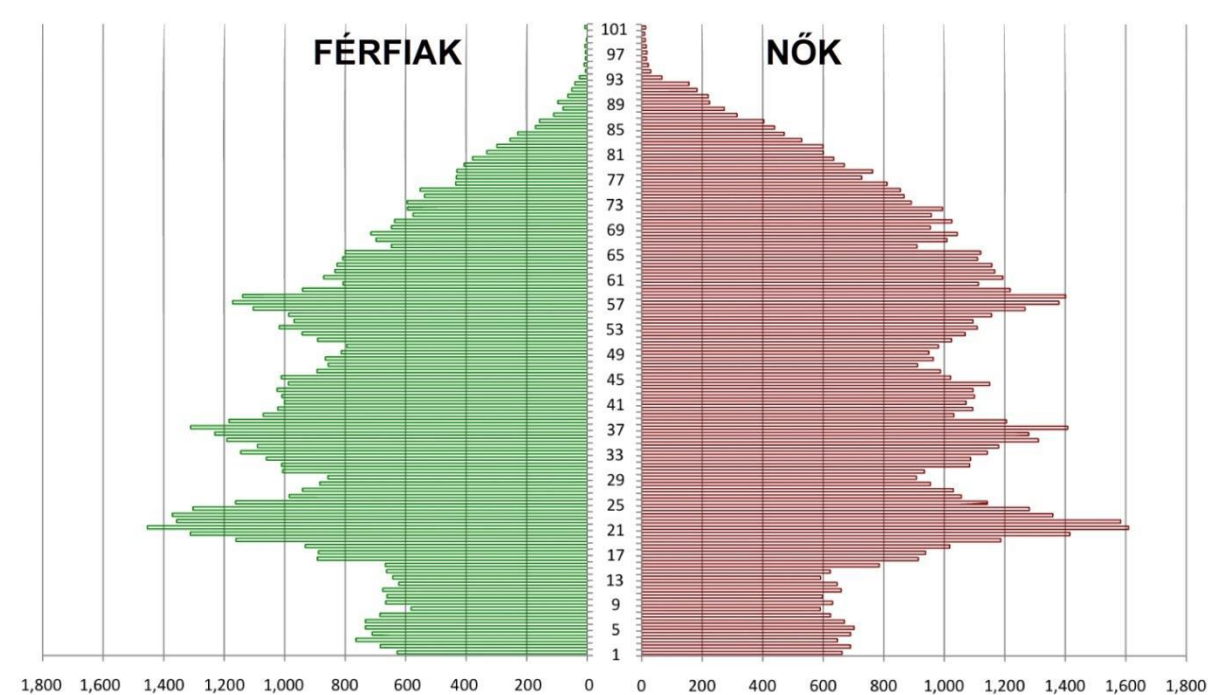

Pécs város területe 2001-ben 16.261 hektár volt. A lakónépesség számát alapul véve a népsűrűség a város területére számítva ebben az évben 999,3 fő/km² volt. A 2011. évi népszámlálás során a város területét a KSH 16.277 hektárban adta meg, az erre a területre számított népsűrűség értéke 958,7 fő/km², a változás a hivatkozott két népszámlálás között 40,6 fő/km² csökkenést jelent. Pécs város lakónépességre számított népsűrűsége tizenegyszerese a Baranya megyét, illetve négy és félszerese a megye más városait jellemző népsűrűségnek.

Pécs lakónépességének korfája a városban élő népesség rendkívül torz korszerkezetét tükrözi, összességében egy rohamosan öregedő város képét mutatja. A magyar társadalomban megfigyelhető tendenciáknak megfelelően a nemek aránya az idősebb korosztályok felé haladva egyre inkább a nőtöbbség irányába tolódik el. A lakónépesség életkori adatainak értelmezése során fontos megemlíteni az itt tanuló egyetemistákat is. Az egyetemi hallgatók jelenléte szükségképpen torzítja – az átlagok szintjén fiatalítja – a város lakónépességét.

A népesség előregedésének (más megközelítésben demográfiai értelemben felfogott fenntarthatóságának) fontos jelzőszáma az ún. öregedési index is, amely a száz 0-14 éves korú gyermekekre jutó időskorúak arányát fejezi ki. Az öregedési index 2001-ben 104,3, míg 2011-ben már 140,4 volt. Az öregedési index kedvezőtlen alakulása egyrészt előre jelzi a népességszám csökkenését, másrészt pedig az eltartottak számának emelkedésével is jár.

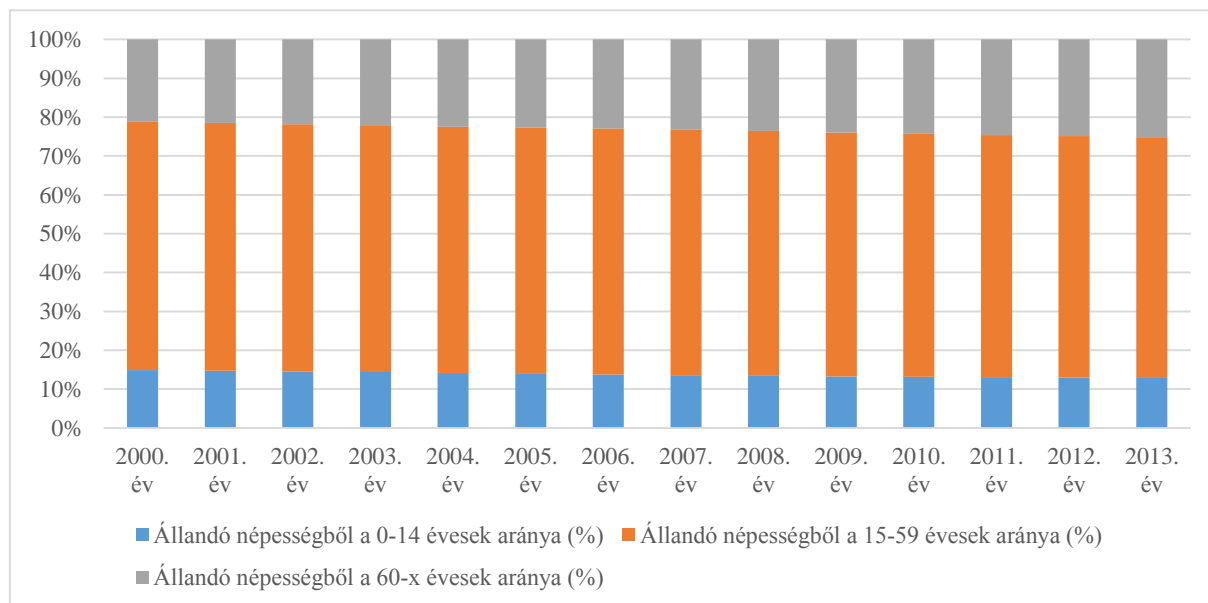
Pécs korfája a 2011. évi népszámlálás adatai alapján

Forrás: KSH

Az alábbi ábra a város korszerkezetének alakulását szemlélteti. Jól látható, hogy a kétezres évek elejétől folyamatosan csökken a népességből az aktív korúak aránya, míg az eltartottaké pedig növekszik. Az öregedési index 2001-ben 104,3, míg 2011-ben már 140,4 volt. Az öregedési index kedvezőtlen alakulása egyrészt előre jelzi a népességszám csökkenését, másrészt pedig az eltartottak számának emelkedésével is jár.

Pécs korszerkezetének alakulása 2000-2013.

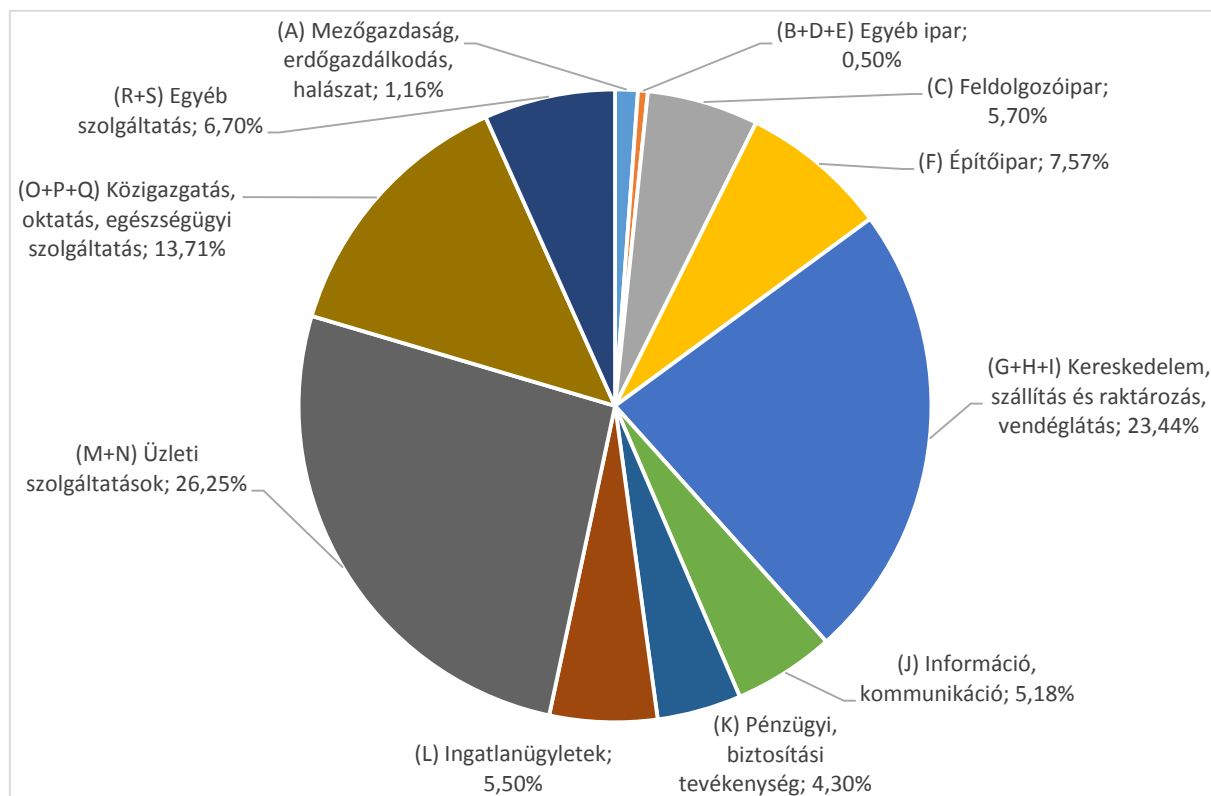

V.4.2. PÉCS GAZDASÁGA

A város gazdasági szerkezetét megvizsgálva jól látható, hogy az ipar részaránya alig haladja meg a 6%-ot, az építőiparral együtt is csupán 13,77% a részesedése a szektorban tevékenykedő vállalkozásoknak az összes működő vállalkozáshoz viszonyítva. A vállalkozások döntő többsége a szolgáltató ágazatban működik. A fenti kedvezőtlen gazdaságszerkezetnek köszönhetően a százezer főnél nagyobb lakosú megyeszékhelyek sorában Pécs rendelkezik a legkisebb helyi iparüzési adó bevétellel, csökkenő adóerővel.

A gazdaság struktúrájának átalakítását szolgálta a 2005-ben készült Pólus program, amely a környezetipart, a kulturális ipart és az egészségipart nevezte meg húzóágazatként. Az innovációs fejlesztési irányok fő teherhordó ágazatokká fejlődéséhez az eltelt évtized kevésnek bizonyult, a város továbbra is iparihiányos maradt. A kiválasztott stratégiai ágazatok mögül hiányzik az elinduláshoz szükséges kritikus nagyságrend.

Működő vállalkozások nemzetgazdasági áganként, 2012

A Nemzeti Adó és Vámhivatal adatai alapján a városban a kettős könyvvitelt vezető vállalkozások összes nettó árbevétele a 2014-es évben meghaladta az 1000 milliárd forintot, amelyből az export bevétel részesedése közel 160 milliárd forint volt. Az egyes gazdasági ágak részesedését az összes nettó árbevételeből, illetve az exportból az alábbi táblázat szemlélteti. Jól megfigyelhető, hogy a legjelentősebb nettó árbevételt produkáló ágazat 32%-al a kereskedelem és gépjárműjavítás volt, amely 32%-ot meghaladó részesedéssel rendelkezett. Ezt követi a feldolgozóipar 22,03%-os részesedéssel, valamint a harmadik helyen a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat nemzetgazdasági ág 12,08%-al. 5%-ot meghaladó részesedéssel rendelkezett továbbá a villamosenergia, gáz, gőz ellátás, légkondicionálás, az építőipar. Fontos megemlíteni a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, 3,66%-os értékét is.

Az ágazatok exportból való részesedése tekintetében a feldolgozóipar kiemelkedően magas részaránnyal rendelkezett Pécsen a vizsgált évben. Az export árbevétel 2/3 részét a feldolgozóipar ágazatban tevékenykedő vállalkozások realizálták, a második helyen lévő kereskedelem, gépjárműgyártás ágazat is csupán 21,07%-os értékkel rendelkezett. Az 1%-os értéket is csupán néhány ágazat részesedése lépi túl, az 5%-os értéket pedig mindössze a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat nemzetgazdasági ág éri el.

Egyes TEAOR főcsoportok árbevételből és export árbevételből való részesedése Pécsen

TEAOR főcsoportok	Összes nettó árbevételből való részesedés	Összes nettó export árbevételből való részesedés
01 MEZŐGAZDASÁG,ERDŐGAZDÁLKODÁS,HALÁSZAT	12,08%	4,81%
03 Bányászat,Kőfejtés	0,91%	0,12%
04 FELDOLGOZÓIPAR	22,03%	66,74%
17 Villamosenergia,Gáz,GőzellátóLégtér	8,71%	0,00%
18 VÍZELLÁTÁS,SZENNYVÍZGYŰJTÉS,HULLADÉKG	1,53%	0,01%
19 ÉPÍTŐIPAR	6,52%	0,98%
20 KERESKEDELEM,GÉPJÁRMŰJAVÍTÁS	32,09%	21,07%
22 SZÁLLÍTÁS,RAKTÁROZÁS	3,12%	2,37%
24 SZÁLLÁSHELY-SZOLGÁLTATÁS,VENDÉGLÁTÁS	1,51%	0,05%
25 INFORMÁCIÓ,KOMMUNIKÁCIÓ	1,10%	1,02%
26 PÉNZÜGYI,BIZTOSÍTÁSI TEVÉKENYSÉG	0,84%	0,07%
27 INGATLANÜGYLETEK	1,70%	0,25%
28 SZAKMAI,TUDOMÁNYOS,MŰSZAKI TEVÉKENYSÉG	3,66%	1,74%
29 ADMINISZTRATÍV ÉS SZOLGTEVÉKENYSÉG	1,76%	0,65%
30 OKTATÁS	0,28%	0,02%
31 HUMÁN-EGÉSZSÉGÜGYI,SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	1,46%	0,03%
32 MŰVÉSZET,SZÓRAKOZTATÁS,SZABADIDŐ	0,37%	0,01%
33 EGYÉB SZOLGÁLTATÁS	0,33%	0,06%

Az alábbi táblázat a feldolgozóipar nemzetgazdasági ág ágazatainak részesedését mutatja be az összes feldolgozóipari nettó árbevételhez viszonyítva, valamint a vállalkozások feldolgozóipari exportból való részesedését. Mivel a feldolgozóipar a kereskedelem mellett a második legjelentősebb ágazat a városban, az export bevételekből való részesedése pedig kiemelkedően magas, ezért szükséges alágazatok részesedésének vizsgálata is.

A feldolgozóipari árbevételből Pécsen a legnagyobb részesedéssel a gépek, berendezések gyártása ágazat rendelkezett a 2014-es évben, melynek részesedése 23,12%-v volt, tehát az ágazat bevételének csaknem negyedét adta. Az exportból való részesedés vizsgálatakor még kiemelkedőbb értéket láthatunk, a feldolgozóipar export bevételének közel 40%-a ezen a területen realizálódott, ami jól mutatja fontosságát a város gazdaságában. Az összes nettó árbevételből való részesedés tekintetében a második helyen áll az élelmiszer, ital, dohány gyártása, amely ugyanakkor az exportból csupán 7,89%-al veszi ki a részét. A feldolgozóipar harmadik legjelentősebb ágazata Pécsen a fémalapanyag gyártás, fémfeldolgozás, amely 17,4%-os részesedéssel rendelkezik a feldolgozóipar tevékenységéből. Az ágazat részesedése az exportból a harmadik helyre elegendő, megközelítőleg megegyező a feldolgozóipar összes bevételéből való részesedés mértékével. Az export teljesítmény tekintetében az ágazat nettó árbevételéből való részesedését jelentősen meghaladó mértékben van jelen a járműgyártás, amely az összes feldolgozóiparból való 9,06%-os részesedése mellett 18,27%-os részaránnyal a második legnagyobb arányban részesedik az exportból. Az összes feldolgozóipari nettó árbevételből való részesedés tekintetében a 10%-os értéket még a nem fém ásványi termékek

gyártása haladja meg, amely azonban az exportból kevesebb, mint 3%-al részesedik. Az exportból való részesedés tekintetében jelentős, az összes nettó árbevételből való részesedést meghaladó módon rendelkezik még a textil, bőrtermék, lábbeli gyártás ágazat.

A feldolgozóipar ágazatainak részesedése az árbevételből és export árbevételből Pécsen

Feldolgozóipar ágazatai	Összes feldolgozóipari nettó árbevételből való részesedés	Összes feldolgozóipari nettó export árbevételből való részesedés
05 ÉLELMISZER, ITAL, DOHÁNY GYÁRTÁSA	18,50%	7,89%
06 TEXTÍLIA, BŐRTERMÉK, LÁBBELI GYÁRT	5,29%	8,63%
07 FA, PAPIR, NYOMDAI TEVÉKENYSÉG	6,31%	1,46%
08 KOKSZGYÁRTÁS, KŐOLAJFELDOLGOZÁS	0,00%	0,00%
09 VEGYIANYAG, TERMÉK GYÁRTÁSA	3,17%	1,52%
10 GUMI-, MŰANYAGTERMÉK GYÁRTÁSA	3,37%	0,83%
11 NEM FÉM ÁSVÁNYI TERMÉK GYÁRTÁSA	11,14%	2,37%
12 FÉMALAPANYAG GYÁRTFÉMFELDOLGOZÁS	17,40%	18,23%
13 VILLAMOSGÉP, MŰSZER GYÁRTÁSA	1,13%	0,46%
14 GÉP, BERENDEZÉS GYÁRTÁSA	23,12%	39,59%
15 JÁRMŰGYÁRTÁS	9,06%	18,27%
16 EGYÉB FELDOLGOZÓIPARI TEVÉKENYSÉG	1,51%	0,74%

Fontos megemlíteni továbbá, hogy Pécs esetében kiemelkedő jelentőségű a kulturális ipar helyzete. A kulturális ipar Pécs esetében négy nagy pillérre épülhet: a (művészeti és tudományos) kreatív iparra, a (természeti vagy művi kultúrához kapcsolódó, azon alapuló) turizmusra, a sportra, valamint a szabadidőiparra.

V.4.3. PÉCS K+F+I SEKTORA

Pécs a Dél-dunántúli régió kutatás-fejlesztési központja, itt csoportosul a vállalati, felsőoktatási és államháztartási kutatás-fejlesztési szektor régiós potenciáljának jelentős hányada. Ugyanakkor a régió az amúgy is Budapest centrikus ágazat igen kis hányadát tudhatja magáénak. 2013-ban a kutatóhelyek 6,5%-a, a fejlesztők létszámának 4,7%-a, a K+F ráfordítás 3,5%-a kapcsolódott a Dél-dunántúli régióhoz. Ez utóbbi mutatóban sereghajtó, de a többi értéket tekintve is kedvezőtlen a régió és a megye pozíciója. Ahogy a helyzetelemzés korábbi fejezeteiből többször is kiderül, a pécsihez hasonló nagy vidéki egyetem (Debrecen, Szeged) megyei a kutató-fejlesztő helyek és azok létszáma tekintetében is jelentősen megelőzik Baranyát.

Az elmúlt évtizedben kiépült a régióban a kutatás-fejlesztés szervezeti háttere és megtörténtek az első célzott kísérletek az ágazat stratégiai fejlesztésére. 2004-ben elkészült a Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Stratégia, majd 2008-ban a terület koordinálása érdekében pécsi központtal megalakult a Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft. (DDRIÜ) A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara által alapított Regionális Innovációs Centrum (RIC) komplex innovációs szolgáltatásokat nyújt a vállalkozások számára. Megállapítható azonban, hogy az innovációs szervezetek tevékenységük révén egyelőre nem tudtak áttörést elérni az innovációs eredmények gazdasági hasznosításának terén, így tevékenységük átgondolásra és további fejlesztésre szorul. Ezen a területen előrelépést hozott a Szentágothai János Kutatóközpont létrehozása, amely infrastrukturális és humán erőforrás hátteret biztosít a nagyvállalatok kihelyezett kutatási tevékenységének és a kis és középvállalatok innovációs törekvéseinek egyaránt.

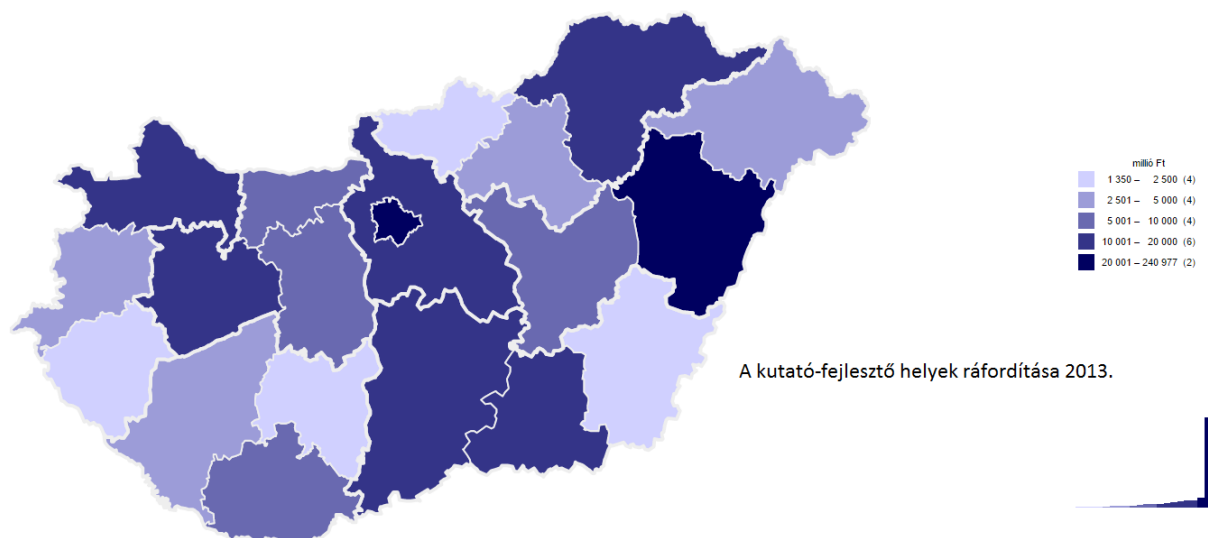
A Pécsi Tudományegyetem, mint az ország egyik legjelentősebb egyeteme magának tudhatja a régió felsőoktatási K+F potenciáljának túlnyomó részét. 2006-ban a K+F tevékenység koordinálása érdekében az egyetem megalakította a Kutatásfejlesztési és Technológia-transzfer Központot, amely a tudásbázis és a szolgáltatási portfólió megjelenítésén túl spin-off vállalatok és konkrét innovációs projektek generálását és megvalósítását tűzte ki célul. A fejlesztési eredmények gazdasági hasznosítása felé tett első komoly erőfeszítés a PTE Dél-Dunántúli Kooperációs Kutatási Központ létrehozása volt, amely elsősorban az orvosi és a műszaki tudományok területén igyekszik, sajnos egyelőre kevés sikerrel, eredményeket elérni. Ez utóbbi kezdeményezés sikertelensége is rámutat az egyetemi kutatások eredményei és a gazdasági élet igényei között tátongó szakadéokra, a tudás és technológia transzfer folyamat, a gazdasági és tudományos szereplőinek együttműködési hiányosságaira. A hagyományos kutatási tevékenység kapcsán elvégzendő feladatok szükségességére utal, hogy 2011-ben a PTE nem nyerte el a kutatóegyetem státuszt, így jelentős anyagi és presztízsveszteséget szenvedett. A kormány 2013. februári rendelete 171 alapján 2013 és 2016 között a kiemelt felsőoktatási intézmény címet viselheti a Debreceni Egyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Szegedi Tudományegyetem. Kutatóegyetemmé minősítette a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet, a Debreceni Egyetemet, az Eötvös Loránd Tudományegyetemet, a Pécsi Tudományegyetemet, a Semmelweis Egyetemet és a Szegedi Tudományegyetemet.

Minden olyan megye, amely jelentősebb felsőfokú képzéssel és iparfejlesztéssel bír, több K+F forrást volt képes vonzani, mint Baranya megye.

A vállalkozások kutatás-fejlesztési tevékenységét vizsgálva a vállalkozások többsége gyengének értékelte saját innovációs képességeit, ezt versenyhátrányként is megnevezték. Az innovációs szolgáltatások igénybevétele alacsony, a vállalkozások 19%-a semmilyen fejlesztéssel kapcsolatos szolgáltatást nem vett igénybe és nem is tervezi.

Megyei szinten 2013-ban K+F tevékenységre 9,6 milliárd Ft-ot fordítottak, amely ugyan jelentős előrelépést jelent a korábbi évekhez képest, de még mindig alacsonynak mondható a többi felsőoktatási központtal rendelkező megyéhez viszonyítva. A megyei K+F tevékenység 43%-a a Pécsi Tudományegyetem kutatóközpontjaiban realizálódott, ez az arány a költségeken belül 42, a beruházásoknál viszont 61%-os mértékű volt.

A kutató-fejlesztő helyek ráfordítása 2013.

A ráfordítások forrásai között az államháztartás szerepe kiemelkedő a megyében, az összesnek 63%-át ugyanis ez biztosítja. Háromtizedét a vállalkozások finanszírozták, 6,7%-át külföldi források adták, míg a nonprofit szféra mindössze 0,3%-kal járult hozzá a K+F tevékenységhez. Az egyetem keretében végzett kutatások körében az állam szerepe megközelíti az egész kilencztedét, a külföldi források pedig közel 9%-ot tettek ki, míg a vállalati és nonprofit szektor szerepe minimális volt. Ez a piaci szektorral való együttműködés kisebb gyakoriságát mutatja. A vállalkozások által finanszírozott K+F tevékenység 87%-a saját forrásból származott, egytizede más vállalkozás általi megbízásból, míg pl. a piaci bevétel mértéke elenyésző volt.

V.4.4. A TUDÁSTRANSZFER, ÉS AZ INNOVÁCIÓS AKTIVITÁS VIZSGÁLATA PÉCSÉN AZ ELÉRHETŐ ADATBÁZISOK VIZSGÁLATÁN KERESZTÜL

Az innovációs aktivitás mérésére kiválóan alkalmas az adott területegységben benyújtott, illetve elfogadott szabadalmi kérelmek számának vizsgálata. Az alábbi ábra a Magyarország régióközpontjaiban benyújtott, illetve elfogadott szabadalmak számát szemlélteti a 2014-es évben. A legtöbb szabadalmi kérelmet olyan jelentős egyetemi városokban nyújtották be, mint Szeged és Debrecen. A kérelmek számát tekintve a harmadik helyen szereplő Miskolcon is jelentős felsőoktatási kapacitások működnek. Pécs esetében a Pécsi Tudományegyetem felsőoktatási potenciálja ellenére a benyújtott szabadalmi kérelmek száma jóval alacsonyabb, mint az első három helyen szereplő, szintén egyetemi központ nagyvárosok esetében, ami kedvezőtlen képet mutat az egyetemen zajló kutató-fejlesztő és innovációs tevékenység szabadalmakban megmutatkozó gyakorlati hasznosulására vonatkozóan.

Benyújtott és engedélyezett szabadalmak száma egyes magyar városokban 2014.

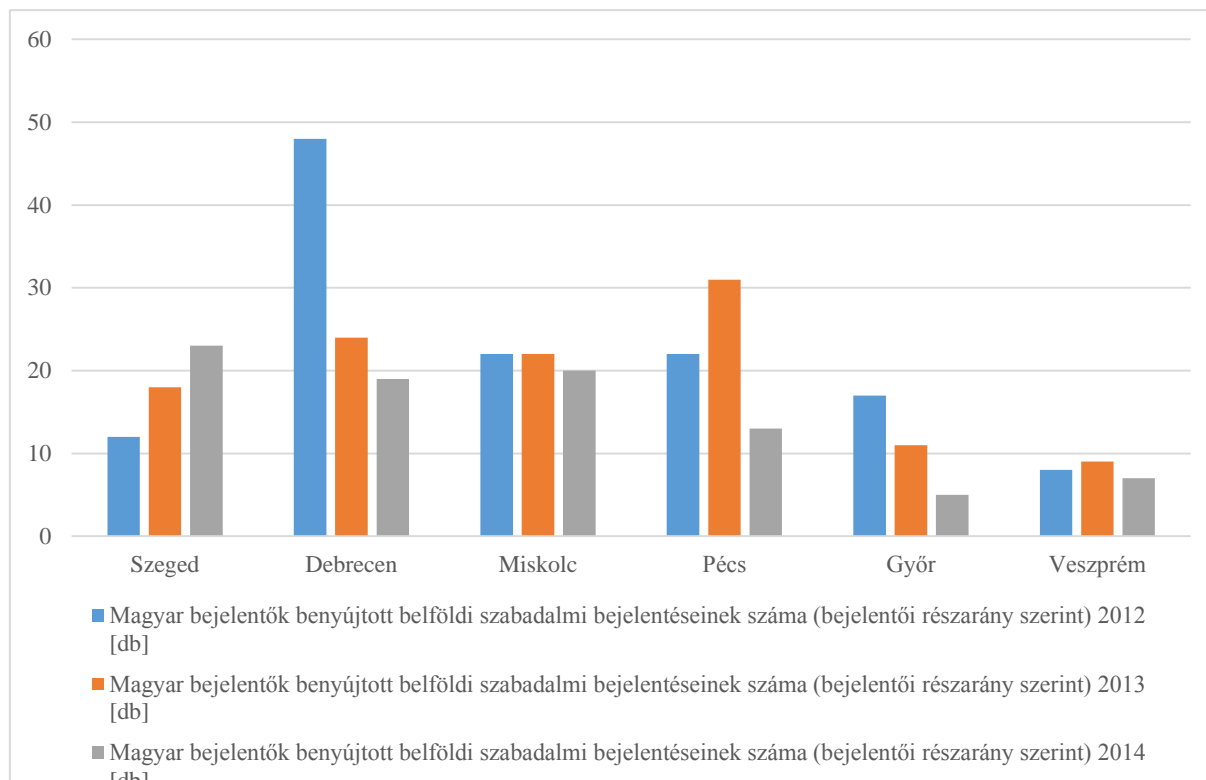
Település	Magyar bejelentők benyújtott belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma (bejelentői részarány szerint) 2014 [db]	Magyar bejelentők engedélyezett belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma (bejelentői részarány szerint) 2014 [db]
Szeged	23	3
Debrecen	19	4
Miskolc	20	2
Pécs	13	2
Győr	5	2
Veszprém	7	1

A benyújtott szabadalmi kérelmek számának időbeli változását vizsgálva az elmúlt három évben általában csökkenő, vagy stagnáló tendenciát figyelhetünk meg. Mindhárom évben növekvő értékkel csupán Szeged esetében találkozhatunk.

Pécs esetében a közepes 2012-es év után 2013-ban kiugró értéket láthatunk, ugyanakkor a szabadalmak száma 2013-ban még a 2012-es értéket sem haladta meg.

Magyar bejelentők benyújtott belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma 2012-2014

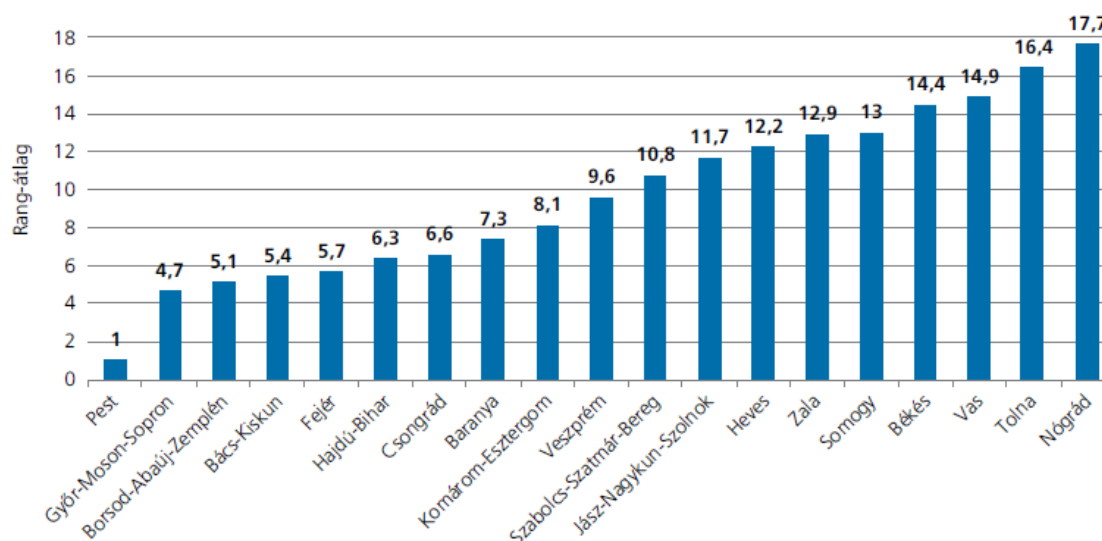

Az alábbi ábra a megyék rangsorát mutatja az innovatív vállalatok számát tekintve. Az ábrán a NIH KFI Obszervatóriumának számítása alapján az alábbi mutató látható: „a következő mérőszám látható: a kilenc innovatív ágban/ágazatban működő cégek száma szerint sorba rendeztük a megyéket, sorszámmal láttuk el azokat, majd ezt a kilenc helyezést átlagoltuk, így kaptuk meg minden megye átlagos helyezését.”

Győr, Miskolc, Kecskemét, Székesfehérvár, Debrecen, Szeged és Pécs (ebben a sorrendben) húzóerőként viszi megyéjét; az adott területegységek jó helyezései főként az adott régió központi városában működő cégeknek köszönhetők. Baranya megye esetében ugyan az országos átlagnál jobb helyezést láthatunk, azonban a régió központi városként is funkcionáló megyeszékhelyek megyéi között már koránt sem ilyen rózsás a helyezés.

A helyzetelemzésben több mutató vizsgálata során megállapításra került, hogy a jelentős felsőoktatási központtal rendelkező megyék és régiók esetében jellemzően magasabb az innovációs aktivitás értéke, mint a többi területegység esetében. Ugyanakkor azt is megfigyelhettük, ez alól a tendencia alól gyakran részben kivételt képezett a Dél-dunántúli Régió, valamint Baranya megye. Több esetben is megfigyelhető volt, hogy a Pécsen működő egyetemi központ kedvező hatásai kevésbé tudtak megjelenni az innovációs aktivitás területén.

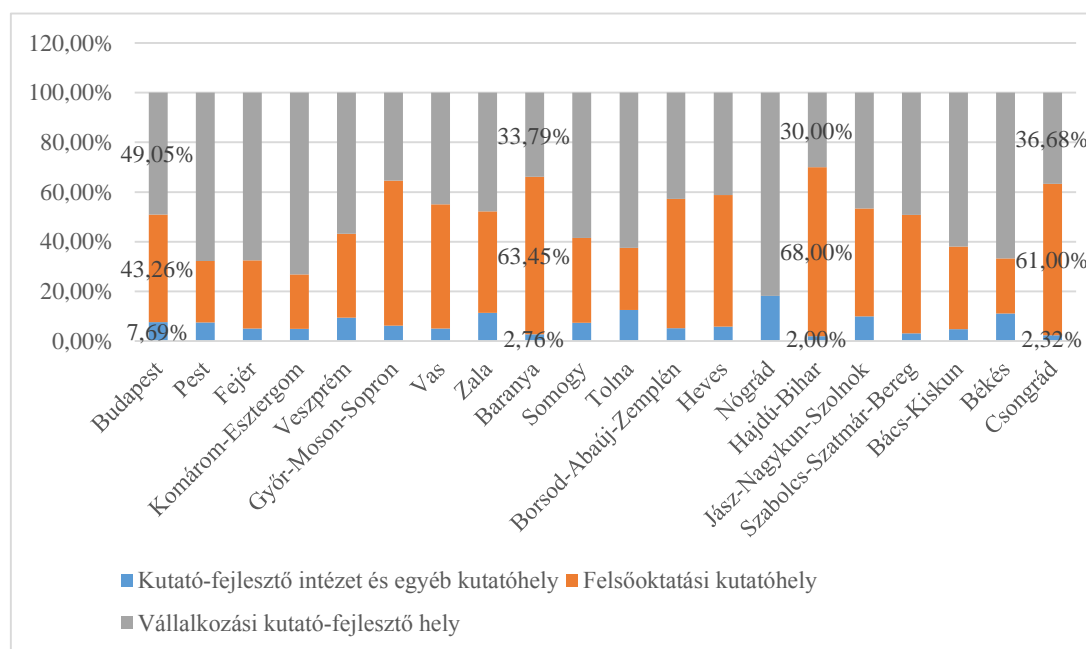
Megyék rangsora az innovatív vállalatok számát tekintve 2010.

Ennek oka kereshető egyrészt az egyetemen folytatott kutatások mennyiségi és minőségi viszonyaiban, másrészt viszont a felsőoktatási, az önkormányzati és a vállalkozói szféra nem megfelelő együttműködésének, valamint a tudástranzfer alacsony szintjének. Az egyetemeken felhalmozódott tudás, és kutatói kapacitás kevésbé képes a reálgazdaság számára hasznosítható eredményeket produkálni, a reálgazdaság kevésbé képes bevonni az egyetemi kutatókat kutatásaiba, innovációs projektjeibe.

Az alábbi ábrán is jól látható, hogy Baranya megye esetében a többi megyéhez viszonyítva kiemelkedően magas a felsőoktatási kutatóhelyek aránya az összes kutatóhelyhez viszonyítva. Az innovációs aktivitásban ugyanakkor mégsem mutatkoznak meg az arányszám magas értékének kedvező hatásai. Ennek oka lehet egyrészt, hogy kevés a vállalati kutatóhely, másrészt viszont a tudás áramlásának nem megfelelő mértékére és körülményeire is következtethetünk.

A kutató-fejlesztő helyek szektoronkénti megoszlása Magyarország megyéiben

V.4.5. A PÉCSRE ÉRKEZŐ TŐKEBEFEKTETÉSEK MENNYISÉGI ÉS MINŐSÉGI VIZSGÁLATA

A külföldi tőke megjelenése Pécs városában – hasonlóan a Baranya megyénél már leírtakkal – a rendszerváltás időszakára tehető. Az ország gazdasága az 1980-as évek végére nehéz helyzetbe került. Külső (forintleértékelés, fizetőképes kereslet beszűkülése) és belső tényezők (gyenge technológiai színvonal, a piaci igényekhez nem igazodó termékszerkezet) miatt vállalatok és ágazatok megszűnésével kellett számolni. Ez a helyzet Baranyát és Pécsét is érintette, különösen a bányászat és a könnyűipar sorsa volt bizonytalan. Az ércbányászat megszüntetéséről még a rendszerváltás előtt született döntés, ahogy a szénbányászat szűkítéséről, átalakításáról is. Az állami vállalatok problémáit állami eszközökkel nem lehetett megoldani, ezért a rendszerváltást követően elkerülhetetlen volt a privatizáció, melyben a külföldi tőke is komoly szerepet kapott.

A megyékhez hasonló adatsorokkal a települések, így Pécs város esetében nem rendelkezünk. Mivel ez idő tájt viszonylag kisszámú állami vállalat működött, a külföldi tőke megjelenését az egyes vállalatok privatizációjának vizsgálatával is tetten érhető.

- Hunor Kesztyűgyár

A gyár egyes üzemeit külön-külön privatizálták, közülük egyben – a Hunglove Kft-ben – jelent meg külföldi tőke. A svéd tőkével működő vállalkozás átmeneti sikereket követően 2002-ben felszámolásra került. Hasonló sorsa jutott a Hunor Kesztyűgyár is. A többi privatizált kisüzem, hazai tulajdonosi körrel és a korábbinál lényegesen alacsonyabb foglalkoztatottal továbbüzemelt.

- Pécsi Bőrgyár

Csődeljárás, újraindulás, majd újabb válság követte egymást, melynek a végén a tevékenység – spanyol tőkebefektetése ellenére is – megszűnt.

- Állami Húsipari Vállalat/Möbiusz Rt./Délhús Rt.

A névváltozásokból is kitűnik, hogy önálló gyárak összevonásával kívánták a krízishelyzetből kikerülni. Ez osztrák tőkével sem sikerült, míg végül – jelentősen csökkentett kapacitással és létszámmal – beolvadt a Pick Szeged Zrt-be.

- Baromfifeldolgozó Gyár

Állandó tulajdonosváltás ellenére sem sikerült a gazdasági nehézségeken úrrá lenni. A tevékenységet 1997-ben befejezték. Részben a régi, részben új tulajdonosokkal a tevékenységet újjászervezték. Az azóta sikeres vállalkozás 2013 óta osztrák többségi tulajdonnal működik.

- Baranya Megyei Tejipari Vállalat/Baranyatej/MiZo

A húsipari céghez hasonlóan itt is összevonásokkal kívánták a gazdasági gondokat leküzdeni, sikertelenül. Felszámolási eljárásra került sor, melynek végén a SOLE Zrt-be olvadt be a cég. A pécsi tevékenység azóta megszűnt, a MiZo név csak terméknévként maradt fenn.

- Pannónia Sörgyár

Az 1993. évi privatizáció során az Ottakringer-Wenckheim osztrák csoport tulajdonába került. Azóta technológia és termékfejlesztés ellenére a termelés és a foglalkoztatottak szám csökkent. Tevékenysége azonban Pécsi Sörfözde Zrt. néven mai is folyik.

- Pécsi Dohánygyár

A 80-as években vásárolt angol gyártósorokkal rendelkező vállalatot 1992-ben megvásárolta British American Tobacco Co., azóta BAT Pécsi Dohánygyár néven működik.

- Sopiana Gépgyár

A gyár az 1990-es évek elején csődbe jutott, ezért értékesítették. A pályázaton a Körber csoport tagja a Hauni Maschinenbau AG vásárolta meg. Folyamatos termék- és technológiafejlesztés, valamint kapacitásbővítés révén a társaság – HAUNI Hungária Kft. néven – a város legnagyobb ipari foglalkoztatójává vált.

- Zsolnay Gyár

A jeles múlttal rendelkező vállalat a rendszerváltást követően állami tulajdonban maradt. A gazdasági nehézségek miatt részvénytársasággá alakították, melynek tulajdonosa egy állami bank lett (MBFB). Ezt követően a tevékenységek alapján három önálló társaságot hoztak létre. Újabb tulajdonosváltást követően a városi önkormányzat lett a főtulajdonos. A Porcelánmanufaktúra végül egy svájci tartózkodási hellyel rendelkező külföldi állampolgárá lett.

- Dél-Dunántúli Áramszolgáltató Vállalat

Az állami vállalatot társasággá alakítását követően privatizálták, fő tulajdonosa a Bayernwerk AG lett. Az értékesítés volumenének csökkenése, illetve a hálózatfejlesztések miatt a tevékenység veszteséges lett. Ezt ellensúlyozni csak gyors áremelésekkel, illetve a foglalkoztatott létszám jelentős leépítésével lehetett. Az újra nyereséges társaságot értékesítették, az új tulajdonos az E.On csoport lett.

- Dél-Dunántúli Gázszolgáltató Vállalat

Az áramszolgáltatással ellentétben a gázszolgáltatás a rendszerváltást követően is nyereséges maradt. Ez egyrészt annak tudható be, hogy Baranya megye és Pécs csak a 80-as évek végén kapcsolódott a gázhálózathoz, ami extenzív fejlesztést tett lehetővé. Másrészt a viszonylag alacsony gázárak miatt a 90-es évek elején több nagy ipari fogyasztó is átállt gázenergiára. Az 1995-ös privatizáció során a Ruhrgas AG vezette konzorcium lett a főtulajdonos. A folyamatos átszervezés ennél a cégnél is napirenden volt, a létszámleépítés mértéke azonban alacsonyabb volt, mint az áramszolgáltatónál. Sőt az elbocsátottak egy része a társaság „satelit” szervezetihez került. A társaság az ezredfordulót követően ugyancsak az E.On csoport tulajdonába került.

- Pécsi Hőerőmű Vállalat/Pannonpower/Pannon Hőerőmű Zrt.

A vállalatnál a társasággá alakítását követően jelentős szerkezeti változás következett be, amikor három még működő bányüzemmel összevonták. Ezzel a lépéssel a társaság

alapanyag ellátását kívánták javítani, és egyúttal a bányabezárás miatti gondokat enyhíteni. Az összevonás után az értékesítési kísérletek sikertelenek voltak. Végül 1998-ban az amerikai tulajdonú Croesus Central European Co. lett a társaság fő tulajdonosa. A bányauzemek bezárása után a társaság megkezdte az átállást a földgáz üzemmódra, illetve a biomassza blokk építését.

A többi közműszolgáltató társasághoz hasonlóan az erőmű esetében is folyamatosak voltak az át- és kiszervezések. Jelenleg a VEOLIA csoport a tulajdonos, a tevékenységet pedig négy társaság – a Pannon Hőerőmű Zrt, a Pannon-Biomassza Kft, a PANNONGREEN Kft, valamint a Pannon-Hő Kft látja el.

- Pécsi Vízmű Vállalat

A vízszolgáltató vállalatból alakult részvénytársaság Pécs város és a környező települések tulajdonában volt. A 90-es évek közepén a részvények 49 %-át eladták a francia Générale des Eaux vállalatnak (Vivendi csoport). Többszöri név és tulajdonos váltás után a SUEZ Environnement SA tulajdonába került. A társaságot a pécsi önkormányzat „reprivatizálta”, vagyont és humán erőforrásának többségét új társaságba szervezte. Több éves jogi és politikai csatározás után a társaság 2013-ban részvény adás-vétel szerződéssel jogilag újra a városi önkormányzathoz került. A szolgáltatói tevékenységet továbbra is az időközben létrehozott társaság végzi.

- Pécsi Közterületfenntartó- és kertészeti Kft/BIOKOM

A köztisztasági vállalat és a kertészeti vállalat összevonásával létrejött Kft-ben, tőkeemeléssel 49 %-os tulajdonrészt szerzett a francia Générale des Eaux vállalat. A tulajdonosi jogokat a Monyx Kft gyakorolta. A később BIOKOM néven működő vállalat tevékenysége – a hulladékgazdálkodással kapcsolatos igények és előírás állandó változásának eredményeként – folyamatosan bővült. Ehhez azonban a külföldi tulajdonosra már nem volt szükség, ezért tulajdonrészét 2001-ban a város visszavásárolta.

A 90-es években azonban nem minden ágazat, illetve szervezet jutott el a privatizációig. Az építőipar legnagyobb cége, a Bázis sorsa már korábban – a Somogy Megyei Állami Építőipari Vállalattal történt összevonáskor – megpecsételődött. Két veszteséges nagyvállalatból nem sikerült nyereségest létrehozni, így megszűnés elkerülhetetlen lett. Nem sikerült megmenteni a tanácsi irányítás alatt működő vállalatot sem. Létrejöttek viszont új kisüzemek, és részben német tőkével két viszonylag komolyabb vállalkozás is. A Komplex Kft, illetve a Bau-Komplex Rt. néhány évi vergődés után szintén megszűnt.

Külföldi tőke azonban nemcsak az állami vagyon privatizációja során érkezett a városba. A 90-es évek elején megszűnt a Mechanikai Laboratórium névre hallgató katonai elektronikai, rádióstúdió berendezéseket gyártó pécsi üzem. A telephelyet a monitorokat gyártó olasz Hantarex vásárolta meg. A közel 1000 főt foglalkoztató modern üzem világszínvonalú termékeit a legnevesebb számítógépgyártóknak szállította. A pécsi üzemet 1994-ben, a firenzei anyacég csődjét követően, a Nokia vásárolta meg. Nokia Monitor Magyarország Kft. néven már sajátfejlesztésű monitorokat gyártott. Folyamatos fejlesztések után, 1998 végére megépítette az új raktárát 4000 m² alapterülettel és 18 m-es belmagassággal, melyben a raktározás teljes menetét számítógépek vezérelték. A sikeresen működő vállalkozás újabb fejlesztéseket tervezett. Ennek jó eséllyel Pécs is helyszíne lehetett volna. A „versenyt” azonban

Komárom nyerte, mert közelebb volt az autópálya, és a győri egyetem rugalmasan felvállalta a fejlesztéshez szükséges informatikus-mérnökképzést. Pécssett így elmaradt a fejlesztés, és 2000. év elején a Nokia a pécsi üzemét eladta az Elcoteqnek.

Az Elcoteq 1998-ban hozta létre pécsi vállalkozását, mely 30 millió \$-os beruházással a Pécsi Ipari Park legnagyobb üzeme lett. A termelés felfutásával együtt a foglalkoztatottak száma emelkedett. Az újabb fejlesztési tervek készültek, melyek a Nokia megvásárlása miatt azonban elodázásra kerültek. A tulajdonosváltásnak nem voltak különösebb társadalmi hatásai, a tervezett fejlesztések elmaradása miatt azonban javulás sem volt. A későbbi években az Elcoteq újra fejlesztette kapacitását és volt olyan időszak, amikor már több mint 5000 főnek biztosított munkát, akik többségében betanított munkát végeztek. Az elmúlt évtized végére a pécsi gyár már nemcsak a termelés helyszíne volt. Egyre több mérnök foglalkozott termék- és technológiafejlesztéssel. Az új termékek gyártását is itt kezdték, majd a tapasztalatok birtokában a „tömegtermelés” egy része Kínába, Brazíliába, vagy Mexikóba került.

Az Elcoteq-kel együtt ugyancsak zöldmezős beruházással települt ide az Ensto Plastic Kft. Műanyag fröccsöntéssel gyártott félkész termékeket és alkatrészeket.

Jelenleg Pécssett megközelítőleg 250 vállalat működik külföldi jegyzett tőkével. Az alábbi táblázatokban gyűjtöttük össze a városban jelenleg működő és jelentősebb árbevétellel rendelkező vállalatok, és az idén bejegyzett vállalkozások adatait. A táblázatban a cégkivonat szerinti jegyzett tőkét, illetve a 2014. évi záró mérleg szerinti létszámot szerepeltettük. Ahol a jegyzett tőke pénzneme EUR, az átszámítás 300 Ft/EUR, US\$ esetében 280 Ft/\$ árfolyamon történt. A jegyzett tőke a hazai és a külföldi tőke együttes összegét tartalmazza. Ezek arányát legfeljebb becsülni lehet.

A külföldi tőkével működő élelmiszeripari vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014, fő
eFeF Kft	160	182
Pécsi Sörfözde Zrt.	283	183
BAT Pécsi Dohánygyár Kft	4 014	456
BAT Kereskedelmi Kft	20	274
Együtt	4 477	1 095

A külföldi tőkével működő egyéb könnyűipari vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014, fő
OK Magyar Kesztyűgyártó Kft	2 250	97
Semler Kft	3	205
Spenger Mőbel Kft	50	80
Mecsek Ballon Kft.	4	86
Helkon Kft	25	25
ROVITEX Kft.	100	63
Együtt	2 432	556

A külföldi tőkével működő műanyagipari és nemfém ásványi termékek gyártásával foglalkozó vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014, fő
RPP Rubber Plastics Pécs Bt.	26	17
HI-MOULDING Kft	3	11
Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt	2 153	156
A Beton Viacolor Kft	290	88
Dráva-Kavics Kft	307	48
Együtt	2 779	320

A külföldi tőkével működő gépipari vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014,fő
HAUNI Hungária Kft	300	1 012
HB-Kapcsolószekrénygyártó Kft	3	358
HONSA Kft	3	216
Terex Cranes Hungary Kft	49	125
CASTOLIN Zrt.	20	26
WEGA-DESIGN Kft.	3	24
BESEL & SCHWAELLER Kft.	3	57
Spitzer Siló Pécs Kft	3	55
Sola-Metal Kft	50	18
Együtt	584	1 980

A külföldi tőkével működő energetikai vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014, fő
E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt	22 765	806
E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt	6 603	202
Pannon Hőerőmű Zrt.	666	222
Pannongreen Kft	2 120	0
Pannon-Biomassza Kft	50	13
Pannon-Hő Kft	6 040	0
Együtt	38 244	1 243

A külföldi tőkével működő kereskedelmi vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014 fő
Pécsi Agroker Kft	80	27
Schuller Eh'klar Kft	40	26
Együtt	120	53

A külföldi tőkével működő egyéb ágazatokhoz tartozó vállalkozások adatai

Cég neve	Jegyzett tőke millió Ft	Foglalkoztatottak száma, 2014 fő
buw Hungary Kft	3	140
Grawe Életbiztosító Zrt	800	27
Mecsek Pharma Kft	251	1
Unisys Informatikai Kft.	111	68
Harman Professional Kft.	1 404	
Együtt	2 318	235

A táblázatok összesen 35 társaság adatait tartalmazzák. A dokumentumok szerint 2014-ben 51.055 millió Ft jegyzett tőkével rendelkeztek és 5.394 főt foglalkoztattak. Egy 2010. évre vonatkozó KSH információ szerint Pécssett a tízezer lakosra jutó vállalkozások száma 16,2 db, az egy vállalkozásra jutó jegyzett tőke 191,6 millió Ft, az egy lakosra jutó jegyzett tőke 311,0

ezer Ft volt. Ugyanezek az adatok a külföldi jegyzett tőkeösszeg esetében 174,6 millió Ft, illetve 283,4 ezer Ft. A külföldi tőke aránya 91,1 %. Pécs város lakosság száma 2010-ben 157.721 fő volt. Ebből kiszámítható, hogy a külföldi érdekeltségű társaságok száma 255 db, az összes jegyzett tőke 49.051 millió Ft és a külföldi tőke 44.523 millió Ft volt.

A két adatsor összehasonlítása alapján további 200 körüli külföldi érdekeltségű vállalkozás van még Pécsen. Az összes jegyzett tőkét tekintve már nincs „hiány”, azaz viszonylag alacsony tőkéjű szervezetek hiányoznak. Ettől még lehet jelentős foglalkoztatási szerepük. Az elmúlt években készült ún. TOP 100-as kiadványokban azonban nem szerepeltek.

A vizsgálat szempontjából nagyobb súllyal bírnak azok a szervezetek, amelyek nem pécsi székhelyűek. A kereskedelem, az info-kommunikációs technológia (ICT), az egészségipar, vagy a bank szektor területén több tucat külföldi tőkével működő vállalkozás található. A térségi szerepük azonban nem csak a foglalkoztatás szempontjából fontos. Különösen az ITC technológia területén működő vállalkozások oktatással, képzéssel kapcsolatos tevékenysége kiemelkedő.

A fenti táblákban bemutatott ágazati listákkal összefüggésben az alábbiakat szükséges kiemelni:

Élelmiszeripar:

A régió és Baranya megye gazdaságában a mezőgazdaság az országos átlagnál lényegesen nagyobb jelentőséggel bír. Ennek ellenére az élelmiszeripar súlya Pécsen és a megyében egyre kisebb. Az adatok arról tanúskodnak, hogy a külföldi tőke sem preferálja ezt a területet.

Könnyűipar:

Az ide tartozó ágazatok vállalkozásainak helyzete folyamatosan romlott, a távol-keleti olcsó termeléssel nehezen tudott versenyezni. Vállalatok sora szűnt meg, és a külföldi tőke is csak mutatóban van jelen.

Műanyagipar és nemfém ásványi termék gyártása:

Sem tőke erejével, sem a foglalkoztatottak számát tekintve nem tartozik a kiemelkedő ágazatok közé. Fontos szerepe a tradíciói miatt a Zsolnay gyárnak lehetne, ehhez azonban a belső gazdasági problémáit kell legyőznie.

Gépipar:

A tőkéjét tekintve nem tartozik az erős ágazatok közé, a foglalkoztatottak száma és az árbevételek alapján viszont a város gazdaságának egyik legfontosabb ágazata. A szakképzésben betöltött szerepe is példás.

Energiaipar:

Az ágazat tőkeigényes, melyet visszaigazol a jegyzett tőke mértéke is. A Pécsen befektetett külföldi tőke több mint 2/3-a itt található. Az ágazat foglalkoztatásban betöltött szerepe – az egyes társaságok létszámcsökkentése ellenére – még mindig magas.

Kereskedelem:

Az ágazatot a nem pécsi székhelyű, többségében multi kereskedelmi cégek uralják. A kis boltokat üzemeltető helyi szervezetek között mindössze két külföldi érdekeltségű kisvállalkozás található.

Egyéb ágazatok:

Mindössze öt pécsi székhelyű vállalkozás tartozik ide. Az ICT ágazatokhoz, illetve a számítógép, elektronikai termékek gyártásának ágazatához tartozó, valamint a biotechnológiával foglalkozó vállalkozások szerepe egyre inkább felértékelődik. E tekintetben fontos a nem helyi székhelyű társaságok jelenléte is.

Az elmúlt öt évben Pécs városában is folytatódott a külföldi tőkével működő vállalkozások számának csökkenése. Két vállalkozást kell kiemelni, a Fekoral Kft-t és az Elcoteq csoportot. A Fekoral egy fémtartályokat gyártó középállományú vállalkozás volt. A szakképzett alkalmazottainak elhelyezkedése a termelés megszűntetése után, nem járt különösebb gonddal. A végelszámolás időszakában még egy milliárd Ft feletti árbevételének kiesése sem „rengette meg a megye gazdaságát”. Azért érdemes foglalkozni az esettel, mert példaértékű lehet. A cég telephelye a város nyugati végénél volt (az egykori Mezőgép telephelyén), és a tulajdonos új üzemcsarnok építésével és technológiafejlesztéssel bővítette vállalkozását. Az elmúlt 15 évben a legtöbb lakás is épült azon a környéken, lassan körbevéve a gyárterületet. Zajos tevékenységről lévén szó, a környezetvédelmi hatóságok újabb és újabb környezetvédelmi beruházások megvalósítását írták elő, több 10 millió Ft-os összegben. Ezeket a cég többségében teljesítette. A külföldi tulajdonos végül úgy döntött, hogy befejezi a pécsi tevékenységet. A probléma a betelepüléskor, illetve az építkezések engedélyezésekor keletkezett. Akkor még viszonylag alacsony költséggel lehetett volna más területet keresni. Később már egy kedvezményes áron felajánlott ipari parki terület sem jelentett megoldást. A példa azért érdekes, mert több hasonló helyzetű telephely működik Pécsen.

Az Elcoteq és leányvállalatainak felszámolása már súlyosabb ügy. Külföldi anyavállalati csődre már korábban is volt példa (Hantarex), akkor viszont a Nokia egy az egyben átvette a telephelyet. A váltás nem okozott különösebb problémát. Az Elcoteq esetében is az anyavállalat jutott csődbe. A Hantarexhez hasonló gyors értékesítésre azonban nem volt lehetőség. Sem külföldi, sem hazai tőke nem érdeklődött a folytatás iránt. Pedig ebben az időszakban a termékfejlesztés mellett a piaci partnerkapcsolatok irányítása is nagyrészt Pécsen történt, az anyavállalati szerep már az irányításban is nélkülözhető lett volna.

A felszámolással mintegy 2.000 fő vesztette el munkahelyét. A szakképzettek (mérnökök, logisztikusok) rövid időn belül találtak munkalehetőséget. Többségük nem Pécsen, hanem az ország (Zalaegerszeg, Budapest, Győr, Székesfehérvár), vagy a világ más részein. A jó szakemberek elvándoroltak. Új vállalkozások – minden erőfeszítés ellenére – alig érkeztek. A Flextronics elsősorban a mobil szakemberek átirányításában jeleskedett, de egyes tevékenységek végzését is idehoztak. A Jabil Kft 2012-ben öt évre vállalta 400 fő foglalkoztatását. Azt azonban nehéz követni, hogy a vállalatát hogyan teljesíti. A Pécsen működő üzem nem önálló vállalkozás (ahogy a Flextronics sem), mérlegkészítésre sem kötelezett. Az anyavállalati beszámolók említést sem tesznek a pécsi tevékenységről. Sőt a Jabil esetében még a társaság cégkivonatában sem szerepel Pécsi telephely.

Pécs város jövője szempontjából biztatóbb az IT Services és a Harman Pécsre érkezése. Az IT Services Hungary (ITSH) 2012 tavaszán döntött tevékenységének pécsi bővítéséről. Rövid idő belül két telephelyet alakított ki, ahol ma már több mint 400 főt foglalkoztatnak. Már a pécsi tevékenység indulásakor kapcsolatot építettek ki a PTE Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Karával. Egy év múlva nyitottak az egyetem nyelvi (Bölcsész Kar - német) és az IT oktatás (Természettudományi Kar - gazdaságinformatika) irányába is. A társaság 2013 tavaszán együttműködési megállapodást írt alá a Pécsi Önkormányzattal és a Pécsi

Tudományegyetemmel. Az együttműködés céljai között az egyetemi oktatás versenyképesebbé tétele, valamint a diákok számára szakmai gyakorlati lehetőségek és gyakornoki álláslehetőségek kialakítása szerepel. A célok megvalósítása érdekében több két hónapos (heti 40 órás) kurzust indítottak informatikai hálózattelépítő és üzemeltető ismeretek témakörben. Idén ősztől ugyanebben a témakörben két hónapos gyakornoki programot is indítanak. A PTE TTK-val előkészítettek egy 2 féléves „szuperkurzust”, ahol gazdaságinformatikus, programtervező informatikus, műszaki informatikus és közgazdász hallgatók számára heti 20-24 órában vállalatirányítási rendszereket oktatnak.

Az ITSH pécsi telephellyel nem rendelkező testvérszervezetével, a T-Systems Magyarország Zrt-vel is megállapodást írt alá a PTE. Ebben az informatikai duális képzés, a kutatás-fejlesztés, a technológia-transzfer, továbbá az innovációs és kutatási eredmények közös hasznosítás területén lehetséges együttműködés céljait rögzítették.

A Harman Professional Kft-t tavaly év végén jegyezték be pécsi székhellyel. Azóta megtörtént a gyárvezetők és a termelésirányítók kiválasztása és folyik a további munkaerő toborozása is. A tervek szerint csúcstermékek előállításával foglalkoznak az üzemben, amihez hasonló színvonalú technológia is párosul. Így a Harman mindenképpen egy magas minőségű befektetést jelent, amelyhez a foglalkoztatás bővítése is kapcsolódik.

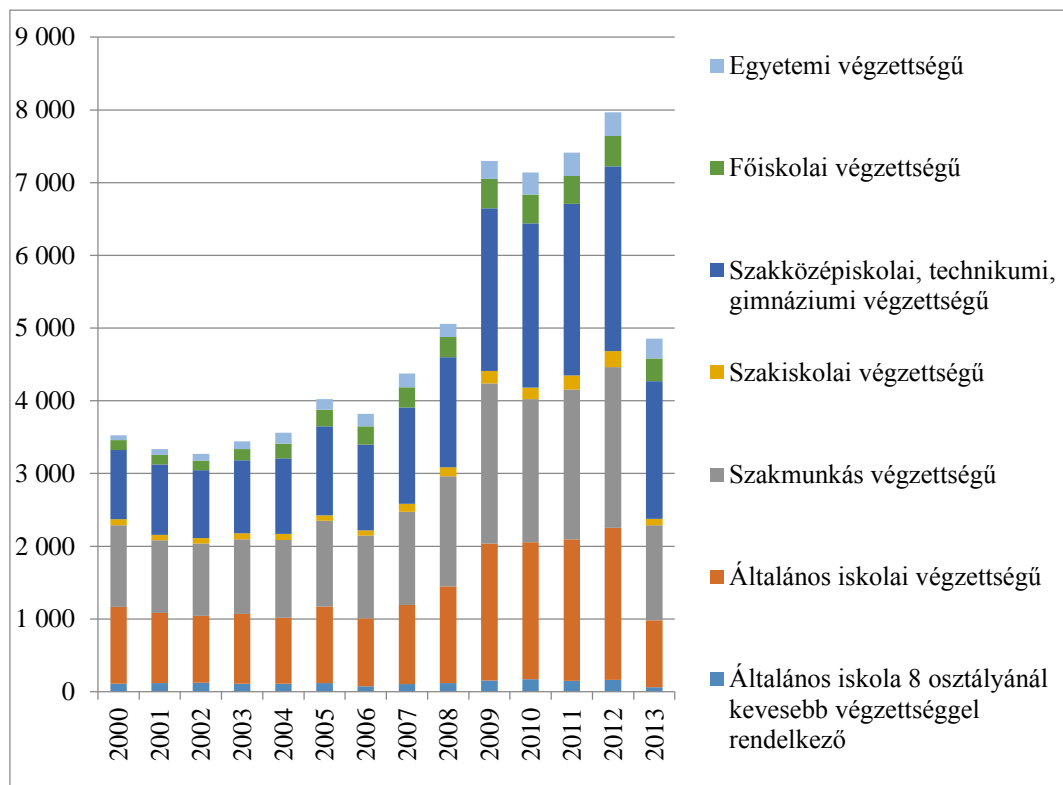
V.4.6. A TŐKEBEFEKTETÉSEK HATÁSA A VÁROS TÁRSADALMÁRA

Az állami, önkormányzati vállalatok többsége a 90-es évek elején csőd közeli állapotba jutott. A hazai privatizáció az akkori feltételek mellett nem volt képes a tulajdon átvételére és a vállalatok működésének megfelelő színvonalú folytatására. Főleg a nagyvállalatok esetében fontos szerephez jutott a külföldi tőke. Társadalmi szerepe ekkor elsősorban a foglalkoztatás területén mutatkozott meg. Ennek ellenére a foglalkoztatás helyzete jelentősen romlott, a 90-es évek előtt alig ismert munkanélküliség egyre nagyobb mértékeket öltött. Pécsen az oktatási, az egészségügyi, illetve a közigazgatási központi funkciók magas aránya miatt a munkanélküliségi ráta a megyei és az országos alatt maradt.

A 90-es évek második felében a privatizált vállalkozások és az ebben az időszakban megjelent új vállalkozások komoly fejlesztéseket valósítottak meg. Ennek eredménye a foglalkoztatottság javulása volt. A munkanélküliségi mutatók lassan javultak 2002-ig, majd a helyzet 2008-ig lassan, de folyamatosan romlott. A válság időszakban a termelés jelentős mértékben csökkent, ami főleg a külföldi tulajdonnal működő vállalkozások esetében létszámleépítéssel is járt. A 2009-es mélypont után már javulásra lehetett számítani. Az Elcoteq bezárásának 2011. évi előszele már jelezte, hogy a javulás csak átmeneti volt. Ez év utolsó hónapjaiban már megszűnt a termelés, a létszám jelentős része azonban még állományban volt. A következő évben minden foglalkoztatottnak megszűnt a munkaviszonya és közel 2.000 fő vesztette el a munkahelyét. A 2012. évi válság más vállalatok működésében is gondot okozott, főleg a hazai mikro- és kisvállalkozások kényszerültek létszámleépítésre. Pécsen ebben az évben volt a legmagasabb a nyilvántartott álláskereső száma, megközelítette a 8.000 főt. Ez a szám a 2002. évnek közel 2,5-szerese.

A Pécssett nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint 2000 és 2013 között (fő)

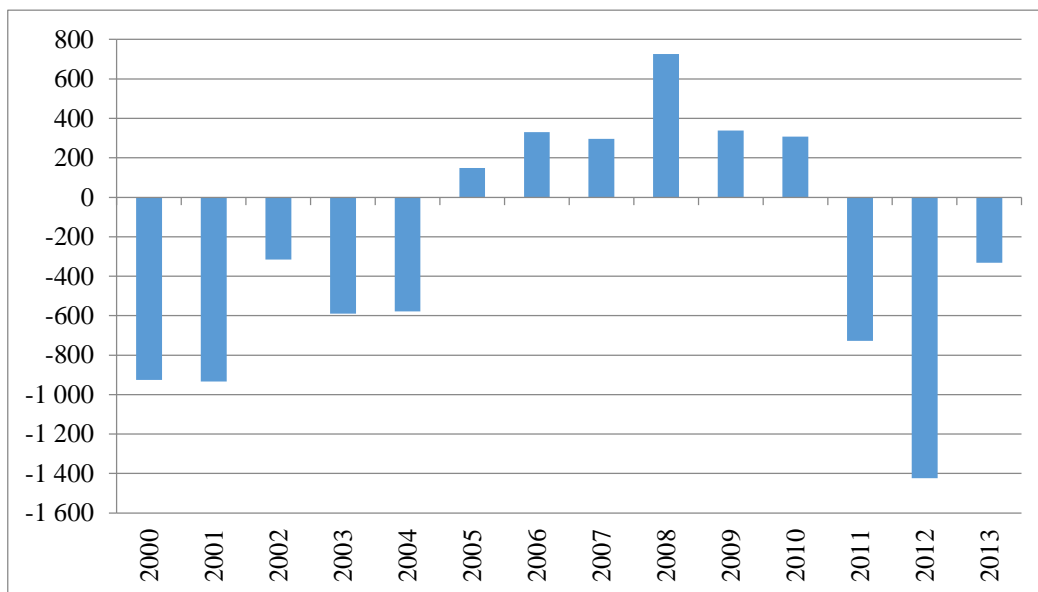

Forrás: KSH T-Star

Baranya megyéhez hasonlóan látványos változás 2013-ban következett be. Ha kismértékben, de újra javultak a termelési mutatók és javult a foglalkoztatottság is. Az állás keresők száma egy év alatt több mint 3 ezerrel csökkent. Ebben legnagyobb szerepe a közfoglalkoztatásnak volt, de közrejátszott a minden korábnál nagyobb elvándorlás is. A vándorlási „veszteség” 2012-ben meghaladta az 1.400 főt. Ez az összlakosságszámra vetítve 1 ezreléket jelent. Az alábbi ábra szemlélteti, hogy a 2000 és 2004 közötti években volt már egy hasonlóan veszteséges időszak, amikor a vándorlási különbözete miatt öt év alatt összesen 3.343 fővel csökkent város népessége. A 2005 és 2006 közötti hat év mindegyikében pozitív volt a vándorlási különbözet, mely 2.147 fős népességszám növekedést jelentett. Az utolsó három évben, 2011 és 2013 között viszont 2.483 fős veszteség következett be.

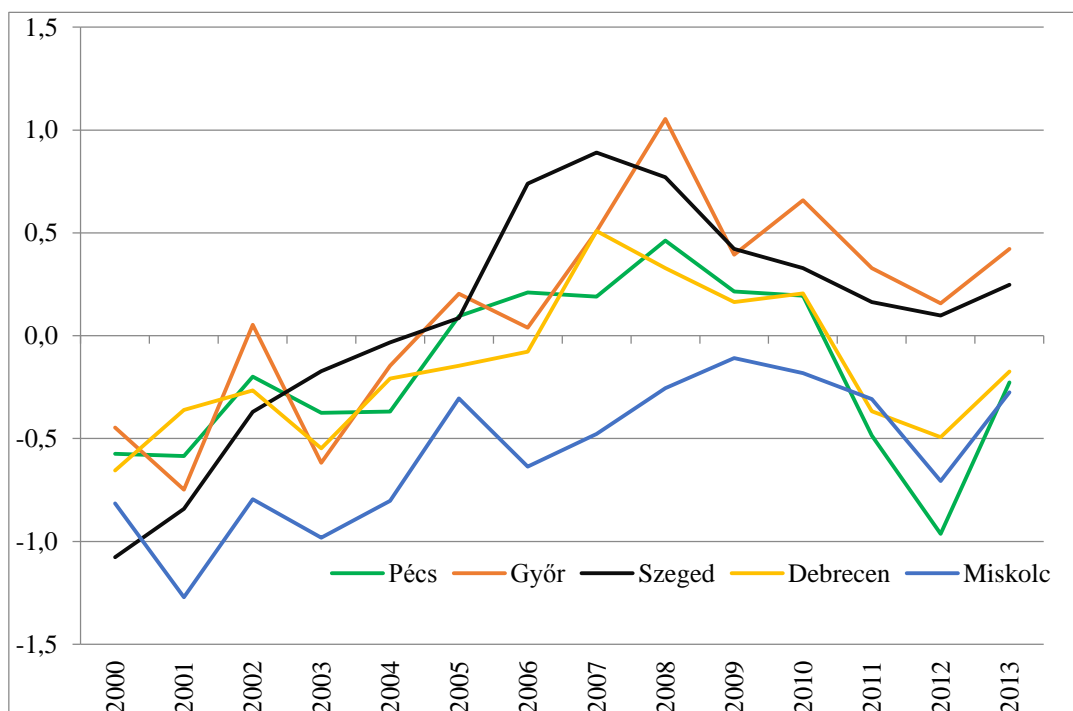
Vándorlási különbözet Pécsen (ideiglenes és állandó vándorlások együtt), fő

Forrás: KSH T-Star

Az összehasonlításba bevont megyeszékhelyek és Budapest vándorlási egyenlegeinek alakulása 2000 és 2013 között hasonló tendenciát mutat. Az ezredforduló utáni első években általában vándorlási veszteséggel zártak, a következő 5-6 évben javultak az eredmények, majd a válság hatására újabb romlottak a mutató értékei.

Az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet a nagyvárosokban, (fő)

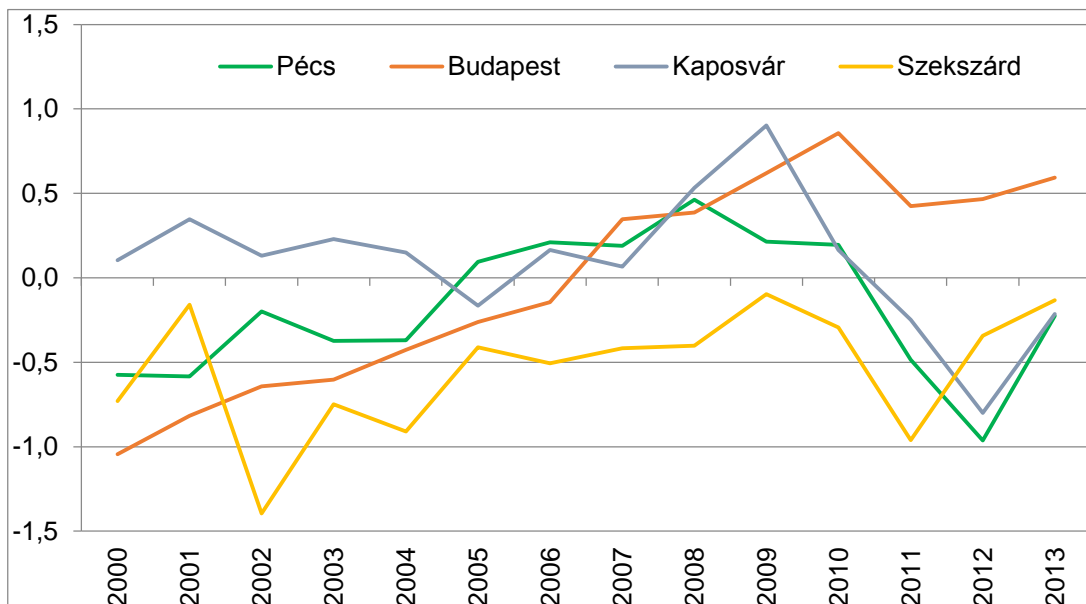

Forrás: KSH T-Star

A tradicionális nagyvárosok közül, az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet mutatója tekintetében Győr és Szeged helyzete a legjobb, míg Miskolc a legrosszabb (fenti ábra). Budapest és a Dél-Dunántúli megyeszékhelyek összetételéből Budapest szinte folyamatosan

javuló eredménye emelkedik ki, illetve Szekszárd mindvégig negatív eredménye lóg ki (alábbi ábra).

Az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet a Budapesten és a Dél-Dunántúli megyeszékhelyeken, (fő)

Forrás: KSH T-Star

A városi összehasonlítás szerint 2012-ben Pécs szenvedte el a legnagyobb vándorlási veszteséget. Ez főleg az Elcoteq bezárása miatt következett be. Egyetlen komolyabb vállalat volt ilyen hatással a foglalkoztatásra, illetve az elvándorlásra. Ebből az a következtetés is levonható, hogy a város gazdasága még mindig nagyon gyenge.

A megye, illetve a város humán erőforrásának potenciálja miatt érdemes a vándorlások életkor szerinti vizsgálata is. Mivel az oda- és elvándorlókról pontos statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, a megye lakónépességének korcsoportos elemzéséből lehet következtetéseket levonni. A KSH interaktív korfája segítségével előállíthatók korcsoportos bontások. A 2010. január 1-i és a 2015. január 1-i lakónépesség adatait öt éves korcsoportokban gyűjtöttük össze. Ebből kétféle eltérést számoltunk. Az „Eltérés 1” mutatja az azonos korcsoport közötti eltéréseket. Az „Eltérés 2” viszont azt mutatja, hogy egy adott 2010-es korcsoportjának népességszáma hogyan változott 2015-re (öt évvel idősebb csoport). A változás a „bázis időszak adott korcsoport +/- vándorlási különbözet – halálozás = az új időszak eggyel magasabb korcsoport adatával” összefüggésből számolható ki.

Baranya megye lakónépességének korcsoportonkénti alakulása, fő

Korcsoport	2010	2015	Eltérés 1	Eltérés 2
0-4	18 332	16 079	-2 253	16 079
5-9	18 265	17 932	-333	-400
10-14	19 048	17 544	-1 504	-721
15-19	23 962	19 928	-4 034	880
20-24	26 540	24 501	-2 039	539
25-29	28 288	22 338	-5 950	-4 202
30-34	32 340	21 819	-10 521	-6 469
35-39	28 191	28 683	492	-3 657
40-44	25 915	27 014	1 099	-1 177
45-49	25 352	25 236	-116	-679
50-54	30 410	24 427	-5 983	-925
55-59	28 783	29 331	548	-1 079
60-64	22 448	27 281	4 833	-1 502
65-69	20 369	20 844	475	-1 604
70-74	16 846	17 988	1 142	-2 381
75-79	13 750	13 793	43	-3 053
80-84	9 123	9 519	396	-4 231
85-90	4 532	4 927	395	-4 196
90-	1 264	1 926	662	-2 606
				-1 264
Együtt	393 758	371 110	-22 648	-22 648

KSH alapadatok alapján saját számítás

A táblázat szerint például a 2010. január 1-én a 20-24 éves korcsoportba 26.540 fő tartozott. Öt évvel később a 25-29 éves korcsoportban már csak 22.338-an voltak. A különbség (Eltérés 2) - 4.202 fő. Mivel ebben a korban a halálozási arány még alacsony, a változás többségét a vándorlási különbség adja. A foglalkoztatás és kreativitás szempontjából kiemelkedő szerepe van a 25-39 éves korcsoportoknak, melynek létszáma 2015-ben 72.840 fő volt. Amennyiben 2010 és 2015 között nem lett volna vándorlás és halálozás, akkor 87.168 fő lehetett volna. A veszteség 14 328 fő, melynek zöme vándorlási veszteség.

A legtöbb gyermek is az édesanyák 25-39 éves kora között születik. Az elvándorlás miatt csökkent a szülések száma is csökkent, ezt mutatja a 0-4 évesek létszáma közötti 2.253 fős csökkenés is. Az 5-9 és a 10-14 éves korcsoport 400 és 721 fős csökkenése is abból adódik, hogy a szülőkkel együtt távoznak a gyermekek is. A következő két csoport pozitívuma viszont középiskolai és egyetemi tanulmányok miatt ideérkezők számából adódik. A tanulmányaikat befejezők elköltözése is része a 14.328 fős vándorlási veszteségnek.

A Pécs városában székhellyel rendelkező külföldi tőkével működő szervezetek jelentős része az anyavállalati termelési igények teljesítésére rendelkezett be. Kész termékleírásokat és gyártási terveket kapnak, pontos szállítási határidőkkel és árak meghatározásával. A helyi szervezetek mozgásteret a termelésre terjed ki. Ez határozza meg az alkalmazottak képzettségével kapcsolatos igényeket is. Leegyszerűsítve, termelés- és gyártásirányítókra, szakmunkásokra és betanított munkásokra van szükség. A kreativitást igénylő termék- és

technológiafejlesztést általában a vállalati központban, vagy erre a célra létrehozott innovatív központban végzik. A leírtak a városban található iparvállalatok többségére elmondható. De megfelelő korrekcióval igaz ez a többi ágazatra is. A kereskedelemben a vállalati arculattól a forgalmazott áruk többségéig szinte minden azonos. Legfeljebb a használt nyelv tér el országonként. A helyi árufélék jelenléte jelent eltérést. Hasonló a helyzet a pénzügyi szolgáltatások (bankok) területén is. Nagyobb helyi önállóság szinte csak az energiatermelés és az ITC szervezeteknél található.

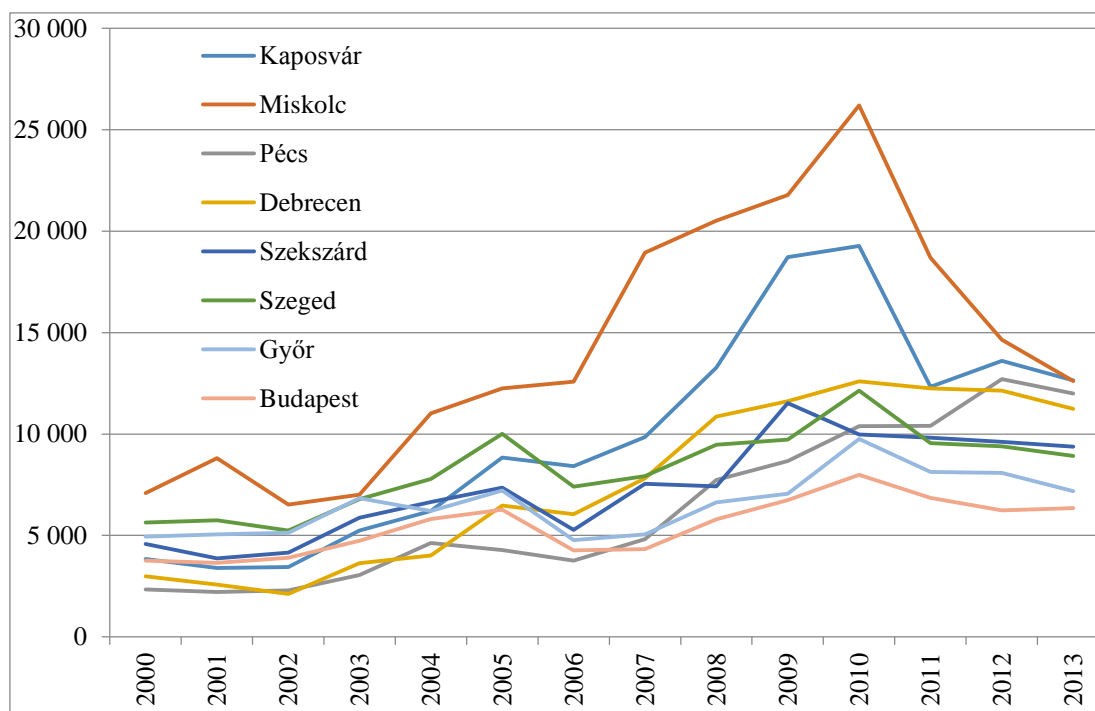
A leírtakat támasztja alá, hogy a külföldi érdekeltségű vállalkozások, és tegyük hozzá, a hazai vállalatok jelentős része is, elsősorban a szakmunkásképzésben érdekeltek. Főleg azokon a területeken, ahol munkaerőhiány van. Például a gépipari szakmák területén önálló osztályok szervezése is megtörtént, ahol az elméleti és a gyakorlati képzésben egyaránt fontos szerepet vállalnak a közreműködő cégek. De igazolja a leírtakat a duális mérnökképzés adatai is.

Pécs város gazdasága szempontjából fontos lépés volt a műszaki oktatás átalakítása. A ma már PTE Műszaki és Informatikai Kar névre hallgató szervezeti egységben a hagyományos építőmérnöki szakok mellé nemcsak az építészmérnöki és építőművész szak jött létre, hanem a gépészeti, valamint a műszaki informatikai és a villamos szak is. A kibővített struktúrának megfelelően alakult ki a duális képzés, amelynek keretében a hallgatók korszerű technológiákat és ipari folyamatokat ismerhetnek meg az alapfokú képzés ideje alatt. A hét szakirányban folytatható képzés gyakorlati oktatása jelenleg 54 vállalati partnernél történhet. Közülük 23 pécsi, 10 Baranya megyei, 8 pedig Dél-Dunántúli székhellyel rendelkezik. További 13 partner székhelye az ország más részén, Nagykanizsától Miskolcig, Győrújbaráttól Hódmezővásárhelyig található. A résztvevők közül 9 külföldi érdekeltségű, amelyek közül 3 pécsi székhelyű, kettő pedig pécsi telephelyén folytatja a gyakorlati képzést.

A vállalkozások, köztük a külföldiek is közvetlenül és közvetve is kapcsolódnak az önkormányzatokhoz. A foglalkoztatással rendszeres jövedelemhez, és ezáltal közvetve személyi jövedelemadóhoz juttatják az önkormányzatokat. A helyi adók (iparüzési adó, építményadó, telekadó és gépjárműadó) befizetésével közvetlenül is befolyásolják a helyi költségvetési bevételeket. A nagyobb vállalatok, köztük számos külföldi tulajdonnal rendelkező, szponzori támogatásokkal is segítették az oktatási, a kulturális, az egészségügyi és a sportintézményeket és rendezvényeket.

A foglalkoztatás mértéke az önkormányzati költségvetések kiadási oldalára is hatással van. A rendszeres jövedelemmel rendelkezők magasabb aránya az önkormányzatok segélyezési feladatait mérséklék. A nagyvárosok segélyezésre fordított összegeinek vizsgálata is megmutatja a helyi gazdaság erejét vagy gyengeségét (alábbi ábra).

Az egy fő népességre jutó önkormányzati segély⁴ összege (Ft/fő)

Forrás: KSH T-Star

Az ábra szerint 2000 és 2006 között a Pécsi önkormányzat fordította a legkisebb összeget segélyekre. Ebben az időszakban csupán Debrecen mutatója volt hasonló. Győrben viszont a pécsi összeg dupláját is meghaladták a kifizetések. Változás 2007-től következett be. Azóta Pécs pozíciója folyamatosan romlott, és 2012-2013-ra már Miskolc és Kaposvár szintjére került. A Győrhöz viszonyított arányszám viszont megfordult, a pécsi kifizetések már 2/3-dal haladják meg a győrit.

A szociális kiadások ilyen kedvezőtlen változásban fontos szerepe volt az elvándorlások miatt is kedvezőtlen életkor szerinti népesség összetételnek, a gyenge helyi gazdaságnak és a külföldi működő tőke alacsony arányának egyaránt.

⁴ Az önkormányzati segélyek összetétele és feltételrendszere a vizsgált időszakban többször módosult. Vizsgálatunk nem összegek mértékére, hanem az önkormányzatok kifizetésének egymáshoz való viszonyának értékelésére terjed ki.

V.5. PÉCS MUNKAERŐPIACÁNAK SZERKEZETE

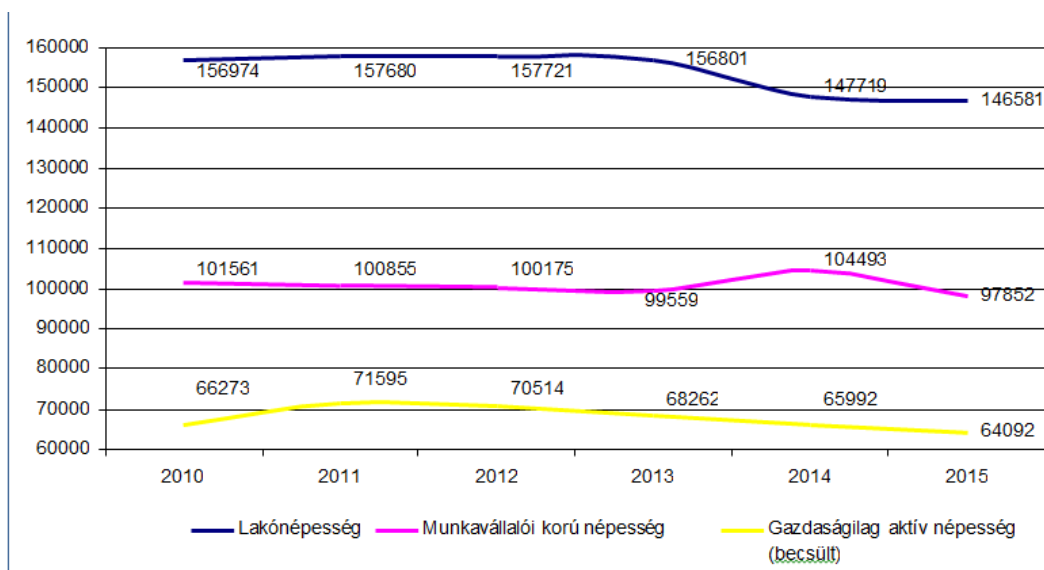
Pécs városának munkaerő-piaci szerkezetét elsősorban a munkaerő-piac kínálati oldalának számaival érdemes jellemezni. Köztudomású tény, hogy a míg a megye lakónépességének 39,30%-a a megyeszékhelyen él, addig a gazdasági szervezetek 43,38%-a Pécsett működik.

Ennek ellenére a város demográfiai mutatóira az utóbbi években a csökkenés volt a jellemző, ami nem kizárólag a természetes csökkenésnek köszönhető, inkább a munkaképes korú lakosság körében tapasztalható elvándorlási hajlandóság növekedésének. Az utóbbi érthető is, hiszen Baranyában 2014 év végén az átlag kereset bruttó 194.190 Ft volt, a fővárosban ugyanakkor 305.439 Ft.

Pécs városának lakónépessége a jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint 146.581 fő, 2010-hez képest több mint 10.000 fővel, 6,62%-kal csökkent. A munkavállalói korú népesség 97.852 fő, ami 3,65%-os csökkenést jelent az öt évvel ezelőttihez, az okokat fentebb részleteztük.

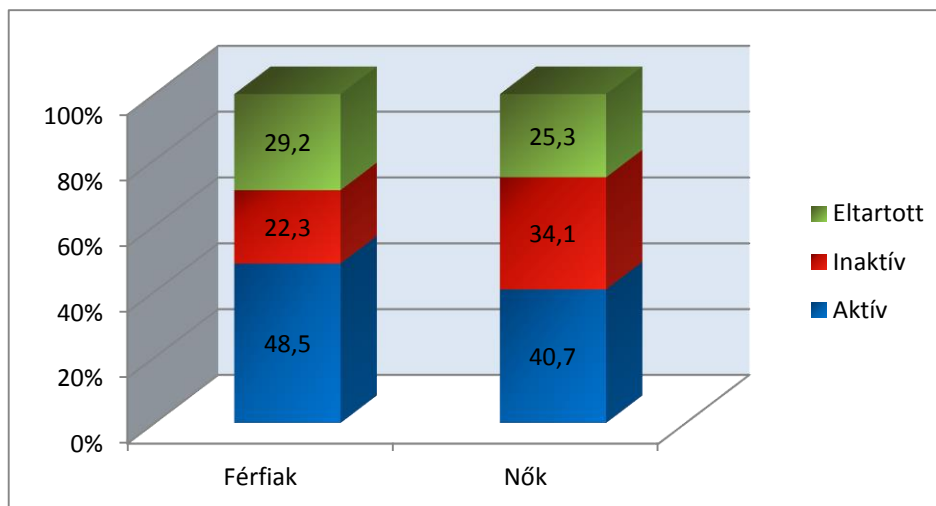
Gazdaságilag aktívak 64.092-en, ami az előző mutatóval nagyjából megegyező, 3,29%-os csökkenést jelent az elmúlt öt évben, mindezzel együtt a munkavállalói korú népesség mindössze 65,49%-a gazdaságilag aktív. (Szükséges megjegyezni, hogy ez az arány még mindig kiemelkedően jobb a megye többi településének mutatójánál, jóllehet, a nagyjából harminc kilométeres vonzaskörzetből számos, gazdaságilag aktív munkavállaló a megyeszékhelyen dolgozik). A tendenciákat jól mutatja az alábbi ábra is:

Pécs munkaerő-piaci szempontból jelentős demográfiai folyamatai 2010-2015

Forrás: KSH

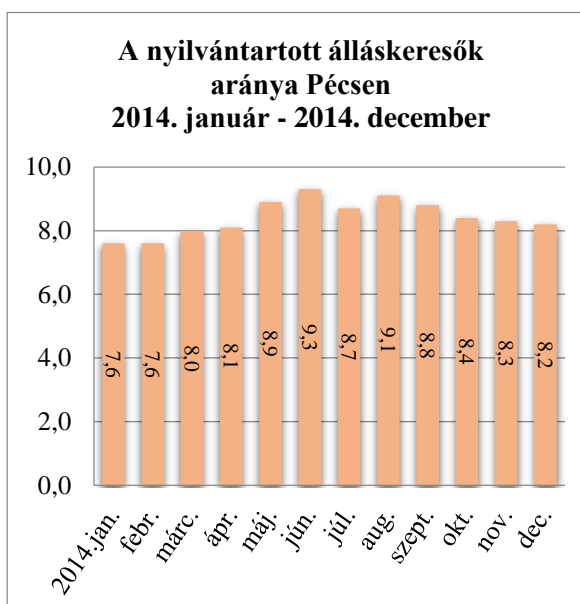
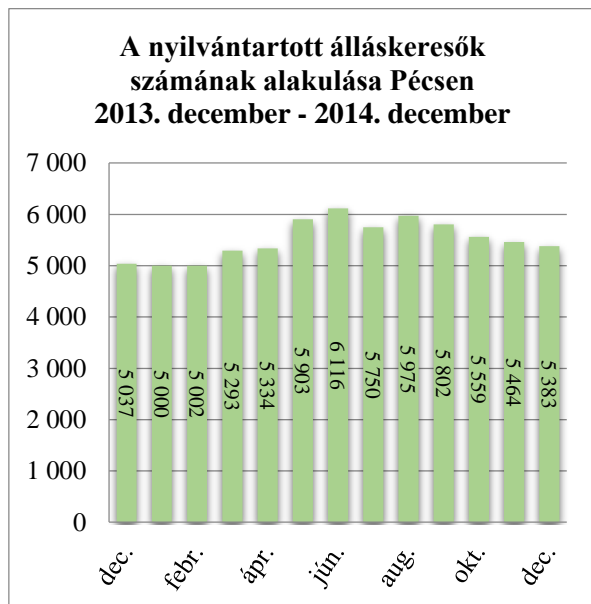
Pécs népességének gazdasági aktivitás szerinti összetétele, nemenként, 2011

Forrás: KSH – Népszámlálás 2011

A munkaerő-piaci szempontból releváns mutatókkal párhuzamosan csökkenő tendenciát mutat a regisztrált álláskeresők száma is, igaz, ezektől eltérő okokból. A 2012-es „csúchoz” képest, ami 7.968 fő volt, 11,3%-os munkanélküliségi rátával (igaz, ugyanakkor megyei szinten 16,5%-os volt a ráta), 2015 júliusában 5.739 fő volt a regisztrált álláskeresők száma. Az álláskeresők számának a 2011-2012-es időszakban történt jelentős emelkedését köztudottan a város legnagyobb foglalkoztatójának, egy elektronikai alkatrészgyártó foglalkoztatójának fokozatos kivonulása okozta. Az azóta tapasztalt 27,97%-os csökkenés (2.229 fő) érdekes és véletlen módon majdnem pontosan megegyezik a gazdaságilag aktív népesség csökkenésének számával, de jóval meghatározóbb a közfoglalkoztatotti létszám jelentős növekedése.

A nyilvántartott álláskeresők számának és arányának alakulása Pécsen, 2014

Forrás: NFSZ

Természetesen nem fogadható el az az elképzelés, hogy az állásukat veszített feldolgozóipari betanított munkások valamennyien követték volna a hasonló nagyfoglalkoztatókat az ország egyéb részeire (elsősorban az Észak-dunántúli és a Közép-Magyarországi régióba), bár valóban

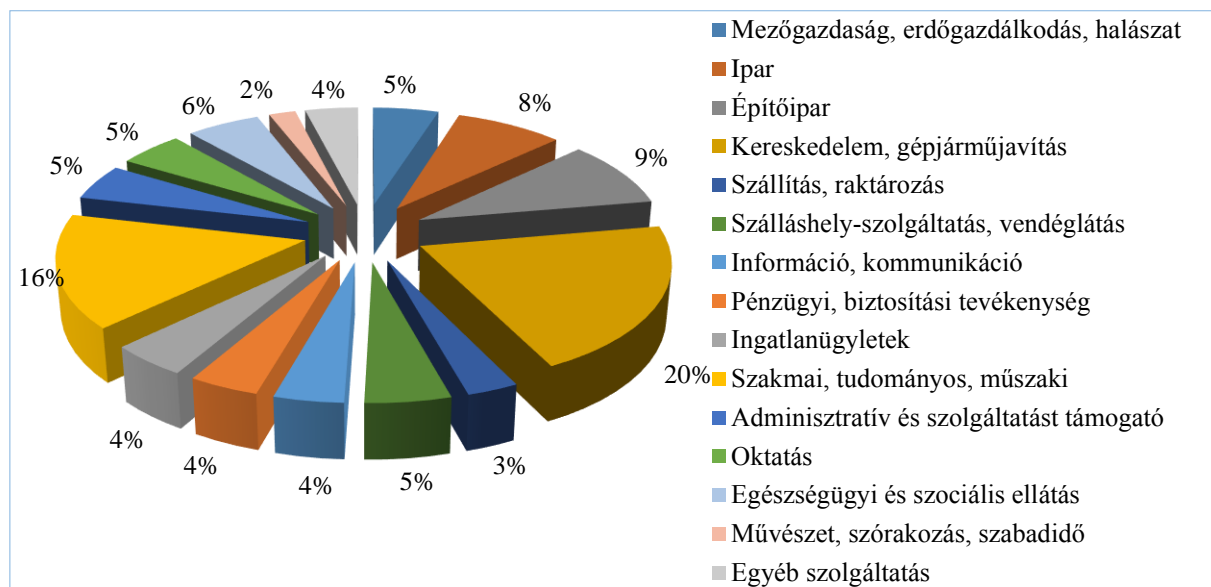
számosan ezt tették. Azt is figyelembe kell venni azonban, hogy fénykorában a pécsi elektronikai alkatrészgyártás már nem tudta csak a helyi lakosokkal ellátni munkaerő-piaci szükségleteit, ezért elsősorban a szakképzettséget nem igénylő munkakörök betöltésére a megye egész területéről toborzott munkavállalókat.

Mivel az elmúlt időszakban a fenti foglalkoztatókhoz még csak hasonló volumenű munkáltató sem érkezett Pécsre, a regisztrált álláskeresők számának jelentős csökkenése egyértelműen a közfoglalkoztatásnak az utóbbi években egyre nagyobb hangsúlyt kapott szerepének köszönhető. Ez utóbbit támasztja alá az állami foglalkoztatási szervezethez beérkező állásajánlatok jellege is.

V.5.1. A MUNKAERŐPIAC KERESLETI OLDALA

Baranya megyében a 2013. évi statisztikai adatok szerint 12.493 társas vállalkozás működött, és 7.858 egyéni vállalkozót tartottak nyilván, közöttük 517 a külföldi érdekeltségű vállalkozás. Ezek megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint a következőképpen alakult:

A működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ág szerint Baranya megyében, 2013

Forrás: KSH

Az állami foglalkoztatási szervezethez pécsi munkavégzési helyet megjelölve a 2015-ös évben 6.982 fő foglalkoztatására érkezett be állásajánlat. A legfontosabb mutató az, hogy ezek közül mindösszesen 2.085 állás volt valóban nyílt, az összes többi valamilyen támogatáshoz (nagy részben közfoglalkoztatáshoz) kötődött. Ez a 29,86%-os arány egyébként megyei szinten kimagaslóan jó, szép számmal vannak olyan települések Baranyában, ahol a foglalkoztatás gyakorlatilag egyet jelent a másodlagos munkaerőpiaccal. Jelen elemzésünk szempontjából a valóban elsődleges munkaerőpiacra visszavezető állások relevánsak, ezért azok jellemzőit vizsgáljuk.

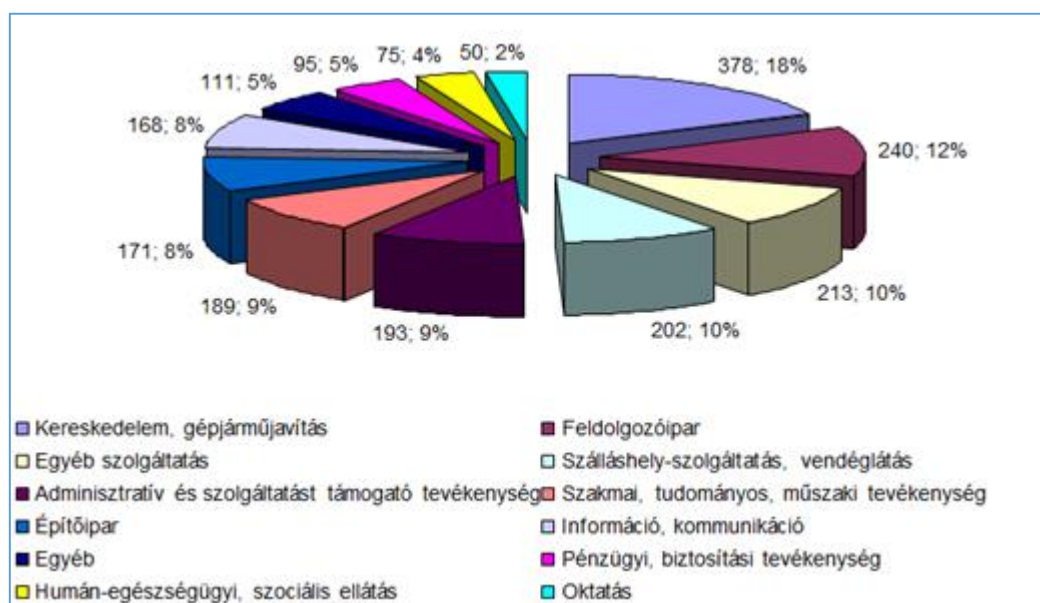
A havi átlagban 280 fős állásbejelentés szám esetében jelentős (például a kimondott üdülővezetekre jellemző) szezonálisról nem lehet beszélni. Az országosan is megfigyelhető tendenciák szerint a második negyedév (a klasszikus idénymunkák, mint az építőipar és a mezőgazdaság beindulása) tekinthető a többihez képest kissé hangsúlyosabbnak, illetve az év végén valamelyest csökken az új munkavállalók iránti igény, de ez utóbbi sem helyi

jellegzetesség.

A város foglalkoztatói szerkezetének ismeretében nem meglepő a bejelentett szabad álláshelyek nemzetgazdasági ágazatok közötti megoszlása. A listát magasan a kereskedelmi területhez kapcsolódó állásajánlatok vezetnek (378 fő; 18,13%), a feldolgozóipar a második helyre szorult (240 fő; 11,54%), azután nagyjából hasonló részesedéssel további szolgáltatási ágazatok, például a vendéglátás következnek.

Érdekes, hogy a klasszikus értelemben vett „termelő ágazatok” részesedése a bejelentett álláshelyeknek mindössze az egyötöde (21,73%), ezen belül az építőipar 8,2 százalékponttal részesedik, a mezőgazdaság területén bejelentett 14 állás az összes ajánlatnak mindössze 0,64%-a. Mindebből világosan látszik, hogy Pécsnek a hosszú évek óta megtett próbálkozásai ellenére a mai napig sem sikerült az ipari termelést a tervezett mértékben húzóágazattá alakítani a munkaerőpiacon. A bejelentett álláshelyek nemzetgazdasági ág szerinti bontását az alábbi ábra mutatja be.

A bejelentett álláshelyek nemzetgazdasági ágak szerint Pécs városában, 2015. január – 2015. július

Forrás: NFSZ

A szabad álláshelyeket bejelentő foglalkoztatók vállalati mérete is jellemző a város munkáltatói struktúrájára. Az állásajánlatok több mint felét tíz fő alatti, és 39,62%-át öt fő alatti statisztikai állományi létszámmal rendelkező foglalkoztatók nyújtották be. További 16%-kal részesednek az ötven fő alatti vállalatok, azaz a bejelentett állásajánlatok 70%-a a mikro- és kisvállalkozásoktól érkezett. A 250 főt meghaladó munkáltatóktól beérkezett állásajánlatok száma a 10%-ot sem érte el.

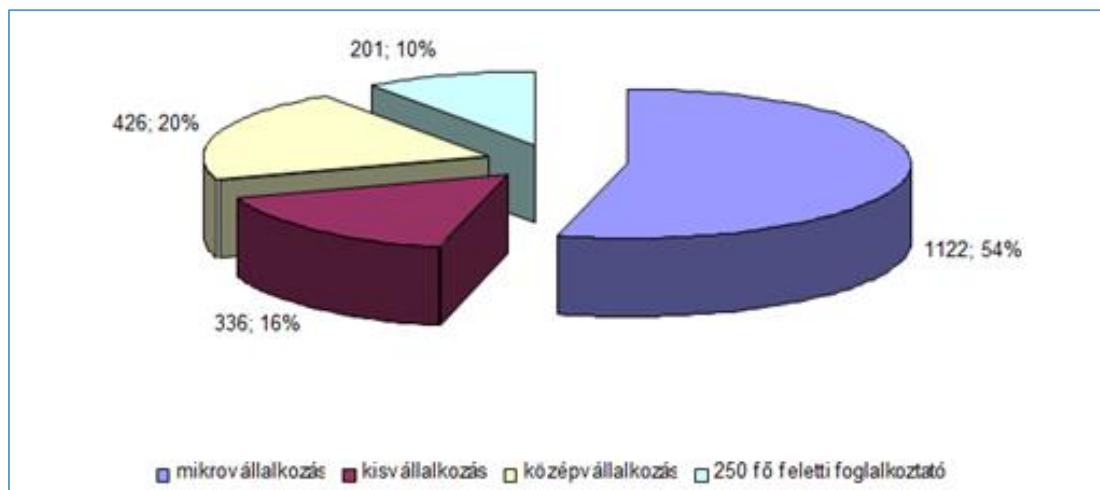
A vállalati méret vizsgálatában ágazati jellegzetességek is megfigyelhetők. A legtöbb állásajánlatot számláló kereskedelemben például a szabad álláshelyek 55,82%-a mikrovállalkozásoktól érkezett (211 fő), további 20,63%-a kisvállalkozásoktól. Azaz a szabad álláshelyek kétharmada az ötven fő alatti foglalkoztatókhoz kapcsolódik. A szolgáltatásokhoz kapcsolódó ágazatok döntő többségében hasonló az arány. Ezzel szemben az iparban a nagyobb vállalati méretű foglalkoztatók körében volt magasabb a foglalkoztatási kedv: a második helyezett feldolgozóipar területén például az álláshelyek 40%-át 50 fő feletti foglalkoztatók jelentették be. A legnagyobb létszámot foglalkoztató munkáltatók túlsúlya a közigazgatás

területén mutatkozik meg (igaz, itt mindösszesen 17 állásbejelentésről van szó, ezek közül 16 50 fő feletti foglalkoztatótól érkezett).

A szabad álláshelyek megoszlása a bejelentők vállalati mérete alapján az alábbiak szerint alakult.

A bejelentett álláshelyek megoszlása vállalati méret szerint Pécs városában, 2015. január – 2015. július

Forrás: NFSZ

A bejelentett álláshelyek betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek megoszlása Pécssett a következő arányokat mutatja:

- legfeljebb általános iskola: 349 fő (16,74%)
- gimnáziumi érettségi: 218 fő (10,46%)
- szakképzettség: 1.262 fő (60,53%)
- felsőfokú végzettség: 256 fő (12,28%)

Mindebből világosan látszik, hogy a nagy feldolgozóipari foglalkoztatók betelepülésének elmaradásával egyre kisebb az igény a szakképzettséggel nem rendelkező munkavállalókra, valamint az, hogy a foglalkoztatók a munkaerőpiacon tapasztalható látszólagos túlkínálat miatt egyre inkább a képzett, sőt a magasan képzett munkaerőt keresik. Jellemző, hogy a városban majdnem ugyanolyan arányban keresnek diplomásokat, mint általános iskolai végzettséggel rendelkezőket. Nem meglepő, hogy a támogatással érintett állásbejelentések esetében a közfoglalkoztatás jelentőségének folyamatos növekedésével a tendencia pont az ellenkező: a támogatáshoz kapcsolódó szabad álláshelyek 73,96%-ra legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalókat keresnek, és mindössze 0,78%-ra felsőfokú végzettségűeket).

A szakképzettséggel nem rendelkezőket legnagyobb arányban a mezőgazdasági foglalkoztatók keresik (78,87%), legnagyobb számban viszont érdekes módon az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet folytató cégek (70 fő, őket követi a szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás (68 fő), majd a feldolgozóipar (66 fő). Jellemző, hogy már az építőipar területén tevékenykedő foglalkoztatók is megkövetelik a szakképzettséget, a 171 állásbejelentésük közül mindössze három nem volt végzettséghez kötött.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetében az információ-kommunikáció területén foglalkoztatók vezetnek (108 fő), vagyis az általuk keresett munkavállalók 64,28 százalékának

felsőfokú, mégpedig a munkakör betöltéséhez megfelelő felsőfokú végzettséggel kellett rendelkeznie. A közigazgatás területén értelemszerűen a legtöbb munkakör betöltése jogszabály által meghatározottan diplomához kötött, így erre felesleges kitérni. Érdekes azonban, hogy a pénzügyi, biztosítási tevékenység, az ingatlanügyletek és a szakmai, tudományos művészeti tevékenység területéről beérkező állásajánlatok esetében a vártnál jóval alacsonyabb a felsőfokú végzettséghez kötött munkakörök száma (32 fő; 10,12%). Nem igényeltek diplomás munkavállalót a mezőgazdaság, az építőipar és a szállítmányozás területéről sem.

A vállalati méret is nagyban befolyásolja a felajánlott munkakör betöltéséhez elvárt végzettséget. Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezőket legnagyobb arányban a kisvállalkozások kerestek (a bejelentett álláshelyek 24,40%-a), legkisebb arányban a mikrovállalkozások (12,95%). Szakképzettséget igénylő munkaköröket legnagyobb arányban pont a 10 fő alatti foglalkoztatók hirdettek (73,66%), legkevésbé a középvállalkozásoknál volt releváns (31,46%). Viszont náluk volt a legmagasabb a felsőfokú végzettséghez kötött munkakörök aránya (28,87%), szemben a mikrovállalkozások 6,16%-val. Általánosságban elmondható, hogy a kisebb létszámú foglalkoztatók kifejezetten az adott munkakör ellátására alkalmas végzettségű munkavállalókat keresnek, a nagyobb létszámmal gazdálkodók már specializáltabb igényekkel jelentkeznek.

A 2015-ben Pécs városában bejelentett 2.085 álláshely leglényegesebb jellemzője a keresett munkakör szerinti megoszlás. Ebből lehet következtetni az esetleges hiányszakmákra illetve a nem keresett, elavult munkakörökre is. A Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR) szerint először vizsgáljuk meg foglalkoztatási főcsoport szerint az igényelt munkaerő összetételét.

Munkaerőigény FEOR főcsoport szerint Pécssett, 2015. január – 2015. július

Munkaerőigény FEOR főcsoport szerint Pécssett 2015. január – 2015. július	Fő	Arány
0 Fegyveres szervek foglalkozásai	3	0,14%
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	16	0,77%
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	220	10,55%
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	361	17,31%
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	170	8,15%
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	345	16,55%
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	5	0,24%
7 Ipari és építőipari foglalkozások	448	21,49%
8 Gépközlekedés, összeszerelők, járművezetők	184	8,82%
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	333	15,97%
Összesen	2085	100,00%

Forrás: NFSZ

A főcsoportok közötti arány szinte teljes egészében tükrözi a foglalkoztatók ágazati megoszlását. Míg a FEOR szerint a legnagyobb arányban az ipari és építőipari foglalkozások vannak jelen, addig az ágazati megoszlásban a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkoztatók által bejelentett állásajánlatok domináltak. Ezt a jelenséget az magyarázza, hogy mint fentebb részleteztük, az iparban az állások meghatározó része szakképzettséghez kötött volt, míg a szolgáltatások (így a kereskedelem és a vendéglátás) területén a keresett munkakör nem feltétlenül kötődik szakképzettséghez, így azt főleg a kilences főcsoport, a szakképzettséget

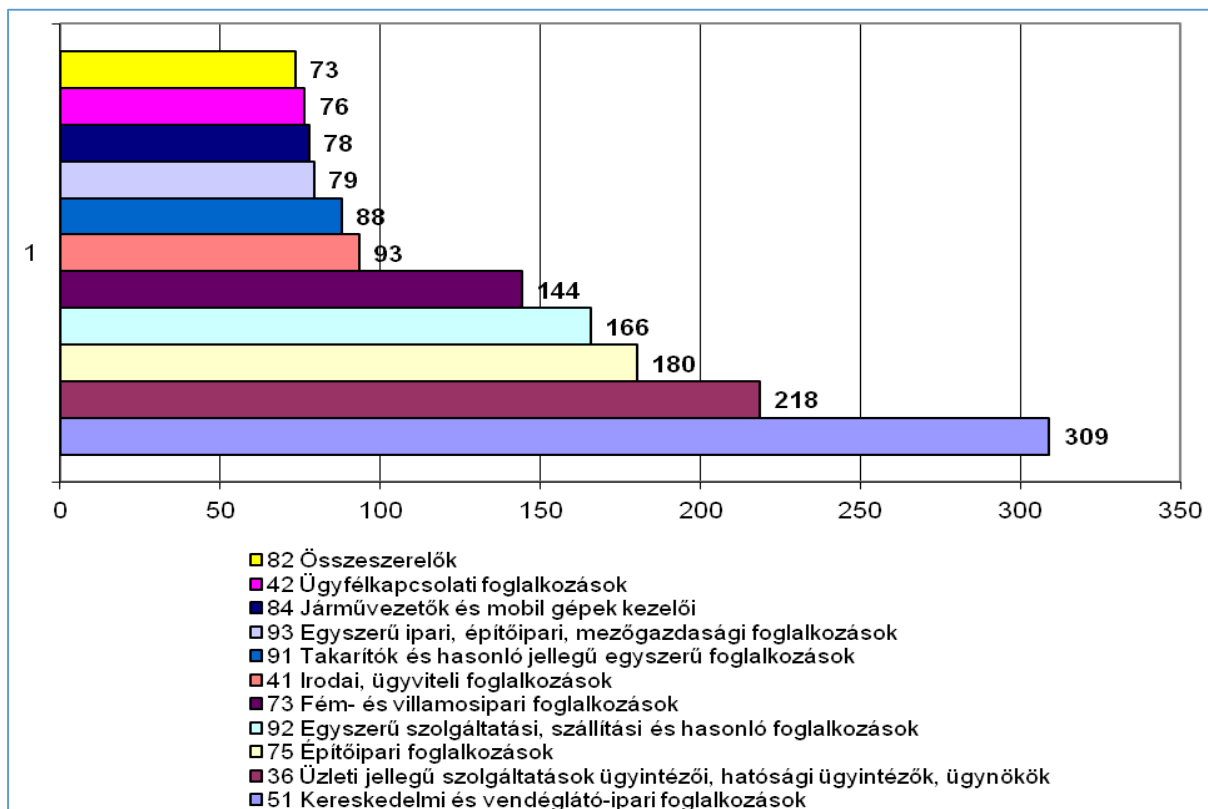
nem igénylő foglalkozások tartalmazza.

A következő ábra már jobban megközelíti a foglalkoztatók gazdasági ágazati besorolásából levont következtetéseket, jóllehet, csak a tíz leggyakoribb alcsoportot tüntettük fel rajta. Az alcsoportok közötti arányok alapján egyértelműen látszik, hogy a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási ágazatokkal kapcsolatos munkakörök dominálnak, és meglepő módon magas az ügyfélforgalommal kapcsolatos munkakörök aránya is.

Az ipar területén egyértelmű az építőipar (bár ez a már jellemzett szezonalitással is magyarázható) illetve a fémipar vezető szerepe (ez utóbbi nem csak Pécs városában, hanem egész Baranya megyében kifejezetten húzóágazattá vált az utóbbi években). A konkrét munkakörök között azért nem jelenik meg ilyen markánsan, mert a fémipari ágazat számos specializált munkakörre oszlik, és ezek összege adja az ágazat teljes munkaerő keresletét.

A legkeresettebb munkakörök alcsoportok szerinti bontásban a következők szerint alakultak:

A legkeresettebb munkakörök FEOR szerint, Pécs városában, 2015. január – 2015. július

Forrás: NFSZ

Az ez év első félévében bejelentett szabad állásajánlatok munkaköri megoszlásának vizsgálata az előzőekben megállapítottakat igazolja. A legalább 20 főnyi létszámot igénylő 24 munkakör a fenti alcsoportokból került ki (egyébként a szabad álláshelyek 45,70%-át ezekben a munkakörökben hirdették). Egyértelműen a kereskedelem az első, 136 bolti eladót kerestek a vizsgált időszakban. A mechanikai gép-összeszerelő munkakör második helye 69 fővel egy egyszeri alkalomnak, egy új összeszerelő cég Pécsre településének köszönhető. Harmadik helyen a kereskedelmi ügyintéző (60 fő) következik, majd a kőműves (51 fő). Viszont ha összeadjuk a három leggyakrabban keresett fémipari munkakört (lakatos, hegesztő, forgácsoló), akkor 76 fővel már a fémipar áll a keresett szakmák között a második helyen. A feldolgozóipar területéről még a pék (33 fő), a szabó, varró (25 fő) és a húsfeldolgozó (21 fő) van a

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája - TÁMOP-4.2.1.C-14/1/Konv-2015-0010

legkeresettebb szakmák között. Érdekes, hogy a szakképzettséget nem igénylő állások közül öt is szerepel a legalább húsz főt igénylő munkakörök között. Köztük az első helyen a takarító (48 fő), azután az egyszerű ipari foglalkozásúak (40 fő), ugyanakkor a szellemi terület munkakörei közül az általános irodai adminisztrátor (45 fő) és az ügyfélszolgálati tájékoztató (25 fő) mellett csupán két, felsőfokú végzettséghez kötött munkakör jelenik meg: az egyéb, magasan képzett ügyintéző (21 fő) és a könyvelő (20 fő).

Természetesen figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a munkaerő-kereslet számos más csatornán is történik, a foglalkoztatók, különösen az ipar területén tevékenykedő és nagyobb vállalati méretben tartozó vállalkozások előszeretettel alkalmaznak az újsághirdetés útján illetve a magán munkaerő-közvetítők segítségével történő álláshirdetést. Mindez azonban jelentősen nem változtat az ebben a fejezetben leírt arányokon, azaz meg kell állapítani, hogy Pécs munkaerő-piaci struktúrája szempontjából jelenleg a kereskedelem és a szolgáltatások az elsődlegesek, az ipari termeléshez kapcsolódó foglalkoztatottsági növekedéshez az ipari parkok kihasználtságának növelése, azaz új foglalkoztatóknak a városba telepítése szükséges.

V.5.2. A MUNKAERŐPIAC KÍNÁLATI OLDALA

Pécs városában a regisztrált álláskeresők száma 2015 júliusában 5.739 fő volt és kisebb hullámzásokkal folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Ez a három évvel ezelőtti negatív rekordhoz képest elfogadhatónak mondható, bár nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy az álláskeresők számának csökkenését jelentős mértékben a közfoglalkoztatás, tehát a másodlagos munkaerő-piaci integráció okozza.

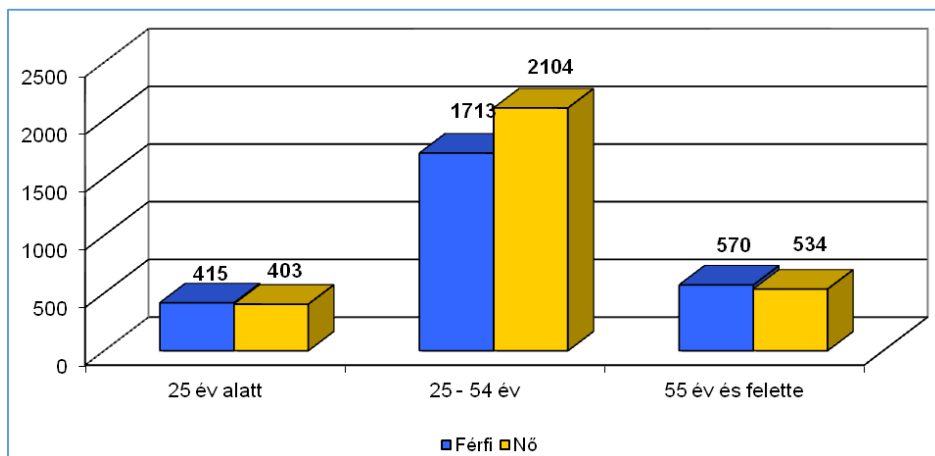
A keresleti oldal jellemzőinek, elvárásainak megismerése után szükséges megvizsgálni, mennyiben képes a kínálati oldal jelen állapotában a foglalkoztatói igényeknek megfelelni. Az már az előző fejezet sarokszámából egyértelmű, hogy 2,75-ször annyi a regisztrált álláskereső a városban, mint amennyi szabad álláshely volt az elmúlt fél év során. A kérdés az, hogy a majdnem háromszor annyi álláskereső között megtalálható-e a foglalkoztatók igényeinek megfelelő 2.085 munkavállaló?

A nemek közti megoszlás tekintetében hasonlóak a kínálat és a kereslet igényei: míg a szabad álláshelyek nagyobb része (pl. kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás) női munkavállalót feltételez, az álláskeresők között is magasabb a nők száma (3.041 fő, 52,98%, míg a férfiak 343 fővel kevesebben, 2.698 fővel a regisztráltak 47,02%-át képviselik).

A KSH szerinti életkor beosztás tekintetében megállapítható, hogy a legkevesebben a 25 év alattiak vannak (818 fő; 14,25%). Ennek magyarázata lehet egyrészt Pécs egyetemi város jellege, ahol a fiatalokban nagyobb a továbbtanulási hajlandóság, másrészt a már többször említett elvándorlás is, ami éppen a munkavállalói korú lakosság legmobilabb rétegeit érinti a legnagyobb mértékben. Az álláskeresők döntő hányada (3.817 fő; 66,51%) a 25-54 év közötti korosztályból kerül ki. Magasnak mondható az 55 év feletti regisztrált álláskeresők száma (1.104 fő; 19,24%). Ők egyrészt életkoruknál fogva, másrészt valószínűsíthetően kevésbé piacképes végzettségük miatt munkaerő-piaci mobilitás szempontjából nem tekinthetők jelentős tényezőnek, helyben történő foglalkoztatásukra azonban csak a célcsoport elhelyezkedését segítő célzott aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel van reális esély, ezekből az elmúlt időszakban mindig volt lehetőség az idősebb munkavállalók támogatott foglalkoztatására. Életkori szempontból a nemek között nincs jelentős eltérés, legfeljebb annyi a jellemző, hogy míg a fiatalok és az idősek között valamivel többen vannak a férfiak, a két

nem közti különbséget a leginkább munkavállalásra alkalmas korosztályban a nők 10%-kal magasabb jelenléte magyarázza, mint ez a következő ábrából is látható.

A regisztrált állás keresők megoszlása Pécs városában nemek és KSH életkorok szerint, 2015. I. félév zárónapján

Forrás: NFSZ

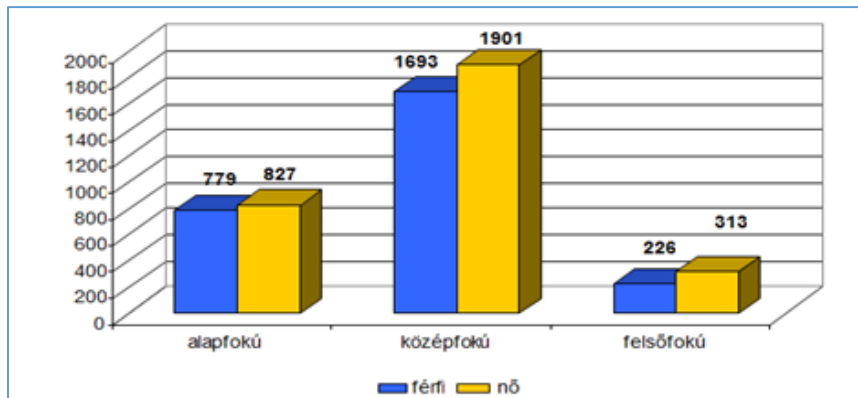
A nyilvántartásban töltött idő is jelentős szerepet játszik a munkaerő-piaci reintegráció esélyeinek meghatározásakor. A pécsi regisztrált állás keresők több mint kétharmada (3.925 fő; 68.39%) kevesebb, mint 12 hónapja nyilvántartott, ők várhatóan könnyebben tudnak visszahelyezkedni a munkába, mint az az 1.814 fő, akinek az inaktív időszaka meghaladja az egy évet. Ebben a tekintetben a férfiak vannak valamivel jobb helyzetben: 70,57%-uk kevesebb, mint egy éve nyilvántartott, a nőknél ez az arány 66,46%.

A regisztrált állás keresők állománycsoport szerinti megoszlása érdekes, ugyanakkor a foglalkoztatók által meghatározott igényekkel nem mindenben egyező képet mutat. A jellemző keresett munkakörök ismeretében reálisnak mondható, hogy a regisztráltak 71,91%-a (4.127 fő) fizikai munkakörben gondolkodik. Jóllehet, a nemek közti arány nagyjából 50-50%, de a férfiak háromnegyede, a nők kétharmada választana fizikai munkakört, ez utóbbi viszont a jellemző keresett munkakörök ismeretében kevésnek tűnhet. Még jellemzőbb a nemek közti eltérés a szellemi munkakört betölteni szándékozók között. Ők az összes nyilvántartottak 23,05%-át jelentik (1.323 fő), viszont itt a legnagyobb az eltérés: majdnem kétszer annyi nő (852 fő) mint férfi (471 fő) gondolkozik szellemi munkakör betöltésén. Figyelembe véve, hogy az igényelt szellemi állományú munkakörök jelentős része ügyfélforgalmi/ügyfélszolgálati jellegű volt, ez az arány akár reálisnak is tekinthető. A nyilvántartott állás keresők 5,00%-a (287 fő) vezetői beosztást vállalna, ez esetben a nemek között nincs számottevő differencia. Viszont ha tekintetbe vesszük, hogy az igényelt munkaerő csak kis százalékát (220 főt) keresték az ennek az állománycsoportnak megfelelő FEOR alcsoportban („Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások”), valamint hogy a vezetői állások betöltéséhez legtöbbször szakirányú felsőfokú végzettség és nyelvtudás a minimális elvárás, megállapítható, hogy a vezetői beosztásban gondolkodó állás keresők munkaerő-piaci esélyei nem a legbiztosabbak.

Az állománycsoportok szerinti megoszlás vizsgálata után az iskolai végzettséggel kapcsolatos megfigyelések érdekes eredményre vezetnek. Ez esetben a nemek között jelentős eltérés nem tapasztalható, egyetlen kivétellel: a felsőfokú végzettségű nők száma 87 fővel, vagyis majdnem 30%-kal meghaladja a felsőfokú végzettségű férfiakét. Ez azért meglepő, mert a vezetői állást betölteni szándékozók esetében a férfiak voltak többen, igaz, mindössze 5%-kal.

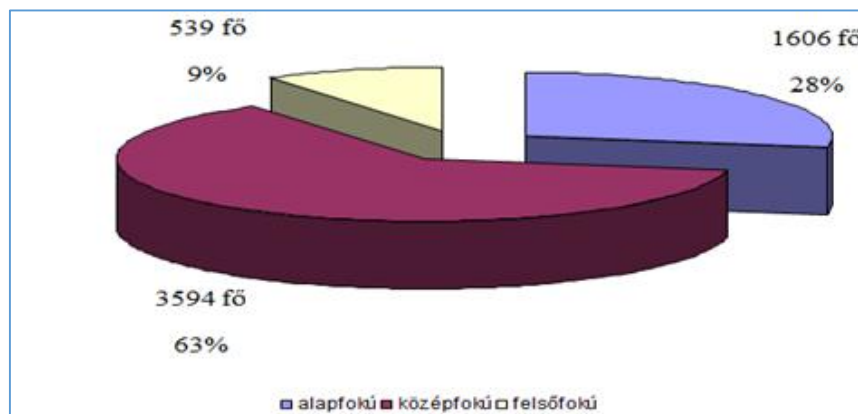
A regisztrált álláskeresők közül alapfokú végzettséggel rendelkezik 1.606 fő (27,98%), középfokú végzettséggel 3.594 fő (62,62%), felsőfokú végzettséggel 539 fő (9,39%) Ez nagyjából megfelel a bejelentett álláshelyekhez elvárt iskolai végzettségek közötti aránynak is. A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettségét az alábbi ábrákon szemléltetjük.

A regisztrált álláskeresők megoszlása iskolai végzettség és nemek szerint, Pécs városában 2015. I. félév zárónapján

Forrás: NFSZ

A regisztrált álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint, Pécs városában 2015. I. félév zárónapján

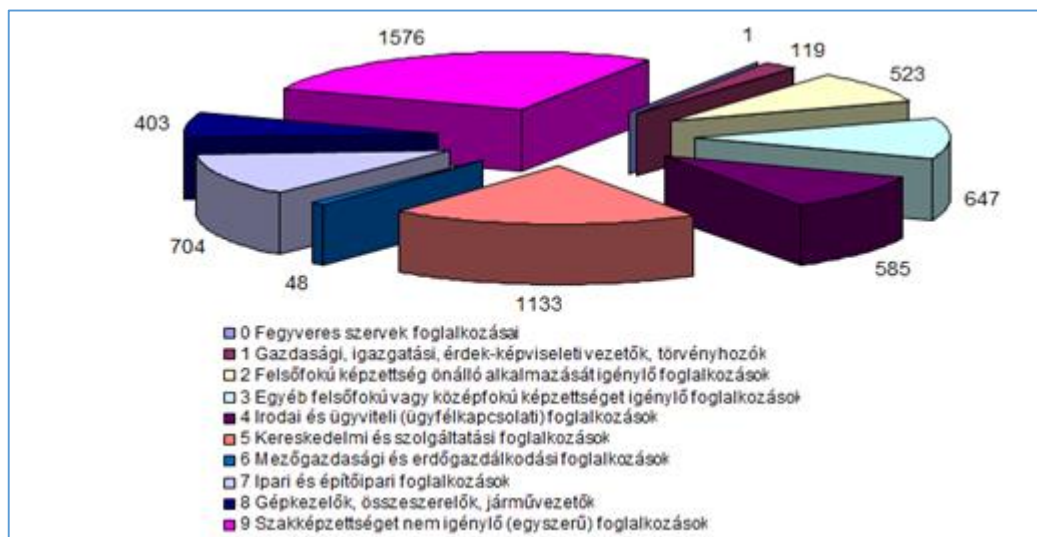
Forrás: NFSZ

A leginkább figyelemre méltó az a tény, hogy az álláskeresők az iskolai végzettségükhöz képest alacsonyabb állománycsoportnak megfelelő munkakörben is hajlandók lennének munkát vállalni. A középfokú végzettségűek 63,19%-a vállalna fizikai munkát is (természetesen ez a kép kissé megtévesztő, mert ide tartoznak a fizikai állománycsoportba tartozó szakképesítéssel rendelkezők is) és mindössze 36,81%-uk elsődleges célja szellemi munkakör betöltése. Ebben az esetben egyértelmű a női munkavállalók elsőbbsége: a középfokú végzettségű nők majdnem fele (44,82%) szellemi munkakört keres, ugyanez az arány a férfiaknál 27,82%. Az 539 felsőfokú végzettségű munkakeresőből 287-en szeretnének vezetői állásban elhelyezkedni, azaz nagyjából a felük egy szinttel lejjebb lévő állománycsoportban is el tudják képzelni a foglalkoztatásukat. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetén a nemek között éppen fordított a tendencia, mint a középfokú végzettségűeknél: a diplomás férfiak 66,36%-a elsődlegesen vezetői munkakörben gondolkodik, a nők esetében 43,77% az arány. Mindez általánosságban arra enged következtetni, hogy a Pécssett elhelyezkedni szándékozóak, a helyi munkaerő-piaci sajátosságok ismeretében, hajlandók a megszerzett végzettségükhöz képest lejjebb adni a keresett állással kapcsolatos elvárásaikat.

Az álláskeresők által elsődlegesen keresett munkaköröket elégséges a Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR) főcsoportjai alapján vizsgálni, egyrészt, mert a munkakeresők több keresett munkakört is megjelölhetnek, másrészt pedig ezek nagyjából ugyanabba a főcsoportba tartoznak, így lehetőséget adnak a keresleti és a kínálati oldal elvárásainak összevetésére.

Összességében elmondható, hogy arányaikban nagyjából egyeznek a keresleti és kínálati oldal elvárásai, de ezt az alábbiakban egy táblázatban érzékeltetjük. Az 5.739 álláskereső 27,46%-a (1.576 fő szakképzettséget nem igénylő foglalkozást keresett (ami nagyjából megfelel az iskolai végzettség szerinti 1.606 szakképzetlen álláskeresőnek). Második helyen a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások állnak 19,74%-kal (1.133 fő), őket követik az ipari foglalkozások (12,27%; 704 fő) és az egyéb felsőfokú vagy középfokú végzettséget igénylő foglalkozások (azaz a szellemi állománycsoportba tartozó munkakörök) 11,27%-kal 647 fővel. Nemek közötti megoszlásban (nem meglepő módon) a legnagyobb eltérések az irodai és ügyviteli foglalkozások területén (58% - 42 % a nők javára) és a kereskedelem és szolgáltatás főcsoportjában (80,0% - 20 %) tapasztalhatók, ellenkező előjellel a Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők alcsoportja (84,37% - 15,63%) szerepel. A főbb tervezett elhelyezkedési irányokat az alábbi ábra tartalmazza.

Keresett állások FEOR főcsoport szerint Pécs városában 2015. I. félév zárónapján

Forrás: NFSZ

Az álláskeresői elvárások ismertetése után érdemes egy táblázatban összefoglalni, mennyiben találkoznak a munkaadói és munkakeresői érdekek.

Összefoglaló táblázat a 2015. I. félévében Pécsen ajánlott és keresett állásokról

FEOR főcsoport, Pécs, 2015. I. félév	Állásajánlatok aránya (2015: 2085 db)	Keresett állások aránya (2015: 5739 fő)
0 Fegyveres szervek foglalkozásai	0,14%	0,02%
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	0,77%	2,07%
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	10,55%	9,11%
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú végzettséget igénylő foglalkozások	17,31%	11,27%
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	8,15%	10,19%

FEOR főcsoport, Pécs, 2015. I. félév	Állásajánlatok aránya (2015: 2085 db)	Keresett állások aránya (2015: 5739 fő)
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	16,55%	19,74%
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	0,24%	0,84%
7 Ipari és építőipari foglalkozások	21,49%	12,27%
8 Gépkészítők, összeszerelők, járművezetők	8,82%	7,02%
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	15,97%	27,46%
Összesen	100,00%	100,00%

Forrás: NFSZ

A fenti táblázatból az látszik, hogy amennyiben a szabad állásajánlatok és az álláskeresők száma nagyjából megegyezne, és az utóbbi nem lenne az előbbi majdnem háromszorosa, legalább is nagy vonalakban találkozhatnának a munkaadói és a munkavállalói igények. Ez alól két kivétel van, amik egymásból következnek: a munkaadók jóval több, megfelelő szakképzettséggel rendelkező munkavállalót igényelnek, mint szakképzetlent, a munkavállalók által keresett állások esetében pedig éppen a fordítottja a jellemző. Ebben szerepet játszhat az az előzőekben már leírt jelenség is, hogy a munkát keresők már a végzettségükhöz képest alacsonyabb szintű munkakörbe is elhelyezkednének; valószínűbb azonban, hogy a tényt egész egyszerűen a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő végzettséggel rendelkező szakemberek hiánya magyarázza, amit a gazdaság igényeit figyelembe vevő, valódi munkaerő-piaci integrációt elősegítő képzettségekkel lehet kezelni.

V.6. PÉCS KÉPZÉSI RENDSZERÉNEK SZERKEZETE

Pécs – mint megyeszékhely, és mint közép- és felsőfokú oktatási központ – jelentősége kiemelkedő a megyében. Míg 2011-ben Pécsen a 18 éves és annál idősebb népesség 60 százaléka rendelkezett legalább érettségivel és a 25 éves és annál idősebbek 26 százaléka diplomás, addig Baranya megye többi városára jellemző előbbi hányadok 43, illetve 14 százalékot tettek ki. A községekben élő népességet azonban mindkét előbb említett körnél kedvezőtlenebb arányok jellemezték (28, illetve 8 százalék), előbbi mintegy fele, utóbbi pedig csaknem harmada a pécsi hányadnak. Ez a nagy különbség összefügg a népesség idősebb korösszetételével, egyrészt a továbbtanuló fiatalok csak kis számban térnek vissza szülőfalujukba, másrészt pedig alacsonynak mondható a községekben maradó idősebb korosztályok iskolázottsága.

A népesség iskolai végzettsége Pécs és Baranya megyében (%), 2011

Településtípus	A 15 éves	A 18 éves	A 25 éves
	és idősebb népességből azok aránya, akik		
	legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégezték	legalább érettségivel rendelkeznek	egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkeznek
Megyeszékhely	97,3	60,4	26,4
Többi város	95,3	43,4	13,9
Városok összesen	96,6	53,9	21,4
Községek, nagyközségek	92,6	28,1	7,8
Megye összesen	95,2	45,2	16,8

Forrás: KSH – Népszámlálás 2011

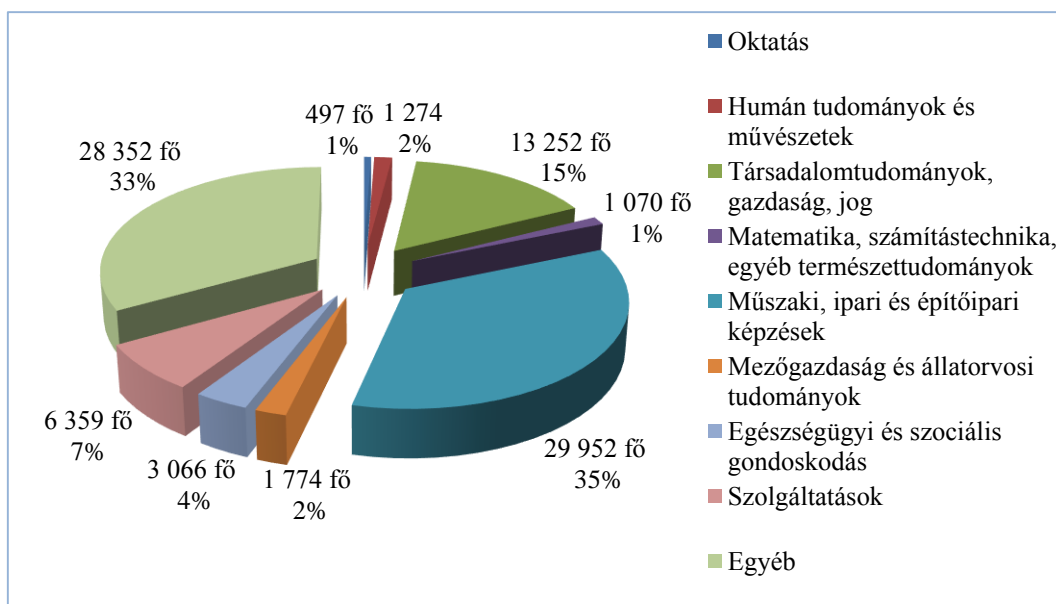
Pécs város képzési szerkezetének elemzésében nehézséget okoz, hogy a nyilvános adatbázisokban jelentős részben a Baranya megyei, illetve a Pécsi Járási képzési rendszerekre érhetőek el releváns adatstruktúrák. Ez az elemzés következő részeiben – mind az iskolarendszerű, mind az iskolarendszeren kívüli szakképzések, továbbá a felsőoktatási képzések tekintetében – okozhat nehézséget a kínálat és kereslet összevetésében. Ugyanakkor a város munkaerőpiaca csak a közvetlen térségének foglalkoztatási, képzési struktúrájával jellemezhető, hiszen mind a képzést, mind a foglalkoztatást tekintve Pécs jelentős, meghatározó szereppel bír. A megyén belüli – a felsőoktatást tekintve a megyén kívüli - mobilitás jellemző a beiskolázásra és a munkavállalásra egyaránt.

V.6.1. A KÖZÉPFOKÚ SZAKKÉPZÉS KERESLETE ÉS KÍNÁLATA

Baranyában 17 településen van jelen a középiskolai képzési intézmény. A középfokú oktatási intézmények között 36 szakiskola, 30 szakközépiskola és 34 gimnázium található. Ebből 14 szakképző iskola 2015-től a Pécsi Szakképzési Centrum fenntartásában működik. A szakközépiskolákban valamint szakiskolákban a diákok közel 80 különböző szakmát sajátíthatnak el.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Pécsi Járásban befejezett középfokú végzettséggel és szakképzéssel rendelkező népesség közül a legnagyobb részt a műszaki, ipari és építőipari szakmákkal rendelkezők alkotják, részarányuk 35%. Emellett jelentős még a társadalomtudományi gazdasági és jogi végzettségűek, valamint a szolgáltatások területén szakmát szerzettek aránya.

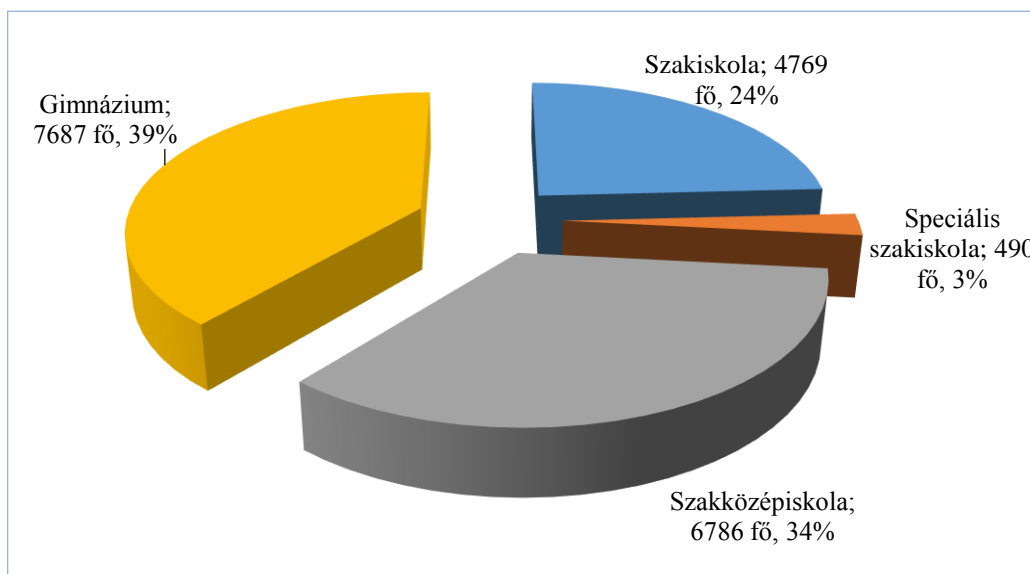
A befejezett középfokú végzettséggel rendelkező népesség a végzettség tanulmányi területe szerint a Pécsi járásban, 2011

Forrás: KSH – Népszámlálás 2011

Nappali oktatásban 19.732 diák vett részt a 2012/13-es tanévben, melyből 39% gimnáziumban tanult. Ez még mindig jelentősen magas a szakképzésben résztvevők arányához viszonyítva. A gimnáziumi tanulók száma fajlagosan Budapest után Baranyában a legmagasabb, míg a szakközépiskolások száma a megyék rangsorában a második legalacsonyabb fajlagos értéknek felel meg.

Tanulók száma a középiskolák nappali képzésén Baranya megyében, 2012/2013

Forrás: KSH

A 2012/13-es tanévben, Baranyában (a nappali és felnőttoktatásban együtt) összesen 8.081 fő tanult a szakképző intézményekben, közülük 2.324 tanuló tett eredményes OKJ szakmai vizsgát 2012-ben.

Szakképző intézményekben OKJ szakképesítést adó szakképzésben részesülő tanulók száma OKJ szakmacsoportok szerint, nappali és felnőttoktatás Baranya megyében, 2012/2013

Kód	OKJ szakmacsoport	Fő
1	Egészségügy	1003
2	Szociális szolgáltatások	553
3	Oktatás	22
4	Művészet, közművelődés, kommunikáció	386
5	Gépészet	705
6	Elektrotechnika – elektronika	134
7	Informatika	362
8	Vegyipar	51
9	Építészet	399
10	Könnyűipar	100
11	Faipar	263
12	Nyomdaipar	11
13	Közlekedés	286
14	Környezetvédelem – vízgazdálkodás	0
15	Közgazdaság	325
16	Ügyvitel	196
17	Kereskedelem – marketing, üzleti adminisztráció	890
18	Vendéglátás – idegenforgalom	1467
19	Egyéb szolgáltatások	274
20	Mezőgazdaság	370
21	Élelmiszeripar	284
Összesen		8081

Forrás: KSH

A középfokú szakképzéshez kapcsolódik, hogy 2012-ben a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara lebonyolításában 2.650 tanuló vett részt gyakorlati képzésben tanulószervezővel, összesen 568 cégnél. Ez a szám már elég jelentős, jó alap a duális képzés működtetéséhez. A jövőben azonban további fejlesztésre lesz szükség, mind a cégek számát, mind a gyakorlati képzés tárgyi és szakmai-pedagógiai feltételeit tekintve.

A Baranya Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság határozza meg azokat a támogatandó szakmákat („hiányszakmákat”) a megyében, amelyek elsajátításhoz a tanulók iskolai ösztöndíját, a képző intézmények pedig állami támogatást kapnak. A BMKKB dönt továbbá arról is, hogy melyek lesznek azok a szakmák, amelyek képzéséhez egyáltalán nem vehetnek igénybe állami támogatást az iskolák.

A 2014-es évtől ez a hatáskör kiterjed a felnőttképzésre (beleértve a munkaügyi szervezet által támogatott képzéseket is) és minden állami pályázatból finanszírozott képzésre is. A döntés minden olyan iskolát, képzőintézményt érint - tehát az egyházi iskolákat és alapítványi iskolákat is -, amelyek állami támogatást kapnak a szakképzés után. Az állam így szabályozza azt, hogy csak azokban a szakmákban indulhasson oktatás, amelyekre igény van a munkaerő-

piacon, tehát a végzett szakmunkások várhatóan el is tudnak helyezkedni.

A 2014/2015-ös tanévben és azt megelőzően 10 szakképesítést lehetett ebbe a kategóriába sorolni, a 2015/2016-os tanévben már 12 szakma minősült támogathatónak, míg a 2016/2017-es tanévtől várhatóan 25 képzésre történő jelentkezés esetén lesznek jogosultak a diákok ösztöndíjra a tanulmányaik ideje alatt. További pozitív változást hozhat, hogy 2016 szeptemberétől már érettségire épülő szakképesítések is bekerülhetnek ebbe a körbe, a jövő évre vonatkozó bizottsági javaslatban 5 ilyen képzés szerepel (ezek a technikus képzések és a gyakorló ápoló).

A Baranya Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság javaslatai a szakmaszerkezetre és a hiányszakképesítésekre Baranya megyében

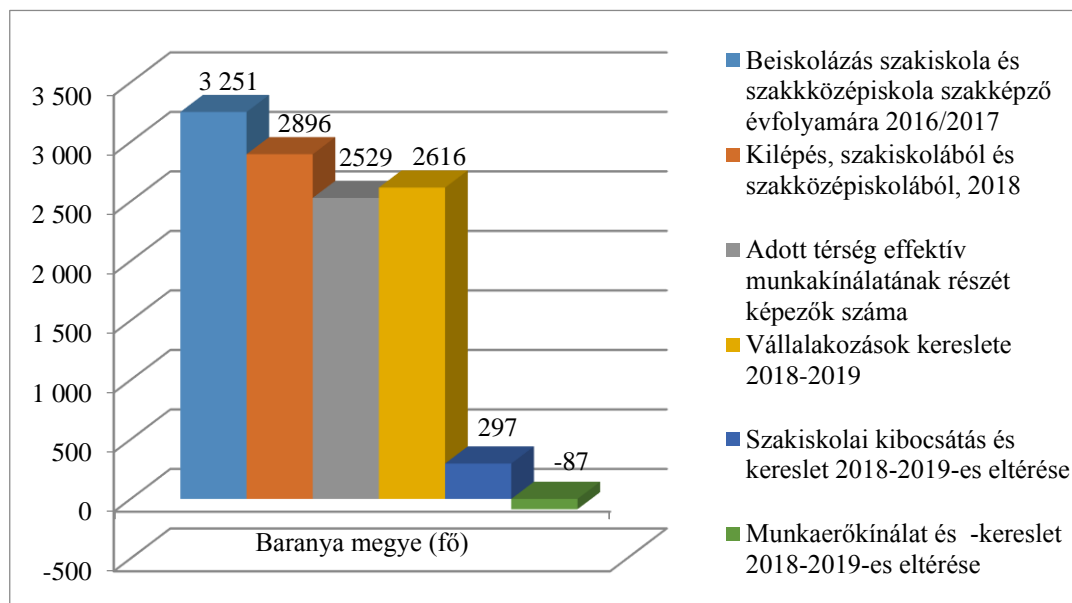
	2014/2015-ös tanév	2015/2016-os tanév	2016/2017-es tanév
1	Ács	Ács	Ács
2	Bádogos	Eladó	Bádogos
3	Épület- és szerkezetlakatos	Gazda	Bördízműves
4	Gazda	Gépi forgácsoló	Cipőkészítő
5	Gépi forgácsoló	Hegesztő	Elektronikai műszerész
6	Hegesztő	Húsipari termékgyártó	Elektronikai technikus
7	Ipari gépész	Ipari gépész	Épület- és szerkezetlakatos
8	Kertész	Kőműves és hidegburkoló	Gazda
9	Szociális gondozó és ápoló	Műanyag-feldolgozó	Gépgyártás-technológiai technikus
10	Villanyszerelő	Női szabó	Gépi forgácsoló
11		Vájár	Gyakorló ápoló
12		Villanyszerelő	Hegesztő
13			Húsipari termékgyártó
14			Ipari gépész
15			Kertész
16			Kőműves és hidegburkoló
17			Központi fűtés- és gázhálózat rendszerszerelő
18			Laboratóriumi technikus
19			Mechatronikai technikus
20			Mezőgazdasági gépész
21			Műanyag-feldolgozó
22			Női szabó
23			Vájár
24			Villanyszerelő
25			Víz-, csatorna- és közmű-rendszerszerelő

Forrás: BMFKB

A középfokú szakmaválasztásban nagy szerepe van a pályaválasztási tanácsadásnak. Minden lehetőséget megragadva kell felhívni a figyelmet a támogatott szakmákra, a szakmaszerkezetre, a várható munkaerő-piaci elvárásokra, gazdasági trendekre is.

Jó előrejelzést adhat a MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet 2015-ös kutatása, melynek célja az üzleti szektor egyes szegmenseinek a szakképző iskolát végzettek iránti keresletének felmérése volt, továbbá, hogy ezt összevesse a szakképző iskolák várható kibocsátási adataival. A vállalati adatfelvételből származó adatok előre jelzik a szakiskolai kibocsátást és a teljes becsült munkaerő-piaci keresletet is. Ezek alapján a kínálat és kereslet várható eltérése Baranya megyében nem túl jelentős, összevetve az országos adatok hasonló arányaival.

A becsült kínálat és kereslet Baranya megyében, 2018-2019

Forrás: MKIK GVI (KIR-STAT)

A szakképzésről szóló törvény 2015. évi változása lehetővé teszi az **államilag támogatott második szakképesítésre** történő jelentkezést is. A Pécsi Szakképzési Centrum több mint 90 szakirányban képes második szakképesítés megszerzésére irányuló képzést indítani, melyek közül a hiányszakmák jelentős része is megtalálható. Ez a jövőben tovább bővítheti Pécssett a piacképes szakképesítéssel rendelkezők körét, hiszen az elavult, vagy a térségben munkaerő-piaci szempontból nem hasznosítható képzéssel rendelkezők is új szakmához juthatnak, növelhetik elhelyezkedési esélyeiket.

V.6.2. FELNŐTTKÉPZÉS KERESLETE ÉS KÍNÁLATA

A felnőttképzés terén is jelentős Pécs város szerepe. A Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal nyilvántartása szerint a városban **37 engedéllyel rendelkező, bejegyzett szervezet** indíthat felnőttképzés keretében olyan tanfolyamot, melynek képzési programja is rendelkezik érvényes nyilvántartásba vételi engedéllyel. Az általuk indítható, engedéllyel rendelkező képzések, tanfolyamok száma közelít a 400-hoz. Fontos megjegyezni, hogy Pécssett nem csak a városban székhellyel rendelkező képző szervezetek indíthatnak képzéseket, hanem az országban bárhol bejegyzett szervezetek is, ha megfelelnek a feltételeknek. Ezáltal a képzések és a választható szakirányok száma is jóval nagyobb.

A gazdálkodó szervezetek és a nonprofit szervezetek mellett jelentős azon iskolák száma is, melyek a köznevelési feladatellátásuk mellett a felnőttképzésben is szerepet vállalnak Pécssett. Ezek a következők (a felnőttoktatás típusa és a fenntartó szerinti felsorolásban):

A köznevelési feladatellátás mellett felnőttképzésben is szerepet vállaló feladatellátási helyek Pécssett

Feladatellátási hely megnevezése	Fenntartó típusa	4 évfolyamos gimnáziumi felnőttoktatás	szakközépiskolai felnőttoktatás	szakiskolai felnőttoktatás
Budai Városkapu Általános Iskola és Szakképző Iskola Fehérhegyi Speciális Szakiskolája	állami intézményfenntartó			X
Pécsi Tudományegyetem Babits Mihály Gyakorló Gimnázium és Szakközépiskola	állami felsőoktatási intézmény	X		
Pécsi Református Kollégium Gimnáziuma, Szakközépiskolája, Szakiskolája, Általános Iskolája és Óvodája	egyházi jogi személy		X	X
Gandhi Gimnázium és Kollégium	Kft.	X		
Baptista Szeretetszolgálat EJSZ Széchenyi István Gimnáziuma, Szakközépiskolája, Általános Iskolája és Sportiskolája	egyházi jogi személy	X		
Pécsi Pollack Mihály Műszaki Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium	állami intézményfenntartó		X	X
Pécsi Radnóti Miklós Közgazdasági Szakközépiskola	állami intézményfenntartó		X	
Pécsi Kereskedelmi, Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola	állami intézményfenntartó		X	X
Pécsi Simonyi Károly Szakközépiskola és Szakiskola	állami intézményfenntartó		X	X
Pécsi Tudományegyetem Szociális és Egészségügyi Szakképző Iskola	állami felsőoktatási intézmény		X	
Comenius Szakközépiskola és Szakiskola	alapítvány		X	X
Pécsi 500. Számú Angster József Szakképző Iskola	állami intézményfenntartó		X	X

A felnőttképzés keretében az államilag elismert, az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítést 2014-ben több mint 5.000 fő tett, míg a szintén OKJ szakképesítést nyújtó képzésre 2015 augusztusáig közel 3.000 fő jelentkezett. A következő tábla azon 30 szakképesítést tartalmazza, melyeken a sikeresen vizsgát tevő, illetve a jelentkezők száma a legnagyobb arányú volt.

A 30 legnépszerűbb állam által elismert OKJ szakképesítés (2014 vizsgázottak és 2015. I. félév jelentkezők)

A képzést sikeres vizsgával befejezők száma Baranya megyében, 2014		A képzésre jelentkezők száma Baranya megyében, 2015. I. félév	
Állam által elismert OKJ szakképesítések (Fő)			
Összesen	5357	Összesen	2914
A legnagyobb létszámot kibocsátó 30 képzési szakirány			
Motorfűrész-kezelő	771	Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targonca)	773
Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targonca)	567	Motorfűrész-kezelő	150
Konyhai kisegítő	154	Parkgondozó	141
Tisztítás-technológiai szakmunkás	131	Kerti munkás	129
Aranykalászos gazda	119	Személy- és vagyonőr	88
Parkgondozó	115	Aranykalászos gazda	81
Boltvezető	93	Társadalombiztosítási ügyintéző	61
Kisteljesítményű kazán fűtő	91	CNC-forgácsoló	56
Kerti munkás	90	Bérügyintéző	55
Hulladékválogató és -feldolgozó	88	Élelmiszer-, vegyiáru és gyógynövény eladó	53
Sportedző (sportág megjelölésével)	85	Mérlegképes könyvelő	52
Raktáros	83	Házi időszakos gyermekgondozó	47
Kulturális rendezvényszervező	83	Számítógépes adatrögzítő	44
Mérlegképes könyvelő	82	Pénzügyi-számviteli ügyintéző	43
Ápoló	82	Méhész	39
Volfrámelektrodás védőgázos ívhegesztő	80	Kisfeszültségű csatlakozó- és közvilágítási FAM szerelő	36
Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	79	Villanyszerelő	35
Társadalombiztosítási és bérügyi szakelőadó	77	Ápoló	35
Nevelőszülő	71	Társasházkezelő	34
Fogyóelektrodás védőgázos ívhegesztő	69	Csontozó munkás	32
Faipari gépkezelő	68	Szociális gondozó és ápoló	32
Szociális gondozó és ápoló	68	Volfrámelektrodás védőgázos ívhegesztő	31
Óvodai dajka	64	Állatgondozó	30
Szakács	64	Egészségügyi gyakorlatvezető	30
Mezőgazdasági munkás	60	Kézápoló és műkörömpépítő	29
Villanyszerelő	58	Fogyóelektrodás védőgázos ívhegesztő	26
Ingatlanközvetítő	58	Óvodai dajka	26
Ruházati eladó	48	Tisztítás-technológiai szakmunkás	24
CNC-forgácsoló	48	Villamos állomás kezelő	24
Hulladékgyűjtő és -szállító	39	Fakitermelő	22

Forrás: NSZFH - OSAP

A táblázat adatait jelentősen befolyásolja a közfoglalkoztatási jogviszony mellett végzett szakképzések száma. Az első helyeket azok a szakképzések foglalják el, melyet a közfoglalkoztatás mellett végeztek el. Jellemzően ilyen az építő- és anyagmozgató gépkezelő, a motorfűrész kezelő, a tisztítás-technológiai szakmunkás, a parkgondozó, a konyhai kisegítő, valamint a kert munkás szakmák. Ezek a képzések a közfoglalkoztatók igényei alapján indultak, és jelentős részben a végzettség megszerzése után is a közfoglalkoztatásban hasznosulnak, nem a nyílt munkaerőpiacon. Az EU-s pályázatokon a felzárkóztatást elősegítő projektek keretében a civil szervezetek is főleg ezeket a képzéseket támogatták. Ettől eltekintve azonban az is látható, hogy a hiányszakmákban is indultak szakképesítést nyújtó képzések, éppen a piaci igények kielégítése céljából.

A táblázat azonban nem tartalmazza azokat a képzéseket, melyek nem OKJ-s bizonyítványt nyújtottak, pedig jelentős a szakképzést megalapozó szakmai alapképzésben, a szakmai továbbképzésben, az elhelyezkedést, vagy vállalkozást segítő képzésben, a nyelvi és informatikai képzésben, a munkakörhöz kapcsolódó betanító képzésben, a hatósági képzésben részt vevők száma is.

V.6.3. FELSOROKTATÁS KERESLETE ÉS KÍNÁLATA

A Pécsi Tudományegyetem az ország legrégebbi (1367-ben alapított) egyeteme, és a hallgatói létszámot tekintve is – ami 22.000 fős diákszámot jelent – jelentős. A megye és a város munkaerő-piacát is befolyásoló tényező – a legnagyobb foglalkoztató a térségben, ahol csak az oktatók száma meghaladja az 1.600 főt. A Klinikai Központ, amely Magyarország egyik legnagyobb egészségügyi szolgáltatója, további közel 3.000 dolgozót foglalkoztat.

Az egyetem működési területe túlmutat a város, sőt a megye határain is: Szekszárdon, Kaposváron, Szombathelyen és Zalaegerszegen is jelentős képzési programjai működnek, beiskolázási területe pedig az egész országot átfogja, és nagyszámú külföldi hallgató is a PTE-t választja tanulmányai színhelyéül.

Az egyetem **Szentágothai János Kutatóközpontja** szoros együttműködésben dolgozik a térség ipari partnereivel az élettudományi, a természettudományi, valamint a környezettudományi kutatás és innováció területén.

A Pécsi Tudományegyetem karai:

- Állam- és Jogtudományi Kar
- Általános Orvostudományi Kar
- Bölcsészettudományi Kar
- Egészségtudományi Kar
- Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar
- Közgazdaságtudományi Kar
- Művészeti Kar
- Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar
- Természettudományi Kar

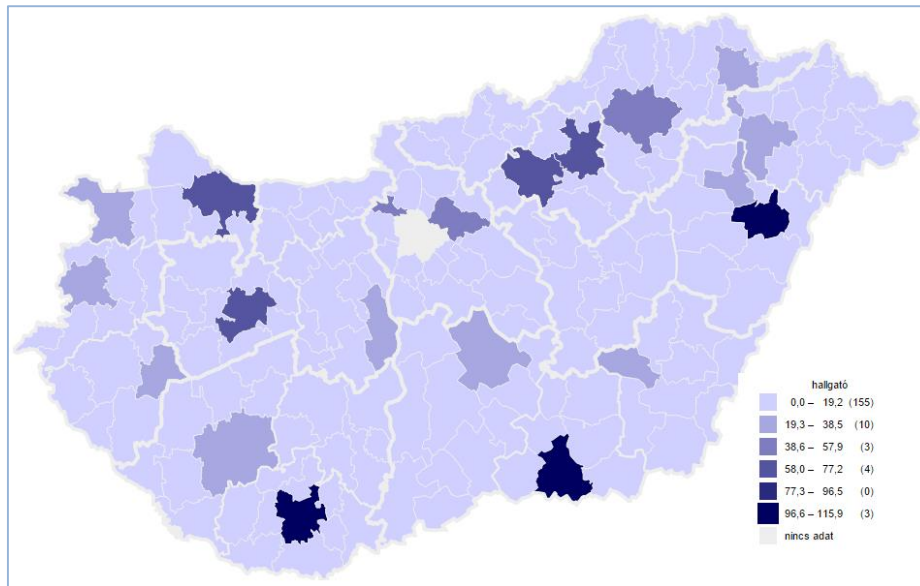
Az egyetem képzései tehát igen sokféle szakmai terület munkáltatói igényeit ki tudják elégíteni, hiszen az orvosoktól, a mérnökökön át, a tanári, bölcsészeti, társadalomtudományi, jogi és közgazdaságtudományi képzésekig minden megtalálható az egyetemen. A Pécsi

Tudományegyetemen, 10 karon összesen 210 szakon tanulhatnak a diákok. A nappali képzésen tanulók 9,5%-a külföldi diák.

A kiemelkedően nagyszámú hallgató a térség gazdaságára is jelentős hatást gyakorol, különösen az ingatlanpiacra, a vendéglátásra, a kereskedelemre és egyéb szolgáltatásokra. Országos összehasonlításban az egyik legjobb mutató a teljes lakosságra jutó hallgatók száma, melyben Pécs térsége igen előkelő helyet foglal el. A Pécsi Járásban 1000 lakosra 97,2 hallgató jut.

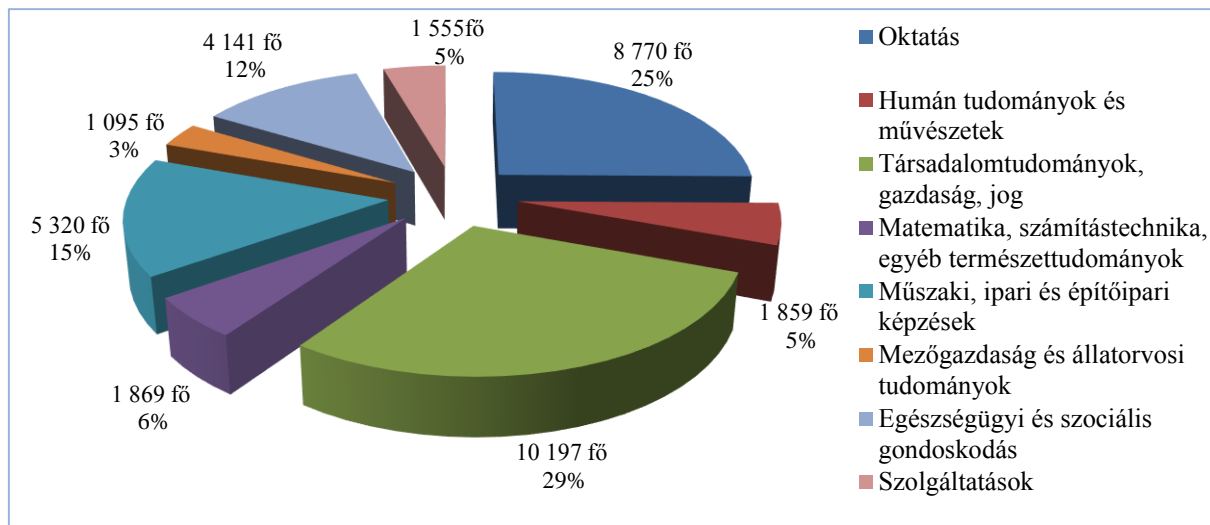
Felsőfokú alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatók száma ezer lakosra képzési hely (Pécsi járás) szerint (2013/2014)

Forrás: KSH

Többek között a Pécsi Tudományegyetem meglétének köszönhető az is, hogy Pécsen és környékén az országos átlagot meghaladóan vannak jelen a felsőfokú végzettségűek a népesség körében. A népszámlálási adatok szerint legtöbbször – több mint 10.000 fő – a társadalomtudományi, gazdasági és jogi területen szereztek diplomát, de igen jelentős az oktatási (közel 9.000 fő), a műszaki (5.000 főt meghaladó létszám), valamint az egészségügyi és szociális területen felsőfokú szakmai képzettséggel rendelkezők száma is.

A befejezett felsőfokú végzettséggel rendelkező népesség a végzettség tanulmányi területe szerint a Pécsi Járásban, 2011

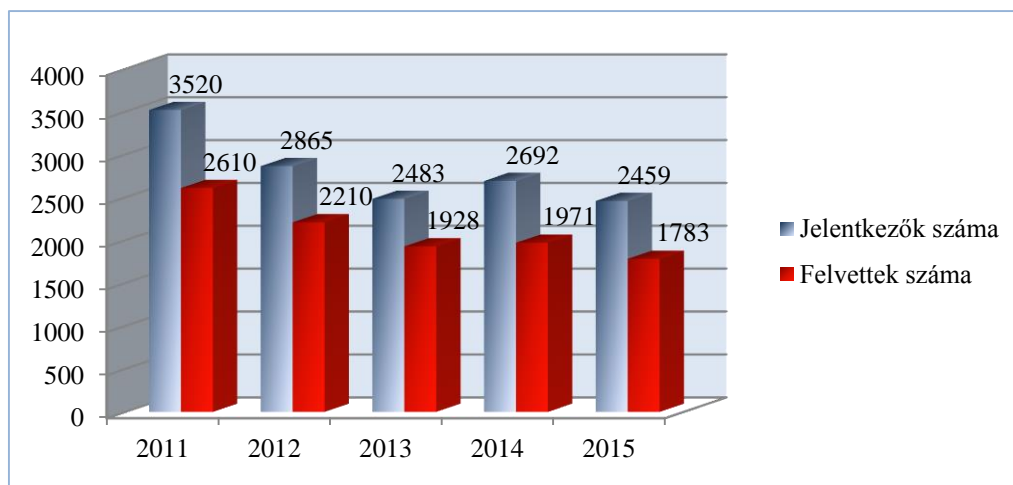

Forrás: KSH – Népszámlálás 2011

A Pécsen, illetve a vonzáskörzetében sikeres érettségi vizsgát tett diákok nem csak a Pécsi Tudományegyetemen tanulnak, igen jelentős az ország többi felsőoktatási intézményébe jelentkezők és felvettek száma is. 2015-ben a közel 2.500 jelentkezőből 1.800 fő körüli a sikeres felvételi vizsgát követően a felsőoktatásban továbbtanulók száma. (A felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő nappali képzésben résztvevő, az összes évfolyamon hallgatók száma a Pécsi Járásból 2014-ben 6.628 fő volt.)

Ugyanakkor megfigyelhető, hogy az elmúlt években jelentős a csökkenés mind a jelentkezők, mind a felvételt nyert hallgatók számában is, melyben a demográfiai tendenciák mellett az államilag finanszírozott helyek csökkentése is szerepet játszott.

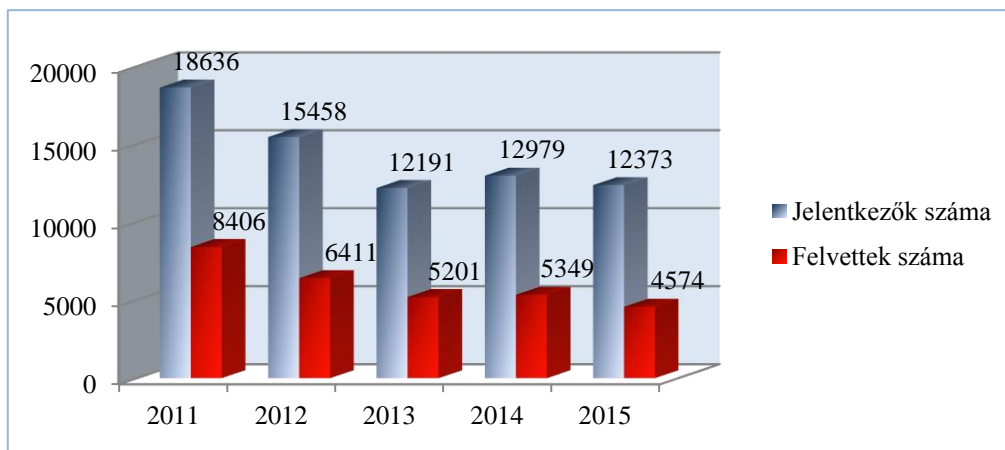
A Pécsi járásban állandó lakóhellyel rendelkezők közül a felsőoktatásba (főiskola, egyetem) jelentkezők és felvettek száma (2011-2015)

Forrás: felvi.hu

Hasonlóan csökkenő tendenciát mutat a Pécsi Tudományegyetemre jelentkezők és felvettek száma is. Míg 2011-ben még közel 8.500 fő nyert felvételt a több mint 18.500 jelentkezőből, addig 2015-ben már csak a 12.000 jelentkezőből 4.500 főt alig meghaladó létszámban vettek fel hallgatókat. Az okok megegyeznek az előzőekben már említettekkel.

A Pécsi Tudományegyetemre jelentkezők és felvettek száma (2011-2015)

Forrás: felvi.hu

Az egyetem 2015/2016-os tanévet a fenti felvételi létszámmal országosan a 6. legtöbb hallgatóval kezdte meg.

Egyetemek rangsora a 2015/2016-os tanévben felvettek száma alapján

intézmény neve	felvettek (fő)
1. Eötvös Loránd Tudományegyetem	8093
2. Szegedi Tudományegyetem	6140
3. Debreceni Egyetem	6004
4. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	5247
5. Budapesti Gazdasági Főiskola	5019
6. Pécsi Tudományegyetem	4574
7. Budapesti Corvinus Egyetem	4042
8. Óbudai Egyetem	2795
9. Széchenyi István Egyetem	2642
10. Szent István Egyetem	2574

Forrás: felvi.hu

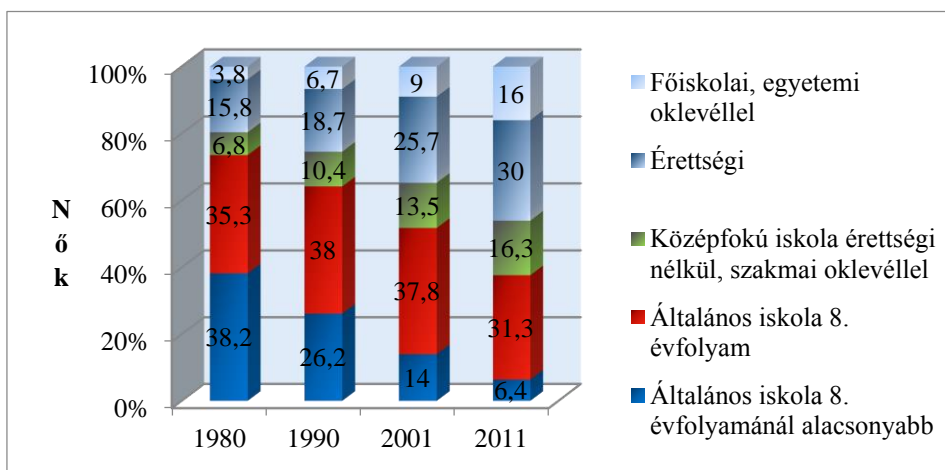
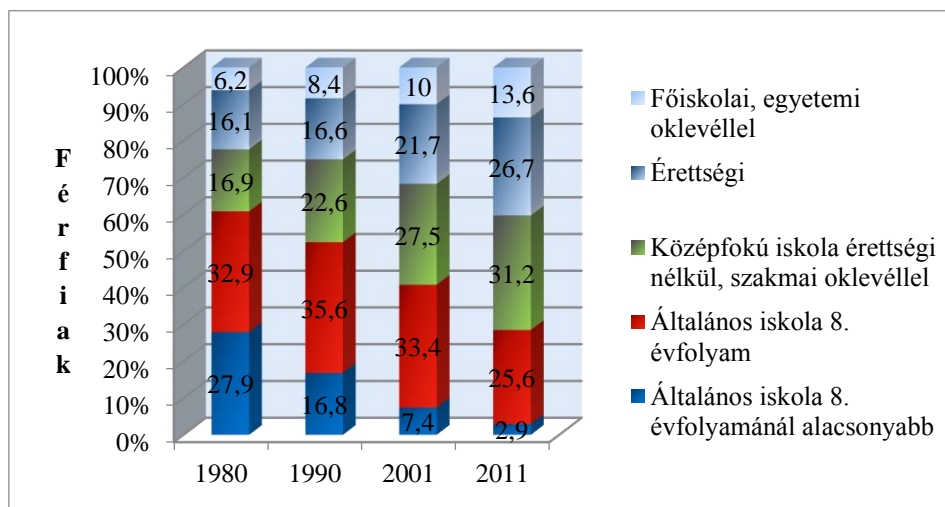
V.7. A PÉCSI SZAKMASTRUKTÚRA ELEMZÉSE

Az előző fejezetek bemutatták a Baranya megye és Pécs város munkaerő-piaci keresletét, valamint az azt kielégíteni szándékozó szakmastruktúrát mind a középfokú iskolarendszerű szakképzésben, mind az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés, valamint a felsőoktatás kibocsátása tekintetében. Látható volt, hogy a kereslet és a kínálat a jelent tekintve még nem okoz jelentős sűrűlődséget, amit az álláskeresők viszonylag magas számával magyarázhatunk. A jövőbeni fejlesztéseket, a gazdaság élénkülését azonban már középtávon sem követi a jelenlegi képzési és szakmastruktúra. Már most is jelen vannak hiányszakmák a pécsi térségben, főleg a kvalifikált gépipari, az informatikai és mérnöki területeken, de egyre inkább jellemző a vendéglátásban és az idegenforgalomban is a képzett, és főleg a motivált, a növekvő szakmai elvárások, és szigorodó munkavégzési szabályok mentén munkát végezni képes munkaerő hiánya.

Egyre jellemzőbb, hogy a költségesen képzett, frissen végzett, nyelvet is beszélő szakmunkások néhány év gyakorlat után az ország jobb jövedelmi lehetőségeket biztosító térségeiben, de főleg külföldön vállalnak munkát. Ez jellemző a felsőfokú végzettségre, különösen a mérnökökre, de az egyéb diplomával rendelkező fiatalabb korosztályra is.

A népszámlálási adatok ugyan azt mutatják, hogy a magasabb iskolai végzettséget megszerzett népesség aránya nő a lakosságon belül. Egyre kevesebb a 8. általános osztályt be nem fejezettek száma, ugyanakkor nőtt a középfokú szakképzettséggel, és a diplomával rendelkezők száma. A gimnáziumi érettségi és a diploma magas száma főleg a női lakosság körében jellemző (együtt 46%), míg a férfiak inkább rendelkeznek érettségi nélküli szakmai oklevéllel (31%).

Baranya megyében a 15 éves és idősebb népesség megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint és nemenként, 2011

Forrás: KSH – Népszámlálás 2011

Hosszú távon a térségben nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a piacképes szakmai képzésen túl a kompetenciák, készségek és képességek fejlesztésére, az elméleti tudás gyakorlati jellegű átkonvertálására. Már most is jelen vannak a munkaerőpiacon olyan cégek, amelyeknél ezek a kompetenciák felértékelődtek, piaci követelménnyé váltak. Ilyenek a gyakorlati készségek (operátorok az elektronikai összeszerelő iparban), vagy az informatikai tudás és a nyelvismeret (infokommunikációs szolgáltatók, call centerek, stb.)

A közeli jövőben a középfokú és felsőfokú szakképzést is össze kell hangolni a Pécs város gazdasági és foglalkoztatási céljaival, melynek egyik fő alapvetése Pécs újraparosítása a

következő területeken:

- Gépipar
- Elektronikai ipar
- Innovatív egészségipar
- Kulturális és kreatív ipar
- Környezetipar

V.8. A PÉCSI AGGLOMERÁCIÓ TŐKETELEPÍTÉSI SZERKEZETE ÉS POTENCIÁLJA

A külföldi tőke magyarországi letelepedésénél a „kiépített közlekedési infrastruktúra, nyelvtudás, képzett munkaerő jelentik a fő vonzerőt. ...A telepítő tényezők között a közlekedési infrastruktúra mellett szerepet játszik még a kedvező földrajzi fekvés, a meglévő szolgáltatások köre és színvonala, az ipari parkok, az általuk kínált infrastruktúra, az önkormányzatok kínálta egyéb szolgáltatások/előnyök és támogatások, a már meglévő ipar”.⁵ Az elmúlt 25 évben sem Pécs, sem Baranya megye nem szerepelt a külföldi tőke kiemelt célterületei közt. Ennek egyik oka a nem megfelelő közlekedési kapcsolat volt. Öt évvel ezelőtt azonban e téren is jelentős változás következett be. A külföldi tőke azonban ennek ellenére sem fedezte fel ezt a térséget. Ezért érdemes megvizsgálni, hogy hogyan állunk a közlekedés és a többi telepítő tényezők terén.

V.8.1. KÖZLEKEDÉS

A Pécs és Budapest közötti autópálya megépítésével létrejött a kapcsolat az európai gyorsforgalmi úthálózattal. „Szárnyvonal” jellege miatt ez azonban csak Budapesten keresztüli kapcsolatot jelent. Az autópálya déli és nyugati folytatása, illetve a keleti irányú fejlesztések hiánya miatt korlátozottak a kapcsolatok. Az M-6-os és az M-60 autópálya kiépítése az országhatárig, különösen akkor, ha Horvátországban is folytatná a leállított fejlesztéseket, változtatna az alacsony növekedési potenciált kínáló periférikus térség helyzetén. A keleti irányú gyorsforgalmi úthálózat hiányából adódó problémákat erősíti, hogy közvetlen vasúti közlekedési kapcsolat sincs a Dél-Alföldi és azon túli térségekkel.

A megyén belüli egyéb közúti közlekedési hálózat több mint 1600 km-es hossza az aprófalvas településhálózat miatt szükséges. Mennyiségi viszonylatban csak kisebb hiányok vannak, minőségi szempontból ez nem mondható el. Sok helyen nemcsak az útburkolattal, hanem az útszélességgel is baj van. Több helyen hiányoznak még az előző (vagy kapaszkodó) sávok és a települési elkerülő utak is.

Baranya megyében a vasúthálózat csak a Pécs-Szentlőrinc-Dombóvár fővonalon villamosított. Az alacsony műszaki színvonal és a második sínpár hiánya miatt ez a vonal sem felel meg az elvárásoknak. A vasúti törzshálózathoz tartozó többi vonalon csak dízelvontatású szerelvények közlekednek, miközben fontos kapcsolatot biztosítanak a külföldi célterületek, Eszék (Szarajevó) és Zágráb felé.

⁵ Nemzeti fejlesztés 2030. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, 2013. Magyar Közlöny 2014. 1. szám 23.,o.

A folyami hajózásnak az elvi lehetősége adott, az EU határkikötőjeként is működő mohácsi kikötőben 2000 m² hasznosítható terület és teljes körű vámszolgáltatás áll rendelkezésre. A korábban működő kikötő viszont leépült, így ipari termékek szállítása nem történik. Az új közforgalmú, nyíltvízi kikötő kiépítésével a darabáru forgalmazást és a konténerrakodást tervezik. A projekt megvalósítása előtt a szállítási igények felmérése elengedhetetlen.

A légi közlekedést a Pécs-Pogány repülőtér biztosíthatná a térségben. A repülőtér elhelyezkedése – az autópálya és az ipari park közelsége – miatt kiváló. A kifutópálya mérete azonban komolyabb szállítási feladatok ellátására nem alkalmas. A rendszeres járatforgalom megszűnése miatt már csak magángépek veszik igénybe.

A közlekedés területén az autópálya kapcsolat kialakításával, öt évvel ezelőtt jelentős változás történt. A jelzett hiányok és a többi közlekedési forma korlátozott lehetőségei miatt hosszú távon a közúti közlekedés fogja a város és környezetének szállítási igényeit biztosítani. Az autópálya hálózatok összekötése nélkül a megye gazdasági szereplőinek déli irányú kapcsolatai továbbra is nehézkesek maradnak.

V.8.2. INFRASTRUKTURÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Az energiaellátás, a vízellátás és szennyvíztisztítás, valamint a hulladékgyűjtés és ártalmatlanítás területén megfelelő kapacitások állnak rendelkezésre. A villamos energia hálózat közvetlen kapcsolattal rendelkezik a paksi atomerőmű, a pécsi erőmű hálózatával és az országos átviteli hálózattal. A 400 kV-os rendszer alkalmas a térség teljes áramigényének a kielégítéséhez. Az ellátás biztonságát növeli, hogy a rendszert a kétirányú szállítási lehetőséget biztosító horvátországi hálózattal is összekötötték. A dél-alföldi gáztermelő és készletező rendszerhez közvetlenül kapcsolódó csőhálózaton keresztül képes biztosított az igényeknek megfelelő mennyiségű földgáz is.

Pécs város és Baranya megye vízellátását nagyrészt a helyi vízbázisok szolgáltatják. Az ellátás biztonságát növelik a Duna menti vízkészletek igénybevételére kiépített hálózatok (Mohács-Pécs-Komló, Pécs-Harkány, Pécs-Szentlőrinc) is. A szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése és a szennyvíztisztítás valamennyi városban és a nagyobb községekben megvalósult.

A hulladékgyűjtés és ártalmatlanítás területén is jelentős előrelépés történt. Ma már valamennyi településen rendszeres a gyűjtés, és több helyen működik a szelektív gyűjtés és szállítás is. Az újrafelhasználást biztosító válogatás is egyre több települést érint. Szélesedik az ipari veszélyes hulladék gyűjtésével és elszállításával kapcsolatos szolgáltatói hálózat is.

V.8.3. ÜZLETI ÉS EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK

Pécs, a Dunántúl legnagyobb városa a pénzügyi és biztosítási szolgáltatásokkal jól ellátott. A Magyarországon működő jelentősebb bankok és biztosítótársaság többségének van a városban legalább fiókja. Széleskörű, és az egyetemi háttér miatt magas színvonalú az üzletvitellel összefüggő szolgáltatás nyújtásával foglalkozó szervezetek tevékenysége is. A műszaki tanácsadás területén a hiányzó egyetemi háttér miatt található mennyiségi hiányok. A felsőfokú műszaki oktatás kiszélesedésével azonban e területen is javulás tapasztalható. A kutatóbázisok bővítése mindenképp előrelépést jelent, a gazdasággal való együttműködést azonban szélesíteni szükséges.

V.8.4. NYELVTUDÁS

Baranya megyében és Pécsen a népesség nyelvismerete a nemzetiségek magas aránya miatt országos viszonylatban is kimagasló. A népszámlálási adatok szerint 2001-ben a népesség 24 %-a beszélt valamilyen idegen nyelvet. A 2011-es összeírás szerint ez az arány 31,4 %. Ennél lényegesen magasabb a felsőfokú végzettséggel, illetve az érettségivel rendelkezők nyelvismerete.

Beszélt nyelv	A nyelvet beszélők aránya (%)	
	2001	2011
Csak magyarul beszél	76,0	68,7
Más nyelvet is beszél	24,0	31,3
Ebből:		
angol	9,1	14,9
német	14,5	16,8
horvát	1,8	1,9

A magyar anyanyelvű népesség idegennyelv-tudása Baranya megyében, KSH 2011. évi népszámlálás, 2013

V.8.5. IPARI PARKOK

Baranya megyében ipari park címet elmúlt közel két évtizedben 9 terület ért el. Közülük egy, a magántulajdonban lévő siklói Serena Ipari Park szűnt meg. A siklói önkormányzat megkezdte egy újabb ipari park előkészítését.

Pécsi Ipari Park

A megye első ipari parkjának kialakítása az egykori Mecseki Szénbánya Vállalat területének rekultivációjával kezdődött Pécs város keleti részén. A városi önkormányzat által biztosított telkekkel kibővített területre az Ipari Park címet 1997-ben kapta meg. A park teljes területe 147 hektár, melyből 112,3 hektár hasznosítható. Eddig beépítésre került 92,2 hektár, befektetőket 20,1 hektárnyi területtel várnak.

A cím elnyerése után lassan indult a betelepítés. Az elsők között szerepelt az egykori Elcoteq is. Megépült az Ipari Park szolgáltató központja, majd később mikro és kisvállalatok elhelyezését segítő „Vállalkozói Falu” csarnok is. A szolgáltató központ a Pécsi Egészségipari Innovációs Központnak ad helyet, amely a dél-dunántúli Biotechnológiai Innovációs Bázis Klaszter működését is segíti.

Az ipari park területén jelenleg 46 vállalkozás működik, 17 szervezet a kereskedelem, gépjárműjavítás, 15 a feldolgozóipar ágazatban dolgozik. Szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet 9 vállalkozás folytat, többségében a Biotechnológiai Klaszter tagjaként.

Az ipari park közművekkel jól ellátott. A park teljes területén megoldott a vízellátás és a szennyvízelvezetés, a terület nagy részén kiépült a belső úthálózat és a közvilágítás, valamint a villamos energia és a gázellátás. Az ipari parkban a kommunikációs hálózatok (vezetékes telefon, vezetékes internet, fénycábel-hálózat) is kiépült.

Déli Ipari Park

A város legújabb ipari parkja – az Ipark Pécs - Pécs Déli Ipari Park – 200 ha nagyságú területen a város déli határában található. Közlekedési adottságai kiválóak, közvetlenül kapcsolódik az M6/M60 autópályához, és 2-4 km távolságra helyezkedik el a Pécs - Pogány repülőtértől. A tulajdonosok, a Pécs Város Önkormányzatának és osztrák befektetőnek a közös beruházásában létesülő ipari park célja olyan gazdasági övezet kialakítása, amely meghatározó jelentőséggel bír a megye és a város gazdasági felzárkóztatásában, ipari, logisztikai, kereskedelmi potenciáljának kiaknázásában és továbbfejlesztésében.

A területek közművesítése két ütemben folyt. Az első ütemben 500 millió Ft költséggel megépült 2 km belső út- és közműhálózat, csapadékesatorna, víztározó, víz és csatornahálózat. A második ütemben 1,3 milliárd Ft-ból további infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg. Ezzel összesen 80 hektár komplex infrastruktúrával rendelkező terület áll rendelkezésre. A közművesített építési telkekhez – igény szerint – értékesítéssel, bérbeadással, lízinggel juthatnak a vállalkozók.

Az ipari park szolgáltatásai:

- teljes infrastruktúrával ellátott telkek,
- támogató menedzsmentszolgáltatások:
 - o engedélyek megszerzésének elősegítése
 - o pályázati lehetőségek feltárása
 - o partnerek ajánlása
 - o egyablakos ügyintézés
 - o jogi tanácsadás
 - o információszolgáltatás jogi, gazdasági és infrastrukturális adottságokról.

PANNOVA Ipari Park

Az egykori Ércdúsító Üzem területén és annak környezetében működő ipari park a STRABIL Kft. ingatlanfejlesztési beruházásaként valósult meg. Pécs nyugati részén, de már Kővágószőlős közigazgatási területén fekvő park területi adottságai kedvezőek. Lakott övezetektől távol, zöldövezeti környezetben terül el, így a betelepülő vállalkozásoknak csak enyhébb környezetvédelmi előírásokat kell betartani.

A park közműhálózatának nagy része az 1960-as években épült ki, melyek az akkori mennyiségi igények szerint kerültek méretezésre. A szennyvíz- és gázhálózat később, a 80-as évek végén létesült. Az Ipari Park területén kialakított telkek azonnali rácsatlakoztathatók az infrastruktúra teljes spektrumára. Rendelkezésre áll a gáz és áramhálózat, az ivóvíz- és tűzi vízhálózat, a kommunális szennyvízelvezetés, a csapadékvíz-elvezetés, a vezetékes telefonhálózat, vasúti iparvágány és úthálózat tervvilágítással.

A tulajdonos STRABIL Kft. segítséget nyújt a betelepülni szándékozó vállalkozásoknak a hatósági engedély kérelmek benyújtásában és beszerzésében.

Az ipari park teljes területe 53,82 hektár, melyből 51,6 hektárnyi hasznosítható. Eddig 6 hektárra telepítettek vállalkozásokat, az elérhető szabad terület mintegy 45,6 hektár. Emellett kész épületeket is igény bevehetnek a betelepülni szándékozók. A park területén jelenleg 28

vállalkozás működik, ebből 8 szervezet a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működik, 7 ingatlanügyletekkel és 4 a feldolgozóipari tevékenységgel foglalkozik.

Bólyi Ipari Park

Az 57,7 hektár összterületű ipari park 1998-ban nyerte el az Ipari Park címet. Az összterületből hasznosítható 53,6 hektár, beépített terület 37,5 hektár. Jelenleg 16,1 hektár hasznosítható szabad terület, bérelhető csarnokok és szolgáltató épületek is rendelkezésre állnak.

Az ipari parknak közvetlen kapcsolata van a közúthálózathoz, az M60-as autópályához és a Pécs-Mohács vasútvonalhoz. Teljesen sík területen fekszik, melynek kötött talaja magas alapozási teherbírású. A környezetvédelmi szempontból érintetlen területű park összközműves és kiépített optikai hálózattal rendelkezik, mely lehetővé teszi az optikai adatátviteli és a digitális IPTV szolgáltatások nyújtását, továbbá a kihelyezett térfigyelő kamerák működését. A területen ipari hasznosításra alkalmas 80 °C-os termálvíz és alternatív termálvizes fűtési rendszer is biztosított.

A tulajdonos önkormányzat kedvezményes telekvásárlási, vagy alacsony díjak mellett épületbérleti lehetőséget biztosít a betelepülni szándékozók számára. Műszaki, pénzügyi, beruházási tanácsadással, banki, információs, közlekedési és műszaki szolgáltatással segíti a befektetőket. A társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt dinamikus térségben magas a közép- és felsőfokú végzettséggel és idegennyelv-ismerettel rendelkezők száma.

Az ipari park területén jelenleg 24 vállalkozás működik, ebből 8 szervezet a feldolgozóipar, 4-4 a kereskedelem, gépjárműjavítás, illetve az építőipar területén működik. Két-két vállalkozás folytat információs, kommunikációs, illetve szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet.

Komlói Ipari Park

Az egykori Mecseki Szénbánya Vállalat felszíni kiszolgáló telephelyeinek területén kialakított ipari park összterülete 25 hektár, melyből 22,7 hektár hasznosítható. A betelepített terület 16,5 hektár, a szabad terület 6,2 hektár. Az ipari park infrastruktúrája jó, a villamos áram saját transzformátor-állomáson keresztül biztosított, és elérhető a gáz-, a víz- és a szennyvízhálózat, valamint a korszerű kommunikációs hálózat. Kiépült a belső úthálózata és a közvilágítás. A terület adottságait javítja, hogy közvetlenül a vasút mellett fekszik.

A potenciális befektetőknek az önkormányzat szaktanácsadással nyújt segítséget a műszaki, jogi, pénzügyi, környezetvédelmi és minőségbiztosítási problémák megoldásában.

Az ipari park területén jelenleg 27 vállalkozás működik, ebből 10 szervezet a feldolgozóipar, 6 a kereskedelem, gépjárműjavítás, 4 a szállítás, raktározás területén működik. Három vállalkozás folytat szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet.

Mohácsi Ipari Logisztikai Üzleti Park

A mohácsi ipari parkot 1999-ben két részből, a már meglévő üzemekkel beépített terület és üres ingatlanok egyesítésével hozta létre az önkormányzat. A 166,9 hektár összterületű parkban a hasznosítható terület 150,2 hektár, melyből beépített 122,0 hektár. Az elérhető szabad terület 28,2 hektárt tesz ki. Az elmúlt években pályázati támogatással kiépítették az elektromos és a gázhálózatot, a vízvezetékeket és szennyvízelvezetést, a közlekedési infrastruktúrát és részben a közvilágítást. A park területe a Duna mellett terül el, közvetlen kapcsolata a Mohács-Pécs vasútvonallal, és alig 7 km-re fekszik az M6-os autópályától.

A kiváló közúti, vasúti és folyami hajózási adottságok miatt reális lehetőség, hogy Dél-Dunántúl logisztikai központja itt alakuljon ki. Ennek szellemében nemcsak ipari, hanem logisztikai és egyéb üzleti szolgáltatások széle körének megvalósítását tervezik. Az ipari park területén épült meg az inkubátorház, amelybe hazai és külföldi érdekltségű termelő vállalkozások egyaránt betelepültek. A működési költségek és az üzleti kockázat csökkentésének lehetősége miatt az inkubátorház jelentős vonzerővel bír és hozzájárul a kistérség termelőkapacitásának erősítéséhez. Az alacsony tőkeellátottsággal rendelkező kisüzemek versenyképességének erősítése ma már megvalósult célkitűzésnek számít.

Az ipari park területén működő vállalkozások száma 2008 és 2012 között csökkent. Jelenleg 31 társaság folytat itt tevékenységet, 18 mikro vállalkozás, 10 kisvállalkozás és 3 közép vállalkozás.

Sellyei Ipari Park

Baranya déli részének egyetlen ipari parkját Sellyén alakították ki. Az alapterülete 20,43 hektár, melyből 12,75 hektár hasznosítható. Az hasznosítható terület közel 20 %-át az Agrokémiai Sellye Zrt. foglalja el. Itt valósult meg 2,5 hektár alapterületen Magyarország első, legnagyobb napelem parkja, melynek teljesítménye 499 kW.

Mivel Sellye és az Ormánság nemcsak Baranya megye, hanem az országnak is az egyik legelmaradottabb kistérsége, a vállalkozások száma nagyon alacsony, új befektetők ritkán járnak erre. Ezt jelzi, hogy a kistérségben mindössze két vegyes tulajdonú társaság található.

A bemutatott ipari parkok adottságai, lehetőségei és környezete nagyon különböző. Ez alapján egymásnak nem igazán konkurencsei. Csak meg kell találni azokat a profilokat, amelyek a befektetők felé jól kommunikálhatók, és össze kell állítani az ipari parkok által koncentrált formában felkínálható ipartelepítési tényezőket, amelyek alkalmasak lehetnek a vállalkozások versenypozícióinak javítására. Az eltérő profilok az ipari parkok közötti feladatmegosztását feltételezik. Ennek hatékony működése azonban csak akkor várható el, ha mind a helyi, mind a hazai és mind a külföldi tőke érdeklődését a pécsi, baranyai lehetőségek után az ipari parkok, az önkormányzatok, a kamarák, a klaszterek, a fejlesztési szervezetek, az egyetem és a szakképző intézmények együttműködve, összehangolt munkával fel tudják kelteni.

VI. CÉLRENDSZER

VI.1. STRATÉGIAI IRÁNYOK MEGHATÁROZÁSA

VI.1.1. JÖVŐKÉP

Pécs befogadó és támogató várossá válik, azaz olyan várossá, amely képes befogadni és hasznosítani a belföldről és külföldről érkező kutatási ötleteket, tudásigényes vállalatokat és beruházásokat, a városba vonzani a kutatókat, kutatási műhelyeket, valamint a helyben született ötleteket felkarolja, és a megvalósításig kíséri azáltal, hogy folyamatos és szinergikus kapcsolat áll fenn az innovációs lánc potenciális szereplői és támogatói között.

A fenti jövőkép egyik feltétele, hogy Pécs humán erőforrás bázisa vonzó legyen mind kívülről, mind belülről tekintve az emberek készségei, képzettségei és képezhetősége okán, amely társul egy rugalmas (felnőtt)képzési rendszerrel, amely gyorsan és hatékonyan idomul a felmerülő tudásigényekhez.

A fentiek mellett elengedhetetlen, hogy Pécsen olyan együttműködési és tudásmegosztási rendszer alakul ki, amelyben az állami-önkormányzati, a felsőoktatási-kutatási intézmények, a vállalatok és a civil szereplők egyaránt részt vesznek (quadruple-helix modell), együttműködésük napi szintű.

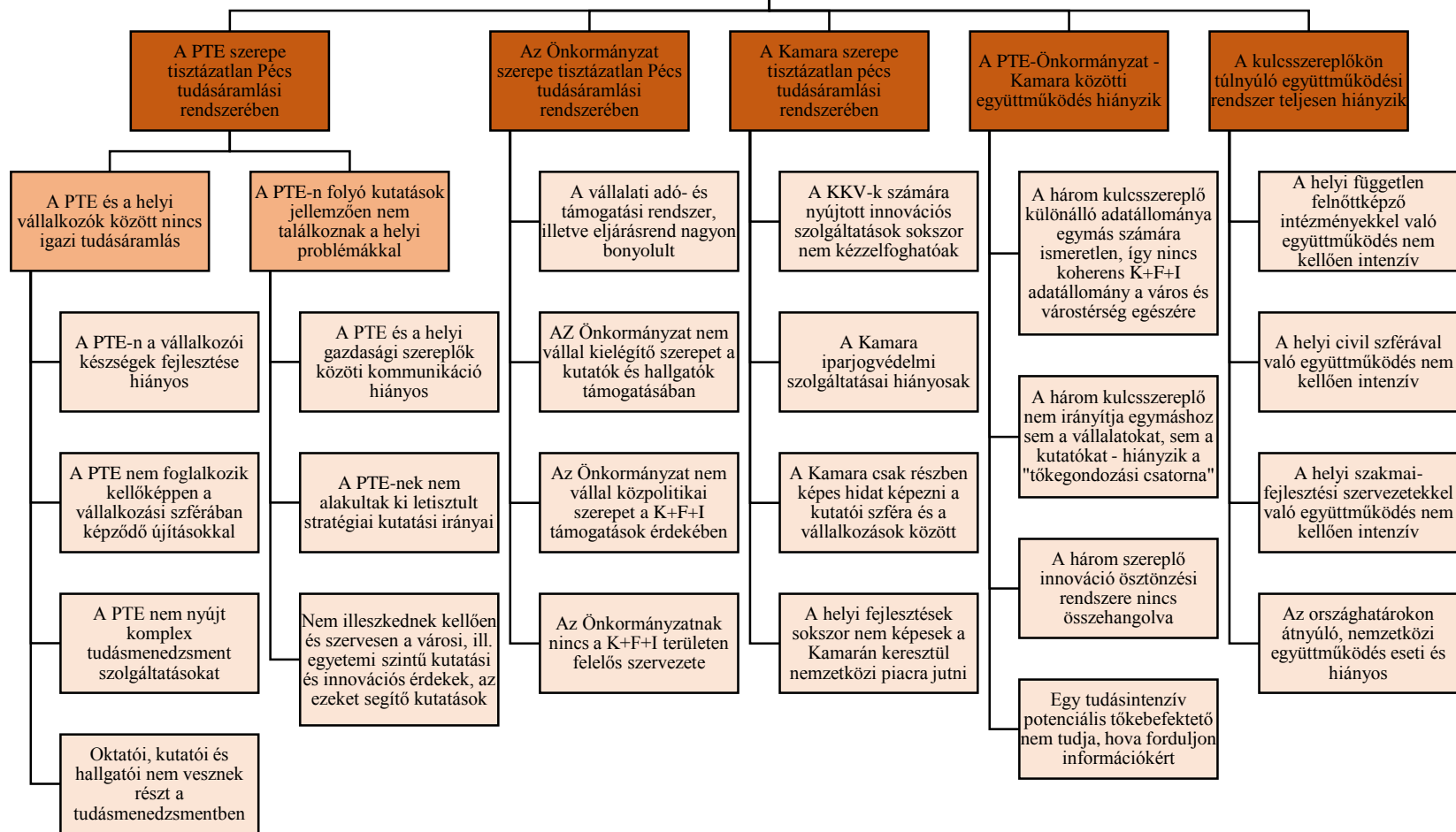
Ezen négyes együttműködési bázison kiépül a 21. század követelményeinek megfelelő komplex, a verseny-, a civil, és az állami szféra szereplőivel együtt, hálózatos formában működő kutatás-fejlesztési, innovációs, technológia transzfer és hasznosítási rendszer.

A gazdasági és társadalmi fejlődést megalapozó nemzetközileg versenyképes tudásbázis alakul ki, amely biztosítja a hazai és nemzetközi szinten hatékony tudás- és technológia-transzfer együttműködések előmozdítását, és az eredményeket intenzíven hasznosító, innovatív vállalatok régiós szerepvállalásának támogatását.

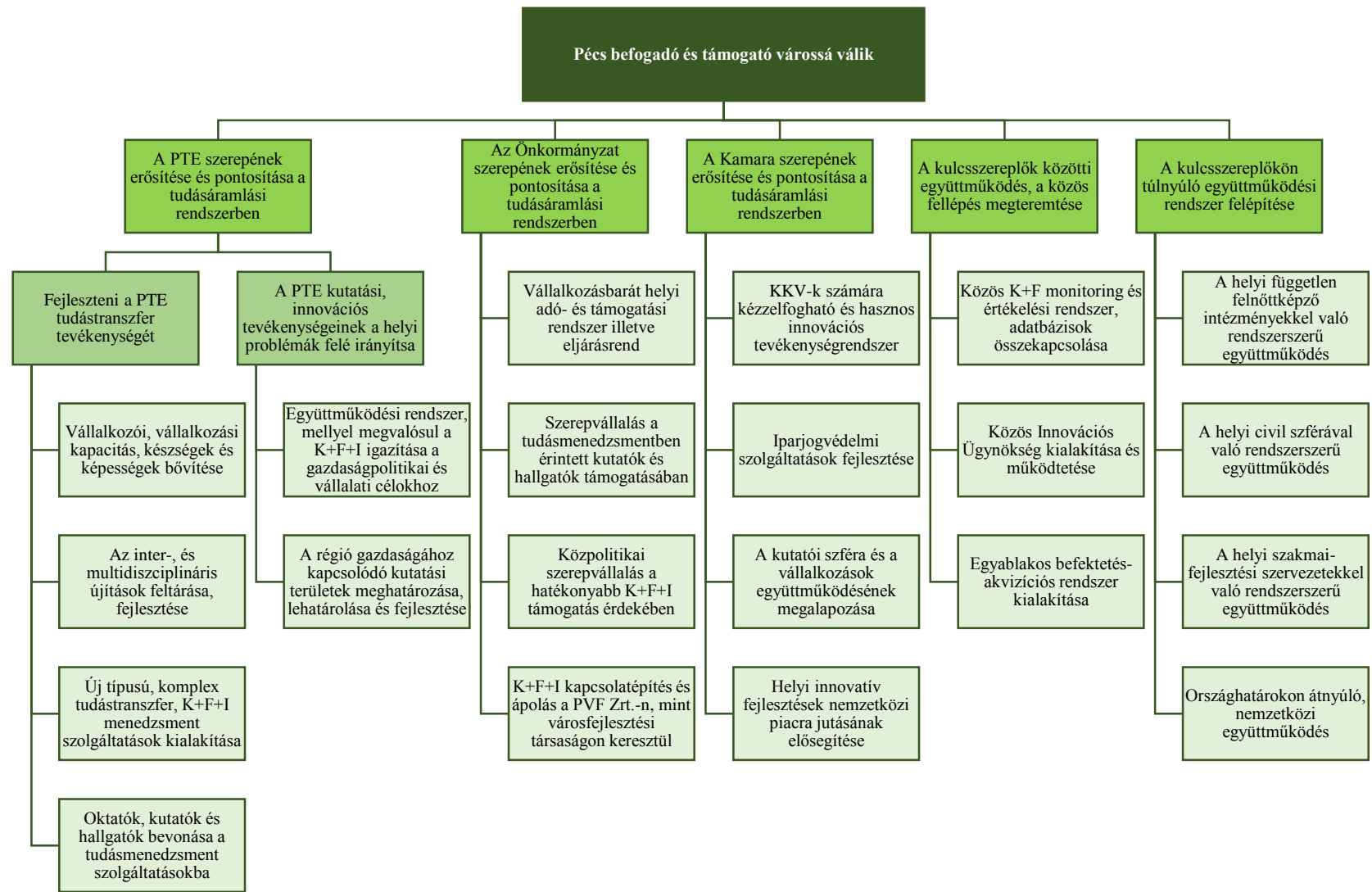
VI.1.2. PROBLÉMAFA – CÉLFA ELEMZÉS.

Problémafa

Pécs ma nem tekinthető kellően tőke- és innováció-fogadó városnak, mert sem kívülről, sem a helyi szereplők szemszögéből nem látható az a támogató környezet, amely a kutatókat, tudásigényes iparági szereplőket, a megfogalmazódott újításokat segítené. Az ebben érintett szervezetek kifejezetten zártan működnek.

Célfa

VI.1.3. SPECIFIKUS CÉLOK

- 1. Az Egyetem szerepvállalásának erősítése, feladatainak meghatározása Pécs tudásáramlási rendszerében**
 - 1.1. Fejlesztési tevékenység:
 - 1.1.1. vállalkozói, vállalkozási kapacitás, készségek és képességek bővítése, fejlesztése
 - 1.1.2. az inter-, és multidiszciplináris kutatások, innovációk, újítások feltárása, fejlesztése,
 - 1.1.3. Új típusú, komplex tudástranszfer, K+F+I menedzsment szolgáltatások fejlesztése, innovációs szolgáltatások kialakítása
 - 1.1.4. A PTE oktatói-kutatói és hallgatói állományának tudásmenedzsment szolgáltatásokba való bevonásának előmozdítása, piacorientált szemléletük formálása, készségeik, képességeik fejlesztése.
 - 1.2. A Pécsi Tudományegyetem kutatási, innovációs tevékenységeinek a Régióbeli társadalmi-gazdasági problémák megoldása felé irányítása
 - 1.2.1. PTE és külső partnerei közötti együttműködések olyan új formáinak kialakítása, amelyek biztosítják a felsőoktatási kutatási és képzési szolgáltatások illeszkedésének erősítését a gazdaságpolitikai és vállalati termelési, termékfejlesztési célokhoz
 - 1.2.2. A régió gazdasági tevékenységéhez kapcsolódó kiemelt kutatási területek meghatározása és minőségi fejlesztése
 - 1.2.2.1. 3D kutatások,
 - 1.2.2.2. Ageing,
 - 1.2.2.3. Smart-City kutatások
- 2. Az Önkormányzat szerepvállalásának erősítése, feladatainak meghatározása Pécs tudásáramlási rendszerében**
 - 2.1. vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer illetve eljárásrend kialakítása és alkalmazása
 - 2.2. a helyi önkormányzati szervezetek, intézmények szerepvállalása a tudásmenedzsmentben érintett hallgatók/tanulók támogatásában (pl. szociális támogatás, ideiglenes gyermekelhelyezés a képzés alatt, a város és az egyetem együttműködése a hivatali életpálya iránt érdeklődő hallgatók közös gondozásában);
 - 2.3. a helyi önkormányzat közpolitikai szerepvállalása a hatékonyabb K+F+I támogatása érdekében;
 - 2.4. a helyi önkormányzat szorosabb kapcsolatainak kiépítése és ápolása a K+F+I szervezetekkel, befektetőkkel, képzési intézményekkel a helyi városfejlesztési társaság (PVF Nzt.) keresztül.
- 3. A Kamara szerepvállalásának erősítése, feladatainak meghatározása Pécs tudásáramlási rendszerében**
 - 3.1. KKV-k számára kézzelfogható és hasznos innovációs tevékenységrendszer további fejlesztése
 - 3.2. Iparjogvédelmi szolgáltatások körének bővítése és szakmai erősítése, szellemi eszközmenedzsment rendszerek további fejlesztése
 - 3.3. Kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozása
 - 3.4. Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése

4. A kulcsszereplők közötti együttműködés megteremtése

- 4.1. Az Egyetem-Kamara-Város együttműködésében közös K+F monitoring és értékelési rendszer kialakítása, meglévő rendszerek továbbfejlesztése, adatbázisok összefésülése és karbantartása
- 4.2. Közös Innovációs Ügynökség kialakítása és működtetése
- 4.3. Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása

5. A kulcsszereplőkön túlnyúló együttműködési rendszer felépítése

- 5.1. A helyi független felnőttképző intézményekkel való rendszerszerű együttműködés kialakítása
- 5.2. A helyi civil szférával való rendszerszerű együttműködés kialakítása
- 5.3. A helyi szakmai-fejlesztő szervezetekkel való rendszerszerű együttműködés kialakítása
- 5.4. Országhatárokon átnyúló, nemzetközi együttműködések kialakítása

VI.2. KIEMELT TERÜLETEK MEGHATÁROZÁSA

VI.2.1. BARANYA A NEMZETI INTELLIGENS SZAKOSODÁSI STRATÉGIÁBAN

A 2014-ben készült Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia alapján Baranya megyében az úgynevezett intelligens technológiák közül az alábbiak jelennek meg, amelyek a megyében a kutató-fejlesztő-innovátor tevékenység specifikus irányait jelentik:

- fotonika, lézertechnológia
- különleges anyagok, korszerű anyagok, modern anyagtechnológiák
- elektronika és félvezető-technológia
- építőipar (építőipari anyagtechnológiák)
- kulturális és kreatív ipar

A fentiek mellett a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiában hat szektorális (ágazati) prioritás és a két horizontális prioritás minden magyar megye számára kiemelt jelentőségüként került feltüntetésre, amelyek az alábbiak:

- Egészséges társadalom és jólét;
- Fejlett jármű- és egyéb gépipari technológiák;
- Tiszta és megújuló energiák;
- Fenntartható környezet;
- Egészséges és helyi élelmiszerek;
- Agrár-innováció;
- Infokommunikációs technológiák és szolgáltatások;
- Befogadó és fenntartható társadalom, élhető környezet.

VI.2.2. PÉCS ÉS BARANYA VÁLLALATAINAK KIEMELT KUTATÁSI IRÁNYAI

Pécs és Baranya megye vállalatainak kiemelt kutatásai irányai az alábbiakban részletesen a 2014. szeptember 15-én tartott Baranya Megyei Kormányhivatal által szervezett „S3 Intelligens Szakosodási Stratégia – megyei specializációk workshop” című rendezvényen

csoportmunkában kialakított prioritásokról készült összefoglalók alapján kerülnek bemutatásra. Ezek tekinthetőek a kiemelt jelentőségű kutatás fejlesztési irányoknak a megyében:

7. Gépipar és elektronika

- 7.1. Smart city kereteiben városi közlekedés igényeit kiszolgáló járműfejlesztés, különös tekintettel az elektromos járművekre, figyelemmel az ITS V2V V2X vonatkozásokra is.
- 7.2. Roncsolásmentes anyagvizsgálat eszközeinek és alkalmazásainak továbbfejlesztése a legszélesebb felhasználási területeire, piaci alkalmazások kidolgozásával.
- 7.3. Anyag és alkatrész szelektáló és minősítő berendezések technológiájának továbbfejlesztése, terménytechnológiai szelektáló és minősítő berendezések fejlesztése különös tekintettel a szín szerinti válogatásra, távfelügyeleti rendszer ellátására.
- 7.4. Gépipari tervezői és kutatóközpont létrehozása, környezettudatos technológiák eredményeinek integrálása, termékfejlesztés, és a szükséges KFI kapacitások kiépítése. Tüzelőanyagcellás berendezések fejlesztése, gyártás technológiájának fejlesztése, 3D-s technológia alkalmazási lehetőségeinek kutatása a prototípusok fejlesztésében és gyártásában; manufakturális ipar gyártóeszközök fejlesztéséhez kapcsolódó kutatás-fejlesztés.

8. Környezetipar

- 8.1. Smart City kialakításához szükséges kutatások, pl. erőforrás hatékony technológiák, kaszkád rendszerű energiahasznosítás, hulladékgazdálkodás-újrahasznosítás, kék és zöld infrastruktúra összekapcsolódási lehetőségeinek kutatása, anyag- és energiahatékony épületek és infrastruktúra.
- 8.2. Alkalmazott földtani és műszaki kutatások energetikai és ipari felhasználási céllal, pl. tisztaszén-technológia, geotermikus energia, ritka földfémek, fenntartható technológiák által.
- 8.3. Bányászati és ipari rekultivált és rekultivációra váró területek hasznosítási vizsgálata környezetfejlesztési céllal, pl. energetikai, ásványkincs, hulladékvíz, környezeti hatások minimalizálása és monitorozása.
- 8.4. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében komplex vízhasznosítási és zöldterületi kutatások, valamint energetikai kutatások kidolgozása.

9. Biotechnológia – egészségipar

- 9.1. Népegészségügyi fejlesztések-különösen a természetes anyagok hatásának kutatása és ezeken alapuló termékek és szolgáltatások fejlesztése a helyi adottságok figyelembevételével (pl: termásvíz (Harkány, Sellye, Siklós...) növényi hatóanyagok, funkcionális élelmiszerek, allergiakorális tolerancia, diabétesz); személyre szabott gyógyítás kutatása-personalized medicine.
- 9.2. Orvosi biotechnológiai kutatás és fejlesztés (gyógyszercélpontok és gyógyszerjelöltek azonosítása, nemklinikai (korábbi nevén preklinikai) tesztelés (in vitro mesterséges szövetek és in vivo állatmodellek fejlesztése, 3D sejtnyomtatás stb.), in vitro fertilizáció kutatása és eredményességének növelése.
- 9.3. Fertőző és oxidatív stresszhez kapcsolódó betegségek és kezelési lehetőségük kutatása, termékek és szolgáltatások fejlesztése (bakteriológiai, mikológiai, virológiai, parazitológiai) – analitika, diagnosztika (pl. gyors tesztek), terápia; multirezisztens fajok elleni védekezés.
- 9.4. Aging-öregedéskutatás (neuroimmun és neuron endokrin); neurodegeneratív betegségek és demenciák kezelési lehetőségének kutatása, termékek és szolgáltatások

fejlesztése -analitika, diagnosztika (pl.: korai biomarkerek), terápiánem klinikai (pl: in vitro és in vivo sejtmodellek és szövetrendszerek), klinikai tesztelése.

10. Kreatív ipar és ICT

10.1. Interregionális, határon átnyúló kreatív ipari módszertani központ és mobil alkalmazásfejlesztői laboratórium létrehozása, a kreatív iparban rejlő gazdasági potenciál hasznosítására a meglévő folyamatok mérésre és új üzleti modellek kidolgozására (Kreatív pláza, kreatív ipari outlet, kreatív ipari látogatóközpontok) és iparági képzési tematikák fejlesztésére

10.2. LBS (Location-based services, helyzetalapú szolgáltatások) + Gamification + E-Learning és egyéb információmenedzsment kutatások. Komplex oktatási, képzési programok indítása, a szakember utánpótlás hosszútávú bővítése érdekében, valamint alkalmazott kutatási és kísérleti fejlesztési projektek végrehajtása, a nemzetközi piacra lépés támogatása.

10.3. Artistic Intervention, cross-border kutatási projektek kidolgozása a gépipari és járműipari fejlesztésekhez a régió kiemelkedően nagyszámú művészeinek bevonásával. Smart City rendszerek információinak megjelenítésére és felhasználására szolgáló innovatív kommunikációs, modellezési és műszaki/méréstechnikai rendszerek kutatása és fejlesztése.

10.4. Rendezvénytechnikai high-tech közpark és infrastruktúra mobilizációja, automatizálása, robotikai innovációja és kutatás fejlesztése. Crossover fejlesztések a Kreatív Ipar + Járműipar,+ ICT,+ Design +Városüzemeletetés+Mezőgazdaság +Környezetipar területén a megyében működő rendezvénytechnikai cégek szakmai kiválóságára, az PTE PMMIK robotikai fejlesztéseire és a kreatív ipari szereplők szakmai kiválóságára alapozva.

11. Élelmiszeripar

11.1. Hagyományos mezőgazdasági termékek, termékáncban történő felhasználásának kutatása, különös tekintettel az élettani hatásokra, pl.: szőlőmag, ill. gyógynövény hozzáadása gyümölcslehez, komló növényi alapanyagra épülő manufakturális sörgyártás kísérleti fejlesztése.

11.2. A megye speciális termékeivel kapcsolatos funkcionális élelmiszer kutatása, piaci terméké fejlesztése (pl.: mézkapszula, életkorhoz illő élelmiszerek fejlesztése), egészséges élelmiszer adalékok fejlesztése.

11.3. Magyarországon (honos) rezisztenciális szőlőfajták feltárása és kutatása (betegségek, éghajlat változása). Kiválthatóság céljából rezisztens fajok keresése. Szőlészeti kutatás fejlesztési eredményeinek hasznosítása.

VI.2.3. A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM KIEMELT KUTATÁSI TERÜLETEI

A Pécsi Tudományegyetem meghatározta azokat az alapvető kutatási területeket, amelyek természetesen nem kizárólagos jellegűek, ugyanakkor a vezető kutatási csapásirányainak tekinthetők, ezek az alábbiak:

„Ageing – öregedés-kutatás: Neuroimmun és neuroendokrin folyamatok változásának kutatása a kor előrehaladtával”

Az öregedés-kutatás keretei a *Szentágothai János Kutatási, Innovációs és Vállalkozási Központ* (a továbbiakban SZKIVK) belül létrehozandó *Öregedés-kutatási Központ* feladatává válik az alábbi négy platform mentén:

1. Neuro-immuno-endokrin felfedező kutatások
2. Biomarkerek és korai betegségindikátorok kutatása (diagnosztikai módszerek)
3. A Neuro-immuno-endokrin rendszer alakíthatósága (gyógyászati és terápiás eljárások)
4. Prevenció, intervenció és szolgáltatások

3D Stratégiai Kutatási Irány

A 3D stratégiai kutatási irány kompetencia központjainak kialakítása a *Szentágothai János Kutató és Innovációs Központban* az alábbi kutatási prioritások kijelölése mellett történik:

1. Egészségügyi és Biotechnológia 3D Kompetencia Központ
2. Gépészeti és Automatizálási 3D Kompetencia Központ
3. Virtuális és Valós Terek 3D Kompetencia Központ

Smart-City kutatások

A Smart-City kutatások szervezeti keretei szintén a *Szentágothai János Kutató és Innovációs Központ* keretében kerülnek kialakításra, ahol Pécs Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában foglaltakkal összhangban az intelligens városműködési rendszer kialakítására irányuló kutatások folynak.

Jelölésrendszer:
 ++ erős szinergia van a célok között
 + van szinergia a célok között
 nincs érdemi összefüggés a célok között

	PTE tudástransfer tevékenysége				PTE kutatási fókusz		Pécs MJV Önkormányzatának tevékenysége				PBKIK tevékenysége				Kulcsszereplők közti együttműködés			Kulcsszereplőkön túlnyúló együttműködés			
	1.1.1. Vállalkozói, vállalkozási kapacitás, készségek és képességek bővítése	1.1.2. Az inter-, és multidiszciplináris újítások feltárása, fejlesztése	1.1.3. Új típusú, komplex tudástransfer, K+F+I menedzsment szolgáltatások kialakítása	1.1.4. Oktatók, kutatók és hallgatók bevonása a tudásmenedzsment szolgáltatásokba	1.2.1. Együttműködési rendszer, melyet megvalósul a K+F+I igazítása a gazdaságpolitikai és vállalati célokhoz	1.2.2. A régió gazdaságához kapcsolódó kutatási területek meghatározása, lehatárolása és fejlesztése	2.1. Vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer illetve eljárásrend	2.2. Szerepvállalás a tudásmenedzsmentben érintett kutatók és hallgatók támogatásában	2.3. Közpolitikai szerepvállalás a hatékonyabb K+F+I támogatás érdekében	2.4. K+F+I kapcsolatépítés és ápolás a PVF Zrt.-n, mint városfejlesztési társaságon keresztül	3.1. KKV-k számára kézreifogható és hasznos innovációs tevékenységrendszer	3.2. Iparjogvédelmi szolgáltatások fejlesztése	3.3. A kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozása	3.4. Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése	4.1. Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása	4.2. Közös Innovációs Ügynökség kialakítása és működtetése	4.3. Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása	5.1. A helyi független felnőttképző intézményekkel való rendszerszerű együttműködés	5.2. A helyi civil szférával való rendszerszerű együttműködés	5.3. A helyi szakmai-fejlesztési szervezetekkel való rendszerszerű együttműködés	5.4. Országhatáron átnyúló, nemzetközi együttműködés
3.3. A kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozása	++	++	++	++	++	++		++		+	++	+		+	++	++		+		+	
3.4. Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése		++	++	+	++			+	+	++	+	+		+	++	++		+	++	++	
Kulcsszereplők közti együttműködés																					
4.1. Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása	+	++	++	+	++	++	+	+	++	+	+	++	+		++	++	++	++	++	++	
4.2. Közös Innovációs Ügynökség kialakítása és működtetése	+	++	++	++	++	++	+	++	++	++	+	++	++	++		++	++	++	++	++	
4.3. Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása		++	++	+	++	++	++	+	++	++	+	++	++	++	++		++	++	++	++	
Kulcsszereplőkön túlnyúló együttműködés																					
5.1. A helyi független felnőttképző intézményekkel való rendszerszerű együttműködés	++	+	++	+			+	++	+	+	+			++	++	++		+	+	+	
5.2. A helyi civil szférával való rendszerszerű együttműködés	+	+	++	+	++	+		+	++			+	+	++	++	++	+		+	+	
5.3. A helyi szakmai-fejlesztési szervezetekkel való rendszerszerű együttműködés		+	+		++	++		+	++				++	++	++	++	+	+		+	
5.4. Országhatáron átnyúló, nemzetközi együttműködés		+	+	+	+			+	++	+	+	+	++	++	++	++	+	+	+		

Célok összefüggésének összefoglaló táblája

Célok		Összefüggés pontszám ⁶
PTE tudástranszfer tevékenysége	1.1.1. Vállalkozói, vállalkozási kapacitás, készségek és képességek bővítése	15
	1.1.2. Az inter-, és multidiszciplináris újítások feltárása, fejlesztése	29
	1.1.3. Új típusú, komplex tudástranszfer, K+F+I menedzsment szolgáltatások kialakítása	30
	1.1.4. Oktatók, kutatók és hallgatók bevonása a tudásmenedzsment szolgáltatásokba	19
PTE kutatási fókusz	1.2.1. Együttműködési rendszer, mellyel megvalósul a K+F+I igazítása a gazdaságpolitikai és vállalati célokhoz	29
	1.2.2. A régió gazdaságához kapcsolódó kutatási területek meghatározása, lehatárolása és fejlesztése	16
Pécs MJV Önkormányzatának tevékenysége	2.1. Vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer illetve eljárásrend	11
	2.2. Szerepvállalás a tudásmenedzsmentben érintett kutatók és hallgatók támogatásában	23
	2.3. Közpolitikai szerepvállalás a hatékonyabb K+F+I támogatás érdekében	19
	2.4. K+F+I kapcsolatépítés és ápolás a PVF Zrt.-n, mint városfejlesztési társaságon keresztül	28
PBKIK tevékenysége	3.1. KKV-k számára kézzelfogható és hasznos innovációs tevékenységrendszer	20
	3.2. Iparjogvédelmi szolgáltatások fejlesztése	12
	3.3. A kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozása	27
	3.4. Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése	24
Kulcsszereplők közti együttműködés	4.1. Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása	32
	4.2. Közös Innovációs Ügynökség kialakítása és működtetése	36
	4.3. Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása	35
Kulcsszereplőkön túlnyúló együttműködés	5.1. A helyi független felnőttképző intézményekkel való rendszerszerű együttműködés	21
	5.2. A helyi civil szférával való rendszerszerű együttműködés	23
	5.3. A helyi szakmai-fejlesztési szervezetekkel való rendszerszerű együttműködés	20
	5.4. Országhatárokon átnyúló, nemzetközi együttműködés	21

⁶ Minden célhoz az alapján került egy pontszám hozzárendelésre, hogy miképpen függ össze a többi céllal a fenti táblázat alapján, ahol egy „+” jellegű összefüggés 1 pontot, míg a „++” jellegű 2 pontot jelentett.

A fenti táblázatok alapján látható, hogy a célrendszer belső összefüggésrendszere rendkívül erős. A 21 vizsgált cél között a gyengébb és erős összefüggések a konzisztencia mátrixban „+”-szal illetve „++”-szal kerültek feltüntetésre. Célok összefüggésének összefoglaló táblájában ezek a jelek pontszámokká kerültek átalakításra, ahol a „+” 1 pontot, míg „++” 2 pontot „ért”.

A fenti elemzés módszertanilag ugyan nem túl erős, hiszen szubjektív minőségi szempontokat objektívnak tűnő mennyiségi értékekké alakít át, azonban segíthet olyan gócpontok azonosításában, amelyek a stratégia kulcselemeinek tekinthetőek, mert sok más, a stratégiában kitűzött cél elérését is megalapozhatják, vagy adott esetben gátolhatják. Az eredmények pedig elég jól illeszkednek a stratégia készítőinek szubjektív véleményéhez, hiszen egyértelműen azt mutatják, hogy a kulcsszereplők (PTE, PMJVÖ, PBKIK) közötti együttműködés három kitűzött célja kapta a legmagasabb pontszámot.

Ez előretékintő szemléletben azt jelenti, hogy a közös K+F monitoring rendszer, összekapcsolt adatbázisok; közös innovációs ügynökség és egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása megalapozhatja a szereplők egyedi céljainak elérését, és a rajtuk túlnyúló együttműködési rendszer hatékonyságát is.

Kicsit pesszimistább visszatekintő szemléletben pedig azt jelenti, hogy a három szereplő hiába próbálta múltban egyéni kezdeményezéseivel elérni a K+F+I területén kitűzött céljait, befogadó és támogató várossá tenni Pécsset, ezt a törekvést nagymértékben gátolta a közös fellépés hiánya. Ez még akkor is igaz, ha időről időre fel-fel tűntek közös kezdeményezések ezen a területen.

Jelen stratégia megvalósításában tehát kulcstényező és alapvető fontosságú a három kulcsszereplő együttműködésének, közös fellépésének megteremtése.

II. A STRATÉGIA ILLESZKEDÉSI VISZONYAINAK VIZSGÁLATA

VII. 1. ILLESZKEDÉS A TERÜLETI ÉS ÁGAZATI STRATÉGIÁKHOZ

VII.1.1. ORSZÁGOS STRATÉGIÁKHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS VIZSGÁLATA

Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programja

2014. áprilisában az Európai Unió valamennyi tagállama Nemzeti Reform programot nyújtott be, melyben bemutatják az Európai Tanács által részükre megfogalmazott ajánlások alapján tett lépéseiket. A Kormány híve a munkaerő-piaci aktivitás növelését szolgáló és államadósságot csökkentő reformoknak. A Program a Konvergencia Programmal összhangban került kialakításra, valamint létrejöttét megelőzte az alábbi szervezetekkel történő egyeztetés: a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT), szakszervezetek, vállalkozói szervezetek, kereskedelmi és iparkamarák, a Magyar Tudományos Akadémia, felsőoktatási intézmények és civil szervezetek képviselői.

A program alapvetően kilenc ajánlás végrehajtásáról számol be:

- pénzügyi stabilitás
- pénzügyi szektor
- adózás
- foglalkoztatás
- üzleti környezet
- oktatás és társadalmi felzárkózás
- energia és közlekedés.

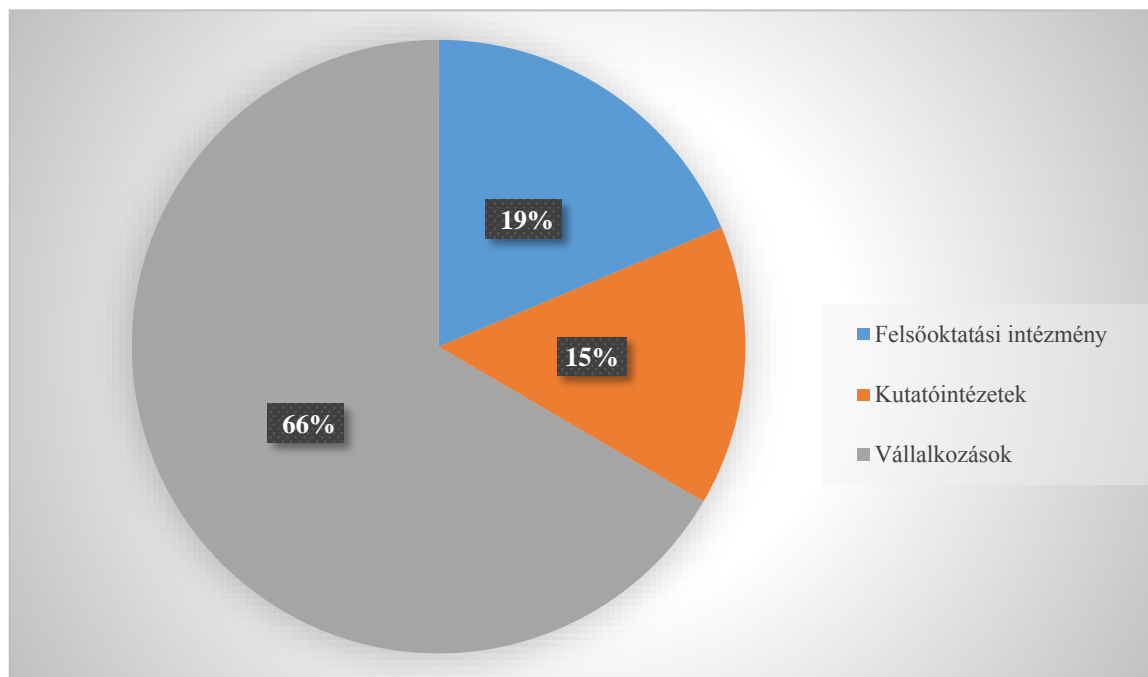
Az oktatással összefüggő ajánlások teljes mértékben egybeesnek a magyar szakpolitikai célokkal. Ilyen például a Köznevelés-fejlesztési stratégia, mely az Európa 2020 stratégiájával összhangban kiemelt szerepet tulajdonít a korai iskolaelhagyás csökkentésének és a befogadó nevelés támogatásának. Megfogalmazza a minőségi oktatás kulcselemeit, mely a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése, az innovációs és a tehetség támogatása, a pedagógusrendszer fejlesztése.

Pécs Megyei Jogú Város célja a humán erőforrás bázis vonzó mivoltának erősítése, jó képzettségű hallgatók számának a növelése. A Programban megfogalmazásra kerül, hogy országos szinten a felsőfokú végzettséggel rendelkezők szám a 30-34 év közötti népességén belül 2013-ban elérte a 31,9%-ot, mellyel a 2020-as célkitűzést is túllépte. Mivel a felsőoktatásban részt vevők aránya nemzetközi összehasonlításban még mindig átlagos, ezért további fejlesztésekre van szükség e téren. Bővítés következett be a felsőoktatásban lemorzsolódók csökkentése érdekében: 2014-ben az eddigi intézkedések kiegészültek a Diplomamentő Programmal. E program a végzett, de a törvényileg előírt nyelvvizsgával nem rendelkezők, diplomájukat kézhez nem kapók nyelvi képzettség-fejlesztését segíti.

A kormány természetesen a hátrányos helyzetű hallgatókat felsőoktatási intézménybe való bejutását is támogatja különböző eszközökkel: a felvételi eljárás során 40 többletpontra jogosult egy igazoltan hátrányos helyzetű jelentkező, a fizetendő eljárási díj tekintetében kedvezményre jogosult, első évben részt vehet egy beilleszkedést/tanulást segítő mentorprogramban, valamint ösztöndíj lehetőségekkel is élhet, melyek megcélazzák az tandíj költségének vagy egyéb, tandíjon felül felmerülő költségek csökkentését.

Európa 2020 célkitűzéseinek való megfelelés kapcsán a Program az alábbi témaköröket foglalja össze: foglalkoztatás, kutatás-fejlesztés előmozdítása, klíma és energiapolitika, oktatás, társadalmi felzárkózás. Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája egyértelműen összhangban van a Program ezen részfejezetével, vagyis a kutatás-fejlesztés előmozdításával. 2012-ben a K+F ráfordítások összege elérte 363 milliárd forintot, melynek megoszlását az alábbi ábra mutatja.

K+F ráfordítás összege 2012-ben Magyarországon

A jelenlegi trend szerint a vállalkozások K+F ráfordítása nagyobb, mint a felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek együttes ráfordítása. Az említett intézményeknek-intézeteknek fejlesztési terveik között szükség lenne szerepeltetni a K+F támogatását.

2012-ben a kutatóhelyen dolgozók száma meghaladta az 56.000 főt, amely 5,2%-os növekedés az előző évihez képest. A Program a kutatói létszám mellett az infrastrukturális háttér gyengeségében és az együttműködések hiányában látja a K+F szektor dinamikus fejlődésének akadályát.

Befektetés a jövőbe – Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia (2013-2020)

Stratégia kifejti, hogy Magyarországon a GDP-arányos K+F ráfordítások sajnos csak lassan növekednek. 2011-ben a ráfordítások 1,2%-ot értek el, majd következő évben elérték a GDP 1,29%-át, de ezen adatok még messze elmaradnak a 2%-os európai uniós átlagtól. Az Európai Unión belüli legjelentősebb K+F+I országokban, de még az USA-ban és Japánban is a vállalatok teszik ki az e területhez kapcsolódó beruházások nagy részét – ez Magyarországon sincs másképp. A magyar vállalati szféra meglehetősen jól reagált az EU források megjelenésére, valamint hatékonyan használja fel őket, ami az egyre magasabb K+F kiadásban nyilvánul meg.

A stratégia átfogó jövőképe szerint 2020-ra a nemzeti innovációs rendszer kulcsszereplőinek meg kell erősödniük és a globális innovációs folyamatok szereplőivé kell válniuk. Továbbá fontos, hogy fenntartható tudás gazdaság alakuljon ki – vagyis egy olyan tudásvezérelt rendszer, ami nem csak fenntartható, hanem egyúttal növeli a kreatív, magas szellemi hozzáadott értékkel

járó munkahelyek számát. A stratégia egyértelműen megfogalmaz számszerű célkitűzéseket, melyek közül a legismertebb szerint Magyarország 2020-ra a GDP-arányos K+F ráfordításokat 1,8%-ra, 2030-ra 3%-ra növeli. Az egyéb számszerű célkitűzéseket az alábbi táblázat szemlélteti.

A Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia számszerű célkitűzései

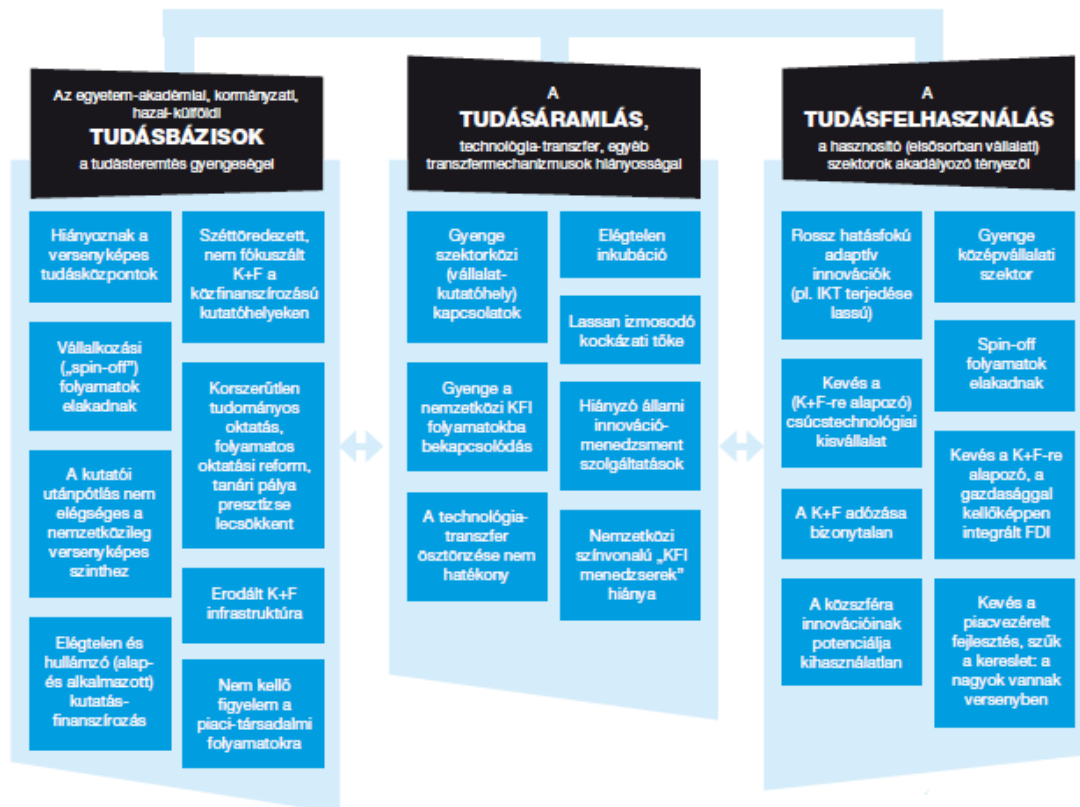
2020-ra, a stratégia hét esztendeje alatt Magyarországon:	
+30	nagyobb kutatási és technológiai fejlesztési műhely lép be a „világelitbe”
+30	globális nagyvállalati K+F központ telepedik meg / erősödik meg
+30	K+F intenzív makroregionális közép vállalat termel és szolgáltat
+300	KFI és növekedésorientált kisvállalat találja meg globális piaci számításait
+1000	innovatív kezdő vállalkozás jut az induláshoz szükséges jelentős támogatáshoz

Az országos K+F területen fontos lépéseket hozott a Magyar Tudományos Akadémia kutatóhálózatának fejlesztése. A kutatóintézet-hálózatban és az egyetemeken 4 év alatt összesen 65 Lendület-kutatócsoport látott napvilágot, melyeknek tagjai jellemzően nemzetközileg is ismert hazahívott vagy itthon tartott kutatók. E kezdeményezés ellenére a stratégia az alábbi problémákat fogalmazza meg a közfinanszírozású kutatás-fejlesztési szektorral kapcsolatban: kutatási utánpótlás kérdése, kutatási infrastruktúra nem éri el az EU fejlett országok szintjét, az egyéni és intézményi kiválóságot erősítő szemléletváltás csak lassan halad előre, valamint alacsony a versenyképes tudásközpontok száma.

A stratégiában olvasható helyzetértékelés és a SWOT analízis alapján a magyarországi K+F+I rendszerben három jelentősebb problématerület jelenik meg, melyeket az alábbi ábra jól reprezentálja.

A Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiában feltárt problématerületek

Az első számú probléma a tudásbázisok és tudástermelés gyengeségei. A tudásigényes folyamatok sajnos csak lassan bontakoznak ki, ha nehézkes a kutatói utánpótlás, valamint kevés számú versenyképes kutatóközponttal rendelkezünk. A második számú probléma – tudásáramlás hiányossága – szerint a tudásáramlás folyamatai gyengék, nem tudják a gazdaság számára is felhasználható módon közvetíteni a K+F során teremtett tudást. Ez a folyamat sajnos nehezíti a magasabb hozzáadott érték előállítását. Végül a harmadik számú problémát a tudásfelhasználást végző szektorok működését akadályozó tényezők jelentik: a közép- és kisvállalati szektor csak lassan redukálja innovációs lemaradását, valamint a közszféra potenciálja nem jelenik meg kellőképpen a kormányzati szintű gondolkodásban.

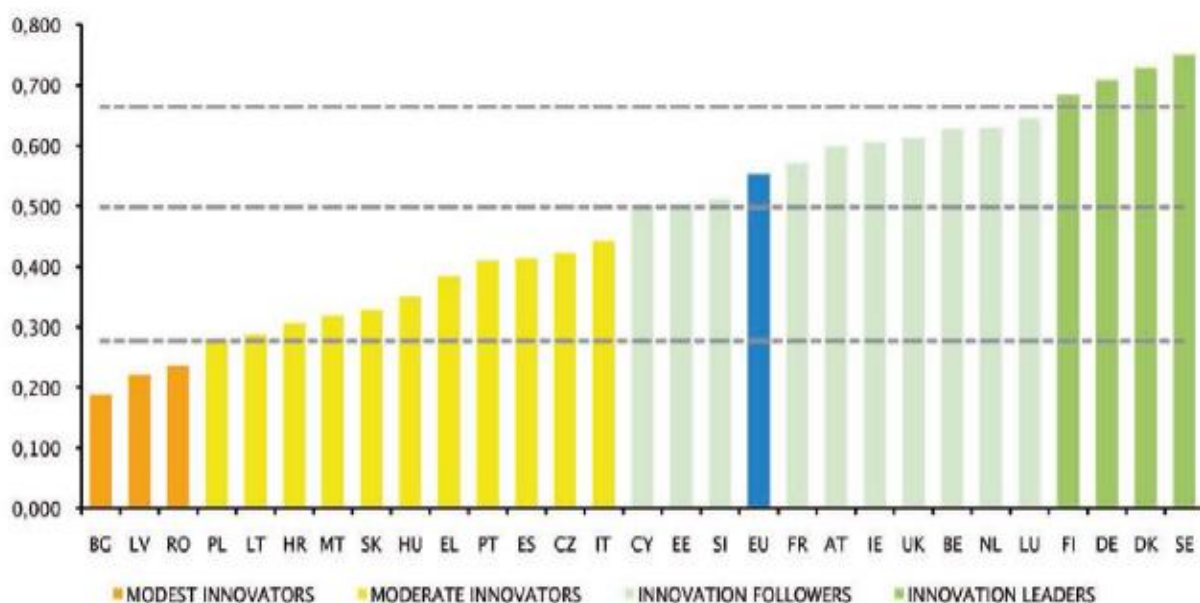
Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája összefügg Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia bizonyos célkitűzéseivel. A tudásbázisok fejlesztésével kapcsolatos célkitűzések között mindkét stratégia fontosnak tartja a képzést, vállalkozási képességek bővítését, innovatív szakembereket kibocsátó szakképzés erősítését, új szemléletű tudásmenedzsment érvényesítését, valamint kutatási és vállalkozói szféra együttműködésének fokozását. A tudásáramlás erősítésével kapcsolatos elképzelések között is több közös pont fellelhető: regionális adottságok kihasználása és fejlesztése, nemzetközi együttműködés és pályázatok, valamint K+F adatbázisok működtetése. A tudásfelhasználással kapcsolatos specifikus célok között alapvetően a start-up ökoszisztéma kiépítése és a szellemi tulajdon-védelem tudatosításának területére fókuszál. Ezen elképzelések ugyancsak illeszkednek a Tudásmenedzsment Stratégia céljaihoz. Továbbá mindkét stratégia megfontolandónak tartja a vállalkozóbarát, ösztönző K+F adórendszer kiépítését.

Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia

A Strukturális Alapokból, mint a kohéziós politika egyik legfontosabb eszközéből rendelkezésre álló forrásokat az uniós tagországoknak összehangoltan, hatékonyan, az EU-s szinergiákra építve használják fel. Ezen okból és a párhuzamos fejlesztések elkerülése végett kell az országoknak létrehozniuk az intelligens szakosodási stratégiákat. Hasonló stratégiák korábban is készültek, azonban jelen esetben a célrendszer felépítésébe bevonták a célközönseget, kulcsfontosságú lett az innováció teljes folyamatának felkarolása, továbbá a területek egyedi erősségeit kívánják felismerni.

Az Európai Unió innovációs teljesítményét értékelő Innovációs Unió tavalyi rangsora alapján az EU innovációs teljesítménye javult. A következő ábra alapvetően négy kategóriát különít el: szerény innovátorok, mérsékelt innovátorok, innováció követők, innovációs vezetők. Magyarország a mérsékelt innovátornak számító tagországok között van, a szomszédos országokkal együtt, mint például Szlovákia és Csehország.

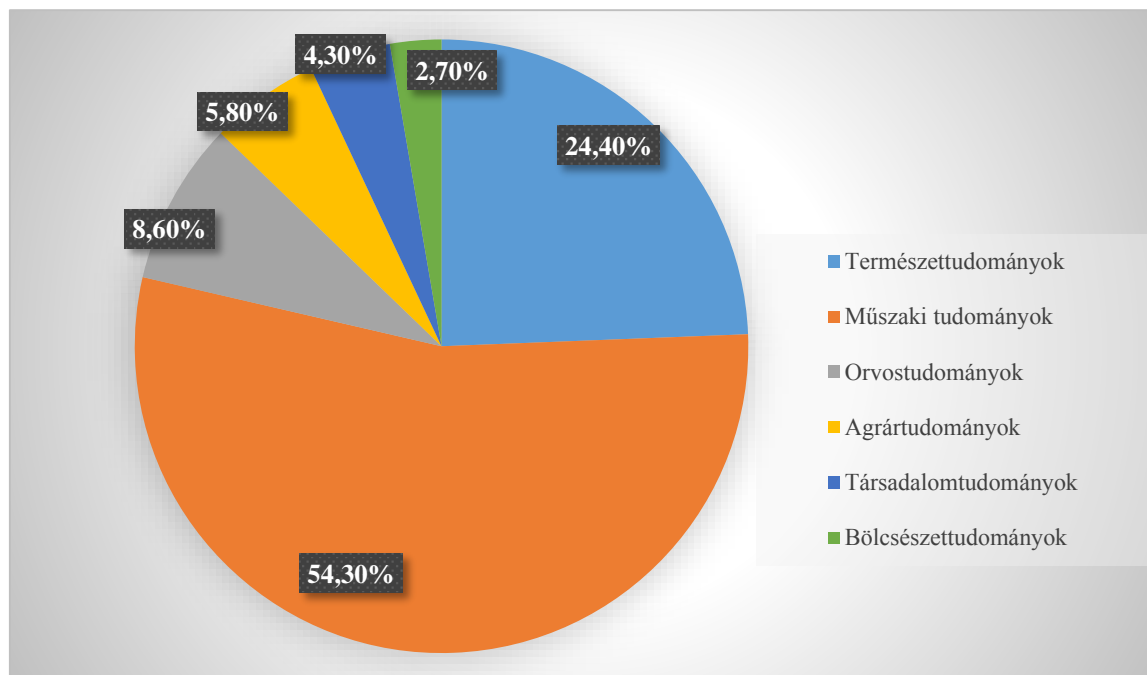
Az EU országainak innovációs teljesítménye

Hazánkban a GDP arányos K+F ráfordítás növekvő tendenciát mutat. A vállalati ráfordítások a legjellemzőbbek, növekedésük intenzívnek tekinthető. A vállalati források mellett folyamatosan nő a külföldi források mértéke, az államháztartási források aránya pedig mondhatni stagnál. Tudományterületi bontásban a K+F kiadások 2012-ben a következőképpen alakultak: legnagyobb részesedéssel 54,3%-kal a műszaki tudományok, majd 24,4% a természettudományok, 8,6% az orvostudományok. Csekély részt képvisel az agrártudomány (5,8%), társadalomtudomány (4,3%), valamint bölcsészettudomány (2,7%).

K+F ráfordítások aránya tudományterületek között (2012,%)

A K+F tevékenységek fejlesztését célzó eszközök között a stratégia alapvetően megkülönböztet két fajtát: közvetlen és közvetett eszközöket. A közvetlen eszközök között szerepel a pénzügyi, vissza nem térítendő támogatások. E támogatási fajta a KFI támogatások legnagyobb részét képezik. Közvetett eszközöknek tekintjük azon eszközöket, amelyek a rendszer szereplőinek viselkedésüket automatizmusokon keresztül gyakorolnak hatást, mint például adó- illetve járulékkedvezmény. Három csoportba soroljuk őket: adófizetési kötelezettség későbbre halasztásának biztosítása, adóalap csökkentése vagy megfizetendő adó mértékének csökkentése. Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája illeszkedik e stratégiához, mivel fontos szerepet tulajdonít a vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszernek illetve eljárásrendnek. Az adókedvezmény formájában nyújtott támogatásnak az előnyei megkérdőjelezhetetlenek: piaci folyamatokat csak minimálisan torzítja, kisebb adminisztrációs terhet jelent, valamint a közvetlen K+F költségeket csökkenti. További illeszkedési pontok: K+I aktivitás növelése és nemzetközi együttműködés erősítése.

VII.1.2. MEGYEI STRATÉGIÁKHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS VIZSGÁLATA

Baranya Megyei Területfejlesztési Koncepció

A koncepció célja, hogy meghatározza Baranya megye potenciális kitörési pontjait, a 2030-ig terjedő időszakban teljesíteni kívánt főbb fejlesztési irányokat. A tervezési fázis következő feladata a megyei területfejlesztési program elkészítése, mely középtávon (7-10 éves időtávban) értelmezett programdokumentum. A megyei önkormányzat feladata tehát a 2014-2020-as időszak tervezését segítő megyei területfejlesztési részdokumentumok elkészítése, továbbá megvalósítandó projektek összegyűjtése.

A Baranya megyei fejlesztési koncepció három átfogó célt nevesít:

- értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság létrehozása
- egészség és megújuló társadalom
- természet- és energiatudatos megye.

Ezen átfogó célok mellé hét stratégiai cél is párosul ezzel is kijelölve az átfogó célok eléréséhez vezető utat: helyi gazdaságok fejlesztése, tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése, piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrások fejlesztése, társadalmi felzárkózás elősegítése, stratégiai erőforrások fenntartható használata, elérhetőség és mobilitás fejlesztése, valamint nagytérségi csomóponttá válás. Természetesen megjelentek megyére jellemző sajátos fejlesztési igények is, melyek között szerepel a hátrányos gazdasági térségek fejlesztése, komparatív előnyökre épülő gazdaságfejlesztés, határon átnyúló kapcsolatok javítása.

A jövőkép megfogalmazza, hogy a megyének térségi csomóponttá kell válnia, továbbá javuló gazdasági mutatókkal kell rendelkezni fejlődése érdekében. A gazdasági fejlődésnek kiemelten kell támaszkodnia Pécs Megyei Jogú Város országosan is elismert oktatási, kulturális és egészségügyi funkcióira.

Az értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakításában fontos szerepet játszik, hogy Pécs kiemelkedő oktatási központ funkciókkal rendelkezik, alapfoktól a felsőoktatásig. Ez a tény pozitív hatással van a lakosság képzettségére és rendkívül vonzó, potenciális továbbtanulási lehetőség a környékbeli fiatalok számára. A Pécsi Tudományegyetem kimagasló kutatási kapacitással és eredményekkel rendelkezik, azonban a gazdasági szféra K+F kapacitása még fejlesztésre szorul. Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája illeszkedik a koncepcióhoz abban a tekintetben, hogy rendkívül fontos a kutató ágazatok támogatása, hiszen ez a hatékony gazdaság feltételeit képes megteremteni. Valamint a két dokumentum szerzői egyetértenek abban, hogy a legcélszerűbb, a gazdaságot legjobban előmozdító lépés a Pécsi Tudományegyetem, Pécs Megyei Jogú Város, valamint a Baranya Megyei Önkormányzat szoros együttműködése. Ezen kooperáció feladata nem más, mint a fejlesztési irányok és igények közvetítése, valamint fejlesztési források célirányos felhasználása.

A koncepcióban a termelési szerkezet átalakítása, gazdasági szemléletváltás alfejezetben is megjelenik a K+F fontosságának kérdése. A koncepció céljai között fellelhető a megyei fejlődési csomópontok K+F-tevékenységének fejlesztése, hídképző intézmények megerősítése, hatékonyságnövelés.

Baranya Megye Területfejlesztési Koncepciójában hét stratégiai cél szerepel ugyanúgy, mint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban. Ezen stratégiai célok összefüggését, kapcsolatrendszerét mutatja az alábbi ábra. A kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I, mint stratégiai cél megjelenik az országos koncepcióban, és a következő megyei elemekkel van összhangban: tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése, piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrás fejlesztés, valamint a társadalmi felzárkózás elősegítése.

A Baranya Megye Területfejlesztési Konceptió valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió célrendszerének illeszkedése

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás	Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma integráció	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme
Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió							
Helyi gazdaságok fejlesztése	✓		✓				
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	✓	✓		✓			
Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrás fejlesztés		✓		✓			
Társadalmi felzárkózás elősegítése		✓		✓	✓	✓	
Stratégiai erőforrások fenntartható használata	✓		✓				✓
Elérhetőség és mobilitás javítása							✓
Nagyterületi csomóponttá válás	✓						

Továbbá a K+F+I szektor növekedésére pozitív hatással lenne, ha ipari hagyományok felélénkítésével a termelő szektorban növekedés valósulna meg – a kibocsátás és a foglalkoztatottak számával kapcsolatban egyaránt.

Baranya Megyei Területfejlesztési Program

A tervezési folyamat következő lépcsőjeként, a Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió utódjaként jött létre a Baranya Megyei Területfejlesztési Program. A követelményekkel kapcsolatosan a Nemzetgazdasági Minisztérium Nemzetgazdasági Tervezési Hivatala ad iránymutatást. E program a koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulását támogató intézkedéseket tartalmazza, középtávon (7-10 éven) értelmezve.

A program alapvetően meghatároz prioritásokat, tervezett intézkedéseket és beavatkozási területeket. A prioritások átfogó képet adnak a fejlesztendő területekről:

- A helyi erőforrásokon alapuló gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével
- Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében
- A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése
- Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészségtudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében
- A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímatudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése
- Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása

A „Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében” című II. számú prioritás tervezett intézkedései között szerepel a Kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek erősítését

szolgált fejlesztések. A program szerint potenciális beavatkozási területek a következők: vállalati K+F+I, kutató kapacitások, gazdasági- és kutatói szféra kapcsolatainak erősítése.

A program szerint a megye gazdaságáról az elmúlt évtizedek alatt kialakult kép igen kedvezőtlen, ezért fontos lépés az egyes térségek befektetési politikájának erősítése. Emellett szükség lenne a megye nemzetközi elérhetőségének fejlesztése, javítása. Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment stratégiája ezen említett pontokban illeszkedik a megyei programhoz. Továbbá mindkét dokumentum említi a vállalkozási és szakmai ismeretek fejlesztését, az együttműködések ösztönzését, tudásbázisok megerősítését és kutatói kapacitások fejlesztését. Fontos felismerni a területi fókusz jelentőségét: K+F+I ösztönzése tekintetében Baranya megyében kiemelkedő a megyeszékhely, valamint a nagyobb városok szerepe (Mohács, Szigetvár, Siklós).

Baranya Megye Integrált Területi Programja

Az Integrált Területi Program alapvetően összeveti a megyei területfejlesztési program prioritásait a kapcsolódó megyei stratégiai célokkal és a megvalósítást szolgáló TOP prioritással. Az ITP tehát keretében meghatározhatók azon megyei területfejlesztési program célok, amelyek elérése a TOP által biztosított eszközrendszerrel biztosítható, ezáltal ezen célok jelenthetik a megyei ITP célrendszerét. Baranya megye által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer meghatározza, hogy melyek az illeszkedési és hozzájárulási előírások: Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz és a vonatkozó indikátoraihoz, Hozzájárulás belső területi kiegyenlítődéshez, Hozzájárulás a gazdasági növekedéshez, Hozzájárulás a munkahelyteremtéshez.

ITP ugyancsak felveti a K+F+I potenciál erősítésének a lehetőségét, mint versenyképesség megteremtésének egyik fontos feltételét. Célszerű lenne a kutató ágazatokat támogatni, a potenciális együttműködések erősíteni.

Pécsi Járási Gazdaságfejlesztési Program

A Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt. 2013-ban megbízást kapott, hogy készítse el a Pécsi Járási Gazdaságfejlesztési Programot. E program természetesen illeszkedik a megyei területfejlesztési koncepciójához és az EU 2020-as fejlesztési célokhoz. Az összetett helyzetértékelésen és SWOT analízisen kívül, a járás célrendszerét és az egységes területi járási programot ismerhetjük meg e dokumentumban. A járás gazdaságfejlesztési programjának objektív céljai közé tartozik a foglalkoztatási ráta növelése, tudatos iparfejlesztés, szakképzett munkaerő hiányának megszüntetése, valamint az egyetemi tudás gazdasági hasznosításának elősegítése.

A Dél-Dunántúli Régió egyértelmű K+F központja Pécs, hiszen itt található meg alapvetően a felsőoktatási, vállalkozási és államháztartási kutatás-fejlesztési szektor legnagyobb része. Sajnos konkrét értékeket vizsgálva rájövünk, hogy a régió pozíciója kedvezőtlen, például a K+F ráfordítások csupán 2%-a kapcsolódott 2009-ben a Dél-dunántúli régióhoz.

A régió felsőoktatási K+F potenciáljának jelentős részét birtokolja a Pécsi Tudományegyetem. A potenciál növekedése érdekében Kutatásfejlesztési és Technológia-transzfer Központot hozott létre 2006-ban, melynek célja a tevékenységek irányítása, konkrét K+F projektek indukálása. Egy másik kutatási központ, a PTE Dél-Dunántúli Kooperációs Kutatási Központ létrejöttének az oka, hogy hamar felismerték a fejlesztési eredmények gazdasági

hasznosításának kérdését. E központ műszaki és orvosi tudományok kérdéseivel igyekszik foglalkozni, azonban jelentős sikert még nem sikerült elérnie.

Baranya megyei szakképzés-fejlesztési stratégia

E képzési stratégia a Baranya megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság munkájaként jött létre. Célja, hogy jövőképet, stratégiai célokat fogalmazzon meg, valamint akcióprogramok megfogalmazásához nyújt segítséget. A szakképzés önmagában is rendkívül összetett kérdés, ezért egymásra épülő fejlesztésekre, a képzési rendszer minden érintettjére vonatkozó kooperációra van szükség.

Az utóbbi években megfigyelhető, hogy átalakul a régióban - és országosan is- a foglalkoztatottak megoszlása legmagasabb iskolai végzettségük szerint. Az általános iskola 8 osztálya és a szakmunkásképzőben tanult foglalkoztatottak aránya csökkent, a gimnáziumban végzetek száma stagnál, míg a főiskolai/egyetemi diplomával rendelkező foglalkoztatottak száma nő. Ha a munkanélküliek arányát figyeljük meg a térségben, akkor elmondható, hogy munkanélküliségi ráta alapvetően csökkent 2012-ben (15,7%-ról 14,0%-ra), de az országosan jellemző rátánál még mindig magasabb. A pályakezdők elhelyezkedését támogatva, munkanélküliségi rátájukat csökkentése érdekében létrejött az „Első munkahely garancia” program.

Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság munkájának megkönnyítése, hatékonyabbá tétele érdekében információs adatbázist kívánnak létrehozni. Ez az adatbázis folyamatosan biztosítaná a felelősségteljes döntéseket segítő adatokat. Fontos, hogy többoldalú közelítés valósuljon meg, hogy minél pontosabb képet lehessen alkotni a foglalkoztatottak helyzetéről. Keresleti oldalon öt dimenzió kapcsán összeállított adatok biztosítják:

- pillanatnyi szakmaszerkezet (tanulók/végzősök/végzettek)
- cégek jövőképe
- szakma jövőképe: technológiaváltás, K+F+I, megújuló energia, kék gazdaság
- megyei területfejlesztési stratégia: hova pozicionálja saját magát Baranya megye
- országos trendek.

Kínálati oldal legfontosabb adatforrásai:

- demográfiai adatok/tendenciák
- tanulók száma, iskolát befejezők száma
- hátrányos helyzetűek száma
- generációváltás hatásai.

Összességében elmondható, hogy hasznos elképzelések láttak napvilágot a munkanélküliség felmérésére, helyzetének javítására, azonban további fejlesztési célokra lenne szükség, hiszen a vonzó humán erőforrás segít a járás versenyképességének előmozdításában.

VII.2. ILLESZKEDÉS AZ ÉRINTETT SZEREPLŐK STRATÉGIÁIHOZ

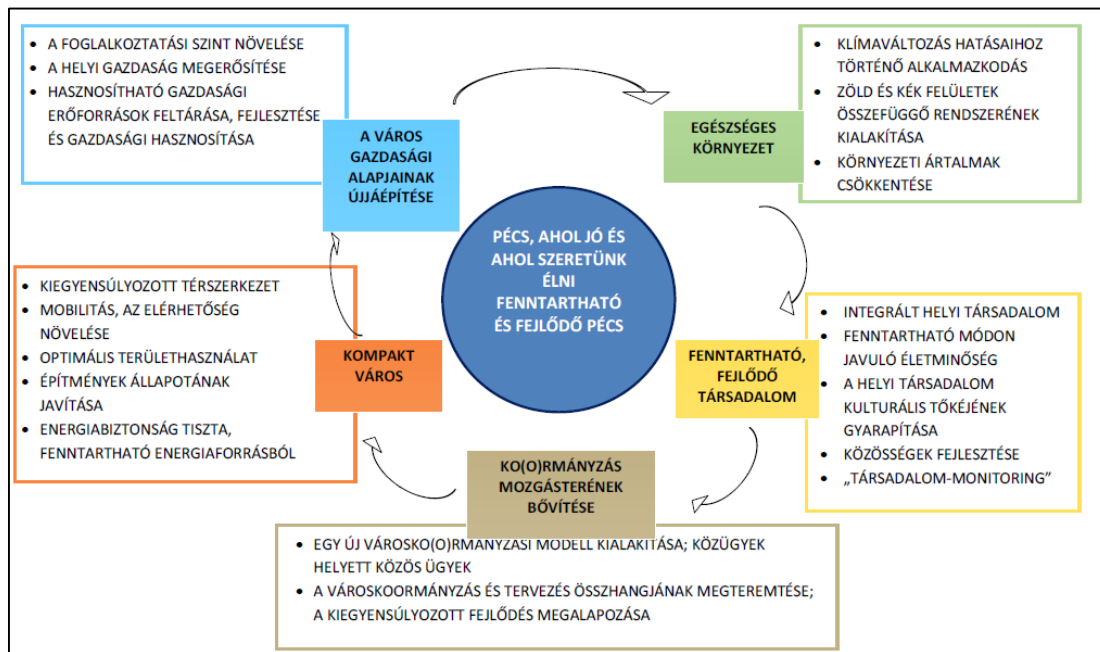
VII.2.1. PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Pécs Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020

„Pécs legyen olyan város, ahol jó élni, és lakói szeretnek is élni. Az Életminőség közelítsen az európai élvonalhoz.”

Pécs város életében meghatározott szerepet játszott az integrált településfejlesztési stratégia kialakítása. Ez a dokumentum volt hivatott Pécs város jövőtervezetének alapelveit felállítani, annak célrendszerét kidolgozni. A célrendszer a távlati, stratégiai, operatív, és részcélokat határozza meg, valamint a célhierarchiát. A célok közép- és hosszú távú stratégiai célok. A stratégia globális célja Pécs városának fenntartható fejlődésre képes térségi vonzasközponttá alakítása.

Pécs Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának célrendszere

Forrás: Pécs Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2014-2020, 14. oldal

Az integrált városfejlesztés négy stratégiai célt fogalmaz meg, kiegészülve a helyi kormányzás területén megfogalmazott céllal, ami biztosítja a stratégiai célok megvalósulásának feltételeit a politikai és szervezeti szinten.

Stratégiai célok

1. Egészséges környezet biztosítása

Pécs domborzati viszonyainak köszönhetően a város elhelyezkedése kiváló, hiszen a Mecsek hegység lábánál terül el, jelentős erdőség veszi körben. Ennek ellenére a város levegője rendszeren elért időszakokban megengedett levegőtisztasági határértéket. E mellett a város egyes részein magas a zajterhelés és a városi közegnek köszönhető felmelegedés jelentősen megterheli az itt élők fizikai és mentális állapotát, stressz tűrő képességét. A '70-es, '80-as években történt bányászati kitermelésnek köszönhetően a város 50 év feletti bányászati múlttal rendelkező férfi lakosságánál légzőszervi és keringési bántalmak tapasztalhatóak. A zöld területek hiánya és az időszakos és szélsőséges csapadékeloszlás indokolja e cél megfogalmazását.

2. Fenntartható, fejlődő társadalom

Pécs városában folyamatos a lakosság létszámcsökkenése. Ennek okai többek között az alacsony gyermekvállalói hajlandóság, az előregedés, ami a munkaerőpiaci-potenciál csökkenését és ennek következtében a fejlődés akadályozó tényezőjét vonhatja maga után. A társadalomnak olyan fejlesztésre van szükség, ami megakadályozza a fent említett

folyamatotok kialakulását. Ezért Pécs város célja az alacsony iskolázottsági réteg felemelése, kulturális tőkéjének bővítése a humán erőforrás fejlesztésével. A fenntarthatóság egyik alapköve az erős gazdaság megteremtése, képzett munkaerő kialakítása a hozzáadott érték megteremtéséhez.

3. A város gazdasági alapjainak újjáépítése

A városnak új gazdasági arculatra, befektetési vonzerőt biztosító intézkedések meghozatalára, új ágazatok meghonosítására van szüksége, ezek biztosítják a stabil és tervezhető működőképességet ellentétben a rendszerváltás óta fennálló foglalkoztatás és jövedelemtermelő képesség, a fejlődőképes gazdasági ágazatok, profilok, vállalkozások hiányával, ami most jellemezhető a városra.

4. Kompakt város – kiegyensúlyozott városszerkezet

A város szerkezetének kihasználása eltérő képet mutat a városról. Vannak területek, ahol zöld és kék infrastruktúrát használnak, ellenben egyes területek felhagyott ipari tevékenységet mutató barnamezős területeivel. Teljes mértékben beépített – főleg a Mecsek oldal – és más városrészeken elhagyott városi területek és zöldövezetek árulkodnak az aszimmetrikus városi szerkezetről. A *kompakt város* kialakítása a város egyenletes sűrűségű és minőségű funkcióellátásának, decentrumok létrehozásának, területek összekapcsolásának, alulhasznált vagy kiaknázatlan területek hasznosításának definíciójaként írható le, amely funkciók ellátásához a közlekedési hálózat logikus rendje és kiegyensúlyozottsága biztosítja a megvalósulás feltételeit.

5. A kormányzás mozgásterének bővítése

A négy operatív cél, akkor tud érvényre jutni, ha e célokat szem előtt tartó városi kormányzás működik. A hivatali rendszer átalakításával humán erőforrás szabadul fel azáltal, hogy a hatósági feladatok ellátását nem a hivatal, hanem más szervezetek látják el. A felszabadult személyi kapacitás a fenntartható fejlődés elérésére fordítható. Mivel a négy stratégiai célt és a város jövőtervezését az önkormányzat hivatott koordinálni, összefogni, ezért kompetenciája és felelőssége az érintett kérdésekre kiterjed. Ez az újfajta szemléletmód a ko(o)rmanýzás lehetőségét – koordináció és kooperáció – teremti meg a helyi szervezetekkel, organizmusokkal. Közügyek felfogását a közös ügyek megközelítés veszi így át, hiszen a gazdaságfejlesztés, civil ügyek, lakosság és oktatás területén az önkormányzat képes hatást gyakorolni, lobbytevékenységet folytatni a közös ügyekhez való hozzáállásában a fejlődés előrehaladásának érdekében.

Horizontális célok

A horizontális célok az Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazottak szerint a stratégiai célok hosszú távon való fenntartását szolgálják. Ide tartozik a *Cselekvőképesség*, amely önálló célkitűzési, stratégia-alkotási képességet, a célok megvalósítását szolgáló közakarat melletti elkötelezettséget, a városérdek prioritását jelenti a mindenkor fennálló jogi-kormányzati feltételrendszer keretei között úgy, hogy a város a maximális mozgásterét használhassa a problémák felismerés és céljai megvalósítása érdekében. *A sokféleség növelése* a kockázatsökkentés eszközeként mérsékli a város kiszolgáltatottságát például a gazdaság területén. A sokféleségnek köszönhetően Pécs képes lehet megújulni: megújuló energiaforrások kombinált alkalmazásával, városi parkok, zöld és kék területek sokszínűségével, a környezethez illeszkedő infrastruktúra, épített környezet kialakításával.

Ezeket a változásokat hosszú távon egy fejlett KKV szektor képes létrehozni és fenntartani. *Rendszerhatékonyság* a szűkösen rendelkezésre álló természeti, humán, pénzügyi, információs erőforrások magas hatékonyságú használatát, ezeket fenntartó rendszerek hatékony alkalmazását jelenti. A cél az alternatív kreatív megoldások felhasználásával a hulladékok, veszteségek, redundanciák nélküli erőforrás-gazdálkodás megteremtés. A Kék gazdaság tökéletes példa lehet a rendszerhatékonyságra, hiszen lemásolja a természet működését, ahol nem keletkezik felesleg.

A társadalomban egy adott közös gazdasági probléma megoldására kell törekedni, úgy, hogy az egymás között álló korlátok folyamatos lebontásra kerüljenek. Ha ez a gazdasági integráció nem megy végbe, akkor a helyi társadalom önfenntartó képessége megszűnik, egyes társadalmi rétegek leszakadásának esélye megnövekszik. *Esélyteremtő hozzáférés* a gyenge esélyekkel rendelkező rétegek számára biztosít kitörési, fejlődési lehetőséget, úgy hogy közben ösztönzi az érintettek körében a társadalmi felemelkedést és az ezzel járó kötelezettségek és terhek vállalását.

Felelősségvállalás horizontális cél fogalmazza meg minden olyan területet, amelyek működéséért közvetlenül vagy közvetve az önkormányzat felel. Ide tartozik a partnerség fenntartása, többek között civil szervezetekkel, lakossággal, egyetemmel, gazdasági szereplőkkel annak érdekében, hogy a feladatok és a felelősség megosztásra kerüljön a felállító célok megvalósításának érdekében. A partnerség lehetővé teszi, hogy a különböző entitások, Pécs lakosai számára a város fejlesztése egy közös cél legyen, így megerősítve a helyi társadalmon belül az egymásért viselt felelősség érzését.

Pécs Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának áttekintő táblázata

PÉCS LEGYEN OLYAN VÁROS, AHO L JÓ ÉLNI, ÉS LAKÓI SZERETNEK IS ÉLNI. AZ ÉLETMINŐSÉG KÖZELÍTSE AZ EURÓPAI ÉLVONALHOZ.																		
A város legyen vonzó a mindenkori lakói és az ide érkezők számára is, magas szinten biztosítsa a kor követelményeinek megfelelő környezeti, anyagi, szolgáltatási feltételeket, vonzó életperspektívát nyújtó foglalkoztatási feltételeket kínáljon, és egyúttal a lakosságának a városhoz fűződő pozitív érzelmi viszonya, elégedettsége, a városért való tenni akarása is járuljon hozzá a város megtartó- és fejlődőképességéhez.																		
PÉCS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSRE KÉPES TÉRSÉGI VONZÁSKÖZPONT																		
Hosszú távon a természeti és épített környezet, a gazdaság és a társadalom egysúlyos, a regionális környezethez harmonikusan kapcsolódó fejlődésére van szükség.																		
Az egysúly hiánya a fenntarthatóság ellen hat. A fenntarthatóság és a fejlődés elválaszthatatlan követelmények, mivel fejlődés hiányában a fenntarthatóság megkérdőjeleződik, a fenntarthatósági követelmények figyelmen kívül hagyása mellett pedig a fejlődés ütközik korlátokba. A városnak meg kell erősítenie történelmi távlatokban kialakult regionális vonzerjét, integratív és fejlődés-ösztönző szerepét, mert a város és környezete az erőforrások tekintetében erősen egymásra utalt, s Pécs a régió legnagyobb városaként felelősséggel is rendelkezik a térségi fejlődés segítése, ösztönzése terén.																		
STRATÉGI AI CÉLOK	EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET						A FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM				A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE			KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet				
OPERATÍ V CÉLOK	1. Klímaváltozá s hatásaihoz történő alkalmazkodás	2. Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása	3. A környezeti ártalmak csökkentése	1. Integrált helyi társadalom	2. Fenntartható módon javuló életminőség	3. A helyi társadalom kulturális tökéjének gyarapítása	4. Közösségek fejlesztése	5. „Társadalom-monitoring”	1. A foglalkoztatási szint növelése	2. A Helyi Gazdaság megerősítése	3. Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása	1. Kiegyensúlyozott térszerkezet	2. Mobilitás, az elérhető ség növelése	3. Optimális területhasználat	4. Építmények állapotának javítása	5. Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból		
	Csapadék helyben tartása, a gyűjtött csapadékvizek és hulladékvizek komplex hasznosítása	Kondicionáló zöldfelületek intenzitásának növelése	A levegőtisztaság javítása	A közbizalom erősítése az állami és önkormányzati intézményekkel, a helyi kormányzás, a közélet és a gazdaság szereplőivel szemben	Az életminőségre hatást gyakorló - természeti és épített - környezeti tényezők alakítása, a hozzáférés esélyeinek növelése	A családok támogatására irányuló intézményesített, vagy közösségi alapú programok annak érdekében, hogy a kulturális tökégyarapító képességük fejlődjön	A területi alapokon keletkező kezdeményezések elősegítése közösségi eszközökkel	A „társadalom-monitoring” rendszerének megtervezése, illetve következetes, folyamatos és hosszú távú működtetése	Pécs tudásintenzív (újra)iparosítása egészség-, környezet-, kulturális-kreatív és gépipari fókusszal	Az egyetem és a turizmus fejlődésének támogatása a város jövedelemgyarapításában	A város és a térség természeti erőforrásaiban (szén, urán, megújuló energiaforrások) rejlő potenciál és a hasznosítási lehetőségek feltárása	Policentrikus városszerkezet erősítése	Az átlagos eljutási idő csökkentése	Funkcionális tömörség	Az épületek energetikai állapotának javulása	Tiszta, fenntartható energiaforrások fokozatos beépítése a város energetikai rendszerébe		
RÉSZCÉLOK	A város átszellőzésének javítása, tájépítészeti, városépítészeti megoldásokkal	Kondicionáló vízfelületek növelése	A városi felszíni vizek tisztaságának biztosítása	A bizalom erősödésének elősegítése a magánviszonyok alakításában releváns programok megismertetése, illetve elterjedésük támogatása révén	A materiális jól-lét fejlesztése, e jól-létre hatással lévő közjavak gyarapítása, a hozzáférésükben mutatkozó esélyegyenlőségek mérésével, kiküszöbölése	A formális és nem formális civil szervezetek támogatása annak érdekében, hogy a kulturális tökégyarapító tevékenységeik hatékonyak legyenek	A közös értékrend alapján szerveződő közösségek erősítése	A helyi társadalom (lakosság) állapotának ciklikusan ismétlődő, rendszeres szondázása	Pécs közszolgáltatás alapú gazdasági fejlesztése, a fejlesztéspolitikai rezsim átalakítása	Helyi termékek és termékek megerősítése	A város-városkörnyék együttműködésében rejlő lehetőségek feltárása	A közlekedési hálózat szolgáltatási szintjének javítása	A modalsplit arányainak javítása a közforgalmú és a nem motorizált közlekedés javára	Funkcionális változatoság növelése	Üresen, kihasználatlanul álló épületek arányának csökkentése	Egységes, tervezhető városi energiagazdálkodási rendszer bevezetése		
	A klímaadaptációs képesség irányelvgyűjtésének kidolgozása és alkalmazása	Közcélú, humán aktivitást szolgáló zöldterületi funkciók biztosítása	A felszín alatti vízbázis védelme	A közéleti aktivitás növelése, a különböző szintű döntések előkészítésében megvalósításába való bekapcsolódás	A mentális jól-lét fejlesztése, e jól-létre hatást gyakorló közjavak gyarapítása, a hozzáférésükben mutatkozó esélyegyenlőségek	A kulturális töké tartalmának és minőségének a foglalkoztathatóságot javító fejlesztése intézményi, illetve közösségi támogatás révén	A helyi gazdaság állapotának a gazdaság szereplői, illetve az adekvát szakértői csoportok által (online módszerek	Nagyfoglalkoztatók Pécsre vonzása és integrálása a megye-régió gazdaságába, klaszterbe	A szociális-, illetve közfoglalkoztatás rendszerének továbbfejlesztése	A városi vagyongazdálkodás fejlesztése								

			lehetőségeinek szélesítése, az együttműködés kultúrájának fejlesztése	mérséklése, kiküszöbölése			alkalmazásának történő értékelése										
	Közcélú zöldterületi ellátottság minőségének és elérhetőségének javítása	A zajszennyezés mérséklése	A civil aktivitások növekedésének támogatása, a közösségek fejlesztése, a szükséges infrastrukturális és dologi háttér biztosításának támogatása révén	Az egészség megőrzését szolgáló ismeretek, magatartásmódok bővítése, az adekvát intézményrendszer meglévő feltételeinek optimalizálása, fejlesztése	A másodlagos szocializációs intézmények működésének befolyásolása annak érdekében, hogy a kulturális tökélygyarapító képességük fejlődjön		A város általános állapotának interdiszciplináris megközelítésű értékelése szakértői csoportok által										
	A természetes, természetközeli és kultúrtáj tájrészletek ökológiai és képi tájpotenciáljának, valamint a tájkarakter megőrzése, lehetséges növelése, védelme	A szelektív hulladékgyűjtés részarányának további növelése	A közbiztonság érzetének javítása a nyilvánosság eszközeinek használatára támaszkodva	A helyi társadalom életminőségét alakító tényezők folyamatos monitorozása, a korrekciós beavatkozások megalapozása	A megfelelő intenzitású és minőségű társadalmi nyilvánosság kialakulását szolgáló kommunikációs eszközrendszer kialakítása és működtetése												
		A fényszennyezés mérséklése	A lét- és magánbiztonság érzetének javítása	A humán közszolgáltatások rendszerének összehangolt működtetése hatékonyságuk javítása érdekében	A helyi társadalom kulturális tökélyének tervezett gyarapítását feladatként elismerő szemlélet kialakítása a helyi kormányzás intézményrendszerében												
			A városhoz kapcsoló pécsi identitás alakítása, erősítése														

Forrás: Pécs Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2014-2020, 25. oldal

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája - TÁMOP-4.2.1.C-14/1/Konv-2015-0010

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiájának illeszkedése a Pécs Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020-hoz

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment stratégiájában különös figyelmet fordít a vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer kialakítására és alkalmazására, amely cél illeszkedik az integrált településfejlesztési stratégia fenntartható, fejlődő társadalom stratégiai és sokféleség növelése horizontális célhoz, hiszen KKV számra kedvező környezet a város gazdasági növekedését és diverzitását garantálja.

A város tudásmenedzsment stratégiája kitér a helyi önkormányzati szervezetek, intézmények szerepvállalására a tudásmenedzsment területén érintett hallgatók/tanulók támogatására. Azzal, hogy hivatali pálya iránt érdeklődő hallgatók a város és az egyetem együttműködése által segítséget kapnak, olyan elkötelezettség fogalmazódik meg bennük a város iránt, amely illeszkedik az integrált településfejlesztés horizontális céljaihoz.

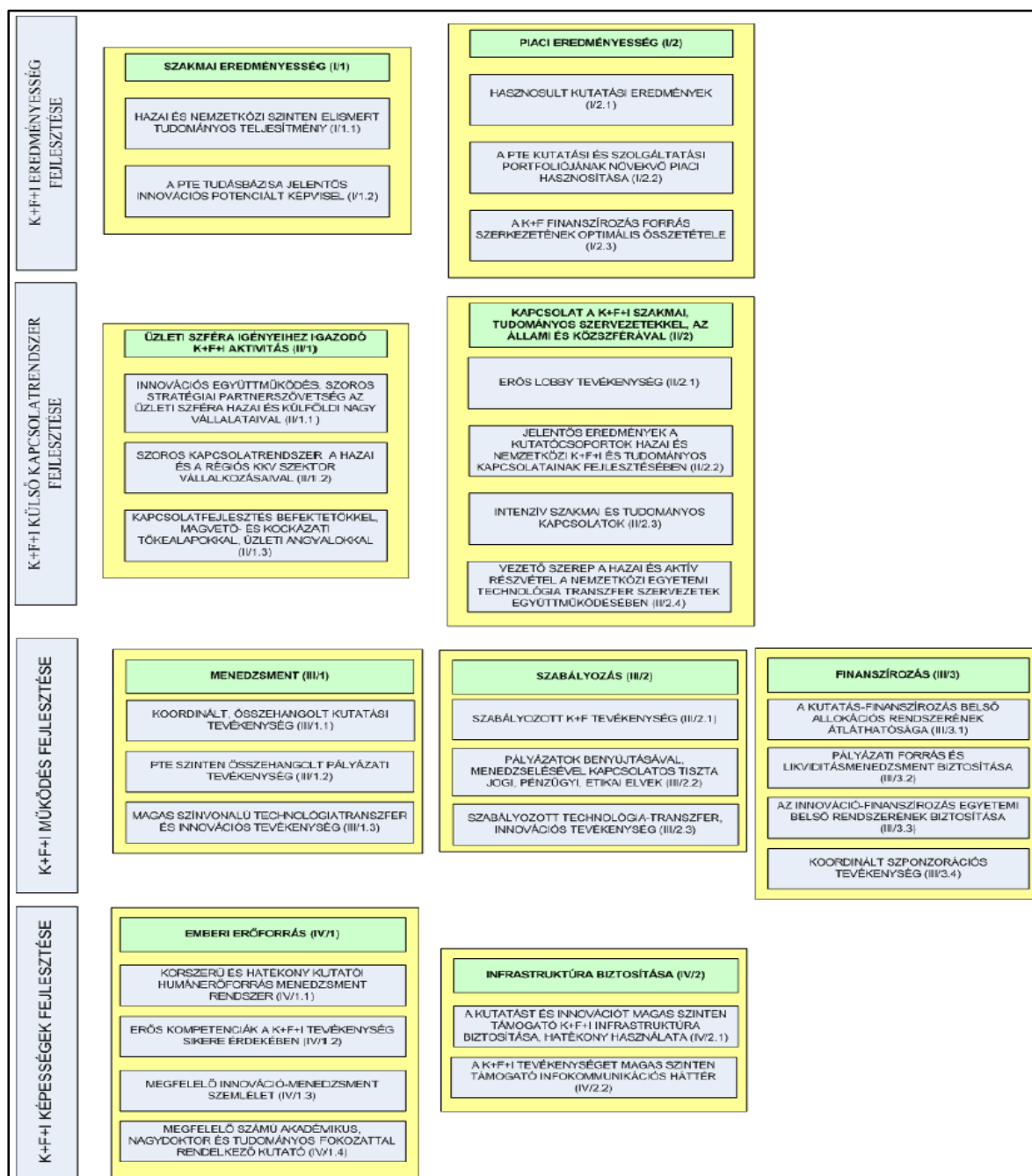
Az önkormányzatnak fontos szerepe van mindkét stratégia céljainak megvalósításához. A tudásmenedzsment stratégia megfogalmazza egyrészt az önkormányzat közpolitikai szerepvállalását. A hatékonyabb K+F+I támogatás kialakítása a város gazdasági növekedésének katalizátora, beindító folyamata lehet. Másrészt, a helyi hivatal szorosabb kapcsolatot épít ki a K+F+I szervezetekkel, befektetőkkel, képzési intézményekkel és ápolja azt a helyi városfejlesztési társaságon (PVF Nzrt.) keresztül, akkor növeli a rendszer hatékonyságát, a gazdasági integrációt, a partnerség szorosságát illeszkedve így a város településfejlesztési stratégiájához.

VII.2.2. PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

Pécsi Tudományegyetem Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2011-2020

A PTE Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia célja kétirányú. Egyrészt a PTE K+F+I elvart eredményére, a kapcsolatrendszer fejlesztésére, a működésre, valamint a szükséges képességek fejlesztésére irányulnak. Másrészt bemutatásra kerülnek az egyes kutatási területek előnybe részesített irányai.

Pécsi Tudományegyetem Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiájának stratégiai célrendszere

I. K+F+I eredményesség fejlesztése

A Pécsi Tudományegyetem célja, hogy kutatás-intenzív egyetemmé váljon, és jelentős eredményeket érjen el a kutatás-fejlesztés és innováció területén. Hazai és a nemzetközi szinten elismert tudományos teljesítmény eléréséhez hozzájárult az, hogy a Pécsi Tudományegyetem 2010-ben megkapta a „kutató egyetem” és „kiváló egyetem” címet tudományos, kutatási és innovációs teljesítménye alapján. A határon átnyúló nemzetközi K+F+I célkitűzés része a horvát határ közelségéből adódó lehetőségek, egyes tudományos területek és kiemelt kutatási irányok K+F+I területén nemzetközi eredmény elérése. Ehhez nélkülözhetetlen a minőségi publikációs aktivitás nemzetközi szakfolyóiratokban történő közlések számának növelése. A PTE Európai Kiválósági Központ kíván lenni.

A PTE tudásbázis jelentős innovációs értéket és lehetőséget képvisel. Annak érdekében, hogy ez folyamatosan és tartósan fennmaradjon a megfelelő, az innovációt komplex módon támogató környezet kialakítása szükséges, amely magába foglalja a szolgálati szellemi alkotások, a szellemi tulajdon hatékony védelmét is.

A létrejött innovációs produktumok fontos részét képezik az egyetem és az üzleti szféra kapcsolatának megerősítésében, ezért a PTE célkitűzése, hogy a gazdaság, a társadalom számára értéket teremtő innovációk jöjjenek létre, innovációs eredmények a gyakorlati alkalmazásban is használhatók legyenek. Ennek eredményeként jelentős anyagi bevétel keletkezhesen a PTE számára.

Indikátorok

	Mutató 1.		
Mutató megnevezése:	Hasznosítási bevételek növekedése (A hasznosításból származó bevétel a 2010-es bázis évhez képest, valamint a megelőző időszakok értékéhez képest hány % növekményt eredményez.)		
Mértékegység:	%		
Célértékek:	1-3 év	4-7 év	8-10 év
	100	100	100

A régió versenyképesség növelésének érdekében a PTE kutatási és szolgáltatási portfóliójának növekvő piaci hasznosítását szorgalmazza az egyetem, mivel a Dél-dunántúli régió és Pécs város a PTE kutatások természetes piaca. Az egyetem integráltan, a Régió és Pécs város részeként, a regionális és városi szervekkel, intézményekkel szorosan kíván együttműködni annak érdekében, hogy a helyi tudásbázis kutatásait, szolgáltatásait a helyi szervek és intézmények hasznosítsák, igénybe vegyék.

A kutatás-fejlesztés rendkívül magas anyagi forrást igényel, ennek optimális összetételét nehéz meghatározni, mivel a finanszírozása nagy arányban pályázati forrásból történik. A hagyományos finanszírozási eszközök, mint a magvető- és kockázati tőkealapok, üzleti angyalok vagy a lobby tevékenység csak kis mértékben vannak jelen a finanszírozási szerkezetben. Ezért az egyetem folyamatos, aktív kapcsolatot kíván fenntartani a kormányzati, szakmapolitikai, tudománypolitikai szervezetekkel, a K+F+I támogatási rendszerek irányító

hatóságaival, közreműködő szervezeteivel, valamint a Magyar Tudományos Akadémiával, így hosszú távon a Pécsi Tudományegyetem K+F+I tevékenységei összhangba kerül a Nemzeti Innovációs Stratégiával valamint katalizátorként tudna működni a Dél-dunántúli Régió és Pécs város innovációs stratégiájának megvalósításában. Fontos az egyetemi belső finanszírozási rendszerének létrehozása, megerősítése, a K+F és Innovációs alap, valamint működő egyetemi belső pályázati rendszer biztosítása. A PTE Portfóliójának hasznosítása az ipari szférával való együttműködés erősítésével, az ipari, a gazdasági szereplők által finanszírozott projektek arányát növelné, a forrás szerkezete fenntarthatóbbá válna.

II. K+F+I külső kapcsolatrendszer fejlesztése

A kutatási eredmények potenciális hasznosítói, a kutatások és szolgáltatások megrendelőivel hosszú távú partnerségek kialakítására törekszenek az üzleti szféra hazai és külföldi nagyvállalataival és a régiós KKV szektorral. Fontos, hogy a PTE-nek információi legyenek a gazdasági szektornak kutatási és innovációs igényeiről, és folyamatosan informálja az egyetem őket kutatási portfóliójáról.

Ebből kifolyólag az egyetem kutatócsoportjai aktívabban be tudnának kapcsolódni a hazai és nemzetközi tudományos vérkeringésbe, K+F hálózatok munkájában, kezdeményezzék nemzetközi kutatási konzorciumok létrejöttét. Az egyetem kutatói nemzetközi szakmai és tudományos eseményeken, konferenciákon való részvétele valamint a PTE-n való rendezvények megszerzése és otthon adása növelné a kapcsolatépítés és tudástranszfer színterét. Ezen törekvés hozzáegíthetné a kutatókat, hogy a hazai és nemzetközi tudományos és szakmai szervezetekben tagok lehessenek, és tisztségviselői pozíciókat tölthessenek be a PTE-n.

A tudástranszfer mellett a technológia-transzfer kialakítása is fontos részét képezi a PTE K+F+I célkitűzéseinek. Tapasztalatcsere, jó gyakorlatok megosztása, benchmarking hozzájárulnak a hatékonyság növeléséhez. A Pécsi Tudományegyetem aktív szerepet kíván betölteni a hazai TTI Kerekasztal együttműködésben, a TT szervezetek nemzetközi hálózatainak munkájában. A létrejött kutatási eredmények, szellemi termékek szellemi tulajdon védelme, majd annak transzferálása a hasznosítók felé maga a technológia-transzfer folyamat. Ehhez egy egyetemi szintű szervezeti és szolgáltatási rendszer – a Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Központ – működtetése szükséges, valamint a K+F+I tevékenységet támogató szolgáltató hálózat – InnoPontok rendszere.

III. K+F+I működés fejlesztése

A K+F+I tevékenységek hatékonyságát növelheti a tudományterületek közötti szoros együttműködés, ezért a menedzsment tevékenység kiemelt fontossággal bír a K+F+I területének minden szintjén. A Pécsi Tudományegyetem tudásbázisa 10 karával és klinikumával optimális lehetőséget kínál inter- és multidiszciplináris projektek megvalósításához, ezért az intenzív és eredményes belső kommunikáció kulcsfontosságú. A kiemelt egyetemi, illetve kari projektek tervezése, monitoringja és értékelése során is szükséges az egyetemi szintű koordináció, támogatás, a pályázati menedzsment, kiemelten a pénzügyi menedzsment valamint forrás és likviditás-menedzsment hatékonyságának növelése. A pályázati rendszer központi elemeinek kialakítása mellett a kari pályázati szervek összehangolt működése hozzájárulna az egységes pályázati regisztrációs, nyilvántartási és projekt menedzsment rendszer kialakításához.

PTE Pályázati Szabályzata hozzájárul a struktúra működéséhez. Egy olyan szabályozási háttérrel biztosít, amely rögzíti az egyetemen folyó tudományos kutatás kereteit és feltételeit a hatályos jogszabályokkal összhangban. Ennek a folyamatnak az első lépése volt a PTE K+F+I stratégiaalkotás során meghatározott Kiemelt Kutatási Irányok rögzítése, a laboratóriumi munka nemzetközi szabályoknak megfelelő rögzítése, a kutatás finanszírozási háttérének létrehozása, a kutatásban tevékenykedők jogainak és kötelességeinek pontos meghatározása. A pályázatok benyújtására, menedzselésére, egyértelmű jogi, pénzügyi és etikai szabályozásra volt szükség annak érdekében, hogy a pályázati bevételek növekedjenek. Emellett szükséges volt a központi elvonásos rendszer egyértelmű, átláthatóvá tétele. A szellemi alkotások, szellemi termékek kezelése mellett a hasznosító cég, egyéb vállalkozás alapításával kapcsolatos tiszta, egyértelmű jogi, pénzügyi és etikai kérdések szabályozása, a feladatkörök, felelősségi körök, a jogi, és pénzügyi szabályozás meghatározása.

IV. K+F+I képességek fejlesztése

Az egyetem további célja a Korszerű és hatékony kutatói humán erőforrás menedzsment rendszer kialakítása, emellett egy részletes ösztönzési, továbbképzési és életpálya rendszer kiépítése. Az eredményes innovációs kutatások létrejöttéhez az egyetemi humán erőforrás kompetencia-fejlesztésére, hatékony utánpótlás nevelésre, erős elköteleződés mellett, a vezetői, szakértői és kutatói innováció menedzsment szemlélet fejlesztésére, a tehetséggondozás, a doktori képzés színvonalának fenntartására, fiatal kutatók számára elfogadható életpálya modellek biztosítására és a kutatói mobilitás lehetőségére van szükség.

Az innovációs teljesítmény magas színvonalon való tartásához a megfelelő számú akadémikus, nagydoktor és tudományos fokozattal rendelkező kutatóra, a kor színvonalának megfelelő kutatási infrastruktúra biztosítására, valamint ún. „core facility”-k - kutatási műszerpark – és a K+F+I tevékenységet magas szinten támogató infokommunikációs háttér kialakítására van igény.

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiájának illeszkedése a Pécsi Tudományegyetem Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2011-2020

Pécs város innovációs és a PTE K+F+I stratégia céljai több ponton szorosan összefonódnak. Pécs Megyei Jogú Város stratégiája az alábbi pontokon illeszkedik a PTE K+F+I stratégiájához:

Pécs egyik legfőbb célja az innovációs stratégia terén az egyetem szerepvállalásának növelése, Pécs tudásáramlási rendszerében a PTE feladatainak meghatározása. Ennek elérését két irányban valósítaná meg a PMJV Tudásmenedzsment Stratégiája. Egyrészt a PTE tudástranszfer tevékenység fejlesztése:

- vállalkozói, vállalkozási kapacitás, készségek és képességek bővítése
- az inter-, és multidiszciplináris kutatások, innovációk, újítások feltárása, fejlesztése,
- új típusú, komplex tudástranszfer, K+F+I menedzsment szolgáltatások fejlesztése, innovációs szolgáltatások kialakítása.

Másrészt:

- PTE oktatói-kutatói és hallgatói állományának tudásmenedzsment szolgáltatásokba való bevonása, piacorientált szemléletük formálása, készségeik, képességeik fejlesztés
- PTE és külső partnerei közötti együttműködések kialakítása biztosítva a felsőoktatási kutatási és képzési szolgáltatások illeszkedését,

- a régió gazdasági tevékenységéhez kapcsolódó kiemelt kutatási területek meghatározása és minőségi fejlesztése.

VII.2.3. PÉCS-BARANYAI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA

Innovációs Bizottság 2013 évi munkaterve és stratégia célkitűzései

A 2012-ben megújult innovációs bizottság a 2013-as stratégiai irányelveket a 2012-es *Kamarai stratégiai mátrixhoz* igazította. Az Innovációs Bizottság 2013-2016-os stratégiai tervei között szerepel:

1. KKV-k számára kézzelfogható és hasznos innovációs tevékenységrendszer további fejlesztése
2. Iparjogvédelmi szolgáltatások körének bővítése és szakmai erősítése, szellemi eszközmenedzsment rendszerek további fejlesztése
3. Kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozása (Szentágothai János Kutató Központ)
4. Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése

A felsorolt hosszú távú stratégiai célokhoz az Innovációs Bizottság szakmai célrendszert és tevékenységeket kapcsolt. Ennek fő célja a Versenyképességet növelő szolgáltatások támogatása. A támogatások 3 fő terület köré csoportosulnak: Innovációval kapcsolatos szolgáltatási rendszer bővítése, Iparjogvédelem, szellemi eszközmenedzsment és Innováció határok nélkül. Az innovációval kapcsolatos szolgáltatási rendszer bővítése magában foglalja többek között a kamaránál regisztrált vállalkozások számára a pályázatfigyelő rendszert heti hírlevél formájában, Kamara önkéntes tagjaiból innovációs pályázatkészítő és pályázatot elszámoló szakmai kör kialakítását és ennek népszerűsítését a KKV között is.

Iparjogvédelem, szellemi eszközmenedzsment területén biztosítva van például a szabadalmi ügyvivő és feltaláló menedzser havi rendelkezésre állásának előkészítése és menedzselése, Riglersystem további munkájának segítése vagy 16 kamaránál működő, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatal (SZTNH) iparjogvédelmi Vivace információs pont további menedzselése. A versenyképesség további érdekes pontja, hogy az innováció határtalanságát hangsúlyozza, ennek egyik eleme az InnoPortfólió rendszer és web oldal üzemeltetése, Győr-Szeged-Debrecen és Pécs vállalati és kutatói szféra együttműködésének kezdeményezése és koordinálása vagy Enterprise Europe Network innovációs tevékenységének menedzselése a vállalkozások érdekében, technológiai profilok készítése és promótálása.

Stratégiához szükséges erőforrások biztosítása

Az Innovációs Bizottság célul tűzte ki külső szakértői kör kiválasztását és a munkába való bevonását. Ezzel párhuzamosan az operatív célok megvalósításához szükséges anyagi és erőforrás igények felmérését, lehetséges Uniós források felhasználását.

Innovációs Bizottság erőforrások

Innovációs bizottság erőforrások					
	HR erőforrás belső	HR erőforrás külső		Pénzügy belső	Szervezeti belső
★ 2013 év operatív feladatok	Innovációs osztály	Külső szakértők	Dobay Kata, Kereszneyi János, Rónaszéki Tibor, Bognár József	Uniós projektek forrásai (EEN, SEE projektek) Új pályázati források bevonása	Gazdasági osztály EEN iroda Elnökség, Ügyvezetés
	Innovációs bizottság	Külső eseti szakértők	PTE Jól működő vállalkozások		

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája több ponton illeszkedik az Innovációs Bizottság 2013 évi munkatervéhez és stratégia célkitűzéseivel.

Pécs városa elengedhetetlennek tartja:

1. a KKV-k számára kézzelfogható és hasznos innovációs tevékenységrendszer további fejlesztését,
2. Iparjogvédelmi szolgáltatások körének bővítését és szakmai erősítését,
3. szellemi eszközmenedzsment rendszerek további fejlesztését,
4. Kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozását és a Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése.

Ezek a célok szorosan egybeforognak az Innovációs Bizottság 2013 évi munkatervével és stratégia célkitűzéseivel.

VIII. A MEGHATÁROZOTT CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK RENDSZERE

Az azonosított célrendszer vonatkozásában, a Tudáspark pályázat céljával összhangban olyan eszközrendszer kialakítása szükséges, amely hozzájárulhat az együttműködő intézmények innovációs kapcsolatrendszerének fejlesztéséhez.

A korábban definiált célfa – különösen annak Pécs Megyei Jogú Város vonatkozásában feltárt fejlesztési területei – mellett figyelembe kell venni az intézmények regionális és térségi partnerségének fejlesztését, a helyi oktatási-kutatási hálózatok kialakításának szükségességét a tudományos eredmények regionális gazdaságban történő hasznosítása érdekében.

A bemutatásra kerülő eszközök segítségével célunk a 21. század követelményeihez igazodó, komplex, a verseny-, a civil, és az állami szféra szereplőivel együtt, hálózatos formában működő kutatás-fejlesztési, innovációs, technológia transzfer és hasznosítási rendszer kifejlesztése és működtetése, a gazdasági és társadalmi fejlődést megalapozó nemzetközileg versenyképes tudásbázis létrehozása, a hazai és nemzetközi szinten hatékony tudás- és technológia-transzfer együttműködések előmozdítása, az eredményeket intenzíven hasznosító, innovatív vállalatok régiós szerepvállalásának támogatása.

Az eszköztár kialakításánál célunk volt továbbá a minél markánsabb igazodás Pécs Megyei Jogú Város 2014-2030 közötti időszakra érvényes városfejlesztési koncepciójához.⁷ A koncepció a fenntartható gazdaság célrendszerén belül több olyan operatív célt és eszközt határozott meg, amelyek közvetlenül kötődnek a tudásmenedzsment rendszer működéséhez, valamint a térségi gazdaság K+F+I szemléletű fejlesztéséhez.

Ezek közül kiemelhetők az alábbiak:

1. Pécs tudásintenzív (újra)iparosítása környezet-, egészség-, kulturális- kreatív és szélesebb értelemben vett gépipari fókusszal.
2. Pécs közszolgáltatás alapú gazdasági fejlesztése, új fejlesztéspolitikai irányok meghatározása.
3. Nagyfoglalkoztatók Pécsre vonzása és integrálása a megye-régió gazdaságába, klasztereibe.
4. Az egyetem és a turizmus fejlődésének támogatása a város jövedelem- egyenlegének javítása érdekében.
5. A szociális-, illetve közfoglalkoztatás rendszerének továbbfejlesztése.
6. Helyi termékek és termelők támogatása.
7. A város ásványvagyonának (szén, urán, stb.) hasznosításával kapcsolatos döntések előkészítése.

Az eszközrendszer kialakításánál figyelembe vettük továbbá, hogy a város egyeteme ma is Pécs gazdaságának meghatározó szereplője. Az intézmény és hallgatóinak költsége a pécsi GDP-nek becslések szerint mintegy 15-20 százalékát teszi ki.

⁷ Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 261/2014. (09.25.) számú határozatával került elfogadásra.

Az egyetem gazdasági helyzetének tendenciaszerű romlása, a hallgatói létszám jelentős visszaesése a pécsi gazdaságra is súlyos következményeket hordoz. Fontos tendencia az is, hogy a város egyre kevésbé képes a végzett hallgatók megtartására, erős Budapest és a vidéki növekedési centrumok munkaerő-elszívó hatása. Fenntartható fejlődésű városnak a belső motivációk által generált fejlődésre és önmaga fenntartására képes várost tekintjük, amely belső erőforrásainak hatékony hasznosítása révén, egyedi döntésű működési támogatások nélkül képes pozitív jövedelemáram létrehozására és fenntartására, a külső kockázatok kezelésére, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodásra, az alapvetően független működésre.

„Fenntartható az a társadalom, amely generációkon keresztül fennmarad, működőképes, elég messzelátó, rugalmas és bölcs ahhoz, hogy fizikai vagy szociális ellátórendszerait ne tegye tönkre.”... „amelynek vannak olyan információs, szociális és intézményi mechanizmusai, melyek folyamatosan ellenőrzik azokat a pozitív visszacsatolási hurkokat, amelyek a népesség és a tőke exponenciális növekedését okozzák... a társadalmi fenntarthatóság érdekében a népesség, a tőke és a technológia összhangját kell úgy alakítani, hogy az anyagi életszínvonal megfelelő és biztonságos legyen mindenki számára és mindenki igazságosan részesüljön benne”⁸.

A megvalósítás lényeges elemei – akár lokális, akár regionális, akár globális szinten tekintjük a kérdést – a teljesség igénye nélkül a következőkben összegezhetők:

- A tervezés időhorizontjának meghosszabbítása;
- A monitoring tökéletesítése és a reakcióidő gyorsítása;
- A nem megújuló erőforrások használatának minimalizálása és a megújuló erőforrások eróziójának megelőzése;
- Az erőforrások maximális hatékonysággal történő használata;
- A népesség és a fizikai tőke exponenciális növekedésének lassítása;
- A rugalmasság, a kreativitás, a kritikus gondolkodás és rendszerszemlélet beépülése az oktatásba.

Ez alapján olyan komplex és innovatív eszköz- és intézményrendszert kell kialakítani, amelyek ezt a célt szolgálják. Elengedhetetlen az új struktúrák, a funkcionális területek összehangolt működtetése, amelyet a város vezetése, a gazdasági – és társadalmi szereplőkkel (vállalkozások, intézmények) valamint a város civil- és szakmai közösségeivel együtt érhet el, ezért kialakítja az ehhez szükséges irányítási rendszereket. A strukturális elemek kialakítása adja azt a dinamizmust, amely a fejlődés hajtóereje lesz a következő tervezési időszakban.

A széles platformon nyugvó szervezett együttműködési rendszer szükségességét a kedvezőtlen induló helyzet megváltoztatásához szükséges, rendkívülinek tekinthető dinamizmus, az erőforrások magas hatékonyságú és széles körű mozgósításának igénye indokolja, valamint az a tény, hogy az elérendő célok jelentékeny hányadának eléréséhez az önkormányzat nem rendelkezik közvetlen eszközrendszerrel, csupán partnerei közreműködése révén érheti el azokat.

A városvezetés és az egyetem felismeri, hogy mindkettőnek akkor van esélye jelentős eredmények elérésére, ha közös stratégiát alakítanak ki, amelyben mindkét fél megőrzi az

⁸ Meadows, Dennis - Meadows, Donella - Randers, J. (2005), p. 253.

önállóságát, közös célok mentén egymást segítve lépnek fel a város nevében és szorosan együttműködnek a gazdasági szféra szereplőivel és az őket képviselő kamarai szervezetekkel.

Az innovációra alapozott fejlődés záloga az egyetem, amelynek gazdasági hasznosításra alkalmas eredményeket kell létrehoznia, ebből adódóan a városvezetés alapvető érdeke, hogy intenzív katalizátorként működjön az egyetem és a gazdasági szféra között. A gazdasági szereplőknek ugyanakkor innovációra vonatkozó adaptációs készség, menedzsment-képességek, piacszervezés és hálózatos együttműködés terén kell alkalmassá válnia az eredményorientált partnerségre.

Az innovációs folyamat csak akkor lehet sikeres, ha a három szereplői kör tudatosan összehangolja tevékenységét. A fejlődés megalapozásához szükséges legalapvetőbb feltételek: a tőke, a magasan képzett munkaerő, a megfelelő infrastrukturális feltételek és az erős innovációs háttér. Közülük a tőkevolumen növelése részben a helyi vállalkozói szféra erősítése révén, másrészt „importból”: külső befektetőknek a városba illetve a térségbe vonzása révén teljesülhet (célzottan a jövedelem-akkumulációt elősegítő termelő-szolgáltató, kutatás-fejlesztési ágazatokban).

A többi tényező versenyképességi színvonala Pécs konkrét lehetőségeit figyelembe véve alapvetően a helyi szereplők stratégiai megfontolásain, egymást erősítő magatartásán múlik. Ezek megléte – megfelelő gazdaságdiplomáciai és városmarketing-háttérrel - kiváltja a befektetések elindulását is. A gazdaságfejlesztés alapfeltételei tehát döntően a helyi szereplők tevékenységének eredményeként jönnek létre, szorosan kapcsolódva azokhoz az intelligens szakosodási irányokhoz, amelyek finanszírozása részben központi forrásokból valósulhat meg.

VIII. 1. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY MEGHATÁROZÁSA

Pécs város jelenlegi és jövőbeni gazdasági helyzete alapvetően függ attól, hogy meglévő erőforrásaira támaszkodva és új kapacitások kiépítésén keresztül milyen mértékben lesz képes kihasználni a kutatási-fejlesztési és innovációs tevékenységben megszerezhető előnyöket.

A Közösség gazdasági szerepének és a tagországok jólétének megőrzése és növelése érdekében az Európai Unió a 2014-től 2020-ig tartó tervezési időszakban kiemelten kezeli a kutatás-fejlesztést és innovációt, illetve az ebből származó eredmények társadalmi-gazdasági hasznosításának ösztönzését. Az időszak legfontosabb céljai között szerepel, hogy Európa világszínvonalú tudományos szereplő legyen, megszűnjenek az innováció akadályai és megerősödjön az állami és magánszektor együttműködése.

Fontos, hogy minden nemzet és területi egység egymással összehangoltan dolgozza ki saját kutatási és innovációs stratégiáját. Az így elkészülő stratégiák biztosítják, hogy a Strukturális Alapokból rendelkezésre álló forrásokat a tagok összehangoltan, hatékonyan, európai, nemzeti és területi szinergiákra építve használják föl. A stratégiák kutatási és innovációs területen körvonaloznák, hogy a jelenlegi helyzetből kiindulva ki miben kíván a legjobb lenni. Ezáltal elkerülhetőek a párhuzamos fejlesztések, ami elősegíti az EU-szintű koordinációt és a Közösség versenyképességének növelését. Ezen dokumentumok *az intelligens szakosodási stratégiák (S3)*. Hasonló, innovációs stratégiák korábban is készültek, az új típusú stratégiák azonban különböznek elődeiktől:

- a stratégiaépítésbe széleskörűen bevonják a helyi célközönséget és erőforrásokat;

- a hangsúlyt áthelyezik a technológiai kutatás-fejlesztésről az innováció teljes folyamatának felkarolására;
- nem csupán a legjobb gyakorlatokat másolják le, hanem a területek saját egyedi erősségeit és értékeit fölismerve, gazdasági versenyelőnyökre és jövőbeli potenciálokra alapoznak.

Az intelligens szakosodási stratégiák elkészítése beépült az EU joganyagba is. Az 1303/2013 EU rendelet kimondja, hogy kutatás, fejlesztés és innováció erősítésére, valamint infokommunikációs technológiák fejlesztésére csak akkor kaphat egy tagállam EU forrást, ha az adott ország rendelkezik intelligens szakosodási stratégiával, és a támogatás annak céljaival összhangban történik. Így az S3 tervezési dokumentumok elkészítése minden tagállamban a kutatás-fejlesztés és innováció támogatásának egyik előzetes feltétele. Az S3 kidolgozása az EU által előre megfogalmazott, szigorú módszertani keretek között történik minden országban. Magyarország 2013 elején kezdte el a tervezést, mely során széleskörű társadalmi egyeztetés zajlott, felhasználva számos hazai tervezési dokumentumot, összegezve különböző területi szintek célját, és összekapcsolódva az operatív programok tervezésével is.

A munka eredményeként elkészült nemzeti intelligens szakosodási stratégia az egész ország számára jelöli ki azon irányokat, amelyek mentén 2020-ig a kutatás-fejlesztést és innovációt várhatóan a leginkább fenntartható módon, a legnagyobb társadalmi nyereséggel és a legjobb anyagi hasznosulás ígéretével lehet támogatni.⁹

Összegezve: az intelligens szakosodási stratégia egy új típusú, a K+F+I folyamatok hatékonyabb támogatását lehetővé tevő, ezáltal a térségek tudásalapú gazdasági fejlődését célzó stratégia. Az S3-ban kiemelt hangsúlyt kap az ún. Entrepreneurial Discovery Process (EDP). Ez azt jelenti, hogy a helyi szereplők a térségi gazdaság és társadalom változásainak folyamatos és módszeres érzékelésével és elemzésével, az érintettek széles körének aktív részvételével, vállalkozói szemmel, kockázatokat vállalva hozzanak meg a térség szempontjából tartós fejlődést eredményező, a jövő innovációival kapcsolatos jelenbeli döntéseket.

Térségünkben a Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség készítette el a Dél-Dunántúl intelligens szakosodási stratégiáját, amelynek társadalmiasított változata 2013. áprilisában jelent meg. Ezt követően a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécs és Baranya megye vállalatainak kiemelt kutatásai irányával kapcsolatban 2014. szeptember 15-én szervezett „S3 Intelligens Szakosodási Stratégia – megyei specializációk workshop” szakmai rendezvényt.

A regionális és a megyei intelligens szakosodási stratégiák között célszerű különbséget tenni Pécs város szempontjából két tekintetben: egyrészt a kutatási irány megvalósítási időtávja alapján, másrészt pedig abból a szempontból, hogy egy adott intelligens szakosodási irány mennyiben tekinthető az előzmények figyelembe vételével és erőforrás oldalról megalapozottnak. Jóllehet Pécs városa Baranya megye gazdasági, kulturális és kutatási központja, a megyei szinten definiált kiemelt fejlesztési irányok relevanciája eltérő lehet a szempontok alapján.

A következő oldalak ennek rendszerszerű bemutatását tartalmazzák. Az időtávok tekintetében – igazodva az Európai Unió költségvetési tervezési metodikájához – az általánosan használt beosztások alapján:

⁹ Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia, 2014. november.

- rövidtávon megvalósítható fejlesztésnek tekintjük az 1-3 éven belüli,
- középtávon megvalósítható fejlesztésnek tekintjük 3-5 éven belüli,
- hosszútávú fejlesztésnek az 5 éven túli időtávot.

A táblázatokban szereplő szakosodási irányok kutatási előzményeinek, valamint erőforrással való ellátottságának jelölései:

- + : a kijelölt intelligens szakosodási irány tekintetében reális esély van a tudásbázis kiépítésének megkezdésére, az azt megalapozó erőforrások allokációján keresztül;
- ++ : a kijelölt intelligens szakosodási irány tekintetében a korábban megkezdett fejlesztések továbbvitelével reális esély van piaci relevanciával bíró termékek/szolgáltatások kifejlesztésére;
- +++ : a kijelölt intelligens szakosodási irány tekintetében a kifejlesztett termékek/szolgáltatások hozzájárulnak Pécs város jövedelemtermelő képességéhez és foglalkoztatási helyzetének javításához;
- : az adott megyei szakosodási irány nem tekinthető relevánsnak Pécs Megyei Jogú Város tudásmenedzsment stratégiája vonatkozásában.

VIII. 1. 1. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY: GÉPIPAR ÉS ELEKTRONIKA

Gépipar és elektronika: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
1.1. Smart city kereteiben városi közlekedés igényeit kiszolgáló járműfejlesztés, különös tekintettel az elektromos járművekre, figyelemmel az ITS V2V V2X vonatkozásokra is.	++	+++	
1.2. Roncsolásmentes anyagvizsgálat eszközeinek és alkalmazásainak továbbfejlesztése a legszélesebb felhasználási területeire, piaci alkalmazások kidolgozásával.	+++		
1.3. Anyag és alkatrész szelektáló és minősítő berendezések technológiájának továbbfejlesztése, terménytechnológiai szelektáló és minősítő berendezések fejlesztése különös tekintettel a szín szerinti válogatásra, távfelügyeleti rendszer ellátására.			+
1.4. Gépipari tervezői és kutatóközpont létrehozása, környezettudatos technológiák eredményeinek integrálása, termékfejlesztés, és a szükséges K+F+I kapacitások kiépítése. Tüzelőanyagcellás berendezések fejlesztése, gyártás technológiájának fejlesztése, 3D-s technológia alkalmazási lehetőségeinek kutatása a prototípusok fejlesztésében és gyártásában; manufakturális ipar gyártóeszközök fejlesztéséhez kapcsolódó kutatás-fejlesztés.		+	++

A gépipari területen megjelenő prioritások a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara valamint a Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter pécsi tagjainak, illetve a Pécsi Tudományegyetemen belül elsődlegesen a Műszaki és Informatikai Kar együttműködésével valósíthatók meg.

A Dél-Dunántúli intelligens szakosodási stratégiák bemutatásánál a szerzők helyesen hangsúlyozták, hogy az alacsony fokú iparosodottság miatt a már jelen lévő ipari szereplők mellett ezen a területen igen markáns célként kell, hogy megjelenjen új befektetők akvizíciója, ami lehetőséget adhat a szektor húzóágazati potenciáljának magasabb szintű kihasználására. Az együttműködés a szereplők között a gépészmérnök szak duális képzés keretében történő indításával szorosabbá vált, a képzés bővítése és támogatása – például pályaaorientációs szolgáltatással – a humán erőforrás ellátottság szempontjából alapvető tényező Pécs városa számára a sikeres akvizíciós tevékenységhez. Az eszközrendszerrel éppen ezért a egyik kiemelt prioritásként fogalmazzuk meg a duális képzéshez kötődő vállalati és hallgatói támogatások rendszerét.

VIII. 1.2. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY: KÖRNYEZETIPAR

Környezetipar: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Smart City kialakításához szükséges kutatások, pl. erőforrás hatékony technológiák, kaszkád rendszerű energiahasznosítás, hulladékgazdálkodás-újrahasznosítás, kék és zöld infrastruktúra összekapcsolódási lehetőségeinek kutatása, anyag- és energiahatékony épületek és infrastruktúra.	+++		
Alkalmazott földtani és műszaki kutatások energetikai és ipari felhasználási céllal, pl. tisztaszén-technológia, geotermikus energia, ritka földfémek, fenntartható technológiák által.	++	+++	
Bányászati és ipari rekultivált és rekultivációra váró területek hasznosítási vizsgálata környezetfejlesztési céllal, pl. energetikai, ásványkincs, hulladékvíz, környezeti hatások minimalizálása és monitorozása.	+	++	+++
A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében komplex vízhasznosítási és zöldterületi kutatások, valamint energetikai kutatások kidolgozása.	++	+++	

A Dél-dunántúli Régió innovációs stratégiájának kidolgozásának során végzett vizsgálatok egyértelművé tették, hogy a környezeti ipar és energetika területén a berendezések, eszközök, készülékek gyártásával szemben a szolgáltatások és a forgalmazás aránya a meghatározó. A környezeti ipar piacát döntően kisszámú nagyvállalat uralja, amelyek a gyártó multinacionális cégek képviselőiben vagy azokkal együttműködve forgalmazznak technológiákat, berendezéseket. Ezekben a területeken a jelentős tőkeigény és a magas beruházási költségek komoly akadályt jelentenek a kis cégek belépésének és érvényesülésének.

Pécs városában a PTE oldaláról hagyományosan a Természettudományi Kar, a Műszaki és Informatikai Kar, valamint a Szentágotthai János Kutatóközpont érintett a környezetipari K+F+I tevékenységben. Új szereplőként lép be 2015-ben a PTE vidékfejlesztési kara (KPVK), amelynek egyik fő nemzetközi kutatási iránya a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos agrár- és vízgazdálkodási kérdések vizsgálata. A városban működő ipari szereplők közül érdemes megemlíteni a következőket: Biokom Pécsi Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Kft., Mecsekérc Zrt., Mecsek-Öko Környezetvédelmi Zrt., Pannon Power Holding Zrt. Pécsi Hőerőmű.

A támogatási rendszerben a célszerű megfontolni az innovatív, akár egyetemi spin-off cégek, start-up-ok számára nyújtandó iparüzési adó kedvezményt (vagy azzal azonos mértékű támogatást), illetve a városi tulajdonú meghatározó vállalatok intenzívebb bevonását a helyi kisvállalkozások innovatív termékeinek/szolgáltatásainak piacra jutásának segítésébe a városi intézményrendszeren keresztül.

VIII. 1.3. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY: BIOTECHNOLÓGIA – EGÉSZSÉGIPAR

Biotechnológia – egészségipar: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Népegészségügyi fejlesztések-különösen a természetes anyagok hatásának kutatása és ezeken alapuló termékek és szolgáltatások fejlesztése a helyi adottságok figyelembevételével (pl.: termálvíz (Harkány, Sellye, Siklós) növényi hatóanyagok, funkcionális élelmiszerek, allergiakorális tolerancia, diabétesz); személyre szabott gyógyítás kutatása-personalized medicine.	+++		
Orvosi biotechnológiai kutatás és fejlesztés (gyógyszercélpontok és gyógyszerjelöltek azonosítása, nemklinikai (korábbi nevén preklinikai) tesztelés (in vitro mesterséges szövetek és in vivo állatmodellek fejlesztése, 3D sejtnyomtatás stb.), in vitro fertilizáció kutatása és eredményességének növelése.	+++		
Fertőző és oxidatív stresszhez kapcsolódó betegségek és kezelési lehetőségük kutatása, termékek és szolgáltatások fejlesztése (bakteriológiai, mikológiai, virológiai, parazitológiai) – analitika, diagnosztika (pl. gyorsteszték), terápia; multirezisztens fajok elleni védekezés.	+++		
Ageing (neuroimmun és neuron endokrin); neurodegeneratív betegségek és demenciák kezelési lehetőségének kutatása, termékek és szolgáltatások fejlesztése -analitika, diagnosztika (pl.: korai biomarkerek), terápianem klinikai (pl.: in vitro és in vivo sejtmodellek és szövetrendszerek), klinikai tesztelése.	++	+++	

E területen Pécs városa és a Pécsi Tudományegyetem hagyományosan jelentős, kiépített, folyamatosan fejlesztett K+F+I tudásbázissal és infrastruktúrával rendelkezik. A biotechnológiai és egészségipari kutatások az egyetem fejlesztési terveiben központi fontosságúak, a közeljövőben várhatóan beindul az alapvetően angol és német nyelvű orvos, gyógyszerész képzésekre építő idegen nyelvi oktatási kapacitásfejlesztési program a PTE orvosi karán. Ez a város számára számos kihívást jelent, hiszen a több ezer új külföldi hallgató mellett kb. 200 fős oktatói létszámbővítéssel is járhat. Ehhez kötődően a támogatási rendszerben az angol, német nyelven oktatni képes egyetemi oktatók vonzására (lakhatás, ösztöndíj) érdemes figyelmet fordítani annak érdekében, hogy a kormányzati támogatással megvalósuló program sikeres K+F+I potenciál fejlesztést is jelentsen a város számára.

Feladatként jelenik meg további gyógyszerészeti gyártókapacitás letelepítése, a gyógyszerészeti, orvosi biotechnológiai mesterképzés támogatása.

VIII. 1.4. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY: KREATÍV IPAR ÉS ICT

Kreatív ipar és ICT: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Interregionális, határon átnyúló kreatív ipari módszertani központ és mobil alkalmazásfejlesztői laboratórium létrehozása, a kreatív iparban rejlő gazdasági potenciál hasznosítására a meglévő folyamatok mérésre és új üzleti modellek kidolgozására (Kreatív pláza, kreatív ipari outlet, kreatív ipari látogatóközpontok) és iparági képzési tematikák fejlesztésére	+++		
LBS (Location-based services, helyzetalapú szolgáltatások) + Gamification + E-Learning és egyéb információmenedzsment kutatások. Komplex oktatási, képzési programok indítása, a szakember utánpótlás hosszútávú bővítése érdekében, valamint alkalmazott kutatási és kísérleti fejlesztési projektek végrehajtása, a nemzetközi piacra lépés támogatása.	+++		
Artistic Intervention, cross-border kutatási projektek kidolgozása a gépipari és járműipari fejlesztésekhez a régió kiemelkedően nagyszámú művészeinek bevonásával. Smart City rendszerek információinak megjelenítésére és felhasználására szolgáló innovatív kommunikációs, modellezési és műszaki/méréstechnikai rendszerek kutatása és fejlesztése.	++	+++	
Rendezvénytechnikai high-tech eszközpark és infrastruktúra mobilizációja, automatizálása, robotikai innovációja és kutatás fejlesztése. Crossover fejlesztések a Kreatív Ipar + Járműipar, + ICT, + Design + Városüzemeltetés + Mezőgazdaság + Környezetipar területén a megyében működő rendezvénytechnikai cégek szakmai kiválóságára, az PTE MIK robotikai fejlesztéseire és a kreatív ipari szereplők szakmai kiválóságára alapozva.	+	++	+++

Ugyancsak hagyományosnak tekinthető intelligens szakosodási irány Pécsset a kulturális, kreatív ipar, valamint az ehhez kapcsolódó ICT fejlesztés. A város szempontjából a potenciálisan alacsony tőkeigény, belépési korlát miatt itt kiemelkedő jelentőségű az induló KKV-k támogatása, ami kulcsa a szektor folyamatos megújulásának.

A fejlesztésnél célszerű figyelembe venni az egyetemen nagy tömegben megjelenő, jelentősebb gazdasági potenciált is jelentő külföldi hallgatók sajátos igényeit ezeken a területeken. A szakosodási irány jól közelíthető a városfejlesztési koncepcióban szereplő „közösségek fejlesztése” célhoz.

VIII. 1.5. INTELLIGENS SZAKOSODÁSI IRÁNY: ÉLELMISZERIPAR

Élelmiszeripar: Szakosodási prioritások

Szakosodási prioritások	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
Hagyományos mezőgazdasági termékek, termékláncban történő felhasználásának kutatása, különös tekintettel az élettani hatásokra, pl.: szőlőmag, ill. gyógynövény hozzáadása gyümölcslehez, komló növényi alapanyagra épülő manufakturális sörgyártás kísérleti fejlesztése.	-	+	++
A megye speciális termékeivel kapcsolatos funkcionális élelmiszer kutatása, piaci terméké fejlesztése (pl.: mézkapcszula, életkorhoz illő élelmiszerek fejlesztése), egészséges élelmiszer adalékok fejlesztése.	+	++	+++
Magyarországon (honos) rezisztenciális szőlőfajták feltárása és kutatása (betegségek, éghajlat változása). Kiválthatóság céljából rezisztens fajok keresése. Szőlészeti kutatás fejlesztési eredményeinek hasznosítása.	+++		

A megyei intelligens szakosodási irányok közül talán az élelmiszeripar és az agrárgazdaság jelenik meg a legkevésbé kézzelfoghatóan Pécs városa számára. A hagyományos mezőgazdasági termékekkel való ellátást biztosító területek döntően a városon kívül helyezkednek el, számukra a helyi foglalkoztatás és gazdaság szempontjából kulcsfontosságúak e stratégiák. A terméklánchoz kötődően azonban a pécsi lakosok ellátási igényeinek kielégítésére javasolható a termelői piacok kialakításának támogatása (a városi térszerkezethez illeszkedően hosszabb távon további 4-5 ilyen piac létrehozása indokolt, kiegészítve és fejlesztve a jelenlegi kezdeményezéseket).

A Pécsi Tudományegyetem az agrárium területén hagyományosan csak a szőlészet és borászat területén rendelkezik (szerzett) kapacitásokkal a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet vonatkozásában. E hiányt próbálja csökkenteni a létrehozott vidékfejlesztési kar (KPVK), amely az élelmiszertechnológia és az élelmiszergazdaság területén épít ki fokozatosan új kompetenciákat a tervezési időszak alatt. A támogatási rendszer oldaláról így célszerű lehet szerepeltetni ezen új kompetenciák megszerzésének támogatását.

Végül, valamennyi szakosodási irány tekintetében meg kívánjuk jegyezni, hogy a táblázatokban szereplő szakértői becslések felülvizsgálata javasolt a tudásmenedzsment adatbázis kiépítését követően, az abban szereplő adatok ismeretében, illetőleg a stratégiai célokhoz rendelt források rendelkezésre állásának függvényében.

Hasonlóképpen, az együttműködés szervezeti kereteinek megteremtésénél majd a későbbiekben is utalunk rá, hogy a létrehozni javasolt közös innovációs ügynökség egyik fő feladata lehet a szakosodási irányok folyamatos felülvizsgálata és monitoringja.

VIII.2. PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA SZÁMÁRA JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK

Az intelligens szakosodási irányokhoz igazodó fejlesztések csak abban az esetben lehetnek sikeresek, amennyiben Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata saját eszközeivel is aktívan segíti megvalósulásukat. A Tudáspark projektben érintett három szereplő közül az önkormányzat az, amely részben hatósági jogköreinél fogva, részben pedig a városüzemeltetés operatív feladatai körében, megrendelői szerepkörén és tulajdonosi jogosítványain keresztül közvetlen hatást tud gyakorolni a helyi gazdaság szereplőire.

A Tudásmenedzsment Stratégia megvalósítását szolgáló eszközrendszernek illeszkednie kell Pécs Megyei Jogú Város 2014-2030 közötti időszakra elfogadott városfejlesztési koncepciójához. Hasonlóképpen nem elválaszthatóak az intézkedések a későbbiekben részletezésre kerülő szervezeti javaslatoktól sem, hiszen több esetben az eszközök működtetését a projektben együttműködő partnerek közös döntésén keresztül határozzuk meg.

A javasolt intézkedések reagálnak a stratégiát megalapozó probléma- és célrendszerre, az önkormányzat szerepét célraorientált módon erősítik fel a tudásáramlási rendszerben, pontosítják és a helyi szereplők számára is érzékelhetővé teszik a feladatokat. A javasolt intézkedéseket a célfa által meghatározott szerkezetben mutatjuk be.

A javasolt intézkedések rendszere

VIII.2.1. VÁLLALKOZÁSBARÁT HELYI ADÓ- ÉS TÁMOGATÁSI RENDSZER, ILLETVE ELJÁRÁSREND KIALAKÍTÁSA, FEJLESZTÉSE

A tudásmenedzsment stratégia egyik fő célja, hogy a vállalkozók, vállalkozások számára kézzelfoghatóvá tegye a kijelölt fejlesztési irányokat. A vállalkozói kör nem reprezentatív jellegű előzetes felmérése alapján három speciális intézkedést érdemes kifejezetten a tudásmenedzsment stratégiához kapcsoltan előkészíteni, ezeken túlmenően valamennyi olyan kezdeményezésre szükség van, amelyek Pécs városát vállalkozásbarát településsé teszik.

Utóbbiak olyan jól definiált intézkedési kört jelentenek, amelyek több releváns tervezési dokumentumban megjelennek, ezért ehelyütt – a városfejlesztési koncepció alapján – csak felsorolásszerű ismertetésükre térünk ki.

1.1. Intézkedés

Az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő tevékenységet folytató vállalkozások számára támogatási rendszer kidolgozása

Az intézkedés bemutatása:

Az intézkedés alapja a város által preferált szakmai területeken működő vállalkozások terheinek csökkentése, időben degresszív módon. Az elsődleges javaslat szerint a támogatást érdemes összekötni az iparüzési adó rendszerével. Elkerülendő, hogy a városi költségvetést túlzottan megterhelje az intézkedésből fakadó forráskiesés. Irányelvként javasoljuk, hogy az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő tevékenységi körökben működő vállalkozások a számukra fizetendő iparüzési adóval összemérhető nagyságú támogatást kapjanak az alábbiak szerint:

- 1-3 évig az intelligens szakosodási iránnyal összefüggő tevékenység iparüzési adóalapjára jutó iparüzési adó 80%-ának megfelelő összegben,
- 3-5 évig az intelligens szakosodási iránnyal összefüggő tevékenység iparüzési adóalapjára jutó iparüzési adó 50%-ának megfelelő összegben.

További megfontolást igényel, hogy e támogatást indokolt differenciáltan és kiegyenlítési céllal kezelni:

- a támogatásra az S3-as fejlesztések kapcsán azok legyenek jogosultak, akik meghatározott statisztikai létszámmal működnek, vagy a befizetendő iparüzési adójuk elér egy meghatározott mértéket,
- a kisebb KKV-k esetében, amelyek eleve alacsony összegben fizetnek iparüzési adót, a visszatérítés nyilvánvalóan nem generál akkora többletforrást, amelyből a vállalkozás fejlesztése reálisan megvalósítható. Ezért ezen vállalkozások esetében indokolt lehet a foglalkoztatási terhekhez történő hozzájárulás és/vagy ingyenes menedzsment tanácsadás nyújtása a közös innovációs ügynökség részéről.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

A bevezetés középtávon elképzelhető, szükséges a helyi adók rendszerével való összehangolása, a fenti megfontolások alapján. Az elfogadott intelligens szakosodási irányoknak megfelelően kell meghatározni a preferált tevékenységi statisztikai kódokat. A projektben együttműködő három partner a közös innovációs ügynökség keretében végzi az előkészítést, Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzat Pénzügyi Főosztályával való együttműködésben.

A támogatás ellentételezéseként a vállalkozások részéről megkívánt az átlátható, felelős működés, pl. az intelligens szakosodási irányban folytatott tevékenységük célszerű bemutatása. Ezek feldolgozása, összegzése a közös innovációs ügynökség feladata, kötődve a kommunikációs és monitoring alrendszerekhez is.

1.2. Intézkedés

Az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő tevékenységet folytató vállalkozások számára kedvezményes konstrukció kidolgozása a városi tulajdonú ingatlanok bérlete tekintetében

Az intézkedés bemutatása:

Az intelligens szakosodási irányokban történő vállalkozás-alapítás és telephelyek létrehozásának ösztönzése. Hasonlóan az iparüzési adóhoz kapcsolódó támogatáshoz, itt is célszerű időben csökkenő mértékű kedvezményeket nyújtani. Más kedvezményezett kör tekintetében Pécs városában ma is működő konstrukció.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

A projektben együttműködő három partner a közös innovációs ügynökség keretében végzi az előkészítést, a BIOKOM Pécsi Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Kft., illetve a Pécs Holding Zrt. érintett üzleti területeivel való együttműködésben. A felkínált ingatlanok listájának elérhetővé tétele a vállalkozások számára a közös innovációs ügynökség honlapján keresztül. Az ügynökség a bérleti konstrukció keretében kiadott ingatlanok térképét is közzé teszi a honlapon.

1.3. Intézkedés

Az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő (duális) képzési programokban résztvevő hallgatók gyakorlati képzőhelyeinek támogatása

Az intézkedés bemutatása:

A Pécsi Tudományegyetemen folyamatosan kerülnek kialakításra azok az új típusú, döntően duális jellegű képzési programok, amelyek az intelligens szakosodási irányokhoz kapcsolódó fejlesztések humán erőforrás háttérét teremthetik meg (pl. gépészmérnök duális képzés). Ezek a programok a gazdasági szervezetek magasabb szintű bevonását teszik lehetővé és egyben szükségsszerűvé a képzés során, így jelentős terheket is rónak az azokban részt vevő vállalkozásokra. A Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter ilyen irányú tapasztalataiból kiindulva célszerűnek tűnik a képzési programokba bekapcsolódó vállalkozások önkormányzati támogatása, évente fix összegben.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

A közös innovációs ügynökség keretében kerül meghatározásra a támogatott képzések köre, összhangban az intelligens szakosodási irányokkal és a városfejlesztési koncepcióval (pl. az itt explicit módon is megjelenő, a kreatív iparhoz sok szállal kötődő, 2016-tól új képzésként megjelenő közösség-szervezés). A PBKIK és a Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter duális képzésre vonatkozó tapasztalatai alapján meghatározásra kerül a támogatás javasolt összege. A Pécsi Tudományegyetem érintett képzéseinek felelősei és a képzésekben részt vevő vállalkozások évente értékelik a program eredményeit, az ezekből készített összefoglaló elemzést a közös innovációs ügynökség honlapján teszi közzé.

A városfejlesztési koncepcióban szereplő további, általános jellegű vállalkozásbarát intézkedések, amelyek megvalósításánál javasolt az intelligens szakosodási irányok figyelembe vétele:

„1. Az üzleti infrastruktúra fejlesztése:

- meglévő ipari parkok elérhetőségének javítása
- barnamezős területek üzleti célú rehabilitációja
- az ipari területek olcsó energiával- , hővel való ellátása
- potenciális ipari parki területek kijelölése

2. Pénzügyi eszközök, támogatások (elsősorban uniós forrásból):

- vissz- és nem visszterhes fejlesztési forrásokat biztosító pénzügyi alap létrehozása a PVF NZrt. szakmai kezelésében, foglalkoztatásnövelési, energiahatékonysági, vagy helyi termék fókusszal (belvárosi kereskedelem és vendéglátás, meghatározott kritériumok mentén pl. bérleti díj-támogatás formájában)
- a város ipari parkjaiba betelepülő vállalkozások foglalkoztatási szempontú támogatása pl. önerő-támogatás formájában

3. Gazdaságfejlesztési szempontú, vállalkozásbarát adópolitika:

- vállalkozásbarát adminisztráció, e-ügyintézés fejlesztése, egyablakos ügyintézés
- foglalkoztatási szempontú, patrióta helyi adópolitika kidolgozása és megvalósítása

4. Uniós források felhasználása, ITB:

- város iparterületein fejlesztéseket tervező KKV-k projektelképzeléseinek összegyűjtése
- projektkataszter létrehozása
- a projektjavaslatok prioritizálásához szükséges kritériumrendszer fejlesztése és alkalmazása
- a kiválasztott projektjavaslatok dokumentációjának elkészítése, a projektek megvalósításának menedzsment-támogatása

5. A PTE tudásbázisának, innovációs kapacitásainak integrálása a reálgazdaságba

- A PTE bázisán létrejött spin-off és start-up vállalkozások támogatása
- A reálgazdaság fejlesztéséhez igazodó kutatási és képzési profilok kialakítása és megerősítése a PTE-n.”

VIII.2.2. SZEREPVÁLLALÁS A TUDÁSMENEDZSMENTBEN ÉRINTETT KUTATÓK ÉS HALLGATÓK TÁMOGATÁSÁBAN

A tudásmenedzsment stratégia központi eleme a Pécsi Tudományegyetem tevékenységének összehangolása a városi prioritásokkal és a gazdasági szereplők igényeivel. Ebből a nézőpontból különösen fontos olyan ösztönző rendszerek bevezetése, amelyek speciálisan a tudáshiányok feltárását és kezelését, a tudásmegszerzéssel kapcsolatos attitűdök kialakítását és formálását, illetve a tudás megszerzésében kulcsfontosságú szereplők megszerzését és megtartását célozzák (ugyanerről részletesebben lásd később Beijerse modelljét).

E javasolt intézkedések összhangban vannak a vállalkozások számára kialakítani szándékozott támogatási rendszerekkel is, nézőpontjukat tekintve ugyanakkor nem csupán a gazdaság szűken értelmezett igényeire reagálnak, hanem Pécs város hosszabb távú társadalmi fejlődését is pozitívan kívánják befolyásolni. Ide értünk olyan programelemeket is, amelyek – csak részben kötődve a város egyetemének képzéseire – az általános és középiskolás korosztályt célozzák meg pályaaorientációs és tehetségprogramokkal.

2.1. Intézkedés

Intelligens szakosodási irányoknak megfelelő pályaaorientációs és tehetségprogramok támogatása a pécsi iskolahálózatban

Az intézkedés bemutatása:

A pécsi fiatalok szemléletformálását célszerű az alsó- és középfokú iskolarendszerben megkezdeni. A közös innovációs ügynökség, együttműködésben a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal, az elfogadott szakosodási irányokban pályaorientációs programokat indíthat, ezen keresztül reális képet adva a prioritásokban szereplő szakmákról (nem kizárólag a felsőoktatási képzés rendszerét ideértve). A program a városban több előzménnyel is rendelkezik, emiatt célszerű a PBKIK szakképzési osztályának bevonása a szakmai tervezésbe és előkészítésbe.

A pályaorientációs programokhoz - már a felsőoktatási, kutatási irányt előkészítve – jól kapcsolhatóak az új szemléletű tehetséggondozási kezdeményezések. Ezek egyéni tehetséggondozó formákra, mentorrendszer kialakítására, működtetésére adnak lehetőséget. Folyamatosan biztosítják, hogy a pécsi középiskolások bekapcsolódhassanak a PTE kutatási projektjeibe, a karok TDK tevékenységeibe. Szorgalmazzák a tehetséges középiskolás fiatalok sikeres dolgozatainak publikálását, a TDK-n való részvételét. A széleskörű hallgatói részvétel a tudományos diákköri és szakkollégiumi munkában, a tehetséges hallgatók, középiskolás fiatalok bevonása a felsőoktatási intézményben futó kutatási programokba, a publikációs lehetőségek felkínálása megteremti egy olyan tanár-diák együttműködésen alapuló szakmai műhely alapjait, amelyben az egyes tudományos témák iránt érdeklődő tehetséges fiatalok elmélyíthetik az adott témával kapcsolatos tudásukat, illetve megfelelő jártasságot szerezhetnek az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő témák kutatásában.

Rendszereznek a tehetséges fiatalok számára szervezett kutatószemináriumok, az önálló és kiscsoportos kutatások ösztönzéseit, fakultatív kutatás-módszertani stúdiumok, más kutatóműhelyek munkatársainak meghívása, jelentős szakkönyvek szerzőivel való találkozások létrehozása.

A tehetséggondozás általános céljai:

- a tehetséges fiatalok megtalálása;
- a tehetségek felismerése, gondozása és fejlődésük segítése;
- a tehetség jellegének és szintjének megfelelő folyamatos segítség a tehetség kibontakoztatásában;
- a tehetség hasznosulásának elősegítése.

A program során alkalmazott módszerek:

- szemléletes, interaktív előadások az egyetem karainak képzési profiljához és az elfogadott szakosodási irányokhoz illeszkedve;
- az előadásokon elhangzottak problémaorientált feldolgozása közös műhelymunka keretében;
- egy-egy kérdéskör önálló feldolgozása a programban közreműködő szakemberek irányításával (ideértve akár vállalati gyakorlati szakembereket is);
- az előadásokon szerzett tudás gyakorlati vetületeinek megismerése intézménylátogatások keretében;
- a program során szerzett ismeretek és képességek felmérése esszépályázatok és tudományos diákköri bemutatkozások keretében.

A programok pályakorrekciót is lehetővé tevő, későbbi életkorokra való kiterjesztése hosszabb távú feladat lehet, élethosszig tartó karrierépítési (Lifelong Guidance - LLG) rendszer kialakításával.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

A Tudáspark projektben dolgozó három partner a közös innovációs ügynökség keretében végzi az előkészítést, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési osztályával való együttműködésben.

2.2. Intézkedés

Az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő (duális) képzési programokban résztvevő hallgatók támogatása

Az intézkedés bemutatása:

A magyar felsőoktatásban folyamatosan kerülnek kialakításra azok az új típusú, döntően duális jellegű képzési programok, amelyek az intelligens szakosodási irányokhoz kapcsolódó fejlesztések humán erőforrás háttérét teremthetik meg Pécssett (lásd 1.3. intézkedés). Ezek a programok jó lehetőséget adnak a hallgatóknak az ipari igényeknek megfelelő gyakorlatorientált, ugyanakkor magasszintű ismeretek elsajátítására. A Pécsi Tudományegyetem jórészt le tudja fedni a szakosodási irányokhoz kötődő képzési igényeket. A fejlesztési stratégiához kötődően célszerű városi ösztöndíjrendszerrel támogatni a hallgatók szakválasztási döntéseit.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

Az 1.3. intézkedéshez hasonlóan kerül meghatározásra a kiválasztott képzések köre. A kiváló hallgatók támogatására létrehozásra kerülő alap felhasználásánál elsődleges szempont, hogy a PTE-n oktatott, kutatott tudományterületek esetében prioritásként kell kezelni a város egyetemén történő továbbtanulást. Amennyiben bizonyos képzéseket a PTE nem indít, a programban való részvétel feltétele, hogy a hallgató a végzést követően visszatér Pécsre dolgozni. A program részleteit – megvizsgálva a polgármesteri ösztöndíj ilyen irányú módosításának lehetőségét – a közös innovációs ügynökség dolgozza ki.

2.3. Intézkedés

Az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő hallgatói és kutatói ösztöndíj programok indítása

Az intézkedés bemutatása:

Az ösztöndíjprogramok célja a hallgatói és kutatói tudományos munkák célraorientáltságának biztosítása, azok közelítése a szakosodási irányokhoz. A programok jó lehetőséget adnak a karoktól az új felsőoktatási szabályozás alapján egyre inkább függetlenedő doktori iskolák működésének támogatására, a Ph.D. / DLA képzések témaköri orientációján keresztül. Hasonlóképpen célszerű már a doktori képzést megelőzően a szakdolgozati/diplomadolgozati témaválasztások tekintetében biztosítani a fejlesztési irányok megjelenését.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

Első körben az érintett képzési programok és doktori iskolák identifikációja szükséges, majd ezt követően több körös egyeztetési folyamatban meghatározni a vállalkozói igényeknek megfelelő, a szakosodási stratégiákhoz illeszkedő, valamint a PTE érintett képzési területei által

szakmailag támogatható témajavaslatokat. A rendelkezésre álló keret függvénye az ösztöndíjak összege és mennyisége, a kiírásokat és a lebonyolítást a közös innovációs ügynökség gondozza. A programot illeszteni kell a 2.1. intézkedéshez.

2.4. Intézkedés

Az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő tématerületeken a hiányzó szakemberek letelepedésének és relokációjának támogatása

Az intézkedés bemutatása:

A gazdaság szereplői és a Pécsi Tudományegyetem számára egyaránt gondot okoz több szakmai területen a megfelelő szintű tudással rendelkező, innovatív, nemzetközi programokba bekapcsolódni képes szakemberek megszerzése. Az egyetem fejlesztését ez jelenleg az informatikai programok területén, az élelmiszergazdasági és élelmiszertechnológiai jellegű fejlesztésekben gátolja érezhetően, azonban a következő évek intenzív idegennyelvű képzési kapacitásfejlesztési terveiben is problémát jelent majd a minimálisan kétszeres hallgatói létszám minőségi oktatása angol és német nyelven (főként orvosi és műszaki területen).

A szakemberek vonzása mellett további gondot okoz megtartásuk, éppen ezért jelen intézkedés keretében Pécs városában megfelelően nívós, támogatott elhelyezés javasolt. Itt a hosszabb távú letelepedést biztosító „kutatói lakópark” mellett gondolunk a kiemelt fejlesztési irányokhoz kapcsolódó területeken meghívott vendégprofesszorok városközponti nívós elhelyezésére is, külön pályázati program keretében. A kutatói lakhatás biztosítása lakópark jelleggel egyébként nemcsak a megtartás szempontjából hasznos, hanem a kutatások szerint a lakóhelyek földrajzi közelsége a kutatók, így a tudományterületek közötti diszkussziók lehetőségét is erősíti, esélyt adva az inter- és multidiszciplináris jellegű, innovatív kutatói ötletek megjelenésére.

Az intézkedés bevezetésének körülményei:

A szereplőknek (egyetemi kutatás/képzési területek vezetői, kamarai osztályok) meg kell határozniuk a kritikus szakterületeket, pontosan mely képzések, mely kompetenciák esetében van szükség a helyben nem elérhető humán erőforrás biztosítására. A közös innovációs ügynökség ezt követően a Pécs Holding Zrt., BOKOM Kft. bevonásával tesz javaslatot az esetleges ingatlanberuházásra, önkormányzati lakások céljaként megfelelő hasznosítására, illetve az intézkedéshez kötődő pénzügyi alap képzésre.

VIII.2.3. KÖZPOLITIKAI SZEREPVÁLLALÁS

Míg az előző intézkedési területek döntően a két együttműködő partnert (vállalkozások-kamara, egyetem-képzések-hallgatók) célozták, addig a közpolitikai szerepvállalás Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának azt a felelős gondolkodását írja le, hogy saját működési körében mit tehet a tudásmenedzsment stratégia, ezen keresztül a helyi innováció-vezérelt gazdaságfejlesztés megvalósítása ügyében.

Itt elsődleges az intelligens szakosodási irányok fejlesztési prioritásának érvényesítése a város valamennyi közpolitikai területén, ami a közös innovációs ügynökség döntéselőkészítési folyamatokba történő bevonásán keresztül erősíthető. Azzal a koordinációs mechanizmussal, hogy az ügynökség az önkormányzati bizottságok (Pénzügyi és Gazdasági Bizottság, Városfejlesztési és Kommunális Bizottság, Kulturális és Köznevelési Bizottság, Népjóléti és Sport Bizottság, Pécsi Értéktár Bizottság, Jogi és Ügyrendi Bizottság) üléseire tanácskozási

joggal delegálhat képviselőt, egyben lehetőséget kap a város gazdaságfejlesztési és tudásmenedzsment együttműködési szempontjainak megjelenítésére a döntéselőkészítésben.

Hasonlóan fontos a Pécsi Tudományegyetem (úgy is, mint a város legnagyobb foglalkoztatója és legnagyobb költségvetés felett diszponáló központi költségvetési intézménye), illetve a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara működésében megvalósítani az ügynökség bevonását a döntéselőkészítésbe.

A fenti koordinációs modell bevezetésének eredménye olyan együttműködési formák, ötletek megjelenése, amelyek az egyes döntési-döntéselőkészítési folyamatokhoz, a mindennapi operatív működéshez kapcsolódóan lehetőséget adnak az új, innovatív megoldások önkormányzati hasznosítására. Ezekre néhány példa:

- a városban működő vállalkozások aktuális innovációs eredményeinek felhasználása az önkormányzat által fenntartott intézményrendszerben (itt kiemelten gondolhatunk a környezetipari fejlesztések megjelenésére),
- vállalkozói szféra tudásigényének megjelenítése a kulturális és oktatási területeken (erre jó példa lehet egy vállalkozói tudásbázis kialakítása a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpontban, ahol az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő gyűjtőkörben, illetve a vállalkozások működtetéséhez kapcsolódó ismeretek területén aktuális szakirodalomhoz juthatnak és adatbázisokhoz férhetnek hozzá a vállalkozók),
- a városi intézményrendszerben megfogalmazódó felsőoktatási, tovább- és átképzési jellegű tudás-igények kielégítése a PTE oktatási innovációin keresztül (gondoljunk csak a városfejlesztési koncepcióban megjelenő óvodafejlesztési elképzelésekre),

A megyei szakosodási irányok között megjelenő élelmiszergazdaság területén, illetve konkrétan a fejlesztési javaslatok között szereplő termelői piacok létrehozásának támogatásához kapcsolódóan jó példa a közpolitikai szerepvállalásra a helyi gazdaság mereősítésével kapcsolatos operatív cél városfejlesztési koncepcióban szereplő alábbi feladatmeghatározása:¹⁰

„A helyi termékek piacra jutásának elősegítése, piacszervezési tevékenység:

- a város- és városkörnyék termelői kínálatának felmérése
- helyi piacok szervezése, a szükséges infrastruktúra és promóciós tevékenység biztosítása
- mentorálás, facilitálás, tanácsadói programok

A helyi termékek felhasználási arányának a növelése a városi közszolgáltatásokban:

- a helyi termékek előnyben részesítése az önkormányzati és a városi közszolgáltatók beszerzéseiben (direkt és indirekt módon)

Patrióta beszerzési gyakorlat:

- a KBTv. által meghatározott keretek közt a helyi vállalkozások preferálása az önkormányzati beszerzésekben (direkt és indirekt módon)

¹⁰ Pécs Megyei Jogú Város Városfejlesztési Koncepciója 2014-2030. 164. oldal.

- helyi vállalkozások ajánlati konzorciumokba szervezésének támogatása a város nagyobb értékű beszerzésein való ajánlattétel lehetőségének megteremtése érdekében (építőipar)”

A javasolt egyszerű koordinációs mechanizmus lényege, hogy az önkormányzat működési területén biztosítsa az ehhez hasonló feladatmeghatározások megjelenését a tervezési dokumentumokban, valamint azok végrehajtását az operatív működés során.

VIII.2.4. KÖZÖS TUDÁSBÁZIS ÉS KAPCSOLATÉPÍTÉS

Az együttműködés fenntarthatóságának záloga a projektben érintett három szervezet tudáskészletének proaktív gondozása, menedzselése, a tudásmegosztás szervezeti és informatikai kereteinek megteremtése. A közös tudásbázis létrehozása alapvetően szervezési és informatikai jellegű feladat, erre mutatunk be példát a Pécsi Tudományegyetem által a Paksi Atomerőmű Zrt. részére készített tudás-innovációs tanulmány alapján.¹¹

A tudásbázis rendszer felhasználói és a rendszerben végezhető tevékenységek

A használati esetek (use case) rögzítik a rendszer felhasználóit és funkcióit. A felhasználók, *aktorok* nem csak személyek, de a rendszerrel interakcióban lévő egyéb, további rendszerek is lehetnek.

Felhasználók:

- releváns dokumentumok fejlesztői mindhárom érintett szervezet oldaláról
- közös innovációs ügynökség munkatársai
- forrásanyag feltöltők
- adminisztrátor

A rendszerben elvégezhető tevékenységek:

- forrásanyag keresés
- szűrés
- forrásanyag letöltés
- forrásanyag feltöltés
- meta-adatok szerkesztése
- forrásanyag szerkesztés
- meta-adatok szerkesztése
- forrásanyag felfüggesztése (törlésre jelölni)
- valós törlés
- felhasználók menedzselése
- csoportok menedzselése

A tudásbázis szoftver felépítése

A szoftver célszerűen kliens-szerver architektúrán valósul meg, illeszkedve a projekt által kifizűzött további informatikai fejlesztésekhez. A kliens oldalon egy böngészőre van szükség, mely a mai operációs rendszerek túlnyomó többségének része. Emiatt a szoftver szinte bármilyen platformról elérhető. A szerver oldalon helyezkedik el a web szerver, a dinamikus

¹¹ Tudás-innováció a Paksi Atomerőműben. Kutatási tanulmány. Pécsi Tudományegyetem. Pécs, 2011.

oldalak készítésére alkalmas PHP modul, valamint a MySQL adatbázisszerver, mely a fájlrendszerben tárolt forrásanyagok metaadatait tárolja.

Metaadatok

A tárolt forrásanyagok, mint fájlok kerülnek rögzítésre. A fájlok típusára nincs megkötés, ezek a fájlok lehetnek szöveges dokumentumok (pl. Word, PDF, stb.), képi anyagok (pl. .jpg, .png, stb.), video anyagok (pl. .avi, .mpg, stb.) de akár hanganyagok is. Valamennyi olyan tudáselem, dokumentum rögzítése fontos, amely a napi munkában megkönnyítheti a szereplők együttműködését. Itt kiemelten gondolunk a tervezés folyamatok eredményeként létrejövő stratégiai dokumentumokra éppúgy, mint a publikus kutatási jelentésekre és összefoglalókra.

A meta-adatok minden olyan információt tárolnak, ami alapján a tartalom beazonosítható. A metaadatok egy része automatikusan kitöltésre kerül, míg egy másik részét a feltöltőnek kell beírnia. A beírható adatok között vannak kötelezően kitöltendő és opcionális részek.

Metaadatok és tulajdonságaik

Adat jellege	Automatikus?	Kötelező?	Leírás
eredeti kiterjesztéssel	igen	igen	fájlnév,
tárolt egyedi fájlnev	igen	igen	felülírások elkerülésére
eredeti kiterjesztés	igen	igen	Típuszűrésre
fájl méret	igen	igen	
fájl hash	igen	igen	duplikációk elkerülésére – a tartalomtól függő rövid számsorozat
feltöltés dátuma	igen	igen	
utolsó módosítás dátuma	igen	igen	
feltöltő azonosítója	igen	igen	
fájl típusa	nem	igen	a kiterjesztésből ajánlani lehet
megjegyzés	nem	igen	a forrásanyag rövid leírása, melyben keresni lehet
kulcsszavak	nem	igen	legalább egy, de akár több kulcsszó megadása
állapot dátum	nem	igen	az adott forrásanyag mikori állapotot ír le
dokumentum állapota	nem	igen	az állomány nyers anyag, vagy kész dokumentum?

A meta-adatok alapján a kereséseket szűkíteni lehet. A találati lista elemeit egyesével meg lehet jelölni letöltésre, majd a szükséges elemeket egy állományként le lehet tölteni. A letöltött

forrásanyagokból a megfelelő szoftverekkel szerkesztve a módosított dokumentumokat visszatölthetjük a tudásbázisba, ahol a meta-adatok között a „dokumentum állapota” adatban jelezhetjük a változtatás tényét.

A rendszerben a tárolt forrásanyagokat inaktívvá tehetjük. Ez a törlésnek felelne meg, de a forrásanyagok törlésére csak az adminisztrátornak van joga. A törlésre jelölt állományokat a valós törlésig újra aktívvá lehet tenni. Az inaktív anyagokat a tulajdonosa (feltöltő) vagy az adminisztrátor újra aktívvá teheti.

Adminisztráció

Az adminisztrátor feladata a rendszer felhasználóinak létrehozása, karbantartása. Ez egyrészt a felhasználók meta-adatainak a kitöltése (login név és jelszón kívüli adatok, pl. teljes név, beosztás, elérhetőségek) illetve a megfelelő jogosultságok beállítása (keresés, feltöltés, adminisztrátor). Az adminisztrátor feladata a törlésre jelölt állományok végleges törlése.

A fentiek szerint kialakításra kerülő és működtetett tudástár egyben alapját jelentheti a projekt során vállalt befektetői adatbázis létrehozásának. A kialakított adatbázis működtetésére, hasznosítására létrejövő „szolgáltató központ” tevékenységeit szintén célszerű a közös innovációs ügynökség keretében végezni a befektetés-akvizíciós feladatok, valamint a befektetői kapcsolatépítés sikere érdekében.

VIII.2.5. ÖSSZEGZÉS

A fejezetben javasolt intézkedések olyan rendszert alkotnak, amelyek képesek megvalósítani a Tudáspark projekt keretében meghatározott célok elérését. Az intézkedési feladatokat négy területen határoztuk meg, ezek közül kettő (a vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer, illetve a tudásmenedzsmentben érintett kutatók és hallgatók támogatása) a projektben résztvevő két partnerszervezet (PTE, PBKIK), valamint a tudásmenedzsment rendszer általuk képviselt szereplői számára alakítanak ki kedvező működési környezetet.

A harmadik beavatkozási terület, a közpolitikai szerepvállalás Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata részéről adja meg azt a keretrendszert, amely biztosítja a tudásmenedzsment stratégia, ezen keresztül a helyi innováció-vezérelt gazdaságfejlesztés megvalósítását. Végül, a közös tudásbázis kialakítása azt a jelenleg hiányzó integrált platformot hozza létre, amely az együttműködő szereplők jobb informáltságát, az egységes külső fellépést, a kapcsolatépítés és befektető-akvizíció sikerét erősíti.

VIII.3. A SZEREPLŐK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI

A nemzeti, ágazati és regionális innovációs rendszerek szereplői közötti együttműködés sok országban – különösen a sikeresekben – az elemzők és a szakpolitikusok érdeklődésének előterében áll. Ennek egyik fő oka, hogy a sikeres innovációs folyamatokhoz sokféle tudás szükséges, és ez a tudás általában megoszlik az innovációs rendszer különböző szereplői között. Az együttműködésük tehát nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a szükséges tudáselemek megszülethessenek, s majd azokat integrálni lehessen a társadalmi-gazdasági hasznosítás érdekében.

Általánosabban megfogalmazva, az innovációs rendszerek teljesítménye nem az alkotóelemeik „egyéni” teljesítményétől függ elsősorban, hanem az elemek közötti kapcsolat és együttműködés intenzitásától és minőségétől.¹²

Annak érdekében, hogy Pécs megfelelő módon reagálhasson a 21. század gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásaira, elengedhetetlen az eddigieknél lényegesen szorosabb, szisztematikusabb és intenzívebb együttműködés a város, az egyetem és a kamara között. Természetesen az elmúlt években mindhárom szereplő tett lépéseket annak érdekében, hogy a felmerülő problémákat, kihívásokat közösen menedzseljék, azonban e lépések sok tekintetben esetlegesek, kampányszerűek, elsősorban vezetői/felsővezetői, illetve személyes kapcsolatokon alapuló koordinációt jelentenek, anélkül, hogy a közös feladatok tényleges, operatív módon történő koordinált kezelése minden esetben maradéktalanul megtörténne.

A város és a régió komoly gazdasági, társadalmi kihívásokkal küzd, az 1990-es évek gazdasági kríziséből történő kilábalás nem történt meg teljes mértékben, és annak ellenére, hogy az új elmozdulási lehetőségek, diverzifikációs irányok már korábban megfogalmazódtak, e területek, ágazatok kibontakozása és fejlődése sem valósult meg tökéletesen. A város továbbra sem rendelkezik jelentős ipari szektorral, a tőkeerős gazdasági szereplők száma alacsony, a korábban definiált egészség, környezet és kulturális ipar nem vált maradéktalanul meghatározó szektorrá, húzóágazattá.

Annak ellenére, hogy a Pécsi Tudományegyetem komoly hallgatói létszám-vesztéseket szenvedett az elmúlt években, még mindig a város és a régió egyik legmeghatározóbb gazdasági, társadalmi és kulturális szereplője, amelynek eredményes és sikeres tevékenysége nélkül Pécs pozíciói is jelentősen romlanak. A Pécsi Tudományegyetem olyan tudásbázissal rendelkezik, amely a város és a régió felsőoktatási-nevelési igényeinek kielégítésére jelenleg is alkalmas, ugyanakkor lényegesen mérsékeltebb szerepet játszik a város és a térség kormányzati/önkormányzati, gazdasági és nonprofit szereplői által megfogalmazott oktatási, képzési igények kielégítésében. Az egyetem az elmúlt időszakban több területen ért el komoly hazai és nemzetközi sikereket kutatásaival, K+F tevékenységeivel, azonban e kutatások egy része nem kapcsolódik szorosan azokhoz az igényekhez, elvárásokhoz, amelyek az érintett szereplők oldaláról jelentkeznek, illetve nem reagálnak megfelelően a város és a régió aktuális gazdasági, társadalmi kihívásaira sem.

Mindezek mellett érdemes rámutatni arra is, hogy az átalakuló felsőoktatás új rendszerének szakmai, finanszírozási bizonytalanságai, illetve a Pécsi Tudományegyetem belső struktúraátalakítási folyamatai elterelhetik a figyelmet arról az integráló, szintetizáló, vállalkozó és szolgáltató szerepkörrel, amelyet az egyetem tölthet be a jövőben. A változások eredményeképpen olyan, a 21. századi igényekre reagáló modern felsőoktatás alakulhat ki, amely az alaptevékenységek és kutatás-fejlesztési tevékenységek esetében egyaránt, interdiszciplináris és multidiszciplináris programok kialakításával fejlődőképes, piacorientált oktatási kínálatot eredményezhet Pécsen.

A város sikerességének egyik legfontosabb tényezője az egyetem. A PTE a város legnagyobb munkáltatója, a jelenlegi, több mint 20.000 hallgató helyi termékek és szolgáltatások tömegét

¹² Havas Attila: A vállalatok és a közfinanszírozású kutatóhelyek K+F és innovációs együttműködése Magyarországon. Felsőoktatási műhely. http://www.felvi.hu/pub_bin/dload/FeMu/2010_4/Femu_2010_4_57-72.pdf

veszi igénybe rendszeresen, az oktató-gyógyító kapacitások folyamatos működtetéséhez több helyi kis- és középvállalkozás kapcsolódik. Az egyetem alaptevékenységei mellett – meglévő tudásbázisára, illetve kutatás-fejlesztési tevékenységeire alapozva – a jelenleginél lényegesen nagyobb szerepet játszhat a helyi kormányzati/önkormányzati, piaci és nonprofit szereplők képzési/átképzési/továbbképzési igényeinek kielégítésében, a térség fejlesztési prioritásainak, intelligens szakosodási irányainak megfelelően.

A város és a térség fejlődésének egyik legfontosabb záloga a három kulcsszereplő, az egyetem, a város és a kamara szisztematikus együttműködése lehet, ahol az érintett szereplők – egyenrangú félként – tevékenységeiket az eddigieknél szorosabbra fűzve, közös célok mellett dolgoznak a régió felemelkedésén, az új fejlesztési irányoknak megfelelően, a korábbi tapasztalatokra, a már kidolgozott, meglévő tudásbázisra alapozva.

Természetesen az érintett kulcsszereplőkön múlik, hogy a fentiekben vázolt együttműködés szükségességét, szükségszerűségét, a jelenlegi kapcsolatok újragondolását mennyire tekintik fontosnak, azonban, a stratégia korábbi fejezeteiben vázolt kihívások alapján az azonnali lépések tekinthetők indokoltnak.

A kulcsszereplők közötti együttműködés, a közös fellépés céljai az alábbi pontokban összegezhetőek:

- Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása;
- Közös innovációs ügynökség kialakítása és működtetése;
- Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása.

VIII.3.1. KÖZÖS K+F MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZER, ADATBÁZISOK ÖSSZEKAPCSOLÁSA

Mindhárom kulcsszereplő rendelkezik meglévő, bár több tekintetben további finomhangolásra szoruló adatbázisokkal, kutatás-fejlesztési tevékenységeihez kapcsolódó monitoring és értékelési rendszerekkel, azonban ezek a rendszerek és információk egymás számára „rejtve” maradnak, holott ezek rendszerszintű ismerete elengedhetetlen eleme a hatékony működésnek, az adott feladatokra, kihívásokra történő gyors reagálásnak. A rendelkezésre álló kapacitások és információk összehangolása az eltérő célból létrehozott, az érintett szervezetekben különböző funkciókat betöltő rendszerek egységes keretben történő megjelenítésével történhet meg.

Felelős, tényadatokon nyugvó tervezés nem képzelhető el monitoring nélkül, az a tervezési folyamat szerves részét kell, hogy alkossa. A monitoringrendszer kialakításánál, az indikátorok meghatározásánál a tervezett intézkedések és az eredmények közötti logikai kapcsolatot szem előtt tartva olyan mérhető elemeket kell figyelemmel kísérni, amelyekből egyértelműen következtethetünk az egyes tevékenységek sikerére vagy éppen hiányosságaira. A monitoring tevékenységek elvégzését, a monitoringrendszer és az indikátorok tervezését, mérését az S3 koncepciónak megfelelően kell kialakítani.

VIII.3.2. KÖZÖS INNOVÁCIÓS ÜGYNÖKSÉG KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDTETÉSE

Az egységes fellépés egyik lényeges alappillére lehet egy közös innovációs ügynökség kialakítása és működtetése. Az új ügynökség szerepet vállal az egyetemi és a helyi kutatóközpontokban végzett kutatások és fejlesztési eredmények megismertetésében,

Pécs Megyei Jogú Város Tudásmenedzsment Stratégiája - TÁMOP-4.2.1.C-14/1/Konv-2015-0010

bevezetésében és piacra jutásában, a keletkező innovációk hazai és nemzetközi hasznosításában, a város nemzetközi láthatóságának erősítésében, a kölcsönös szinergiák kiaknázásában, a város és környezetének gazdasági, társadalmi fejlődésében. Fontos azt is kiemelni, hogy az egyetemen, a városon és a kamarán kívül további szereplők is foglalkoztak/foglalkoznak ezekkel a területekkel, tehát további lényeges feladatként merül fel e szereplők és a létrehozandó ügynökség szerepének, tevékenységeinek, kapcsolatainak, feladatmegosztásának mielőbbi tisztázása is.

VIII.3.3. EGYABLAKOS BEFEKTETÉS-AKVIZÍCIÓS RENDSZER KIALAKÍTÁSA

A minőségi innovációs szolgáltatások biztosításához elengedetlen feltételként jelenik meg a régiós vállalkozások/szereplők számára egy olyan rendszer kialakítása, ahol a leendő és jövőbeli partnerek információ-igénye, illetve ügyintézési tevékenységei online és offline formában egyaránt gyorsan, egyszerűen és szakszerűen lebonyolíthatók. A hatékonyságot jelentősen csökkenti, amikor az információkat több helyről, nem egy csatornán keresztül kell összegyűjteni, az adminisztratív tevékenységek pedig több, fizikailag is elkülönült helyen bonyolíthatóak le, a szükségszerű koordináció és a különféle rendszerek összekapcsolásának hiányában sokszor egymásnak is ellentmondó követelményeket támasztva.

VIII.4. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS SZERVEZETI KERETEI

A Dél-dunántúli régió meghatározó intézményei 2014 szeptemberében Regionális Innovációs Paktum aláírását kezdeményezték az innovációs célú fejlesztéseik összehangolása, és azok hatékonyabb és eredményesebb megvalósítása érdekében.

A dokumentum aláírását támogatta a jövőbeni innovációs célok megvalósítása érdekében a Pécsi Tudományegyetem (PTE), Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata, Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Baranya Megyei Önkormányzat, a Tolna Megyei Önkormányzat, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara, a Somogyi Kereskedelmi és Iparkamara, a Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, és a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. Az együttműködésben részt vevők a paktum aláírásával rögzítették abbéli szándékukat, hogy a helyi vállalkozások innovációs potenciáljának erősítését, javítását szolgálják és támogatják.

A megállapodás kifejezi továbbá az aláírók azon szándékát, hogy a 2014–2020 közötti időszakban közös, a felek innovációs helyzetét fejlesztő projekteket készítenek elő, illetve valósítanak meg az Európai Unió Strukturális Alapok hatékonyabb felhasználása, valamint a különböző forrásokból finanszírozott beruházások közötti szinergia megteremtése céljából. A Pécsi Tudományegyetem e megállapodás keretében felkínálja az innovációs kapcsolatait a vállalati igények alapján történő oktatási-kutatási együttműködések kialakításához is.

Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem, és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara az elmúlt években a régió számos szereplőjével írt alá és készített elő megállapodást az innovációs tevékenységének erősítése, támogatása érdekében, hogy a régióban tevékenykedő szereplők új termékekkel és szolgáltatásokkal jelenhessenek meg a hazai és nemzetközi piacokon egyaránt.

A gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásokra történő hatékony reagálás, az napi operatív együttműködés, a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek, valamint a 2014-2020 közötti uniós időszakra történő felkészülés támogatása érdekében a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara 2014 decemberében közös innovációs ügynökség létrehozásáról állapodott meg.

A Tudáspark projekt keretében a fenti kétszereplős együttműködés Pécs Megyei Jogú Várossal bővül háromszereplőssé annak érdekében, hogy a város és a térség egyik kitörési pontjának tekintett innováció és a kutatás-fejlesztés a három kulcsszereplő közös együttműködése révén valósulhasson meg, olyan, versenyképes termékeket és szolgáltatásokat generálva, amelyek piaci hasznosítása és hasznosulása ugyanakkor munkahelyeket teremt és a helyi gazdaság szereplőinek aktív részvételét is megkívánja.

A gazdaság és az egyetemi tudásközpontok együttműködése fenntartható gazdasági környezet biztosításához járulhat hozzá a jövőben, ahol további, új típusú vállalkozások (spin-off és start-up) kezdhetik meg működésüket, ország intelligens szakosodási stratégiai előterjesztésének megfelelően (S3) tényleges tudásrégióvá téve a várost és környezetét.

A létrejövő Közös Innovációs Ügynökség tehát a három kulcsszereplő, Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara új, közös innovációs szervezetként kezdheti meg működését. A szervezetet a három egyenrangú partner független, új szereplőként hozza létre, a kölcsönös megállapodások alapján, előre rögzített formában biztosítva az induláshoz és a működéshez szükséges infrastruktúrát és finanszírozást. Az innovációs ügynökség működésénél fontos szempontnak tekinthető, hogy egy alapító szervezet se rendelkezzen meghatározó befolyással az ügynökség működésére. Az ügynökség vezetői munkájában egyenlő arányban vesznek részt a három alapító szervezet által delegált szakemberek.

A szervezet felépítése követi Baranya megye számára meghatározott intelligens szakosodási irányokat (Gépipar és elektronika, Környezetipar, Biotechnológia – egészségipar, Kreatív ipar és ICT, Élelmiszeripar). Az ügynökség irodájának kiválasztásánál lényeges figyelembe venni a korábban már említett, alapítóktól való, legalább részleges függetlenséget. A helyszín kiválasztása az alapítók feladata, azonban megfontolásra érdemes helyszíneként merülhet fel a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont, amely az elmúlt években a fiatal és idősebb generációk, városlakók és idelátogatók tömegei számára vált információ és tudásközponttá. A helyszín kiválasztásánál fontos további szempont a központi elhelyezkedés, egyszerű elérhetőség/megközelíthetőség is, amely a Tudásközpont esetében teljesül.

Az innovációs ügynökség legfontosabb céljai az alábbiakban összegezhetők:

- A három kulcsszereplő, Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara kutatási, innovációs tevékenységében rejlő szinergiák kiaknázása;
- Részvétel a kulcsszereplők döntéselőkészítési folyamataiban az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő innováció-orientált gazdaságfejlesztési elképzelések megvalósítása érdekében;
- Jelen tudásmenedzsment stratégiai dokumentumban felvázolt intézkedésrendszer megvalósítása;
- Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása, az intelligens szakosodási irányok folyamatos monitoringja és felülvizsgálata;

- A helyi gazdasági szereplők innovációs aktivitásának növelése az intelligens szakosodási irányoknak megfelelően;
- Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása;
- A helyi szereplők innovatív fejlesztéseinek piaci hasznosítása;
- Fejlesztési igények azonosítása, fejlesztési ötletek minősítése, innovációs tanácsadás, projektötletek kidolgozása, megvalósíthatósági tanulmányok készítése;
- Forrásszerzés és tanácsadás;
- Nemzetközi projektek kezdeményezése és menedzselése;
- Szakmai kapcsolatok kialakítása, nemzetközi technológia transzfer erősítése;
- Innovációs elektronikus piactér oldal kialakítása, technológiai ajánlatok, innovációs fejlesztési eredmények kereslet-kínálati szolgáltatás;
- Képzés-fejlesztés, tréningek szervezése a PTE tudásbázisán, az intelligens szakosodási irányokkal összhangban.

A létrejövő innovációs ügynökség működése során az alábbi helyi szereplőkkel, illetve külföldi partnerekkel történő együttműködés tekinthető különösen hangsúlyosnak:

- Helyi független felnőttképzési intézményekkel való rendszerszerű együttműködés;
- Helyi civil szférával való rendszerszerű együttműködés;
- Helyi szakmai-fejlesztési szervezetekkel való rendszerszerű együttműködés,

Országhatárokon átnyúló, nemzetközi együttműködés.

VIII.5. KOMMUNIKÁCIÓS TERV

VIII.5.1. ÁLTALÁNOS STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEK

A kommunikációs terv részben a Tudáspark-program ismertségének megteremtésére, az egyes programelemek folyamatos megjelenítésére, részben a három kulcsszereplő, Pécs megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara új, közös innovációs szervezetként létrejövő Közös Innovációs Ügynökség bevezetésére, részben pedig az ügynökség által végzett tevékenységek folyamatos bemutatására koncentrálnak.

A kommunikációs tevékenység során kiemelt figyelmet kell fordítani a belső (tehát a projektben közreműködő három partner intézményi szervezetén belüli) kommunikációra, ahol a város, az egyetem és a kamara az egyes projektelemről szóló információs tartalmakat folyamatosan megosztja azokon a hagyományos és online csatornákon, amely felületeken más tevékenységek esetén is kommunikál. A belső kommunikáció mellett a külső, tehát a szervezeteken kívüli célcsoportok megnyerésére irányuló kommunikációs stratégiáját az az alapvető célkitűzés határozza meg, hogy a Tudáspark-program egyes projektelemeiről gazdag eszköztárra épülő, folyamatos kommunikáció keretében olyan markánsan felismerhető, hiteles arculatot alakítson ki a köztudatban, amely az program, illetve az ügynökség társadalmi beágyazottságának, illetve hírnevének növekedéséhez vezet.

A projekt megvalósításának egyik záloga, hogy a tervezett tevékenységekről, intézkedésekről, és a projekt sikeres megvalósítása érdekében felhasznált eszközökről szóló információk minden célcsoport esetében célba érjenek. A kommunikációs tevékenységekkel párhuzamosan indokoltnak tekinthető olyan marketing, illetve marketingkommunikációs eszközök

szisztematikus alkalmazása is, amelyek segítségével az információk minél szélesebb kör számára válhatnak elérhetővé.

A kommunikációs stratégia további lényeges eleme a Tudáspark-program széleskörű és folyamatos médiaszereplése, a melynek alapját a sokcsatornás tömegkommunikáció műfaji sajátosságaira hangolt, hírértékű, a célcsoportok számára érdekes és könnyen értelmezhető kommunikációs üzenetek, események jelentik. Az állandó média-megjelenés pillérét a projekt céljaihoz kötődő érdekes információk, különleges események, a befogadók mindennapjait érintő szakmai eredmények, programok képezik, amelyek hírértékük révén alkalmasak arra, hogy felkeltsék a média és ilyen módon a hazai és nemzetközi közvélemény figyelmét.

Pécs városának jövője, lakosságának, gazdasági, társadalmi szereplőinek jóléte, jólléte nagymértékben függ attól, hogy a korábban már részletesen is bemutatott intelligens szakosodási irányokat mennyire képes megvalósítani a település a következő években. Éppen ezért tekinthető kiemelt fontosságúnak az, hogy az egyes projektcélokat és projektelemeket a város, a város lakossága is magáénak érezze, hogy a Tudáspark-programban felvázolt stratégiai célok, feladatok és eszközök a programban közvetlenül érintettek és a szélesebb nagyközönség körében egyaránt hitelesek legyenek, annak érdekében, hogy egyfajta társadalmi konszenzus alakulhasson ki, részben a korábbi fejlesztési irányokra épülő, részben az új diverzifikációs irányokkal kapcsolatban.

A Pécsi Tudományegyetem alapításának 650. évfordulóját ünnepli 2017-ben. E jeles jubileum alkalmából tervezett rendezvénysorozat, illetve a rendezvénysorozat által közvetített üzenetek szoros kapcsolatban kell, hogy legyenek a Tudáspark-programhoz kötődő kommunikációs tevékenységekkel, hiszen ebben az esetben pontosan az a tudásbázis ünnepli alapításának kerek évfordulóját, amelyre a tudásmenedzsment stratégia épül.

Összességében tehát stratégia összeállításakor és megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a három kulcsszereplő által képviselt értékek és a projekt cél és eszközrendszerét bemutató információk a kiemelt célcsoportok számára könnyen befogadható, jól feldolgozható formában jelenjenek meg az online és offline csatornákon, amely segítségével valóban szemléletformáló, a befogadók körében pozitív attitűdöket kialakító kommunikációs gyakorlatot tudjunk megvalósítani.

A kommunikációs terv egyes elemeinek kidolgozásánál lényeges szempontnak tekinthető, hogy a pályázatban tudásbázisként megjelenő PTE milyen módon kívánja kommunikálni és társadalmisítani az egyetemen keletkező tudáselemeket, innovációkat. A Tudáspark program sikere részben azon is múlik, hogy az egyetemi fejlesztésekkel, újításokkal kapcsolatos információáramlás milyen stratégiai irányok mentén szerveződik az elkövetkező években. Az új egyetemi kommunikációs stratégia előkészítése keretében készült javaslatokban megfogalmazott stratégiai irányok és koncepcionális elemek beépítésével a kommunikációs terv illeszkedik azokhoz az irányelvekhez és eszközrendszerhez, amely várhatóan az egyetem kommunikációs stratégiájának újragondolásában is meghatározó szerephez jut majd.¹³

¹³ Szécsi Gábor: A Pécsi Tudományegyetem külső PR koncepciója (munkaanyag-javaslat). Kecskemét-Pécs, 2015.

VIII.5.2. POTENCIÁLIS CÉLCSOPORTOK

A projekt kommunikációjának legfontosabb célcsoportjai az alábbiak:

- Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara intézményi szervezete, tagsága, munkatársai (belső kommunikáció);
- A három kulcsszereplő hazai és/vagy nemzetközi partnerei;
- A helyi tudásgazdaságban tevékenykedő kormányzati/önkormányzati, piaci és nonprofit szereplők;
- A megye és a régió önkormányzati, kormányzati képviselői;
- Dél-dunántúli Régió meghatározó piaci szereplői;
- Dél-dunántúli Régió kis-, és középvállalatai;
- A Pécsi Tudományegyetem hallgatói;
- A régió középiskolás diákjai;
- Potenciális hazai és külföldi befektetők;
- Helyi szakmai szervezetek, nonprofit szektor képviselői;
- Helyi lakosság, közvélemény.

VIII.5.3. POZÍCIONÁLÁS

A Tudáspark-program és az innovációs ügynökség megvalósításának, létrehozásának indokoltsága, a projekt várható megítélése, fogadtatása a közvélemény, illetve a piaci szektor számára sem feltétlenül egyértelmű.

A korábbi években történt hasonló jellegű próbálkozások, programok és a jelenleg is hasonló tevékenységet végző szervezetek miatt a közvélemény számára fontos világossá tenni, hogy ez az új program nem csupán egy a sok közül, hanem olyan kezdeményezés, amely, a korábbi előzményekre építve, az eddig a témában keletkezett tudáselemek felhasználásával, beépítésével ténylegesen is alkalmas arra, hogy a három kulcsszereplő a korábbiaknál szorosabb együttműködésének eredményeképpen, az intelligens szakosodási irányoknak megfelelően új típusú partnerséget és egyúttal új, reális elmozdulási irányokat vázol fel a település és környezete számára.

VIII.5.4. MÉDIAESZKÖZÖK

A rendszeres média-megjelenés akkor lehet igazán hatékony és juttatja el a célcsoportokhoz az üzeneteket, ha az ún. egyirányú médiaeszközök (sajtóközlemények, cikkelhelyezések, vásárolt tematikus mellékletek) mellett minél szélesebb teret biztosít az olyan két- vagy többirányú eszközöknek is, amelyek segítségével hírértékű, a befogadók érdeklődését felkeltő, ugyanakkor a projektelemekek értékeit hitelesen közvetítő információkat lehet nagy hatékonysággal eljuttatni a célcsoportokhoz. Az ebben a formában közvetített kommunikációs anyagoknak tartalmi és formai szempontból egyaránt meg kell felelniük a többcsatornás tömegkommunikáció műfaji követelményeinek (világos, a befogadók mindennapi igényei felől építkező narratívák, látványosság, multimedialitás, interaktivitás stb.). Ezért minél több jól kommunikálható információra van szükség, ami kizárólag a partnerek kommunikációs gyakorlatát összehangoló, integrált marketing és PR tevékenység keretében szerezhető meg és közvetíthető hatékonyan a fontosnak tartott üzenet és az egységes arculat jegyében.

A médiaeszközökkel kapcsolatos feladatok a fentiek jegyében:

- A programmal kapcsolatos hírértékű információk folyamatos nyomon követése; az egyes szereplők média és közvélemény számára érdekes híreinek menedzselése;
- Folyamatos, élő kapcsolat kialakítása a sajtó képviselőivel; széles médiakapcsolati háló kialakítása a helyi, regionális és országos sajtótermékek bevonásával;
- Médiaesemények, sajtótájékoztatók, média-bemutatók folyamatos szervezése; a Tudáspark-program, illetve az innovációs ügynökség rendszeres jelenlétének biztosítása a helyi és országos médiában;
- Régióhoz, illetve a három kulcsszereplőhöz kötődő ismert személyiségek bevonása a hírértékű információk, érdekességek mediakommunikációjába;
- A Tudáspark-programhoz kötődő rendezvények, programok széleskörű média-megjelenésének biztosítása; a rendezvényekhez kapcsolódó sajtóanyagok készítésében, véglegesítésében való tevékeny részvétel;
- Hatékony kommunikációs együttműködés kialakítása a közreműködő intézmények, szervezetek között; a programmal kapcsolatos folyamatos információ-közvetítés a három kulcsszereplő szervezeti keretein belül (hatékony belső kommunikáció)
- Belső kommunikációs adatbázis kiépítése, a médiában nyilatkozó dolgozók, oktatók, kutatásvezetők, szakértők feltérképezése;
- Analitikus médiafigyelés, a sajtóanyagok célcsoportokra gyakorolt hatásának elemzése;
- Egyedi design és tartalommenedzsment kialakítása: az együttműködő partnerek elvárásaihoz igazodó arculati elemek felhasználásával/továbbgondolásával marketinganyagok készítése (honlap, elektronikus megjelenés, plakát, hirdetés, ajándéktárgyak, kiadvány, stb.).

VIII.5.5. RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK

A folyamatos média-megjelenés kritériuma, hogy a Tudáspark-program, illetve az innovációs ügynökség minél több olyan rendezvénnyel, programmal jelenjen meg a nyilvánosság előtt, amely hírértékű eseményként számot tarthat a média és a célcsoportok érdeklődésére. Ezeknek a rendezvényeknek hírértékük mellett világosan kell közvetíteniük azt a kommunikációs üzenetet, amely hangsúlyozza a program és projektelemegek hitelességét, realitását és folyamatos eredményeit.

A hagyományos rendezvénytípusok mellett szükség van olyan programokra is, amelyek különlegességük, egyediségük révén irányítják a figyelmet az egyetem, a város és a kamara együttműködésében zajló munkára. Ilyenek lehetnek például az alábbiak:

- A városban és a régióban működő középiskolákkal közösen megvalósított tehetségműhelyek, tehetséggondozási programok; a középiskolák tehetséges tanulóira felé is nyitott tudományos diákköri konferenciák, egyéb egyetemi rendezvények, például az Országos Tudományos Diákköri Tanács Tehetségútlevél Programja jegyében;
- a projekt céljainak megvalósításához kapcsolódó rendezvények szervezése és támogatása közoktatási intézményekkel, civil szervezetekkel, más települési önkormányzatokkal együttműködve; az ezen a területen létrejött kooperációk folyamatos kommunikációja a helyi és országos média számára;

- nyílt napok „road show” típusú programok jegyében, amelyek során az innovációs ügynökség munkatársai egy körút keretében több városba, régióba, külföldi helyszínekre is ellátogatnak a Tudáspark program keretében zajló munkát bemutatva (rendezvények kiállítások/vásárok, kisebb konferenciák);
- nyitott (egyetemi) programok, ahol az érdeklődők számára betekintés nyílhat az innovatív kutatás-fejlesztési tevékenységekbe.

VIII.5.6. EGYÉB KÜLÖNLEGES ESZKÖZÖK

A hagyományos és újabb típusú rendezvények, programok mellett célszerű más, a célcsoportok figyelmét felkeltő, különleges kommunikációs eszközöket is alkalmazni, amelyek révén a helyi és országos médiában egyaránt biztosíthatóvá válik a Tudáspark-program rendszeres média-megjelenése. Ezek az eszközök hírértékű projektek keretében reprezentálják az együttműködő város, egyetem és kamara gazdasági, társadalmi, kulturális kérdések iránti nyitottságát, elkötelezettségét, és segíthetik elő folyamatos társadalmi párbeszéd kialakulását. Emellett hozzájárulhatnak ahhoz is, hogy a program és az innovációs ügynökség minél több valós és virtuális közösséget szervezzen programjai és projektelemei köré az általa képviselt értékek jegyében. Néhány lehetséges eszköz, amely alkalmas lehet erre a feladatra:

- Különböző tematikus pályázatok kiírása középiskolások, egyetemisták, vállalkozások számára;
- A Tudáspark programhoz kötődő különleges információk, adatok, évfordulók, rekordok folyamatos gyűjtése és közvetítése a média felé, az ilyen típusú információk (új, piacépes innováció, új típusú együttműködések kialakítása, az intelligens szakosodási irányok mentén új kutatás-fejlesztési tevékenységek elindítása, stb.) alkalmasak a folyamatos médiaérdeklődés fenntartására, a többszoros kommunikáció eredményesebbé tételére;
- Az Egyetemhez kötődő ismert személyiségek megnyerése egy-egy program, esemény népszerűsítésére, a projekthez kapcsolódó médiaeseményeken való közreműködésre;
- Új honlap létrehozása, folyamatos menedzselése és tartalomfejlesztése facebook megjelenés folyamatosan (fiatalabb generációk);
- Google adwords¹⁴ és facebook hirdetések;
- A Tudáspark program és az innovációs ügynökség hirdetéseinek, marketinganyagainak elhelyezése nagyobb látogatottságú (partner) honlapokon;
- Potenciális partnerek, közreműködők adatbázisainak kialakítása/menedzselése, igényfelmérés, fogyasztói minták azonosítása.
- Direkt marketing eszközök alkalmazása.

VIII.5.7. PR TEVÉKENYSÉGEK

A Public Relations (PR) a hírnév gondozására irányuló folyamatos, kétirányú kommunikáció szervezése; olyan irányítási, menedzsment tevékenység, amely akkor tekinthető sikeresnek, ha

¹⁴ PPC Hirdetések a kampányidőszakban és a kampányidőszakon kívül. A kattintás alapú hirdetési kampány előnye, hogy abban a megfelelő pillanatban éri el a felhasználókat, amikor ők az adott információt vagy szolgáltatást keresik az interneten. A Google Adwords hirdetések révén a felhasználók közvetlenül az általuk kért keresési eredmények mellett fogják látni az adott hirdetést, mellyel a reklám a Google teljes hálózatán, a keresési- és a tartalmi hálózaton is megjelenhet

hozzájárul a szervezetek és társadalmi környezetük közötti kölcsönös megértés és bizalom megerősítéséhez. Annak érdekében, hogy a Tudáspark program programjai, eseményei, az új, intelligens szakosodási irányokhoz köthető lényeges és érdekes információk megfelelő nyilvánosságot kapjanak, illetve hogy a kommunikációs tevékenység egységes arculat és üzenet jegyében történjen, szükség van a három kulcsszereplő PR tevékenységének összehangolására, egy integrált kommunikációs stratégia megvalósítására. Az integrált kommunikációs stratégia révén hatékonyabbá válhat a külső PR eszközök (egyirányú és kétirányú médiakommunikáció, rendezvények, egyéb különleges eszközök) együttes alkalmazása, és az erre épülő folyamatos kommunikáció koordinációja.

VIII.5.8. KOMMUNIKÁCIÓVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI FELADATOK

A fentiekben vázolt feladatok megvalósítása, illetve a felsorolt eszközök hatékony alkalmazása céljából integrált, Pécs Megyei Jogú Város, a Pécsi Tudományegyetem és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara kommunikációs gyakorlatát összehangoló új stratégia kialakítására és folyamatos menedzselésére van szükség. E stratégia a kommunikáció valamennyi fontosabb területét érintve határozná meg a legfontosabb feladatokat, a konkrét cselekvési tervek koncepcionális kereteit. A stratégia megalkotása, megvalósítása, felülvizsgálata, a kommunikációs tevékenység eredményességének folyamatos mérése, az analitikus médiafigyelés az innovációs ügynökség keretein belül egy szakmai csoport létrehozását teszi szükségessé, szorosan együttműködve a város, az egyetem és a kamara kommunikációs, PR, illetve marketing szervezeteivel, szakembereivel.

X. FELSŐOKTATÁSI KUTATÁSOK EREDMÉNYHASZNOSÍTÁSI STRATÉGIÁJA

A Pécsi Tudományegyetem alapkutatásokat és alkalmazott kutatásokat valósít meg működése során. Az alkalmazott kutatások egyrészt meghatározottak a belső erőforrások (kutatói háttér, infrastruktúra, nemzetközi együttműködés lehetőségei, stb.), mint adottságok alapján, másrészt pedig a kijelölt szakosodási irányok és a gazdasági megrendelések, mint potenciálisan kiaknázható lehetőségek oldaláról. A felsőoktatási kutatások eredményei akkor lesznek hasznosíthatóak közvetlenül az együttműködő partnerek számára, ha a belső lehetőségeket és a külső elvárásokat együttesen vesszük figyelembe. Ezt három tényező biztosíthatja:

- a kutatási irányok folyamatos egyeztetése a piaci igényekkel, piaci visszacsatolás lehetőségének megteremtése,
- az intézményi partnerek együttműködési lehetőségeinek kialakítása a teljes kutatási folyamatban,
- a kutatási eredmények elérhetőségének, hozzáférhetőségének javítása a helyi gazdasági és önkormányzati szereplők számára.

IX.1. A KUTATÁSI IRÁNYOK PIACI IGÉNYEKHEZ VALÓ KÖZELÍTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

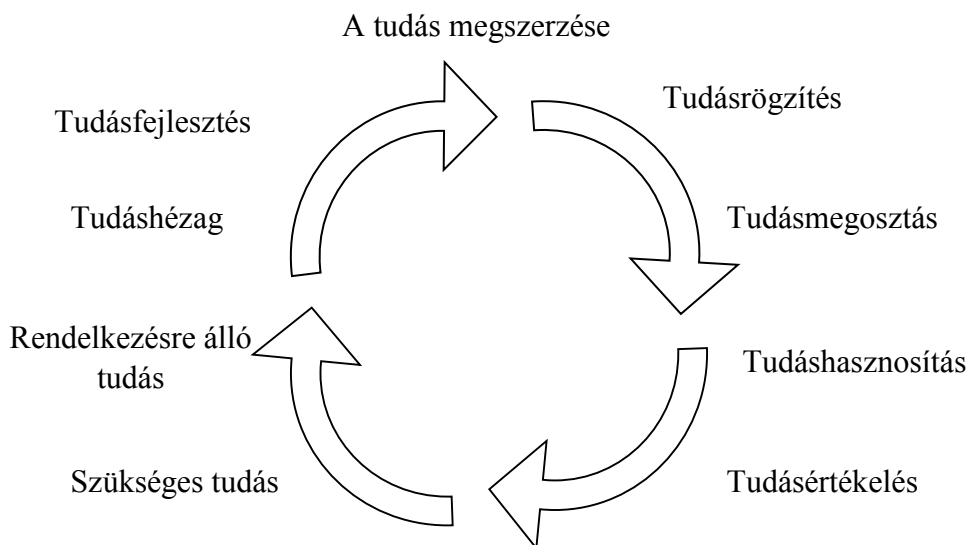
Napjainkban a fenntartható versenyelőny záloga az adott szervezetek, intézmények tudáskészletének proaktív gondozása, menedzselése. Jól ismert, hogy tanuló szervezet olyan változtatni képes szervezet, ahol a feltételek biztosítottak a szervezet tagjainak tanulásához, a szervezeti tudásfolyamatokhoz, s a szervezet tagjai készek is tanulni, tudásukat másokkal megosztani. A tudásmenedzsment állandó folyamat, amelynek célja szervezet tudásbázisának változtatása, a szervezeti tudás menedzselése. A tudásmenedzsment elméletek rendszerint valamilyen körforgás formájában mutatják be a tudásmenedzselési a folyamatokat és tükrözik a szerzőknek a problémakörrel kapcsolatos szemléletmódját. Közös elemük, hogy a tudásfolyamatok különféle tudásorientált tevékenységek egymásutánját, kombinációját jelentik. Ez a körforgás vagy folyamat nagyon jól megfigyelhető például Beijerse modelljében.¹⁵

Beijerse integrált tudásmenedzsment modelljében kilenc tudásfolyamatot azonosít. Az azonosított folyamatok a következőképpen összegezhetők röviden: a szükséges tudás azonosítása, a rendelkezésre álló tudás meghatározása, a tudáshézag meghatározása (a szükséges és meglévő tudás közti eltérés), tudásfejlesztés, tudásakvizíció (ha nem tudod magad kifejleszteni), tudásrögzítés, tudásmegosztás (a vállalati kultúrától függő tudásáram), tudáshasznosítás (szintén erősen vállalati kultúrafüggő tudásfolyamat). Ezek a stratégiára, struktúrára, kultúrára vagy rendszerekre irányuló folyamatok három szinten (taktikai, operatív és stratégiai szinten) értelmezhetők, és menedzselni kell azokat.

¹⁵ Beijerse (2000) alapján

A tudásmenedzsment modellje

A különböző tudásmenedzselési folyamatokat nagyobb csoportokba sorolhatjuk. Jelen megközelítésünk szerint ezek:

A szervezetek tanulással fejlesztenek/ teremtenek tudást. A szervezeti tanulás a szervezeti tudásbázisok megváltoztatását jelenti. Ez a folyamat javítja a szervezeti tagok feladatmegoldó képességét és cselekvési kompetenciáit. A szervezetek tanulási folyamatai eltérő módon zajlanak. A tudásteremtési folyamat középpontjában az egyének állnak. A szervezetek nem tudnak az egyének nélkül tudást kreálni, ugyanakkor kell lennie olyan támogató kontextusnak és mechanizmusoknak, amelyek lehetővé teszik a tudásmegosztást. Ennek biztosítása a szervezet feladata. A tanulási folyamatban fontos a dolgozók attitűdje, motiváltságuk szerepet játszik a tanulásban. A munkatársak tanulása következtében nemcsak az egyén fejlődik, hanem miután az egyéni tudásból a környezettel való megosztása után kollektív tudás lesz, fejlődik az egész szervezetnél dolgozó emberi erőforrás minősége. Ugyanakkor nem csak az egyéni tudás hat a szervezetre, hanem ez fordítva is érvényes. A tanulás mellett szüksége az elavult vagy már korszerűtlenné vált tudás eltávolítása a tudásbázisból.

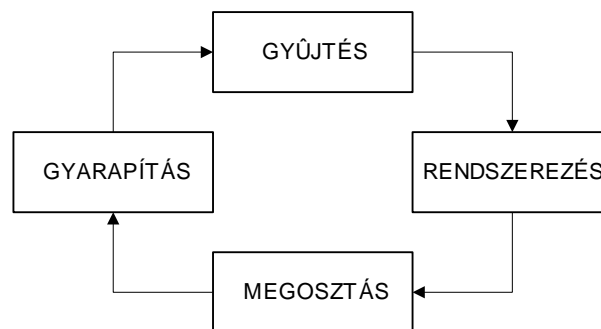
A szervezetek tudásra tehetnek szert tudásszerzéssel is. Erre akkor kerül sor, külső tudást vásárolnak. Ez történhet új emberek felvételével, de más intézménynek, szervezeti egységek átvételével is. Vállalategyesüléskor a tudásszerzés során problémák keletkezhetnek, ha a tudástranszfert valamilyen tényező, pl. a vállalati kultúrák különbözősége akadályozza. További lehetőség a vállalat részére a kívülről történő tudásszerzéshez a bértudás igénybe vétele. Ez azt jelenti, hogy a cégek külső kutató intézeteket vagy egyetemeket támogatnak különböző projektekben, és ezért az eredmények hasznosításának jogát megszerzik.

A tudást a szervezetek különböző tudáshordozókban raktározzák. A tudáshordozók olyan tárgyak, személyek vagy rendszerek, amelyek képesek tudást raktározni és reprezentálni. A vállalati tudáskezelés a felhalmozott és elsajátított vállalati ismeretanyagok azonosítását, megosztását és gyarapítását célozza meg, és összefoglalja azokat a vezetési, szervezési és technológiai kérdéseket, illetve feladatokat, amelyek elvezethetnek a sikerhez, a tudás hatékony alkalmazásához és felhasználásához.

A szervezeti tudáskezelésben tudásnak számít minden olyan ismeret, információ, tény, adat, tapasztalat és gyakorlat, ami az adott vállalat, intézmény üzleti stratégiájába illeszkedő helyzetekben valamilyen haszonnal rendelkezik. Ilyen értékteremtésre irányuló, vagy üzleti stratégiájába illeszkedő helyzet például a vállalat profiljának megfelelő termék kifejlesztése, vagy egy szolgáltatás teljesítése.

A vállalat tudásanyagának kezelésére létrejött tevékenységek középpontjában a tudásanyag megosztása áll. A felhalmozott tudást azonban először összegyűjteni, majd rendszerezni és tárolni kell, hogy azokat később megosztani lehessen. A megosztás célja pedig a tudásanyag felhasználása és gyarapítása, ami újabb ismeretek felhalmozásához és összegyűjtéséhez vezet.¹⁶

A szervezeti tudásanyag kezelése

A tudás mindenképpen áramlik és cserélődik a szervezeteknél, akár foglalkoznak a folyamatokkal akár nem. A mindennapok tudástranszferei (gondoljunk itt csak a munkatársak informális beszélgetéseire) a vállalati élet fontos részei, jóllehet azok lokálisak és nem alkotnak egész és tiszta rendszert.¹⁷ Minél nagyobb és összetettebb egy szervezet, annál nagyobb az esélye annak, hogy a számunkra éppen szükséges tudás létezik valahol az intézményen belül, azonban ezzel párhuzamosan csökken annak a valószínűsége is, hogy pontosan tudjuk, hol találunk rá. Ezért van kiemelkedő szerepe a vállalatban, szervezeten belüli tudás menedzselésének és a tudástranszferek tudatos, szisztematikus elemzésének és irányításának.

A tudásmenedzsment területének legnagyobb problémája leginkább az, hogy nem minden esetben állnak rendelkezésre azok a hiteles és hatékony módszerek és eszközök, amelyek segítenék és koordinálnák az egyéneket, a szervezeten belüli csoportokat és maguk a szervezet, tudásteremtését, tudásmegosztását és tudásalkalmazását.

Az intézmények, szervezetek jelenlegi fejlődése szempontjából meghatározóak a vállalati stratégiák, amelyeknek a következő fontosabb – tanulást feltételező – elemei emelhetők ki:

- a szemléletmód megváltoztatása: a marketingorientáció előtérbe kerülése (erőteljesebb marketing tevékenység),
- a stratégiai fontosságú területek prioritásának hangsúlyosabbá válása,
- erőteljes kutatási és fejlesztési tevékenység,
- a minőségi szemlélet előtérbe kerülése (csúcsmínőségű termékek előállítás).

¹⁶ Farkas-Kühnel (2002)

¹⁷ Dove (2003) alapján

Bár a stratégiai célok között a szervezeti tudás menedzselése explicit módon nem fejeződik ki, a tudásorientáció a stratégiai tervben impliciten szerepel. A stratégiai célkitűzések megvalósítása ugyanis csak folyamatos tanulással, fejlesztéssel, tudásmegosztással biztosítható. Ugyancsak implicit módon fogalmazza meg a tudás súlyponti szerepét a vállalati stratégia mottója, amelynek megvalósítása folyamatos tanulást, minőségi teljesítményt feltételez.

Az előbbieken részletezett tudásmenedzsment folyamatok hasonló formában figyelhetők meg az állami-önkormányzati, piaci és nonprofit szereplők működési mechanizmusában egyaránt, és szintén nyomon követhetők az egyetem, mint sajátos, „vegyes” intézmény keretei között is, ahol, más szereplőknél lényegesen intenzívebben merülnek fel a tudásmenedzsment és a jellegéből fakadó sajátos tudástranszfer-kihívások. Az a felsőoktatási intézmények alaptevékenységeik ellátása (elsődlegesen az oktatás, tananyagfejlesztés) mellett komoly lépéseket tehetnek annak érdekében, hogy a szervezetben felhalmozott tudáselemek a piacon is hasznosuljanak, illetve olyan kutatások kerüljenek előtérbe, amelyek eredményeképpen létrejövő új tartalmak, eredmények, innovációk, termékek és szolgáltatások az egyetem falain kívül is hasznosulhassanak. A mai magyar felsőoktatási intézmények döntő többsége állami fenntartásban működő intézmény, ahol, hosszabb időn keresztül, az intézmények kevésbé voltak „rákényszerítve” arra, hogy az adott intézmény tudásbázisán keletkező új tartalmak saját bevételeket generáljanak. A jelenlegi átalakuló felsőoktatás új rendszerében azonban egyre komolyabb hangsúly helyeződik arra, hogy a felsőoktatási intézményekben zajló kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek eredményeiből – a szakmai, tudományos elismerés mellett – az egyetem is anyagi hasznot remél, amellet, hogy szolgáltató szereplőként olyan kutatási, fejlesztési prioritásokat fogalmazz meg, amelyek a környezetében működő állami, önkormányzati, piaci és nonprofit szereplők számára hasznosulhatnak.

A Pécsi Tudományegyetem Magyarország első egyetemeként, a régió legnagyobb felsőoktatási intézményeként és meghatározó tudásbázissal rendelkező oktatási intézményeként elkötelezett az innováció és a tehetségek támogatása iránt. Az intézmény törekvése, hogy képes legyen a megszületett szellemi alkotások feltárásától egészen a megvalósításig aktív segítője lenni az innovációs és technológia transzfer folyamatoknak, meghatározó szereplőjévé válva a hazai és nemzetközi innovációs piacnak.

A Pécsi Tudományegyetem szenátusa 2011-ben fogadta el az egyetem kutatás-fejlesztési és innovációs stratégiáját (Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia, 2011-2020), amelyben a meghatározó tudásbázissal rendelkező intézmény megfogalmazza K+F+I fejlesztéspolitikáját, célkitűzéseit, és a célok eléréséhez szükséges intézkedéseket, eszközöket határoz meg. Az Egyetemen folyó tudományos kutatási tevékenység eredményességének támogatására, a tudományos kutatás, fejlesztés során az Egyetemen létrejövő kutatási eredmények, szellemi alkotások azonosítására, védelmére és hasznosítására az Egyetem Pályázati és Innovációs Igazgatóságán Kutatáshasznosítási és Technológia- transzfer Osztály (továbbiakban: KTTO) működik. A KTTO feladata többek között:

- az Egyetem innovációs és kutatási potenciáljának, kutatási infrastruktúrájának rendszeres felmérése,
- az Egyetemen keletkező szellemi termékek felkutatása, szellemi termék portfólió kialakítása, menedzselése az ötlettől a hasznosulásig,
- a szellemi alkotások azonosítása, forrásszerzés, üzleti partner- és befektető keresés, iparjogvédelmi és szerzői jogi eljárások lebonyolítása, innováció menedzsment, innováció marketing, pályázati és üzleti tanácsadás,

- d) az Egyetemi Innovációs Bizottság munkája kapcsán döntés-előkészítési és titkári feladatok ellátása,
- e) az Egyetem kutatás-fejlesztési és innovációs szolgáltatásainak felkutatása, szolgáltatási portfólió kialakítása, menedzselése,
- f) K+F+I projektek generálása, üzleti tervezése, forrásszerzés, K+F+I marketing, vállalati kapcsolatépítés, üzleti partnerek és projektek felkutatása és üzleti menedzselése,
- g) spin-off és start-up cégek kapcsán segítségnyújtás alapítási és menedzsment kérdésekben, mentorálás,
- h) hasznosítási, kutatás-fejlesztési, valamint egyéb innovációs szerződések megkötésének és teljes lebonyolításának koordinálása a hazai és külföldi partnerekkel,
- i) a gazdasági szféra innovációs szükségleteinek felmérése, közvetítése a kutatóink felé,
- j) képzések, fórumok, partnertalálkozók, valamint oktatásaink keretében végzett üzleti innovációs kultúra terjesztése,
- k) részvétel nemzetközi és hazai szakmai szervezetek, hálózatok munkájában,
- l) a Pályázati és Innovációs Igazgatóság (továbbiakban: PII) részeként kiemelt projektek keretében szellemi alkotások kezelése és innovációs feladatok ellátása.

Az egyetemi szintű, átfogó Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia kialakítása az egyetem és a régió erősségeit, valamint a K+F+I piacok folyamatait figyelembe véve, hosszú távú stratégiai prioritásokat határozott meg annak érdekében, hogy a lefektetett irányelvek és kialakított eszközrendszerek segítségével következetesen, a rendelkezésre álló erőforrások és versenyelőnyök ismeretében koordinálja és menedzselje kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységeit. A stratégia megalkotásánál további fontos szempont volt, hogy az egyetem keretein belül keletkező kutatási eredmények, innovációk, termékek és szolgáltatások piaci hasznosítása is megtörténjen. A stratégia-készítés célja a kutatási projektek, pályázati stratégiák irányának kijelölésén túl a hatékony tudásmenedzsment, kutatáshasznosítás és technológia-transzfer folyamatok, továbbá az innovációt segítő környezet kialakítása az egyetemen.

A Pécsi Tudományegyetem K+F+I területen megfogalmazott átfogó, jellemzően a működésre vonatkozó célrendszerén túl, tudományos munkacsoportok közreműködésével olyan kutatási irányok kerültek meghatározásra, melyektől az egyetem a stratégiai időszakban a legnagyobb szakmai, tudományos és piaci eredményeket, hasznosulást várta. A stratégiai időszakban (összhangban a Széll Kálmán, valamint az Új Széchenyi Tervben megfogalmazott ágazati prioritásokkal) a következő kiemelt kutatási irányok kerültek meghatározásra:

- Egészségipar;
- Infokommunikációs szektor;
- Járműipar;
- Zöld gazdaság, környezettechnológia, megújuló energia;
- Élelmiszerbiztonság-gasztronómia.

Az elmúlt években az egyetemi kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek egy része valóban e prioritások mentén szerveződött, míg más elemek kevésbé jelentek meg hangsúlyosan. Annak érdekében, hogy valóban olyan tevékenységek preferálása történjen meg, amelyekre az egyetem környezetében működő piaci szereplők részéről is igények merülnek fel, mindenképpen indokolt a korábban felvázolt prioritásoknak az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő módosítása, csakúgy, mint az egyetem 2011-ben megfogalmazott Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiájának újragondolása. Ezen újragondolás alapját kell, hogy képezzék a jelen dokumentumban felvázolt intelligens szakosodási irányok, valamint

azon főbb kutatási programok, amelyeket a PTE vezetése a jelenben hangsúlyosnak tart (Smart City, 3D, Ageing). Jóllehet a PTE K+F+I stratégiáját az egyetem fogadja el, azonban annak megtárgyalásába a közös innovációs ügynökségen keresztül célszerű bevonni a projekt együttműködő partnereit.

Annak érdekében, hogy az egyetem valós igényekre legyen képes megfelelő válaszokat adni, természetesen szükséges a piaci elvárások, igények, szükségletek megfelelő ismerete, csakúgy, mint egy folyamatosan aktualizált egyetemi tudástérkép, amelyből egyértelműen és naprakészen kiderül, hogy a PTE milyen típusú tudásbázissal, hasznosítható tudáselemekkel rendelkezik. Fontos azonban megjegyezni, hogy az egyetem karain működő kutatás-fejlesztési tevékenységeknek, szakmai műhelyeknek csupán egy része feleltethető meg az intelligens szakosodási irányoknak és prioritásoknak. Ez nyilvánvalóan nem jelentheti a nem az aktuális prioritásoknak megfelelő kutatási tevékenységek figyelmen kívül hagyását, ugyanakkor az egyetem vezetése lépéseket tehet annak érdekében, hogy a kutatás-fejlesztési tevékenységek az új prioritásrendszerhez illeszkedő módon valósulhassanak meg (ösztöndíj-rendszerek, doktoranduszok, hallgatók témaválasztásának irányítása, stb.).

Összegezve, a Pécsi Tudományegyetem országosan is egyedülálló, speciális tudásbázisának feltárása, feltérképezése szükséges ahhoz, hogy olyan, az új fejlesztési irányoknak megfelelő kutatás-fejlesztési tevékenységek és innovációk jöjjenek létre, amelyek a piaci elvárásoknak is megfelelnek. A piaci igények feltérképezését, az felmerülő igények és az egyetemi tudásbázis közötti koordinációt a közös fejlesztési ügynökség vállalhatja fel, szisztematikusan kidolgozva a megosztásra vonatkozó rendszerek alapjait, illetve ezek fejlesztéséhez kapcsolódó javaslatok alapján megvalósított tevékenységrendszert.

IX.2. A KUTATÁSI FOLYAMATOKBAN VALÓ KÖZREMŰKÖDÉS LEHETŐSÉGEI

A PTE küldetése, hogy a K+F+I területén a felmerülő társadalmi-, gazdasági-, egészségügyi- és technológiai, valamint az élet különböző területein átívelő össze tett kihívásokra, továbbá a társadalmat élénken foglalkoztató problémákra a gyakorlatban hasznosítható, tudományosan megalapozott, komplex válaszokat adjon, amelynek eredményeként folyamatosan növeli társadalmi szerepvállalását, a társadalmi-, gazdasági- és technológiai fejlődéshez történő hozzájárulását, továbbá a jövőbeni kihívásokra történő felkészülés sikerességét. Az egyetem a K+F+I tevékenységével Pécssett és vonzáskörzetében, a Dél-dunántúli Régióban, valamint a határokon átívelő térségekben a területfejlesztést és a gazdasági fellendülést támogatja, továbbá a régió földrajzi-, természeti- és gazdasági adottságaira építve – a tudományos kutatás megalapozottságával – az ezen a területen működő vállalkozások versenyképességének növeléséhez, továbbá a lakosság életminőségének javulásához járul hozzá.

Az egyetem küldetésében megfogalmazott célok és kiemelt területek természetesen nem választhatóak külön az önkormányzat, illetve a kamara tevékenységi körétől, felvállalt feladataitól, kitűzött céljaitól. A Tudáspark program keretében lehetőség nyílik arra, hogy a projektben résztvevő három kulcsszereplő az intelligens szakosodási irányok alapján kidolgozott célokat, felvállalt feladatokat közösen koordinálva, olyan tevékenységet folytasson, amely lehetővé teszi az eltérő profillal rendelkező, de a jelenlegi gazdasági, társadalmi szituációban mégis egymásra utalt szereplők közös gondolkodását, hosszú távú együttműködését. A kulcsszereplők saját területükön alapvetően megfelelő kompetenciákkal,

tudáselemekkel és erőforrásokkal rendelkeznek, hogy az adott célcsoportok igényeit a helyi és regionális gazdasági-társadalmi környezetben kielégítsék. A szereplők által létrehozott termékek és nyújtott szolgáltatások, illetve az egyes célcsoportok tekintetében természetesen vannak átfedések, ahogyan kitűzött célok és felvállalt feladatok esetében a Tudáspark programot megelőzően is voltak közös pontok. A jelenlegi legfontosabb kihívás az, hogy – felismerve a szükségszerű együttműködés igényét –, a szereplők mennyire képesek összehangolni tevékenységüket, és a város és a térség fejlődése érdekében kiaknázni a rendelkezésre álló erőforrások és tudáselemek szinergiáit.

A kutatás-fejlesztési és innovatív tevékenységek, ahogyan a korábbiakban már megfogalmazásra került, elsődlegesen az egyetem tudásbázisára épülnek, de természetesen léteznek olyan kutatási irányok, ahol az egyes kutatásokhoz a város és a kamara is kapcsolódhat. A PTE tudásbázisára alapozott közös munka abban az esetben lehet sikeres, ha a szakosodási irányoknak megfelelő kutatás-fejlesztés és innováció szervesen kapcsolódik és támaszkodik arra a gazdasági, társadalmi környezetre, amelyben az egyetem működik, amelyben az önkormányzat, illetve a kamara is meghatározó szereplőként van jelen.

A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységeknél kiemelt fontosságú elvárásként jelenik meg, hogy a kutatások – a helyi és regionális piaci, önkormányzati és nonprofit szereplők által támasztott igények kielégítése mellett – egyre inkább az intelligens szakosodási irányoknak megfelelő projekteket jelentsenek. Ez az „átprogramozás” természetesen nem megy egyik napról a másikra, de mindenképpen lényeges szempont, hogy minél többen kapcsolódjanak be a kutatásokba, ahol hosszabb távon mindhárom együttműködő partner közreműködésével olyan motivációs rendszert indokolt létrehozni, ahol – megfelelő érdekeltség megteremtése mellett – a potenciális résztvevők, közreműködők szívesen kapcsolódnak be az új irányoknak megfelelő kutatás-fejlesztési és innovációs munkába.

A következőkben, a teljesség igénye nélkül, a város, az egyetem és a kamara számára az alábbi közreműködési lehetőségek és kapcsolódási pontok adódnak:

- Oktatók, kutatók, egyetemi munkatársak: a Pécsi Tudományegyetem jelenlegi humán erőforrás bázisán az új szakosodási irányokhoz igazodó kutatásokban történő részvétel. Az egyetem karainak, doktori iskoláinak és egyéb kutatóközpontjainak világosan azonosítani kell azokat az irányokat, amelyhez kapcsolódni tudnak;
- Új belépők irányítása, terelése az új prioritásoknak megfelelő kutatásokba (tanársegédek, doktorandusz-hallgatók: kutatási téma választása);
- Egyetemi hallgatók bekapcsolása a kutatásokba (későbbiekben, akár tudományos pályára lépve, kapcsolódhatnak be a kutatási folyamatokba);
- Külföldi (PTE-n tanuló) hallgatók bekapcsolása a kutatási folyamatokba;
- Egyetemen kívüli szakemberek, illetve kutatóhelyek munkatársainak bekapcsolódása (kormányzat/önkormányzat, piaci szereplők, nonprofit szektor) az új prioritásoknak megfelelően;
- Város/kamara – szakmai háttér, politikai támogatás, információk, kapcsolatok, erőforrások biztosítása, személyes közreműködés, motivációs rendszer kidolgozása, amelyet a közös innovációs ügynökség koordinálhat. E folyamat során az egyeztetések alapján mindkét szereplő olyan témajavaslatokat tehet az egyetem szervezeti egységei, kutatóműhelyei, kutatói számára, amelyek az új diverzifikációs irányoknak megfelelő elmozdulást generálhatnak;

- Aktuális városi, kamarai kérdések, kihívások vizsgálata az egyetem kutatóbázisára építve;
- Együttműködés olyan szervezetekkel, szereplőkkel, akik az elmúlt években hasonló tevékenységet folytattak – eredmények, módszertan, információk, tapasztalatok megosztása, hosszabb távon: párhuzamosságok megszüntetése;
- Regionális szereplők (felsőoktatás, önkormányzat, piaci szereplők, nonprofit szektor) bekapcsolódása a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységekbe;
- Határon túli, külföldi kutatóhelyek, szakemberek, vállalkozások részvétele a kutatási folyamatokban.

A fentiekben vázolt lehetőségek részben a három szereplő saját szervezetén belüli koordinációt (egyetem), részben pedig a lehetséges kapcsolódási pontokat (város, kamara), részben pedig a város, az egyetem és a kamara hármasan kívüli szereplők (regionális szereplők, hazai és külföldi kutatóműhelyek, stb.) lehetőségeit mutatják. Természetesen nincs két egyforma kutatás, ezért a konkrét pályázatok, projektek, adott piaci és társadalmi kihívások döntik el az egyes szereplők involváltságát. Az alap azonban minden esetben a nyitottság és az, hogy az egyes lehetőségekről, megoldandó kérdésekről és a felmerülő kihívásokról, a konkrét igényekről megfelelő információk álljanak az érintettek rendelkezésére, akik képesek és hajlandók is a közös munkára.

A korábban már említett tudástérkép (egyetem) frissítését/megújítását, illetve a konkrét kihívások, megoldandó feladatok és piaci igények azonosítását (város/kamara) követően a város, az egyetem és a kamara által közösen létrehozott innovációs ügynökség kidolgozhatja a kereslet és kínálat összehangolását, illetve felvázolhatja azokat az eszközöket, amelyek segítségével irányíthatja, terelheti az elsősorban az egyetem falai között zajló kutatás-fejlesztési, innovációs kezdeményezéseket, tevékenységeket.

Az ügynökség megfogalmazhat olyan aktuális városi/kamarai kutatási témákat, amelyeket részben konkrét önkormányzati, kamarai igények, részben pedig az új fejlesztési irányok felé történő elmozdulás indokolhat. Nyilvánvaló, hogy a kutatási projektekben résztvevő kollégák, közreműködő munkatársak sokkal motiváltabbak lehetnek, ha nem csupán az új irányok felé történő terelés valósul meg, hanem az intelligens szakosodási alkalmazkodással szakmai és/vagy anyagi elismerés is jár. Természetesen létezhetnek olyan kutatások is, amelyek piaci hasznosítása eleve anyagi hasznot generálhat, de számtalan olyan kezdeményezés is létezik, ahol – különösen a kutatás-fejlesztési folyamat kezdeti szakaszában – szó sincs bevételekről, csupán a folyamatos külső forrás-biztosítás tudja életben tartani az adott kutatási tevékenységet.

Mindezek alapján a fejlesztési ügynökség – városi és kamarai megfontolások, preferenciák alapján – motivációs rendszert kell, hogy kidolgozzon annak érdekében, hogy folyamatosan a megfelelő meder irányába terelhesse az egyetem kutatóbázisán zajló projektek egy részét. E motivációs csomag részét képezhetik az alábbi eszközök:

- Kutatói (PhD hallgatók, posztdoktorok) ösztöndíj-programok megvalósítása;
- Doktori iskolák, kutatóhelyek/műhelyek, laborok támogatása;
- Szakmai, innovációs díjak alkalmazása;
- Megjelenési lehetőség biztosítása a kutatók számára (konferenciák, rendezvények, publikációk);
- Kutatók, kutatóműhelyek városi és kamarai kutatási programokba történő bevonása;
- Kreatív, innovatív projektötletek támogatása;
- Fiatal kutatók életkezdésének támogatása;

- Alap és mesterszakos képzési programok szakmai, szakpolitikai és anyagi támogatása, az új szakosodási irányoknak megfelelő ismeretekkel és szakmai tudással rendelkező, képzett szakemberek kibocsátása.

Összegezve, a város, az egyetem és a kamara eddigieknél jóval szorosabb együttműködésének köszönhetően valóban olyan új tudáselemek, innovatív és kreatív megoldások jönnek létre, amelyek hosszabb távon az új fejlesztési irányoknak megfelelően, egyre szélesebb szakmai bázison folyó kutatási programokat és valóban hasznosítható eredményeket generálnak.

IX.3. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ELÉRHETŐSÉGÉNEK ÉS FELHASZNÁLHATÓSÁGÁNAK LEHETŐSÉGEI

Kutatási eredmények elérhetőségének és felhasználhatóságának javítására, fejlesztésére a Pécsi Tudományegyetem a Tudáspark programot megelőzően is komoly hangsúlyt helyezett. A jelen fejezet első részében az egyetem eddigi tevékenységei kerülnek vázlatosan bemutatásra, míg a fejezet végén a projekt három kulcsszereplője közötti együttműködés eredményeképpen létrejövő innovációs fejlesztési ügynökség a kutatási eredmények elérhetőségének és felhasználhatóságában játszott szerepe kerül fókuszba.

A Pécsi Tudományegyetem célja, hogy a gazdaság, a társadalom számára értéket teremtő innovációk jöjjenek létre, a kutatási eredmények gyakorlati felhasználása, hasznosulása valósuljon meg egyre növekvő mértékben. További fontos szempont, hogy a kutatási tevékenység és egyéb szolgáltatások piaci alapú hasznosítása, ezáltal bevételek generálása megtörténjen, versenyképes tudást biztosítva a régió szereplői számára, mind a munkaerő, mind a kutatási eredmények, mind a kutatási szolgáltatások, valamint egyéb szolgáltatások magas színvonalú nyújtásával hozzájárulva a régió versenyképességének növekedéséhez.

A Dél-dunántúli Régió és Pécs város a PTE kutatások természetes piaca: a Pécsi Tudományegyetem fontos feladata, hogy integráltan, a Régió és Pécs város részeként, a regionális és városi szervekkel, intézményekkel szorosan együttműködjön, a helyi tudásbázis kutatásait, szolgáltatásait (elsősorban) a helyi szervek és intézmények hasznosítsák, vegyék igénybe.

A szellemi alkotások hasznosításának egyik hatékony módja az, amikor a szellemi terméket az egyetem egy ún. hasznosító vállalkozásba viszi be és céges keretek között hasznosítja. A konstrukció előnye, hogy a hasznosítási döntések gyorsan születnek, hatékonyabb a piaci szerepvállalás, de a keletkező bevétel mégis az egyetemen realizálódik.

A PTE-nek egy spin-off stratégia keretei között deklarálnia kell többek között, hogy kíván-e a szellemi termék hasznosításának ezen módjával élni; ha céget alapít azt milyen tulajdonosi konstrukció keretében teszi (100%-os egyetemi tulajdon, többségi vagy kisebbségi tulajdon); milyen formában kívánja a szellemi terméket a vállalkozásba vinni; hogyan kíván részesülni a hasznosítási bevételekből; kilépési (exit) stratégiát kell meghatároznia.

A PTE-n kialakított K+F+I portfólió marketingje kiemelten fontos a piaci üzletszerzés szempontjából. A tevékenység során ki kell alakítani a szükséges marketing tervet, ahol a portfólió minél célzottabb és szélesebb körű, hatékony, de olcsó bemutatása a cél. Ezekon felül létre kell hozni egy protokollt, amely leírja a céges megkeresések és együttműködések

generálásához szükséges partnertalálkozók szervezési folyamatát, valamint az azokon létrejött projekt jelöltek nyomon követését.

A tudástranszfer egyik legfontosabb területe tehát a kutatás-fejlesztési és szolgáltatási portfólió hasznosítása. A cél, hogy a piaci partnereket, potenciális megrendelőket folyamatosan tájékoztatni lehessen a kutatási tevékenységekről, lehetséges együttműködési területekről.

Az általános tapasztalat az, hogy a vállalkozásokat érdekli az együttműködés lehetősége, az egyetemet azonban nem tartják minden esetben az üzleti életben megfelelő hatékonyságú partnernek. A legfőbb kritikák általában a következők: túlzott bürokrácia, lassú ügyintézés, járulékos költségek, nem hatékony menedzsment.

IX.3.1. A BELSŐ TUDÁSMEGOSZTÁS LEGJELENTŐSEBB FELADATAI, KIHÍVÁSAI

- A projektmunkák, mivel a projektek kivitelezése teamekben történik, amelyekben több szervezeti egység dolgozói közötti együttműködés valósul meg;
- Részvétel kongresszusokon és konferenciákon;
- Értekezletek, amelyek a szervezet tudásmunkásai közötti kapcsolattartás fórumai (tapasztalatcserére és tudásmegosztásra adnak lehetőséget, s lényegében a rendszeres, szervezett információ-, ill. tudásátadás fórumaiként funkcionálnak, feladatuk a különböző hierarchia szintek közötti tudásáramoltatás is);
- Beszámolók, amelyeken a konferenciák résztvevői tájékoztatják a munkatársaikat a konferencián nyert ismeretekről, projektek lezárását követően pedig a projekteredményekről;
- Tudás és feladatmegosztás a szervezeti egységek között;
- A K+F infrastruktúra működtetése, a PTE kutatócsoportok közös használatának biztosítása, a belső elszámolások rendszerének működtetése, valamint a külső hasznosítók, igénybevételek hatékony menedzselése;
- Szemináriumok, workshopok, rendszeres vezetői ülések, rendszeres konzultációk.

A belső tudásmegosztás alapját jelentheti egy olyan folyamatosan frissülő adatbázis létrehozása, amely a PTE valamennyi kutatását tartalmazza. Ennek szabályozási keretei 2014 decemberében a tudományos kutatási és fejlesztési tevékenységről szóló szabályzat hatályba lépésével megteremtődtek, azonban az elmúlt közel egy évben a rendszer feltöltöttsége igencsak kezdetleges. A rendszerre vonatkozó szabályok a következők:

„76. § (1) A tudományos kutatás kiemelt jelentősége, valamint pontos szakmai és gazdasági nyilvántartásának igénye, továbbá a Kutatók Európai Chartájához való csatlakozás indokolta a Kutatói Adminisztrációs Rendszer (továbbiakban: KAR) létrehozását, amelynek célja a kutatók, a folyamatban lévő és lezárt kutatási témák valamint a létrejött kutatási eredmények rögzítése integrált alkalmazások segítségével.

(2) A KAR az Egyetemen folyó, különböző jellegű kutatási tevékenységek összességének naprakész, átlátható és egységes nyilvántartása.

(3) A KAR elsődleges feladatai:

- a) az egyetemi kutatási tevékenységek átláthatóvá tétele, rendszerbe szervezése,*
- b) átlátható egyetemi kutatási rend támogatása,*

c) teljes körű kutatási projekt adminisztráció,

d) kimutatások készítése az Egyetem vezetése számára,

e) alapadatok szolgáltatása a Vezetői Információs Rendszer számára a belső és külső adatszolgáltatási igények kielégítésére.

77.§ (1) Az Egyetemen valamennyi közalkalmazotti, valamint munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban foglalkoztatott oktatónak és kutatónak, az Egyetemmel fennálló bármely szerződéses jogviszony alapján kutatási tevékenységet folytató személynek, doktorandusz és tudományos diákköri tevékenységet folytató hallgatónak (e fejezet alkalmazásában együttesen: kutató) kötelessége a KAR-ba történő adatszolgáltatás, valamint a felvitt adatok naprakészen tartása.

(2) Az adatok frissítését a kutató köteles szükség szerint, de legalább minden év február 15. napjáig elvégezni.

78. § A KAR - a technikai lehetőségek figyelembe vétele mellett - elektronikus kapcsolatban áll az Egyetem humán erőforrás, tanulmányi, facility menedzsment, pályázati, gazdasági és vezetői információs rendszereivel, továbbá a Magyar Tudományos Művek Tára (továbbiakban: MTMT) adatbázisával és a Pécsi Egyetemi Archívummal (továbbiakban: PEA).

79. § (1) A KAR képezi alapját a kutatási tevékenységhez kapcsolódó különféle Egyetemi belső és külső adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének. A KAR-ban foglalt adatokra építve történik többek között az éves adatszolgáltatás a Központi Statisztikai Hivatal felé. Tudománymetriai, valamint tudományos minősítési kérdésekben szoros kapcsolatban áll a Magyar Tudományos Akadémiával. A KAR képezi alapját az Intézményfejlesztési Terv mutatószám rendszerének, a Kutatóegyetemi minősítéshez szükséges értékelési rendszernek, valamint a kutatók éves teljesítményértékelésének. A KAR-ban rögzített kutatási tevékenységek mennyiségi és minőségi mutatói – szervezeti egységenkénti bontásban – határozzák meg az Egyetem kutatás-fejlesztési forrásainak belső elosztását.

(2) Az önálló gazdálkodási egységek részéről a KAR működtetéséért és a kutatási projektekkal kapcsolatos adminisztratív tevékenységek támogatásáért az önálló gazdálkodási egység vezetője által kijelölt kutatási koordinátor (továbbiakban: koordinátor) felelős.¹⁸

Amennyiben a PTE megvalósítja a fenti adatbázis teljeskörű és naprakész nyilvántartását, úgy ennek a közös innovációs ügynökség által kezelt tudásbázis rendszerrel való integrációja nagyban elősegítheti a kutatási programok és eredmények láthatóságát, ami elsődleges feltétele azok hasznosíthatóságának.

¹⁸ A Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 36. számú melléklete: Szabályzat a tudományos kutatási és fejlesztési tevékenységről a Pécsi Tudományegyetemen. Hatályos: 2014.12.01-től.

IX.3.2. A KÜLSŐ TUDÁSMEGOSZTÁS LEGJELENTŐSEBB FELADATAI, KIHÍVÁSAI

- Stratégiai fontosságú potenciális partnerek felkutatása, tárgyalások, prezentációk lebonyolítása, folyamatos kapcsolattartás;
- Piaci partnereket, potenciális megrendelők folyamatosan tájékoztatása a kutatási tevékenységekről, lehetséges együttműködési területekről;
- A tudásbázist fókuszáltan, az adott cég érdeklődésének megfelelően bemutató anyagok, prezentációk, témaajánlatok, előkészítése;
- Kapcsolatépítés protokolljának kialakítása;
- A K+F portfólió üzleti hasznosítása, tudástranszfer megvalósítása egyetemi tulajdonú cég keretében;
- Core facility menedzsment rendszer fejlesztése és működtetése;
- Nemzetközi innovációs vásárokon való részvétel rendszerének kialakítása, spin-off stratégia kialakítása;
- A piaci partnereken kívüli szereplőkkel történő folyamatos kapcsolattartás.

A kutatással, fejlesztéssel (is) foglalkozó egyetem és piaci szereplők számára elengedhetetlen, hogy tisztában legyenek azokkal az alapvető oltalmi formákkal, amelyek biztosítják számukra találmányuk, új műszaki megoldásuk, szerzői jogi műveik- összefoglaló néven tehát szellemi alkotásaik- védelmét. A gazdasági verseny kiéleződésével egy innovatív intézmény számára egyre fontosabb, hogy a szellemi alkotómunkába fektetett energia piaci előnyöket, anyagi megtérülést, erkölcsi elismerést hozzon. Megfelelő ismeretek birtokában kiválasztott oltalmi forma megszerzése a jogosult számára olyan kizárólagos jogot biztosít, amellyel saját piaci helyzetét erősítve üzleti előnyre tehet szert. Kellő tájékozottság birtokában a jogaiban megsértett szervezet, illetve magánszemély bírósági eljárásban léphet fel a jogosulatlan használóval (bitorlóval) szemben, és elkerülheti, hogy ő maga ütközzön mások érvényes jogaiba. Iparjogvédelmi ismeretek birtokában megspórolható a saját fejlesztés olyan megoldások esetében, amelyeket mások már kidolgoztak, vagy szabadalmaztattak, továbbá megismerhető a versenytársak piaci pozíciója, kutatásaik iránya.

Jellemző tendencia továbbá, hogy a kutatás-fejlesztés eredményeként létrejövő legjelentősebb találmányok, korszakalkotó újítások és műszaki fejlesztések már nem az egyéni kutatók és a magányosan, saját erőforrásaikra támaszkodva fejlesztő tudósok munkájának eredményei, hanem egy vállalat, kutatóintézet alaposan előkészített és megtervezett innovációs stratégiájának részei.

Nyilvánvaló, hogy a piaci koordinációs mechanizmusokból következően a versenyszférában az üzleti szereplőknek meg kell tanulniuk, és a napi gyakorlatban is kell valósítaniuk a tudás jobb menedzselését. Az egyetemi keretek között ez a kényszer mérsékeltebben jelentkezik, azonban ahhoz, hogy egy felsőoktatási intézmény a kutatás-fejlesztés és az innováció területén sikeres lehessen, hasonlóan a piaci szereplőkhöz, az egyetemeknek is el kell sajátítaniuk azt, hogy a rendelkezésre álló tudáselemeket hogyan lehet sikeresen menedzselni és optimális esetben bevételeket generálni. Az átalakuló felsőoktatás új rendszerében az állami finanszírozás csökkenésével az adott egyetem (alap)tevékenységeinek ellátásához szükség van egyéb külső források bevonására, vagy eladható oktatási-kutatási termékekre és szolgáltatásokra. Természetesen önmagában az egyetem tudásbázisa a sikerhez nem elegendő: e kínálathoz

ugyanúgy szükséges a kereslet is a megrendelők, partnerek, tehát a kormányzati/önkormányzati, piaci és nonprofit szereplők részéről.

A hatékony tudásmenedzsment célja, hogy aktiválja a szervezetekben lévő megosztott, néha elrejtett tudást. Így gyorsabban és rugalmasabban lehet reagálni a piaci igényekre és a versenytársak lépéseire, hatékonyabbá téve a stratégiai tervezést, és jobb minőséget elérve kedvező esetben ösztönözve az innovációs készséget is. A Tudáspark projekt keretében megvalósuló innovációs fejlesztési ügynökség a fentiekben vázolt, az eddigiekben az egyetem által menedzselte feladatokra és kihívásokra reagál, a város és a kamara tudásbázisát, kapcsolatrendszerét, szakmai tapasztalatait is felhasználva. Mindhárom szereplő érdeke, hogy ne egymással párhuzamosan futó tevékenységet folytasson, hanem egymás profilját, sajátos tudáselemeit felhasználva, egymás munkáját, tevékenységeit kölcsönösen kiegészítve segítse a Pécsi Tudományegyetem tudásbázisán létrejött kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek eredményeinek hasznosulását és javítsa eredményeinek hozzáférhetőségét. A három egyenrangú szereplő által létrehozott ügynökség alkalmas lehet arra, hogy a kedvezőtlen gazdasági szituáció ellenére sikeres tevékenységet folytatva, a jelenleginél jobb eredményeket érjen el az egyetemen keletkező tudás menedzselésében és a város új fejlődési pályára történő állításában. E tevékenység sikerességének egyik alapvető feltétele, hogy a kínálati tudáselemek azonosítását követően létrejöjjön a kapcsolat azokkal a piaci szereplőkkel, akik megrendelőként igénybe veszik és/vagy közösen fejlesztik azokat az innovatív termékeket és szolgáltatásokat, amelyek az intelligens szakosodási irányoknak megfelelően Pécs város lakóinak jólétét és jólétét biztosíthatják az elkövetkező években.

X. MONITORING RENDSZER

X.1. A STRATÉGIAI MONITORING ALAPFELTÉTELEI

A stratégiai monitoring célja, hogy biztosítsa a stratégiai tervezés és végrehajtás közötti összhangot. Ezt a stratégiai tervdokumentumok végrehajtására vonatkozó aktuális állapot nyilvántartásával és elérhetővé tételével, indikátorokon keresztül képes megtenni. Ezzel a rendszer egyrészt alkalmas a végrehajtás ellenőrzésére és ezzel összhangban a stratégiában kitűzött célok el- vagy el nemérésének vizsgálatára.

Ahhoz, hogy egy monitoring rendszer működőképes legyen, egyrészt tisztázni kell, hogy ki, hogyan és milyen gyakorisággal méri a kialakított indikátorokat, másrészt a szerepek és felelőségek világosan elkülönítettek kell, hogy legyenek. Azaz tisztázni kell, hogy ki milyen indikátorokért felelős.

A fentiek nyomán tehát a rendszer elméleti felvázolása csupán az első lépés lehet, amely lényegében értelmetlenné válik, amennyiben nem kerül alkalmazásra, azaz nem kerülnek az indikátorok folyamatos nyomon követésre, az eredmények kiértékelésre.

Az alábbi alfejezetben azt a mérési eszközrendszert mutatjuk be, amely alapját képezheti egy ilyen rendszernek. Az egyes célokhoz kapcsolódóan output indikátorok kerülnek definiálásra, amely mérhetővé teszi, hogy valóban történt-e előrelépés az adott területeken. Majd a projekt víziójára vonatkozóan néhány eredmény indikátor kerül definiálásra, amely átfogó képet ad arról, hogy a stratégia eredményes-e vagy sem.

X.2. MÉRÉSI ESZKÖZÖK

Indikátortáblázat

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
1.1.1. Vállalkozói, vállalkozási kapacitás, készségek és képességek bővítése	A RTE által tartott vállalkozói készségek és képességek fejlesztésére irányuló képzésen részt vettek száma	Output	fő		nő	Egyetemi adatszolgáltatás	Évente
1.1.2. Az inter-, és multidiszciplináris újítások feltárása, fejlesztése	Folyó felsőoktatási – vállalati közös kutatási projektek száma a PTE-n	Output	db		nő	Egyetemi adatszolgáltatás	Évente
1.1.3. Új típusú, komplex tudástranszfer, K+F+I menedzsment szolgáltatások kialakítása	Kialakított komplex tudástranszfer, K+F+I menedzsment szolgáltatások száma a PTE-n	Output	db		nő	Egyetemi adatszolgáltatás	Évente
1.1.4. Oktatók, kutatók és hallgatók bevonása a tudásmenedzsment szolgáltatásokba	Tudásmenedzsment szolgáltatásokba bevont kutatók, oktatók, hallgatók száma a PTE-n	Output	fő		nő	Egyetemi adatszolgáltatás	Évente
1.2.1. Együttműködési rendszer, mellyel megvalósul a K+F+I igazítása a gazdaságpolitikai és vállalati célokhoz	Vállalatokkal, önkormányzatokkal és a civil szféra képviselőivel kötött új oktatási-kutatási együttműködési megállapodások száma (hazai és külföldi) a PTE-n	Output	db		nő	Egyetemi adatszolgáltatás	Évente
1.2.2. A régió gazdaságához kapcsolódó kutatási területek meghatározása, lehatárolása és fejlesztése	A PTE által kijelölt, belső egyetemi legitimitással rendelkező, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara és Pécs MJV Önkormányzata által is véleményezett kiemelt kutatási területek száma	Output	db		2-5	Egyetemi adatszolgáltatás	Évente
2.1. Vállalkozásbarát helyi adó- és támogatási rendszer illetve eljárásrend	Intelligens szakosodási iránnyal összefüggő tevékenysége okán vagy (duális) képzési programokban való részvétele okán támogatásban	Output	db		nő	Pécs MJVÖ nyilvántartása / Pécs Holding	Évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázis-érték	Cél-érték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
	részesített vállalkozások száma (támogatásnak felel meg egy kedvezményes ingatlanbérleti konstrukció is)					Zrt. adatszolgáltatása	
2.2. Szerepvállalás a tudásmenedzsmentben érintett kutatók és hallgatók támogatásában	Pályaorientációs illetve tehetségprogramokban és duális képzésben résztvevő hallgatók, kutatói ösztöndíjban részesíttek és Pécssett letelepedett hiány szakemberek közül önkormányzati támogatásban részesülők száma	Output	fő		nő	Pécs MJVÖ nyilvántartása	Évente
2.3. Közpolitikai szerepvállalás a hatékonyabb K+F+I támogatás érdekében	A kialakítandó közös innovációs ügynökség, illetve PTE vagy a Kamara képviselőinek megjelenése Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának bizottsági ülésein	Output	db		nő	Pécs MJVÖ nyilvántartása	Évente
2.4. K+F+I kapcsolatépítés és ápolás a PVF Zrt.-n, mint városfejlesztési társaságon keresztül	A PVF Zrt.-nek vagy a kialakítandó közös innovációs ügynökség képviselőinek részvétele a PTE illetve PBKIK K+F+I-t érintő belső megbeszélésein	Output	db		nő	PVF Zrt. illetve a kialakítandó közös innovációs ügynökség nyilvántartása	Évente
3.1. KKV-k számára kézzelfogható és hasznos innovációs tevékenységrendszer	A kamarai innovációs tevékenységrendszer igénybe vevő vállalkozások száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente
3.2. Iparjogvédelmi szolgáltatások fejlesztése	Kamarai iparjogvédelmi szolgáltatást igénybe vevő vállalatok száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente
3.3. A kutatói szféra és a vállalkozások együttműködésének megalapozása	A Kamara közreműködésével kialakított vállalati és kutatói szféra közti együttműködési megállapodások száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente
3.4. Helyi innovatív fejlesztések nemzetközi piacra jutásának elősegítése	A Kamara közreműködésével létrejött hazai és külföldi vállalatok közti együttműködési megállapodások száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázis-érték	Cél-érték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
4.1. Közös K+F monitoring és értékelési rendszer, adatbázisok összekapcsolása	Kialakított K+F monitoring és értékelési rendszer, közös adatbázis, amely legalább havi rendszerességgel frissítésre kerül	Output	db	0	1	Az adatbázis online elérhetősége	Havonta
4.2. Közös Innovációs Ügynökség kialakítása és működtetése	Működő Közös Innovációs Ügynökség	Output	db	0	1	Az ügynökség maga	Havonta
4.3. Egyablakos befektetés-akvizíciós rendszer kialakítása	A befektetők információ-igényét illetve ügyintézési tevékenységeit önmagában kiszolgáló online és offline formában is működő befektetés akvizíciós rendszer	Output	db	0	1	Az rendszer online elérhetősége	Havonta
5.1. A helyi független felnőttképző intézményekkel való rendszerszerű együttműködés	A helyi független felnőttképző intézményekkel kötött együttműködési megállapodások száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente
5.2. A helyi civil szférával való rendszerszerű együttműködés	A helyi civil szféra szereplőivel kötött együttműködési megállapodások száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente
5.3. A helyi szakmai-fejlesztési szervezetekkel való rendszerszerű együttműködés	A helyi szakmai-fejlesztési szervezetekkel kötött együttműködési megállapodások száma	Output	db		nő	Kamarai nyilvántartás	Évente
Pécs befogadó és támogató várossá válik, azaz olyan várossá, amely képes befogadni és hasznosítani a belföldről és külföldről érkező kutatási ötleteket, tudásigényes vállalatokat és beruházásokat, a városba vonzani a kutatókat, kutatási műhelyeket, valamint a helyben született ötleteket felkarolja, és a megvalósításig kíséri azáltal, hogy folyamatos és szinergikus kapcsolat áll fenn az	Kutató-fejlesztő helyeken dolgozó kutató, fejlesztő /számított/ Baranya megyében	Eredmény	fő	674 (2013)	800 (2020)	KSH	Évente
	Kutató-fejlesztő helyek K+F ráfordításai a Bruttó Hozzáadott érték százalékában, Baranya megyében	Eredmény	%	1,54% (2013)	2%	KSH adatokból számított érték	Évente
	Magyar bejelentők benyújtott belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma Pécssett (bejelentői részarány szerint)	Eredmény	db	13 (2014)	25 (2020)	KSH	Évente
	Magyar bejelentők engedélyezett belföldi szabadalmi bejelentéseinek száma Pécssett (bejelentői részarány szerint)	Eredmény	db	2 (2014)	5 (2020)	KSH	Évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázis-érték	Cél-érték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
innovációs lánc potenciális szereplői és támogatói között.	Érettségi bizonyítvánnyal vagy magasabb iskolázottsággal rendelkezők aránya Baranya megyében	Eredmény	%	36,8 (2011)	40	KSH	Évente
	Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkezők aránya Baranya megyében	Eredmény	%	12,7 (2011)	15	KSH	Évente

X.3. ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTRENDSZER

A fenti monitoring mutatók értékelésében kiemelt jelentősége kell, hogy legyen a Közös Innovációs Ügynökségnek, amely létrehozása maga is egy output indikátor, azonban megalapítása után ennek gondozásába kell, hogy kerüljön a fent felvázolt monitoring rendszer.

Ez az ügynökség a közös adatbázisok birtokában és a három kulcsszereplő felhatalmazása mellett képes konkretizálni a fentiekben csupán felületesen felvázolt output célokat és pontosítani az eredmény célokat. A pontos értékelési szempontrendszer így jelen dokumentumban még nem kerülhet részletes kifejtésre, annak kidolgozása a Közös Innovációs Ügynökség feladata.

FORRÁSJEGYZÉK

- A kamara története <http://www.pbkik.hu/hu/kamarankrol/a-kamara-tortenete-149?p=2>
- A Nemzetgazdasági Minisztérium Támogatásából Megvalósult Kamarai Innovációs Fejlesztésekről, Pécs. elérhető: <http://www.mkik.hu/hu/magyar-kereskedelmi-es-iparkamara/innovacio-2-11519>, (letöltve: 2015.09.21.)
- Baranya Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság (2014): Baranya megyei szakképzés-fejlesztési stratégia. A BMFKB által 2013. július 8-án elfogadott, végleges változat, 2014-es kiegészítésekkel 2014. november 24. elérhető: [http://baranya.mfkb.hu/admin/kepek/file/MFKB%20szakstrat%202014%20%20\(v%C3%A9gleges\).pdf](http://baranya.mfkb.hu/admin/kepek/file/MFKB%20szakstrat%202014%20%20(v%C3%A9gleges).pdf) (letöltve: 2015.09.10.)
- Baranya Megyei Kormányhivatal (2014): „S3 Intelligens Szakosodási Stratégia – megyei specializációk workshop” című rendezvényén csoportmunkában készült dokumentumok
- Baranya Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály (2015): Statisztikai adatok. elérhető: http://baranya.munka.hu/engine.aspx?page=baranya_statiztika (letöltve: 2015.09.09.)
- Baranya Megyei Önkormányzat (2015): Baranya Megye Integrált Területi Programja. (letöltve: 2015.09.21.)
- Baranya Megyei Önkormányzat Hivatal (2013). Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió – Helyzetértékelés. Pécs. elérhető: http://baranya.hu/wp-content/uploads/2013/08/BMTK_helyzetertekeles.pdf (letöltve: 2015.09.04.)
- Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió (2014). (letöltve: 2015.09.21)
- Baranya Megyei Területfejlesztési Program (2014). (letöltve: 2015.09.21)
- Beijerse, R.P. (2000): Knowledge management in small and medium-sized companies: knowledge management for entrepreneurs. In: Journal of Knowledge Management. Volume 4, Number 2, pp. 162-179.
- Bólyi Ipari Park web-oldal elérhető: <http://telepules.boly.hu/HUN~/blog.html:betoltes=3b906,megnevezes=Palyzatok> letöltve: 2015.09.10.)
- Dél-Dunántúl intelligens szakosodási stratégiája. Társadalmasított változat. 2013. április 17. Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség (letölthető: http://www.s3magyarország.hu/documents/224092/228314/DD%20RIS3_20130417.pdf)
- Dove, R.: Knowledge Management and Ability: Relationships and Roles, in: Holsapple C. W. ed: Handbook on Knowledge Management & Knowledge direction, Springer-Verlag, New Delhi. 2003.

- Magyarország Kormánya (2014): Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programja. (letöltve: 2015.09.17.)
- Meadows, Dennis – Meadows, Donella – Randers, J.: A növekedés határai – harminc év múltán. Budapest, Kossuth, 2005.
- Megvalósíthatósági tanulmány (n.a.): „Tudás-Park” fejlesztése a Pécsi Tudományegyetem bázisán.
- Mi is a kamara feladat <http://www.pbkik.hu/hu/kamarankrol/cikkek/mi-is-a-kamara-feladata-13766>
- Mohácsi Ipari Logisztikai Üzleti Park web-oldal elérhető: <http://www.mohacs.hu/?p=32&menu=1> (letöltve: 2015.09.10)
- MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt.(2014): Tanulmány - PTE Szolgáltatás Portfólió Felmérése
- Nemzetgazdasági Minisztérium (2011): Útmutató A költségvetési szervek monitoring rendszeréhez. Budapest. elérhető: <http://ngmszakmaiterulek.kormany.hu/download/2/ef/a0000/Monitoring%20%C3%BAtmutat%C3%B3.pdf> (letöltve:2015.09.23.)
- Nemzeti Fejlesztés 2030 Az Országos Fejlesztési Területfejlesztési Koncepció. (2014). Magyar Közlöny, 2014 1. szám. elérhető: <https://www.nth.gov.hu/tevekenysegek/eu-2014-2020/orszagos-fejlesztési-es-teruletfejlesztési-koncepcio> (letöltve: 2015.09.04.)
- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2015): Statisztikai adatok. elérhető: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=full_afsz_havi_reszletes_adatok_2015 (letöltve: 2015.09.09.)
- Nemzeti Innovációs Hivatal (2013): Befektetés a jövőbe – Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia (2013-2020). (letöltve: 2015.09.20)
- Nemzeti Innovációs Hivatal (2013): K+F+I Tükör, 3. a K+F+I területi jellegzetességei Magyarországon, elérhető: nih.gov.hu/download.php?docID=30357 (letöltve:2015.09.14.)
- Nemzeti Innovációs Hivatal (2013): Kutatás-fejlesztés és innováció Magyarországon. Budapest elérhető: <http://nih.gov.hu/download.php?docID=30435> (letöltve: 2015.09.04.)
- Nemzeti Innovációs Hivatal (2014): Megyei statisztikai profil a Smart Specialisation Strategy (S3) megalapozásához – Baranya megye. Budapest. elérhető: http://www.s3magyarorszag.hu/documents/224092/236363/S3_megyei_profil_Baranya.pdf (letöltve 2015.09.23.)
- Nemzeti Innovációs Hivatal (2014): Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia (letöltve: 2015.09.21)
- Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal (2015): Felnőttképzési statisztika. elérhető: <https://statisztika.nive.hu/> (letöltve: 2015.09.10.)
- PANNOVA Ipari Park web-oldal elérhető: www.pannovaip.hu/ (letöltve: 2015.09.10.)
- Pécs Megyei Jogú Város (2014): Pécs Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2014-2020) Pécs,

Pécs Megyei Jogú Város Városfejlesztési Koncepciója 2014-2030. Pécs, 2014.

Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara – Baranya Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság (2015): Hiányszakmák és támogatott képzések. elérhető: <http://baranya.mfkb.hu/hianyszakmak-tamogatott-kepzesek> (letöltve: 2015.09.11.)

Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara (2013): Innovációs Bizottság 2013 évi munkaterve és stratégia célkitűzései Pécs

Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara <http://hunvirontech.hu/tartalomkezelo/tartalom/pecs-baranyai-kereskedelmi-es-iparkamara>

Pécsi Ipari Park web-oldal elérhető: http://www.pip.hu/index_pip.html (letöltve: 2015.09.10.)

Pécsi Tudományegyetem (2015): Megvalósíthatósági Tanulmány – „Tudás-Park” fejlesztése a Pécsi Tudományegyetem bázisán. Pécs

Pécsi Tudományegyetem Kutatás-fejlesztési és innovációs stratégia 2011-2020. Pécsi Tudományegyetem. Pécs, 2011. december 15.

Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 36. számú melléklete: Szabályzat a tudományos kutatási és fejlesztési tevékenységről a Pécsi Tudományegyetemen. Hatályos: 2014.12.01-től. (letölthető: http://old.pte.hu/files/tiny_mce/File/szabalyzatok/36mell-kutatasiszabalyzat20141201.pdf)

Pécsi Tudományegyetem: A Pécsi Tudományegyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának 36. számú melléklete Szabályzat a tudományos kutatási és fejlesztési tevékenységről a Pécsi Tudományegyetemen,(2014); , 9. § (1) bekezdés Pécs, elérhető:- http://old.pte.hu/files/tiny_mce/File/szabalyzatok/36mell-kutatasiszabalyzat20141201.pdf (letöltve: 2015.08.12.)

Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt (2014): Pécsi Járási Gazdaságfejlesztési Program. (letöltve: 2015.09.21)

Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt. (2014): Pécs oktatási rendszere, fókuszban a szakképzések.

Sellyei Ipari Park web-oldal elérhető: <http://www.sellye.hu/HUN~/dokumentumtar.html:betoltes=289a4,megnevezes=Sellye> (letöltve: 2015. 09.10.)

Sweiby, K. E.: Szervezetek új gazdagsága: a menedzsment tudás. Budapest, KJK KERSZÖV, 2001.

Szécsi Gábor: A Pécsi Tudományegyetem külső PR koncepciója (munkanyag-javaslat). Kecskemét-Pécs, 2015.

Tudás-innováció a Paksi Atomerőműben. Kutatási tanulmány. Pécsi Tudományegyetem. Pécs, 2011.

http://ado1szazalek.com/civileknek/civil_szervezeteknek/mi-a-civil-szervezet-109 (letöltve: 2015.09.07.)

http://issuu.com/pbkik/docs/befektet_i_kiadv_ny_magyar_2014/1?e=2735467/8773215

<http://klaszterportfolio.hu/> (letöltve: 2015.09.09.)

<http://www.pecseconomy.eu/tartalomkezezo/tartalom/akkreditalt-felnottkepzesi-intezmenyek>

(letöltve: 2015.09.07.)

<http://www.penta.hu/penta-unio-zrt/> (letöltve:2015.09.07.)

<http://www.simonyi.sulinet.hu/felnottkepzes/index.php/bemutakozas/iskola>

2015.09.03.)

(letöltve:

Baranya megye statisztikai évkönyve 2010. KSH 2011

Baranya megye statisztikai évkönyve 2011. KSH 2012

Baranya megye statisztikai évkönyve 2012. KSH 2013

Baranya megye statisztikai évkönyve 2013. KSH 2014

Központi Statisztikai Hivatal adatbázisai

Nemzeti Innovációs Hivatal adatai

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatal adatai

TEIR META adatbázis